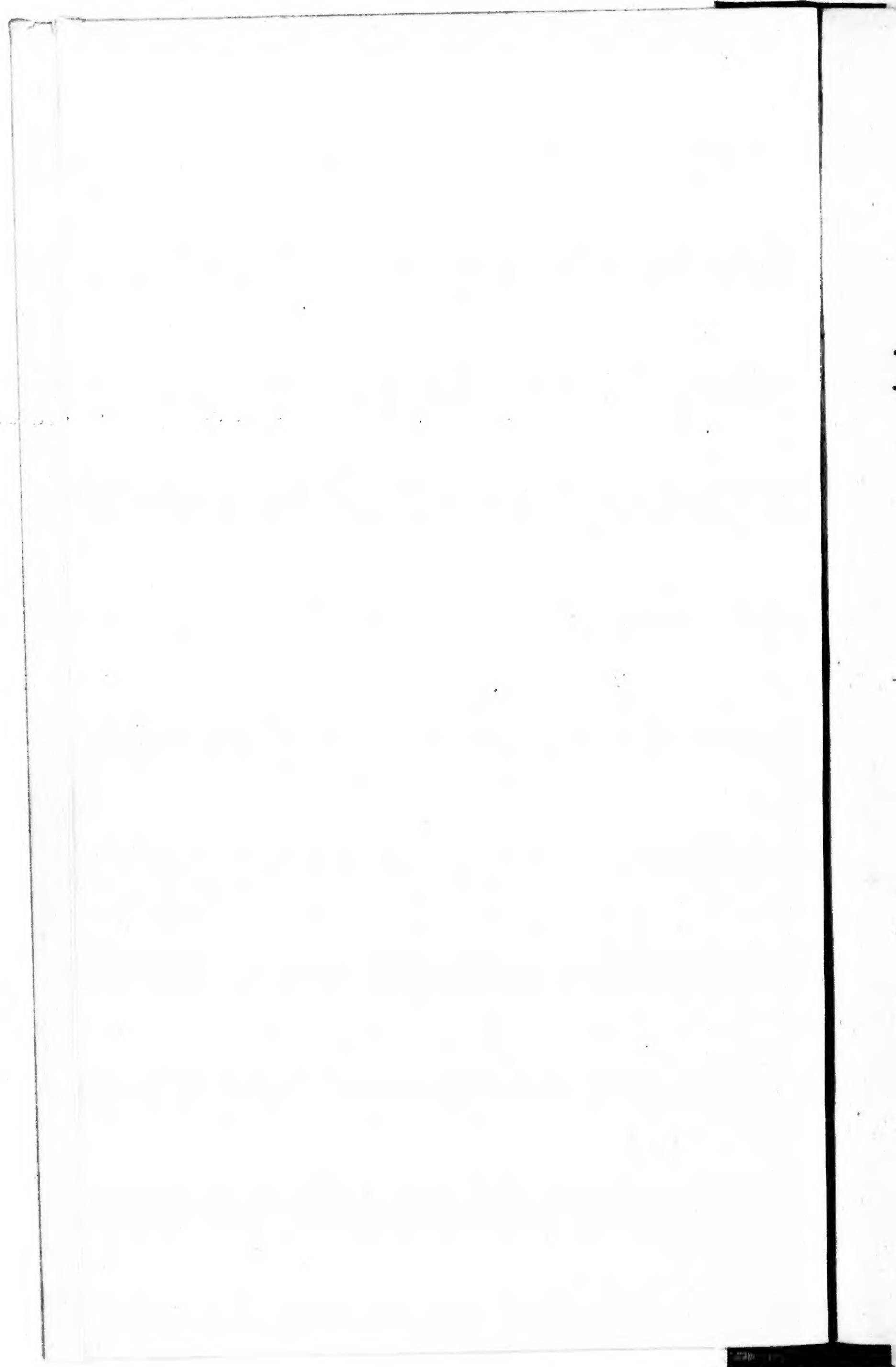

2

315

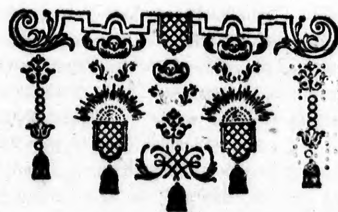
NIEUWE REIZE
IN DE
VEREENIGDE STAATEN
VAN
NOORD-AMERIKA,

DOOR

J. P. BRISSOT (WARVILLE),

Uit het Fransch vertaald, en met eenige ophelderingen en bijvoegselen vermeerderd.

TWEEDE DEEL.

TE AMSTERDAM bij
MARTINUS DE BRUIJN,
In de Warmoesstraat, het zesde Huis van de Vischsteeg, Noordzijde.

1794?

Nisi utile est quod facimus
Stulta est gloria.

PHEDRUS.

KORTE INHOUD

VAN HET

TWEEDE

DEEL.

DER-

het

DRUKFEIL.

Bladz. 273, reg 3 van onderen staat *Pieter en Jacobus Henry*, lees *Pieter Pond en Jacobus Henry*.

NIEU-

NIEUWE

REIZE

IN DE

VEREENIGDE STAATEN

VAN

AMERIKA.

ZEVEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over Philadelphia, zijne Gebouwen, zijne Burger-regeering, enz.

Wanneer *Voltaire* de ondeugden, welke het grijze Europa teisteren, en de broederlijke eendragt, die de Quakers veréénigt, met elkander vergeleek, zo verplaatfte hem zijne inbeeldingskracht fomtijds over de Zeeën, en hij brandde van verlangen, om zijne dagen niet ver van de *Stad der Broederen* te kunnen eindigen. — Wat zoude hij wel gezegd hebben, als hij, geduurende eenige dagen, zijnen droom bewaarheid hadt gezien, en getuige was geweest van de ftille rust, welke in die Stad heerscht? ..... Ik bedrieg mij; *Voltaire* zou zich gehaast hebben, om weder in

Europa te komen. Hij brandde van liefde naar roem, en was aan lofſpraaken gewoon: hier zou hij die echter weinig ontfangen hebben. De ernsthaftigheid der Quakers zou hem als eene droefgeestige waanwijsheid voorgekomen zijn; hij zou in hunne Vergaderingen gegeeuwd hebben; en in de mistroostigheid, van zijne Puntdichten zonder toejuichingen te zien, zou hij zich weldra naar de ſchitterende geesten zijner beminnelijke Paryſche beſchermheeren te rug gewenscht hebben.

Philadelphia kan als de hoofdſtad der Vereënigde Staaten aangezien worden. Het is zekerlijk de ſchoonſte, de best gebouwde Stad. Daar zijn meer rijkdommen, ſchoon 'er minder pracht is, dan elders. Ook vindt men daar meer kundige Mannen, meer politieke en letterkundige kennis; meer politieke en geleerde Gezelſchappen, dan op andere Plaatſen.

Veele andere Steden in Amerika zijn, wel is waar, ouder; doch het jongere Philadelphia heeft dezelve ſpoedig overtroffen.

De Zweeden hadden zich het eerst nedergezet op den grond, waar op thans deeze Stad gebouwd is. De Kerk der Zweeden, die nog aldaar ſtaat, en aan den oever der Delaware ligt, was de eerſte Kerk, en is meer dan honderd jaaren oud.

Penn nam, zo als ik u reeds gezegd heb, ongaerne het beſluit, om deezen hoek, door de Skulkill en de Delaware gevormd, den voorrang te geeven. Het ſcheen hem, als eigenaar van eene onmeetelijke uitgeſtrektheid Landerijën, die hem afgeſtaan waren, eene harde zaak te zijn, zijne Stad op eenen grond te bouwen, die hem niet toebehoorde. Maar de redenen, die men hem daar van gaf, bewogen hem deeze

plaats-

plaats van de Zweeden te koopen. Hij gaf hun daar voor Landerijën in het binnenſte van Penſylvanie. Verſcheide Zweedſche Familiën gingen zich aldaar nederzetten. Zij hebben weinige nakomelingen, welke die Landerijën thans niet meer bezitten, nagelaaten. — Van de afſtammelingen dier oude Zweeden, welke andere Etabliſſementen aangelegd hadden, zijn hedendaags ſlegts weinige overig, alhoewel hunne eerſte Emigratie uit meer dan duizend Perſoonen beſtondt.

Intusſchen blijft de Zweedſche Kerk nog ſteeds in wezen: zij wordt door eenen Zweedſchen Predikant bediend. De Doctor *Collins*, die reeds veele jaaren dit ampt bekleed, is een Geleerde van eene zeldzaame verdienſte. Hij ſchrijft zeer goed in 't Engelsch, en heeft verſcheide Werken en vliegende Bladen in die Taal uitgegeeven, onder anderen de buitenlandſche Spectator (*the foreign Spectator*), waar in hij de gezondſte grondſtellingen der Republiekeinſche Staatkunde verklaard heeft. — De Doctor *Collins* is een ijverige Apostel der Vrijheid.

Penn bragt in zijne nieuwe Colonie een in waarheid broederlijk en huislijk beſtier. Broeders, die bij elkander woonen, hebben ter hunner beſcherming noch Soldaaten, noch Vestingen, noch Burgerregeering, noch alle die toerusting noodig, waar door bijna alle de Steden Wapenplaatſen worden. Tot heden heeft Philadelphia nog geen Gemeente, of Raadhuis gehad; maar men begint de noodwendigheid daarvan te beſpeuren, wijl Philadelphia veele Vreemdelingen en Leden van andere Gezindheden in zijnen boezem verbergt. Men klaagt federt eenigen tijd over ongeregeldheden en dieſſtallen, welke geduurende den nacht in den omtrek van Philadelphia gepleegd worden, en wel

 van

van Roovers, die uit hunne Gevangenis ontkomen zijn.

Om tien uuren 's avonds is op de ſtraaten alles in rust, en de diepe ſtilte, die op dezelven heerscht, wordt alleenlijk afgebroken door het geroep der Nachtwagts (*Watchmen*), die weinig in getal zijn, en alleen de Ronde (*Patrouille*) uitmaaken. De ſtraaten worden 's nachts door Lampen verlicht, welke even zo geplaatst zijn, als die te London.

In iedere ſtraat zijn aan beide zijden wegen van klinkerts voor de Voetgangers, en kleine gooten van bakſteenen of hout gemaakt. — Aan de buitenzijde van de goot, en ter zijden de ſtraat, ſtaan ſterke paalen, om de Rijtuigen te beletten op de Voetwegen, die gelijks de ſtraat liggen, te komen. — Deeze zeer dikke paalen zijn van een ſoort van Cederenhout, dat uit Carolina wordt ingevoerd.

Alle de ſtraaten zijn van publieke Pompen voorzien, wier getal zeer groot is. Aan de deur van ieder huis ziet men twee banken, waar op de Familie bij avond gaat zitten, om de koelte te ſcheppen, en de Voorbijgangers te beſchouwen. Dit gebruik is zekerlijk nadeelig, om dat de avondlucht niet altoos zeer gezond is, en de ongezonde hoedanigheid derzelve niet door beweeging gemaatigd wordt. Want men wandelt hier niet: in plaats der wandeling neemt men hier zijne uitſpanning op het Land.

Te Philadelphia zijn weinig Koetſen, en ſlegts eene Huurkoets, die echter niet veel geluk aanbrengt. Men ziet 'er veele fraaije Wagens (*Waggons*), welke beſtemd zijn, om de Familien naar het Land te brengen. Deeze zijn lange, ligte en opene Wagens, waar in twaalf Perſoonen kunnen zitten.

Tot Landreizen bedient men zich veel van kleine Ca-

Cabrioletten, die aan alle zijden open zijn. Eene ſoort derzelven, die men *Sulki* noemt, is ſlegts voor één Perſoon geſchikt.

De Paerden, welke voor die Rijtuigen geſpannen worden, zijn in 't algemeen noch uitneemend ſchoon, noch ſterk; maar zij loopen tamelijk goed. Ik heb die ſchoone Paerden, waarvan de Heer *Crevecœur* ſpreekt, niet aangetroffen, en die, zo het mij voorkwam, de zeer groote Paerden van Vlaanderen moesten evenaaren.

Naar mijn vermoeden dragen de Amerikaanen geen genoegzaame zorge voor hunne Paerden, en voederen dezelve ook niet goed. Zij geeven hen in de Stal geen ſtroo (1). — Als zij van eene lange vermoeijende Reize te rug komen, zendt men hen naar de Weide.

Philadelphia is naar een regelmaatig Plan gebouwd. Het heeft breede en lange ſtraaten, die zich van het Noorden naar het Zuiden, en van het Oosten naar het Westen doorſnijden. — Deeze regelmaatigheid, die een wezenlijk fieraad is, brengt eenen Vreemdeling in 't eerst in verlegenheid; hij heeft moeite om de wegen te vinden, voornaamlijk wijl de ſtraaten geene opſchriften, en de huizen geen numero's hebben. — Het is onbegrijpelijk dat de Quakers, die zo veel van orde houden, dit dubbeld gebruik niet aangenomen, en van de Engelſchen ontleend hebben; van welken zij echter zo veele zaaken hebben overge-

(1) De Autheur drukt zich hier zo onbepaald uit, dat men niet weet, of hij meent, dat het ſtroo tot ſtrooiſel, of tot voeder voor de Paerden moet dienen. Zo hij dit laatſte meent, dan berispt hij de Amerikaanen ten onrechte; want ſtroo geeft geen voedſel, en de Weide is beter en voordeeliger. Maar als ſtrooiſel heeft het ſtroo alleszins zijne nuttigheid. Het houdt de Paerden zindelijk, en in den Winter warm; bovendien vermeerdert het de mest. V.

genomen. Dit dubbeld gebrek is eene plaag voor de Vreemdelingen.

De Winkels, welke de voornaamfte ftraaten verfieren, zijn wegens hunne netheid en zindelijkheid merkwaardig. — Men vindt in dezelve den fmaak en de hoedanigheden der Londonfche Kooplieden.

The State-Houfe, of het Staaten-Huis, waar in de algemeene Vergadering bijëenkomt, is, zo als ik u reeds gezegd heb, een tamelijk fchoon Gebouw. — Daar nevens wordt eene prachtige Gerechtszaal gebouwd.

De Heer *Raynal* heeft zo wel hier van, als van de Bibliotheek, en andere openbaare Gebouwen, een vergroot tafereel gemaakt. — Hij is in het bericht, dat men hem gegeeven heeft, misleid geworden. — Hij fpreekt van ftraaten, die honderd voeten breed zijn; doch behalven de *Market-Street* wordt 'er geen een van die breedte gevonden; zij zijn in 't algemeen vijftig of zestig voeten breed. — Hij fpreekt van Kaaijen, die tweehonderd voeten lang zijn. — Doch dezelve zijn 'er niet te vinden; want alle de Kaaijen zijn in 't algemeen klein en flegt. — Hij zegt, dat men, in het bouwen der huizen, overal het Plan van *Penn* gevolgd heeft. — In tegendeel is men hetzelve te buitengegaan in het aanleggen der *Water-Street*, in plaats der fchoone Kaaijen, welke *Penn* voornee-mens was te bouwen.

De Heer *Raynal* fpreekt ook van huizen met leijen gedekt, van marmere gedenktekenen in de Kerken en Vergaderings-Zaalen. — Ik heb van dat alles niets gezien.

Achter het Staaten-Huis (*State-Houfe*) is een openbaare Tuin, de eenige die in Philadelphia gevonden wordt. Hij is niet groot, maar aangenaam, en men kan

kan daar in verfche lucht fcheppen. — Hij beftaat uit groote vierkante Grasperken, die van Wandeldreeven doorfneeden zijn.

De geheele plaats, die zich van *Front-Street* aan de Delaware tot *Front-Street* aan de Skulkill uitftrekt, is reeds in vierkanten voor de huizen, en in ftraaten afgedeeld. Men bouwt daar ook reeds, doch langzaamer als te New-York. — De Inwooners fchijnen mij de vergrooting hunner Stad te wenfchen; maar zij hebben ongelijk. Philadelphia is reeds al te groot. Wanneer de Steden zo volkrijk zijn, moet men Gasthuizen, Gevangenisfen, Soldaaten, Burgerwetten, Verfpieders, enz. hebben, en de pracht, die *Penn* zo gaerne wilde vermijden, vertoont zich dan eensklaps...... Sedert eenigen tijd is dezelve hier reeds te vinden; zo heeft men, bij voorbeeld, Tapijten, en wel zeer fchoone Tapijten, in de huizen. Deeze is de heerfchende fmaak der Amerikaanen: zij hebben dien overgeërfd van de baatzuchtige vrekheid hunner voorige Souverainen, de Engelfchen.

Een Tapijt in den Zomer is eene loutere tegenftrijdigheid; evenwel behoudt men het nog, en wel uit hoogmoed. — De hoogmoed wordt verfchoond met te zeggen, dat het Tapijt meubileert en verfiert; — dat is, dat men het verftand en de nuttigheid aan de *uiterlijke vertooning* (*fhow*) opöffert. Verftandige lieden beginnen nogthans, geduurende den Zomer, de Tapijten uit hunne huizen te verbannen; zij laaten den vloer of bloot, of bedekken dien met eene Mat.

De Quakers hebben ook Tapijten; maar de ftrenge geloofsgenooten onder hen laaken dit gebruik. — Men heeft mij eenen Quaker, uit Carolina komende, genoemd, die bij één der rijkften te Philadelphia het mid-

middagmaal zullende houden, zich grootelijks ergerde, dat hij aan zijne deur en in den gang een Tapijt vondt, dat zich tot aan den Trap uitstrekte. Hij wilde volstrekt niet in huis komen, maar zeide, dat hij in geen huis wilde eeten, waar eene zodanige pracht heerschte, en dat het beter was de Armen, dan de Aarde te dekken.

Zo deeze Quaker die belachlijke overdaadigheid der Tapijten met reden wraakte, hoe veel te sterker moest hij de pracht der Vrouwen te Philadelphia afkeuren. Ik spreek hier niet van de Vrouwen der Quakers; ik houde mijne aanmerkingen over haar voor een bijzonder Artikel, dat ik voor dat Gezelschap bestemd heb. Maar de Vrouwen der overige Gezindheden verwisselen bijna even zo dikwijls haare Hoeden en Mutsen, als die te Parys. Zij verspillen veel tijd tot haare *Toiletten* en Kapsels, en schijnen zich zichtbaarlijk toe te leggen, om den Mannen te behaagen.

Het is een groot kwaad, dat in eene Republiek de Vrouwen met die beuzelingen zo veel tijd verliezen, en dat de Mannen eenige waarde daar in stellen.

Men doet aan eene zeer geestige Vrouw van die Stad het verwijt, dat zij meer dan eenige andere heeft toegebragt, om dien smaak voor de pracht te verbreiden. Ik zie waarlijk met leedwezen, dat haar Gemaal, die mij een kundig en beminnenswaardig man scheen te zijn, in zijne Gebouwen en Huissieraaden eene pracht vertoont, die te Philadelphia eeuwig onbekend hadt moeten blijven. — En waar toe? Om eenige Europeäansche Saletjonkers, en schuimende Zotten rondöm zich te lokken. Wat wint hij 'er bij? De jaloersheid, de verwijtingen zijner medeburgeren, de berisping der Vreemdelingen. Wanneer men met groo-

te

te geldmiddelen verſtand, kundigheden, overdenking, en de liefde tot het goede verbindt, ô hoe gemaklijk is het dan zich te doen beminnen en achten, als men zijn vermogen tot nuttige onderneemingen voor het Publiek aanwendt!

Niettegenſtaande de ongelukkige gevolgen, welke de pracht hier na zich zou ſleepen, kan men doch zeggen, dat 'er geen Stad is, waar de goede zeden grooter in achting zijn; men weet daar van geen echtbreuk, men kan 'er geen eene Vrouw, in eenige Gezindheid, noemen, die haare pligten is te buiten gegaan. Een Amerikaan zeide mij, dat dit een gevolg van den burgerlijken toeſtand der Vrouwen was.

Zij worden zonder bruidſchat uitgehuwelijkt, en brengen haare Mannen niets anders mede dan het Huisraad. Zij moeten het overlijden van haare Ouderen afwachten, om eenig eigendom te verkrijgen, en hangen dus geheel van haare Mannen af.

Men heeft mij nogthans Mevrouw *Livingſton*, Dochter van den Doctor *Shippen*, genoemd, die afgeſcheiden van haaren man leeft. Maar deeze ſcheiding werdt in 't vriendelijke gedaan. Zij trouwde als een jonge Juffrouw den Heer *Livingſton*, eeniglijk om haaren Vader te gehoorzaamen, hetgeen hier een zeldzaam geval is; de Vader beloofde haar, dat hij, als het haar bij haaren Man niet wel beviel, haar weder tot zich zoude neemen; dit geſchiedde ook, en zij leeft thans als eene deugdzaame en zeer geächte Vrouw.

Nog heeft men mij het voorbeeld eener Vrouwe van Rhode-Island genoemd, die eertijds wegens haare verkwisting merkwaardig was; maar niets is tegen haar beweezen; en als men de omſtandigheden wilde nagaan, zou men zien, dat deeze Anecdote meer tot de

geschiedenis der Engelsche zeden, dan tot die der Amerikaansche zeden behoort.

Gij zoud geen zo goed denkbeeld der zeden van dit Land hebben, als gij een onlangs uitgekomen Hekeldicht, onder den Tijtel *The Times* (de Tijden) las. De Autheur is de Heer *Markoe*. Hij toont een uitsteekend talent voor de Dichtkunst, een talent dat vergeleeken kan worden met dat van onzen hekelzuchtigen *Guibert*, die onlangs in 't Gasthuis gestorven is; maar hij maakt, even als de laatste, de trekken te sterk, en stelt, gelijk alle Dichters, dikwijls fabelen in plaats van wezenlijke zaaken. De Heer *Markoe* moet een des te grooter mistrouwen inboezemen, daar hij zijne Schriften door een ongeregeld leven ontëert. Een Hekeldichter moet, om geloofd te worden, om nuttig te zijn, de strengste zeden hebben.

De beroemde *Payne*, Autheur van *the Common Sense* (*het gezond Verstand*) (1), wien de Franschen zo veel eerbied toedragen, wordt in dat Hekeldicht op eene onverdraaglijke wijze mishandeld. Dit is echter niet het eerste, dat tegen hem is uitgekomen: men heeft mij nog een ander getoond, dat door een bewooner van Noord-Carolina met veel nadruk geschreeven is.

Men houdt den Heer *Payne* in 't algemeen voor eenen goeden, nadruklijken Schrijver. — Maar men beschuldigt hem ook, dat hij het grootste gedeelte van zijne beruchte Brieven uit een Geschrift ontleend heeft,

(1) Sedert heeft hij ook een zeer geestig Werk voor de Fransche Omwenteling geschreeven, onder den Tijtel: *The rights of man* (*De rechten der menschen*), dat ook in 't Nederduitsch voorhanden is, en waar van in 1792 te Berlyn eene Hoogduitsche Vertaaling is uitgekomen. V.

heeft, dat bij den oorſprong der Hollandſche Onlusten is uitgekomen, en door *Sir William Temple* aangehaald wordt. Voorts wordt hem nog te last gelegd, dat hij zelfs het Plan tot zijnen ijzeren brug, die in Europa eenig opzien maakt, heeft overgenomen uit de Bouwkunſtige Verzameling, die door *Swan* te London vóór omtrent vijftig jaaren is uitgegeeven.

De Heer *Payne* heeft hier veel opgang gemaakt. Men behoeft zich derhalven niet te verwonderen, dat zo veele Hekeldichten tegen hem uitgegeeven zijn. Welken grond men daar toe ook moge hebben, men kan echter niet loochenen, dat hij door zijne Schriften een groot aandeel aan de Omwenteling gehad heeft, en deeze trek moet hem in den rang der Weldoeners van Amerika plaatſen.

Ik heb te Philadelphia eenen anderen Schrijver gezien, die eene groote verbeeldingskracht en veel verſtand heeft, naamlijk de Heer *Crawfurd*. Men heeft van hem verſcheide Gedichten, en aanmerkingen over de Slavernij der Negers, waar in veel gezond verſtand en menſchenliefde doorſtraalt. Ook heeft hij een Vertoog van den beroemden *George Fox* aan de Jooden op nieuw in 't licht gegeeven. De Heer *Crawfurd* is tot verborgene (*myſtique*) denkbeelden zeer geneigd. Deeze neiging en zijn aanhoudend ſtudeeren, gevoegd bij eene hevige verbeeldingskracht, hebben hem eenige aanvallen van krankzinnigheid op den hals gehaald. Hij was eertijds een Deïst, doch is door den beroemden Doctor *Jebb* bekeerd.

In dit Land is geene Stad, waar zo veel gedrukt wordt als te Philadelphia; ook zijn hier zeer veele Boekdrukkerijen, Couranten en Boekwinkels, als ook in den gantſchen Staat veele Papiermolens. Penſylvanie

nie is het algemeen Magazijn der Verëenigde Staaten.

Onder de Drukkers en Boekhandelaars van deeze Stad heb ik in bijzondere aanmerking genomen den Heer *Carey*, eenen Ierlandschen Drukker. Deeze werdt vervolgd, en genoodzaakt naar Amerika te vlugten, wijl hij in zijn Journaal over de *Vrijwilligers van Ierland* een Artikel hadt ingelascht, waar door zich verscheide lieden van aanzien, en onder anderen de Heer *Forster*, beleedigd vonden. Naardien hij geen geld hadt, zo bevondt hij zich in verlegenheid; doch de Heer *la Fayette* kwam hem te hulp, en stelde hem in staat om Persfen aan te leggen, onder voorwaarde van zulks geheim te houden. De Heer *Carey* hieldt ook woord; doch als hij echter twee jaaren daar na met eenen anderen Courantier, den Heer *Oswald*, die met iederëen in onmin leefde, in eenen openbaaren twist geraakte, en deeze laatste eenigen twijfel over den oorsprong van zijn geluk liet blijken, zag hij zich genoodzaakt zijn geheim te openbaaren.

Deeze Boekdrukker, die nevens eene groote vlijtigheid veel kennis bezit, geeft alle Maanden een Journaal uit, dat met de beste van Europa om den rang kan strijden. Het voert tot Tijtel: *The American Museum*. Het bevat al het merkwaardige, dat Amerika in de Kunsten, Weetenschappen, en in de Staatkunde voortbrengt. Het deel, dat de vorderingen van den Landbouw betreft, is zeer zorgvuldig uitgewerkt.

Thans zijn in Philadelphia veel minder Fransche Kooplieden, als geduurende den Oorlog. De Bankeroeten der eersten, die zich aldaar hadden nedergezet, hebben hen, die misschien in 't denkbeeld waren, hun voorbeeld te volgen, den moed benomen, en de Amerikaanen voorzichtig gemaakt.

Maar

Maar wien moet men het bederf van die Franſche Kooplieden toeſchrijven? Ik heb met de grootſte zorgvuldigheid ophelderingen over deeze omſtandigheid verzameld, en zal u mijne navorſchingen mededeelen.

Ik heb gehoord, dat de meeste Franſchen, die zich te Philadelphia hadden nedergezet, of te geringe Fondſen medegebragt, of onvoorzichtige Koopen gedaan, of zich in buitenſpoorige kosten gewikkeld hadden. De meesten kenden noch de Taal, noch de Gewoontens, noch de Wetten, en werden door den *ſchijnbaar* hoogen Prijs, waartoe men hunne Europeaanſche Goederen in Papiergeld betaalde, misleid. In de verbeelding, dat dit Papier door den Staat of het Congres weldra ingewisſeld zou worden, verzamelden zij daarvan zo veel als hun mogelijk was; en, op zeer groote Winſten rekening maakende, wiegden zij hunne Europeäanſche Correspondenten met die hoop in ſlaap. Maar zij bedrogen zich in hunne hoop. Met de geringſte kennis der zaaken, der menſchen, der Staatkunde, der Omwentelingen en des Lands, moesten zij gezien hebben, dat veele jaaren moesten verloopen, vóór dat de publieke ſchuld veréffend konde worden. Weldra moest men den bedrieglijken ſluiër verſcheuren, en dit Papier met verlies weder verkoopen, om zijne *Tratta's* te betaalen. Maar men hadt eene grootſche vertooning gemaakt, en zich in eene onmaatige verteering gewikkeld; men dacht dit te moeten ſtaande houden, om zijn credict niet te verliezen; want men mat Philadelphia op de Schaal van Parys. Men geloofde dwaaslijk, dat kundige en verſtandige Mannen zich, even als een ſlaafsch Volk, door klatergoud zouden laaten verblinden. De winſten beſtonden weldra niet meer, de uitgaven werden grooter,

en

en het oogenblik des Bankeroets was daar. Men moest zich in de oogen van zijne Correspondenten, van den Koophandel en van Frankrijk rechtvaerdigen. Wat deedt men? Men befchuldigde de Amerikaanen van kwaade trouw, meinëedigheid en bedriegerij; daar nogthans deeze eerroovers eeniglijk hunne onkunde, hunne dwaasheid, en hunne buitenfpoorige pracht de fchuld hadden moeten geeven.

Men zag eenige deezer Franfchen openlijk in gezelfchap van *Meisjes*, met dat ligtzinnig, onbezonnen en onbefchaamd gelaat, dat zij te Parys hebben (1). Gij kund nu oordeelen over den aanftoot, die dit onbetamelijk fchouwfpel verwekte, in een Land waar de Vrouwen zo ingetogen, en de zeden zo zuiver zijn. De veráchting was daar van het gevolg, en het mistrouwen volgde de veráchting. En kan men, zonder crediet, eenen Handel lang ftaande houden?

Eenige Franfche Kooplieden kwamen in eenen zeer gelukkigen tijd te Philadelphia, naamlijk in 't jaar 1783. Het Papiergeld des Lands was verdweenen. Het geld was in deeze Stad overvloedig, en niet fchaars in de overige deelen der Verëenigde Staaten. De oorzaak daar van was gelegen in de verteeringen der Europeäanfche Legers. Toen werden alle verbindtenisfen getrouwelijk nagekomen. Maar de buitenlandfche Kooplieden fchikten hunne verteering naar de winst. Zij dachten, dat de laatfte eene onüitdrooglijke bron was,

(1) Een van die Franfchen dorst zijne Minnaares, niet als zijne Vrouw, maar als zijne Deelgenoote in den Handel, in de beste Huizen invoeren. Deeze Vrouw werdt naderhand openlijk van den Ambasfadeur onderhouden. Hij hadt geen genoegzaamen eerbied voor de Zeden, om zijne fchande te verbergen.

was, en de vreede deedt dezelve in de daad uitdroogen, zo dat nieuwe bankeroeten het gevolg daar van waren. Ik moet u echter doen opmerken, dat geen van die Bankeroeten de Gezindheid der Quakers bevlekte. De reden daar van is, dat zij voorzichtig in hunne zaaken, en ſpaarzaam in hunne uitgaven zijn, en deeze zijn de grondzuilen, waar op een Handel, om beſtendig te zijn, gevestigd moet worden.

Sedert dat de Vreede herſteld is leggen zich de Quakers met de grootſte vlijt op den Koophandel toe. De Capitaalen, welke men uit mistrouwen eenen geruimen tijd opgeſloten hieldt, komen thans weder ten voorſchijn, om de nijverheid te verlevendigen, en de ſpeculatien in den Handel aan te moedigen. Op de Delaware ziet men Vlaggen van alle koleuren; en 'er worden verzendingen naar alle de Waerelddeelen gedaan. In de Stad, zo wel als op het Land, worden Manufacturen aangelegd. Overal ziet men naijver, vlijt en nijverheid heerſchen; en alhoewel Baltimore aan de Susquehannah, dat vóór weinige jaaren nog ſlegts een Dorp was, een gedeelte des Handels van Philadelphia aan zich heeft getrokken, worden echter de zaaken, door de oude Capitaalen deezer Stad, de algemeene achting, waar in de handeldrijvende Quakers ſtaan, de vermeerdering der vruchtbaar gemaakte Velden, en de voortgangen der nijverheid, zodanig opgehoopt, dat het *deficit* daar naauwlijks beſpeurd kan worden.

Thans, mijn Vriend, kund gij u gemaklijk de oorzaaken des gelukkigen toeſtands van Philadelphia verklaaren. Zijne ligging aan eene Rivier, die voor groote Schepen vaarbaar is, maakt het tot een der Stapel-

plaat-

plaatſen van den buitenlandſchen Koophandel, en tevens tot het Pakhuis van alle de Producten der vruchtbaare Landerijën, welke Penſylvanie en de nabuurige Staaten beſluiten. De groote Rivieren, die Penſylvanie beſpoelen, bewerken, door haare meenigvuldige takken, eene bijna algemeene communicatie, en door deeze gemaklijke communicatiën vermeerderen de Landerijën in Prijs, en lokken Inwooners derwaarts. Een van die Rivieren kan de Levensmiddelen uit de afgelegenſte Landen, en zelfs de Producten van de Jagt der Wilden, naar de Hoofdſtad voeren. Voorts maakt de luchtſtreek, die hier niet zo koud als in de noordelijke, en niet zo warm en ſmoorend heet als in de Zuidelijke Staaten is, dit Land nog bekoorlijker.

Maar, ik geloof het vast, Penſylvanie heeft haaren welvaart niet ſlegts aan die natuurlijke voordeelen te danken; maar tevens ook aan de bijzondere zeden zijner Inwooners; aan de algemeene verdraagzaamheid, die van den oorſprong af aldaar bekend geweest, en geöefend is; aan de eenvoudigheid, ſpaarzaamheid, en ſtandvastige deugden der Quakers, aan hunne wakkere nijverheid, die zich bloot tot twee puncten, den Landbouw en den Koophandel, bepaalende, deeze noodwendig veel ſpoediger tot volkomenheid moet brengen, dan eenige andere Gezindheid, die haare eerzucht den ruimen teugel viert. In de eenvoudige Hut eens arbeidzaamen Planters worden veel meer kinderen geboren, dan in een prachtig Paleis; ook ſterven daar in minder; en naardien gij de Tafel der bevolking altoos als de naauwkeurigſte maat van den welvaart der Landen beſchouwd hebt, zo volgt dan deeze, en vergelijkt het getal der Inwooners, die in Pen-

Penfylvanie Hoofdgeld betaalen, in vier Tijdperken, die weinig van elkander verfchillen:

1760 —	1770 —	1779 —	1786.
31,667 —	39,765 —	54,683 —	66,925.

Hier uit blijkt, dat de Volksmeenigte zich in vijf en twintig jaaren, niettegenftaande de fchrikkelijke ontvolking eens zevenjaarigen Oorlogs, meer dan verdubbeld heeft. Waar bij nog in acht genomen moet worden, dat in de berekening van die *hoofdgeld betaalende Volksmeenigte* de Zwarten niet mede begreepen zijn, die ten naaste bij het derde-deel van de meenigte der Blanken in deezen Staat uitmaaken. De gantfche meenigte der Blanken bedraagt, volgens de berekeningen der laatfte Bondgenootfchaplijke Conventie, drie honderd en zestig duizend, dat voor ieder Hoofd bijna drie Kinderen uitmaakt.

Ik zal nu nog eene andere Vergelijking maaken.

Albany is in 't Jaar 1614, en Philadelphia in 't Jaar 1681 gefticht. — Deeze laatfte Stad bevat zeven duizend huizen, en meer dan vijftig duizend Inwooners (1). Albany beftaat flegts uit zeven honderd huizen, en heeft nogthans bijna dezelfde natuurlijke voordeelen als Philadelphia. Waar aan moet dat verfchil toegefchreeven worden? Meer aan zedelijke als aan natuurlijke oorzaaken. De Religiegeest der Quakers drijft hen regelrecht en bij aanhoudendheid tot de bevordering van het algemeene welzijn; en in Albany is die geest bijna nergens te vinden: men bemint daar het ge-

(1) De Telling, in 't Jaar 1790 gedaan, brengt dit getal tot drie en vijftig duizend Inwooners.

genot, en bekommert zich weinig over anderen (1); dit is, ik zeg het nog eens, het karacter der Hollanders; en deeze hebben tot de bevolking van Albany den eerſten grond gelegd.

Deeze zucht voor 't algemeen, welke de Quakers in alle hunne Stichtingen, op eene meer ſpreekende wijze dan alle de overige Gezindheden, toonen, heeft nog andere nuttige inrichtingen in Philadelphia voortgebragt.

Hier toe behoort *the Dispenſary*, of het Huis, waar in men de Zieken, die buiten ſtaat zijn de geneesmiddelen te koopen, dezelve *gratis* uitdeelt. Zie eens hoe gemaklijk, en hoe weinig kostbaar het dikwijls is, weldaadig te zijn! Dat dan die menſchen van ſchaamte blozen, welke hun vermogen in pracht of ledigheid verkwisten! — Van den 12 December 1786 tot den 12 December 1787 zijn zestienhonderd zeven en veertig Zieken in deeze Stichting verzorgd: volgens de berekening heeft ieder Zieke 5 Schellingen 9 Pence gekost. Dus heeft men met iets meer dan 5000 Livres zestienhonderd zeven en veertig menſchen gelukkig gemaakt.

Deezen algemeenen geest, die zo vindingrijk is in de verändering zijner weldaaden, heeft men nog te dan-

(1) Echter begint deeze onwerkzaamheid der Inwooners van Albany te verdwijnen, en eene groote vlijt daar voor in plaats te komen; men maakt nieuwe Wegen, ſlegt Bergen, legt nieuwe Ponten aan, zoekt eene Brug over de Rivier der Mohawks te leggen, en heeft het Kanaal voor Schepen vaarbaar gemaakt. Deeze verändering is het gevolg der Emigratie naar dit Land, van eenige Inwooners van Masſaſuchett. — De ſnelle vorderingen, welke de nieuwe Stad Hudſon, door de Quakers gebouwd, gemaakt heeft, bevestigen mijne aanmerkingen.

danken de *weldaadige Stichting* (*benevolent institution*), die tot oogmerk heeft, de arme Kraamvrouwen in haare eigene Wooningen te onderfteunen, en te laaten verlosfen.

Nog heeft men dien geest een ander Gezelfchap te danken, dat zijne weldaaden den Gevangenen verleent, en zich met de zorge om hun lot te verbeteren onledig houdt. Zijne Reglementen zijn in de Zitting van den 8 Maij 1787 vastgefteld.

De Inwooners van Philadelphia bepaalen hunne opmerkzaamheid niet flegts tot hunne broederen; zij breiden dezelve ook over vreemden uit. Aldus heeft men eene Ierlandfche Maatfchappij opgericht, om de Emigranten uit Ierland te begunftigen en te onderfteunen. Eene diergelijke is te New-York voor de Duitfchers. Deeze Maatfchappijën verneemen, bij de aankomst der Schepen, naar het lot en het Vaderland der Emigranten, en beijveren zich alsdan om hen bezigheid te verfchaffen.

Deeze Stad heeft ook eene Asfurantie-Compagnie tegen brand opgericht. De huizen zijn van bakfteenen of van hout gebouwd, en gevolglijk meer aan de verwoestingen van brand bloot gefteld. De Asfuradeurs zijn te gelijk de Geäsfureerden; eene inrichting die de misbruiken der Asfurantie-Compagnie te Parys voorkomt.

Midden onder alles, wat mij tot aandoening en bewondering bewoog, heeft mij doch een trek van ongerechtigheid bedroefd, die gantsch Penfylvanie, en in 't bijzonder Philadelphia, dat eenen grooten invloed op de Wetgeevende Magt heeft, fchijnt te ontëeren. De zaak beftaat hier in. — *Penn* liet zijne Familie een onmeetelijk eigendom in Amerika na. In den laatften

 Oor-

Oorlog namen zijne nakomelingen de partij der Engelsche Regeering, en vertrokken naar Engeland. De Regeering van Pensylvanie besloot nu, hen van hunne Landerijën en Inkomsten te berooven, en voor de waarde 150,000 Ponden te geeven. — Deeze som zou in Papiergeld, dat toen ongemeen laag in Prijs was, betaald worden; doch slegts de eerste Termijn werdt voldaan.

Men kan niet loochenen, dat zo wel in de waardeering der Goederen, als in de wijze van betaaling, en het verschuiven derzelve eene zeer groote ongerechtigheid plaats heeft. De Staat van Pensylvanie heeft te veel achting voor de eigendommen, en te groote liefde voor de gerechtigheid, om niet eens het onrecht jegens de Familie van *Penn* weder te vergoeden, die thans eeniglijk op kosten der Engelsche Natie haar bestaan heeft (1).

A G T

(1) Het Engelsche Parlement heeft, door eene Acte van de maand Maij 1790, het Jaargeld van die Familie op 4000 Ponden Sterlings vastgesteld. Haar verlies werdt op 500,020,000 Ponden Sterlings begroot.

Dit is één van de lasten, welke gevoegd moeten worden bij het onmeetelijk verlies, dat Engeland in den Amerikaanschen Oorlog geleden heeft, en bij de schaêvergoedingen, dat het den Loijalisten heeft toegestaan. De berekening deezer laatsten is nu eindelijk vastgesteld:

Zij bragten hunne vorderingen tot	10 358,413	Pond. Sterl.
Het Parlement bewilligde hen slegts	3,033,091	— — —
In 't Jaar 1790 hadt men hen slegts betaald	2,096.326	— — —
Het bleef hen dus schuldig . . .	936.091	— — —

Men kan niet nalaaten hier de grootmoedigheid der Engelsche Natie, en haare gerechtigheidsliefde te roemen 'Er zijn weinig vrije Regeeringen, en geen eene despotische, die na eenen rampzaligen en ten uitersten kostbaaren Oorlog haare in den grond geholpen aanhangers, welkers geschrei men smooren of verächten

kon-

AGT EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de onderſcheidene overgangen van de vruchtbaarmaaking tot den volkomen bouw der Landerijën van Penſylvanie, en over de verſcheidenheid in de zeden, de neigingen, en de rijkdommen der onderſcheidene Landbouwers.

Tot hier toe, waarde Vriend, heb ik ſlegts van goed ingerichte Landhoeven, van Landerijen in volle waarde, en in de nabuurſchap van Steden, geſproken. Thans moeten wij verder gaan; wij moeten ons diep in de Bosſchen begeeven, en den afgezonderden mensch gadeſlaan, hoe hij, met de bijl in de hand, die oude Eiken nedervelt, welke de Wilden verſchoond hadden, en hoe hij hunne plaats met de nederige koornäiren vervult. Wij moeten dien man in zijne vorderingen, in zijne ontwikkelingen, volgen, en de verändering opmerken, die zijne Hut ondergaat, wanneer zij het middenpunt wordt van twintig andere Hutten, die rondöm haar opgericht worden. Een Amerikaanſche Landbouwer heeft mij de voornaamſte trekken van het Landſchaplijk tafereel geleverd, dat gij hier zult zien (1).

De eerſte Planter, of die, welke de Etablisſementen in de Bosſchen begint, is bijna altoos een man, die in

konde, aldus hunne ſchade vergoed zouden hebben. Deeze gerechtigheidsliefde is een onfeilbaar gevolg van den geest der Vrijheid.

(1) Een gedeelte der volgende beſchouwingen is naderhand gedrukt, en in 't Fransch vertaald, met veel onnaauwkeurigheid, en eene voorbedachtelijke ongetrouwheid.

in het bebouwd gedeelte van den Staat zijn vermogen en zijn crediet verloren heeft; hij emigreert doorgaans in de maand April. Zijn eerste arbeid is, voor zich en zijne Familie eene kleine Hut van hout te bouwen; het Dak derzelve bestaat uit ruw behakt hout, en de grond is de bloote Aarde; zij ontfangt het licht door de deur, en somtijds ook wel door een klein kruisraam van geölijd Papier. Een nog armzaliger Gebouw, dicht nevens de Hut, verstrekt eene Koe en twee elendige Paerden tot een Stal. Naauwlijks is hij met deezen arbeid gereed, of hij tast alle de boomen aan, die in de nabuurschap van zijne Hut staan; dezelve geheel uit te roeijen, daar toe zou te veel kracht vereischt worden; hij bepaalt zich dus, om dezelve twee of drie Voeten hoog boven de Aarde af te houwen. De ruimte rondöm dezelve wordt alsdan beärbeid, en in de maand Maij met Maïs bezaaid. Deeze nog onbebouwde grond heeft weinig beärbeiding noodig; reeds in de maand October daar aan volgende worden veertig tot vijftig Schepels (ieder Schepel tot 60 Engelsche Ponden gerekend) van eenen Akker gronds ingezameld. Van de maand September af verschaft dit Koorn een overvloedig en zelfs aangenaam voedsel aan de Familie, terwijl het, nog mals zijnde, alsdan geroosterd wordt. De Jagt en de Visscherij, nevens een kleine voorraad van graan, zijn tot onderhoud van die Familie voor den geheelen Winter genoeg, terwijl de Koeijen en Paerden van onzen Planter zich met het wilde en schraale gras der Bosschen, of met de sappige spruiten der boomen voeden. In dit eerste Jaar verduurt die Planter honger en koude; hij staat aan eene meenigte toevallen bloot; maar hij verdraagt dezelve zonder morren, en laat daarom den moed niet

zin-

Staat zijn vermogen
emigreert doorgaans
rbeid is, voor zich
an hout te bouwen;
behakt hout, en de
tfangt het licht door
loor een klein kruis-
armzaliger Gebouw,
t eene Koe en twee
Naauwlijks is hij met
alle de boomen aan,
Hut ftaan; dezelve
ou te veel kracht ver-
aus, om dezelve twee
Aarde af te houwen,
t alsdan beärbeid, en
aid. Deeze nog on-
beärbeiding noodig;
aan volgende worden
r Schepel tot 60 En-
nen Akker gronds in-
ember af verfchaft dit
aangenaam voedfel aan
als zijnde, alsdan ge-
de Visfcherij, nevens
zijn tot onderhoud van
Winter genoeg, terwijl
n Planter zich met het
fchen, of met de fap-
len. In dit eerfte Jaar
koude; hij ftaat aan
maar hij verdraagt de-
daarom den moed niet
zin-

zinken. Als Nabuur der Wilden neemt hij ten deele hunne zeden aan. Zijn arbeid is zwaar, maar hij heeft ook lange tusfchenruimtens, waar in hij rust neemt; zijne vermaaken beftaan in de Jagt en Visfcherij; hij houdt veel van geestige Dranken, eet, drinkt en flaapt in den drek van zijne kleine Hut. Aldus verloopen de drie eerfte Jaaren van onzen Planter in traagheid, in onäfhanglijkheid, en in afwisfeling van vermaak en arbeid. Maar ondertusfchen neemt de bevolking langzaam rondöm hem toe, en nu neemt zijn verdriet een aanvang. Zijn Vee konde zich eertijds wijd en breed verfpreiden, en naar gevallen weiden; thans dringen hem zijne Nabuuren, het door Heggen binnen de paalen van zijn klein Eigendom te houden. Voormaals leverden de wilde Dieren zijne Familie een toereikend voedfel; thans ontvlieden zij een Land, waar zich de menfchen, en bij gevolg ook hunne vijanden vermeerderen; hij moet derhalven huisdieren aanfokken, om het gemis der eerften te vergoeden. Een gezelfchap, dat zich fteeds vergroot, heeft ten gevolge eene Burgerlijke inrichting, belastingen, en zelfs Wetten. Alle die kluisters maaken den onäfhanglijken Planter oproerig. Hij kan niet befluiten een eenige zijner natuurlijke Rechten voor alle de weldaaden der Regeering op te offeren; hij verlaat derhalven zijn klein Etablisfement, en gaat in het binnenfte der Bosfchen eene tweede verblijfplaats zoeken, waar hij, alleen, zijnen eerften arbeid op nieuw begint, en zich weder een Veld ter bebouwing verfchaft. Zo veel invloed heeft de zucht voor de onäfhanglijkheid op den mensch, dat verfcheide lieden vier maal Landerijën in de onderfcheidene deelen van deezen Staat vruchtbaar gemaakt hebben.

 Men

Men heeft opgemerkt, dat de verkondiging van het Euangelium de Emigratien deezer foort van menfchen fteeds vermeerderd heeft, en dit is niet te verwonderen, als wij in aanmerking neemen, hoe ftrijdig de lesfen van het Euangelium met de losbandigheid van hun leven zijn. Deeze eerfte Planter kan, als hij Eigenaar is, eenen goeden prijs van het ftuk Lands trekken, dat hij begonnen heeft te bouwen; maar als hij flegts huurder was, zo als zulks dikwijls het geval is, dan verlaat hij het met fchulden. Ondertusfchen wordt dit Etablisfement, wegens de reeds daar toe aangewende moeite, door eene tweede foort van Planters of Landbouwers gezocht,

Doorgaans heeft deeze tweede Planter eenig vermogen, en betaalt het derde- of vierde-deel zijner Plantagie, die in drie- of vierhonderd Akkers beftaat, met gereed geld; het overige betaalt hij in *inftalments* of jaarlijkfche Termijnen, volgens de uitdrukking van het Land, dat is te zeggen, dat hij jaarlijks eene zekere fom zonder Interest geeft, tot de volkomene betaaling toe. De eerfte arbeid van dien man is, dat hij zijne Hut door eenen nieuwen bouw van beter getimmerd hout vergroot. Daar men in de nabuurige Etablisfementen doorgaans de Zaag gebruikt, zo worden zijne vloeren van hout gemaakt, en zijn Dak met zo genaamde *clapboards* bedekt, welke een foort van dikke latten zijn, die van gefpleeten Eikenftammen gemaakt worden. Dit Huis heeft twee Verdiepingen. Vervolgens legt hij eene kleine Weide, en een Boomgaard van twee of driehonderd Appelboomen aan. Zijn Stal wordt insgelijks vergroot, en in den loop van een jaar maakt hij eene ruime houten Schuur, die met Roggeftroo gedekt wordt; alsdan ver-

vergroot hij het getal zijner vruchtbaare Landerijen; en in plaats van ſlegts Indiäansch Koorn te zaaijen, oogst hij nu ook eene meenigte Tarwe en Rogge in: de laatſte wordt voornaamlijk gebruikt om *Wisky* te maaken. Deeze Planter trekt nogthans niet alles uit den boezem der Aarde, dat dezelve kan opleveren. Zijne Velden worden nog ſlegt beärbeid, en nooit gemest; bij gevolg geeven zij ſlegts eenen middelmaatigen Oogst; zijn Vee, dat ſomwijlen door zijne ſlegt geſlotene Heggen dringt, en zijne Graanen vertrapt, vernielt dikwijls in korten tijd de hoop van het gantſche Jaar. Zijne Paerden kunnen ſlegts de helft van den arbeid doen, waar toe zij anders in ſtaat zouden zijn, als zij beter gevoederd werden; en het gebeurt zeer dikwijls, dat zijn Vee in het Voorjaar van honger ſterft, wijl hij geen genoegzaamen voorraad heeft ingezameld, en het gras zeer laat ten voorſchijn komt. Zijne Wooning noch zijne Landhoeve toonen geen de minſte blijken van zijne nijverheid en zijnen welſtand; zijne venſters zijn nog van geen glas voorzien; oude hoeden of lompen vervullen de plaats der ruiten, welke 'er niet meer zijn. Zelden zijn menſchen van deeze Claſſe goede Burgers en Voorſtanders van den Godsdienst. Schoon zij de oppervlakkige denkbeelden van den Godsdienst hebben, die men den kinderen onderwijst, beijveren zij zich echter niet, om iets tot het bouwen eener Kerk, of tot het onderhoud van den Godsdienst en eenen Predikant toe te brengen. Zij zijn niet beter gezind ten aanzien der Burgerlijke Regeering. Niettegenſtaande hunne groote liefde voor de Vrijheid, weigeren zij nogthans hun aandeel in de ſchulden te dragen, die men heeft moeten maaken, om dezelve in dit Land te vestigen. Zij houden veel

van gezelschap, drinken somtijds onmaatig geestige dranken, en willen gaerne één of twee dagen 's weeks besteeden, om Staatkundige Vergaderingen bij te woonen. Hier door wikkelen zij zich in schulden, die hen, na eenige jaaren, noodzaaken, hunne Plantagie aan den Planter van de derde en laatste Classe te verkoopen.

Deeze is doorgaans een welgegoed en verstandig man, somtijds de Zoon van eenen rijken Landhuurder, in één der oude Graafschappen van het binnenste des Staats. Zijn eerste voorwerp is, ieder stuk Land, waar op hij water kan leiden, in eene Weide te veranderen. Zo dit onmogelijk is, maakt hij de vruchtbaarste Akkers, door dezelve te mesten, tot Weilanden; hier op bouwt hij eene Schuur, zo het mogelijk is van steenen: zij is somtijds van vooren honderd Voeten breed, en veertig Voeten diep (1). Deeze wordt goed gesloten, en beschut op die wijze het Vee en de Paerden voor de koude, die als zij warm gehouden worden, minder eeten, dan wanneer zij aan de koude zijn bloot gesteld. Bij het gebruik van 't hout gaat hij ook spaarzaam te werk; hij legt Oeconomische Ovens aan, en bespaart zich daar door eenen zeer zwaaren arbeid, om in de koude en regenachtige maanden hout te hakken en te voeren. Zijne wel verbeterde Heggen stellen zijne Graanen tegen de verwoestingen der nabuurige kudden in zekerheid. Hij vermeerdert de voorwerpen van zijnen Landbouw, en be-

(1) Men heeft over de Inwooners van Pensylvanie en die van Massasuchett deeze aanmerking gemaakt, dat de Schuuren der eersten grooter en fraaijer zijn, dan hunne Huizen; dit is het tegendeel bij de anderen.

behalven het Koorn, de Tarwe en Rogge, oogst hij nu ook Haver en Boekweit. Nevens zijn huis maakt hij eenen Tuin van één of twee Akkers, die hem eene groote meenigte Kool, Aardäppelen en Raapen oplevert. Niet ver van de Bron, die hem van water voorziet, bouwt hij eene Melkkamer. Het getal zijner vruchtboomen neemt jaarlijks toe, en te gelijk verbetert hij hunne hoedanigheid. Zijne Zoonen arbeiden fteeds aan zijne zijde, en zijne Vrouw en Dochters verlaaten haar dagelijks fpinnewiel, om in den Oogst te arbeiden. Het laatfte voorwerp zijner nijverheid is, dat hij een huis tot zijn eigen gebruik bouwt. Hier mede brengt hij fomtijds zijn gantfche leven door; doch gemeenlijk laat hij de volbouwing van hetzelve zijnen Zoon of zijnen Opvolger over. Hier uit is onder die Landbouwers het fpreekwoord ontftaan, dat de Zoon beginnen moet, waar de Vader geëindigd heeft, dat is te zeggen, dat hij, bij de aanvaarding der Plantagie, eene gemaklijke Wooning moet bouwen, overëenkomftig met de waarde en aangelegenheid van dat Goed. Dit Gebouw is gemeenlijk van fteenen, zeer ruim, goed ingericht, en van nuttig en noodig Huisraad voorzien. Somtijds heeft het gemeenfchap met het Huis van den tweeden Planter, maar dikwijls is het door eene kleine tusfchenruimte daarvan afgefcheiden. Zijne Paerden en zijn Vee bewijzen door hunne vetheid, fterkte en vruchtbaarheid, dat zij even zo goed opgepast, als gevoederd worden. Zijne Tafel heeft overvloed van veelerlei welfmaakende fpijzen. Honig en Melk vloeijen in zijne Keuken; Bier, Appeldrank en Wijn zijn de gewoone drank zijner Familie; zijne Vrouw en zijne Dochters maaken de meeste kleederen, die zij alle dragen. Naar maate zijn

Ver-

Vermogen toeneemt, ftelt hij eene hoogere waarde in de befcherming der Wetten; hij betaalt ftiptelijk zijne fchatting aan de Commiefen der Regeering, en geeft zijne toelaag ter onderhouding der Kerken en Schoolen, als de eenige middelen, om de Orde en Rust te verzekeren.

Twee derde-deelen der Planters in Penfylvanie behooren tot deeze Clasfe; hen is deeze Staat zijnen ouden roem en zijne wigtigheid verfchuldigd. Zo zij minder fijnheid bezitten, dan hunne Zuidelijke Nabuuren, die hunne Landerijën van Slaaven laaten bouwen, hebben zij daar voor ook meer Republiekeinfche deugden. Uit hunne Landhoeven trokken de Amerikaanfche en Franfche Legers, geduurende de laatfte omwenteling, hunne voornaamfte middelen van onderhoud; uit hunne Producten kwamen na het Jaar 1780 die uit de Havana gebragte millioenen Piasters, de grondflag van de Noord-Amerikaanfche Bank, waar uit het Amerikaanfche Leger tot den Vreede van Parys onderhouden werdt.

Dit is nu een flaauw tafereel van het geluk eens Planters in Penfylvanie; een geluk waar toe die Staat de menfchen uit alle Landen en van alle Godsdienften roept. Het zijn zekerlijk niet de vermaaken van het Arcadia der Dichters, noch die der groote Steden van Europa, die hij den Emigranten aanbiedt; maar hij belooft overvloed, onâfhanglijkheid en geluk aan het geduld, de nijverheid en den arbeid. De maatige prijs der Landerijën, het Crediet dat de voorzichtigheid toelaat, en de zekerheid, welke de Hoven van Juftitie aan alle foorten van eigendommen geeven, ftellen ieder een in ftaat, om zodanige Goederen te koopen.

Thans is het gemaklijk de kentekenen te bepaalen, wel-

welke den overgang van het wilde leven tot het beſchaafde aanduiden. De eerſte Planter gelijkt in zijne zeden en manieren den wilden Indiäan: de tweede wijkt reeds meer daar van af: de derde toont den toeſtand der volkomene beſchaaving, en deezen alleen kan men eigenlijk den naam eens Planters of Landbouwers geeven.

Sprak ik van de gebreken des eerſten en tweeden Planters, zo is het billijk ook van hunne deugden te ſpreeken. Hunne wederzijdſche behoeftens bewerken onder hen eene wederzijdſche afhanglijkheid: daar door zijn zij jegens elkander gedienſtig en vriendelijk. — Hunne eenzaamheid maakt hen de bezoeken aangenaam; daar uit ontſtaat hunne gastvrijheid jegens Vreemdelingen. Het gebrek aan Geld (want zij hebben ſlegts zo veel als tot de uiterlijke behoeftens hunner Familie noodig is), noodzaakt hen zich met elkander te verëenigen, om hunne Gebouwen te ſtichten, hunne Graanen te maaijen, en meer diergelijke bezigheden te verrichten. Zij bewijzen elkander deeze dienſten, zonder eenige andere belooning, als dat zij aandeel hebben aan het vermaak, dat doorgaans de vrolijke bijëenkomſten op het Land vergezeld. Misſchien heb ik onrecht gehad te zeggen hunne *deugden*; misſchien moest ik dezelve genoemd hebben *hoedanigheden*, welke in den bijzonderen toeſtand der maatſchappij, waar in deeze menſchen leeven, haar beſtaan vinden. De deugd moet in de daad altoos uit de beginſelen voortſpruiten.

Mijn oogmerk is niet geweest hier de geſchiedenis van alle de Etabliſſementen in Penſylvanie voor te dragen. — Het is verſcheide maalen gebeurd, dat de eerſte Planter den tweeden trap bereikte, en zijne

Land-

Landhoeve den Planter van de derde Clasfe afftondt. — Daar zijn onderneemende menfchen, die zich in de Bosfchen nedergezet, en geduurende hun leven de drie van mij befchreevene tijdperken doorgelopen, en zich de Goederen verworven hebben, welke ik aan de derde foort van Planters heb toegefchreeven. Even zo is het ook verfcheide maalen gebeurd, dat een eerfte Etablisfement door eene en dezelfde Familie, van den Vader op den Zoon, tot volkomenheid gebragt is. In de nabuurige Graaffchappen van Philadelphia ziet men nog groote Huizen van tigchelfteenen, en goed bebouwde Landhoeven, welken thans nog kinds-kinderen en achter-kinds-kinderen van diegeenen bezitten, die met *William Penn* hier allereerst aankwamen.

Deeze drift om te emigreeren, waar van ik gefproken heb, moet u wonderlijk voorkomen. Dat menfchen het Land verlaaten, waar zij het eerst begonnen te ademen, — de Kerk, waar in zij der Godheid werden toegewijd, — de Graven hunner Vooröuderen, — de Gezellen en Vrienden hunner Jeugd, — en alle de vermaaken eener befchaafde maatfchappij, om zich aan de gevaaren en zwaarigheden bloot te ftellen, welke, om zo te fpreeken, met de verövering van een nieuw Land verbonden zijn. Dit verfchijnfel moet, in de oogen van eenen Europeäanfchen Wijsgeer, den gewoonen gang en de natuurlijke grondbeginfelen der menfchelijke handelingen tegenfpreeken. Maar hoe wonderlijk deeze neiging ook moge fchijnen, zo heeft zij echter haar beftaan, en bevordert den aanwas der Volksmeenigte in Amerika; zij vermeerdert het menschlijk geflacht niet flegts in de nieuwe, maar ook in de oude Etablisfementen. Want zo dra 'er meer Planters zijn

zijn dan Landhoeven, waar in een Canton verdeeld is, houdt de bevolking op. Om dit verval, dat door den aanwas van den Prijs, en de verdeeling der Landhoeven steeds grooter wordt, geheel weg te neemen, is de emigratie van een gedeelte der Inwooners volstrekt noodzaakelijk; en naardien deeze Colonie van Emigranten ten deele bestaat uit lediggangers, die veel doorbragten, en niet werkten, zo bevordert hunne verwijdering, waar door het vlijtig en maatig gedeelte, dat te rug blijft, gemaklijker de middelen tot bestaan kan vinden, natuurlijkerwijze de algemeene bevolking, even als het snoeijen eens appelbooms zijne dikte en de meenigte zijner vruchten vermeerdert.

De Emigranten uit Pensylvanie wenden zich altoos naar het Zuiden. De grond en de luchtstreek des westelijken deels van Virginie, der beide Carolina's en Georgie belooven en geeven den traage Planters een gemaklijker onderhoud, dan de veele arbeid vorderende, doch duurzaame grond van Pensylvanie. — Hier moet de grond, om vruchtbaar te worden, bij herhaaling diep omgeploegd worden. — Daar geeft de Aarde, als zij slegts één of tweemaal omgespit is, een tamelijk goeden Oogst. In Pensylvanie noodzaaken de lengte en koude van den Winter den Landbouwer tot eenen zwaaren arbeid, om zich voorraad tot onderhoud van zijn Vee te verschaffen, terwijl hetzelve in de zuidelijke Staaten, geduurende het grootste gedeelte van dat saisoen, in de Bosschen en op de Velden weidt. Ook zijn de meeste Landbouwers, die thans in de westelijke deelen der bovengenoemde Staaten gevonden worden, uit Pensylvanie geboortig, of hebben een tijdlang daar in gewoond. In den laatsten Oorlog beliep de Militie van het Graafschap Orange,

in

in Noord-Carolina, drie duizend vijf honderd Man, welke alle Emigranten uit Penſylvanie waren. Gij ziet hier uit, dat deeze Staat de groote Kweekſchool der Vereenigde Staaten is; hij verricht de dienſten van eene zeef, en behoudt alle diegeenen te rug, welke vlijtig en deugdzaam zijn, om de overige in Staaten te laaten trekken, welke voor hunne zorgeloosheid en armoede beter geſchikt zijn.

De ledig ſtaande Landerijën worden door den Staat verkocht, tot den prijs van omtrent zes Guinees, in ſchuldbrieven, de honderd Akkers. Maar vermits de meeste deezer Landerijën van Perſoonen komen, welke die reeds van den Staat gekocht hadden, zo worden zij gemeenlijk den eerſten Planter tot eenen hoogeren Prijs verkocht. De hoedanigheid van den grond, de nabijheid van Molens, Gerechtshoven, Kerken en bevaarbaare Rivieren, de afſtand der vervoering over Land tot de havens van Philadelphia of Baltimore, en eindelijk ook de natuur der wegen, — dit alles heeft invloed op den Prijs der Landerijën voor den eerſten Planter. De meenigte der vruchtbaar gemaakte Landerijën, en de daar in gemaakte verbeteringen, zijn nieuwe omſtandigheden, die, nevens de eerſten, voor de tweede en derde Planters invloed op de waarde der Landhoeven hebben. Dus betaalt de eerſte voor den Akker een-vierde tot twee Guinees, en voor den tweeden en derden is de Prijs één tot tien Guinees. Wanneer de eerſte Planter niet in ſtaat is te betaalen, zo neemt hij dikwijls eene zekere ſtreek Lands voor zeven jaaren in pagt; en, in plaats van iets in geld daar voor te geeven, verbindt hij zich, om vijftig Akkers Land vruchtbaar te maaken, eene Houten Hut nevens eene Schuur te bouwen, en eenen Boomgaard aan te leg-

leggen. Dit Land wordt dan na verloop van den Pagt-tijd met voordeel verkocht of verhuurd.

De derde Clasſe van Landbouwers, waar van ik geſproken heb, beſtaat gemeenlijk uit Duitſchers, die een groot gedeelte der Volksmeenigte van Penſylvanie uitmaaken. Vóór meer dan eene eeuw kwam de eerſte Colonie Duitſchers zich aldaar nederzetten. Men houdt hen voor de eerlijkſte, vlijtigſte, eenvoudigſte en ſpaarzaamſte Landbouwers. Zij hoeden zich voor ſchulden, en zijn van alle de Amerikaanen het minst tot Rum en Brandewijn geneigd; ook zijn hunne Familiën talrijk. Men ziet onder hen verſcheide Familiën, waar in twaalf tot veertien kinderen zijn (1). Men verwijt hen niets anders, als dat zij de kundigheden der overige Amerikaanen niet bezitten; kundigheden, welke in eenen Democratiſchen Staat zo noodig zijn. Nogthans zijn verſcheide, wegens hun doordringend verſtand, beroemde Mannen uit hun midden voortgekomen, als, bij voorbeeld, *Rittenhaus*, *Kuhn* en *Muhlenberg*. Men houdt zich thans met Projecten bezig, om hen naauwer met de Amerikaanen te vereenigen, en hen meer kundigheden bij te zetten.

Eene der voornaamſte oorzaaken van die Emigratien naar de achterſte deelen van Penſylvanie, is de hoop, zich de belasting op de Landerijën te onttrekken: dezelve is echter niet zeer groot, vermits zij niet meer dan een *Penny*, of twee Liards van het Pond bedraagt, en de ſchatting daar benevens zeer gering is.

Maar

(1) Volgens den Heer *Moheau* rekent men in Frankrijk van zeven en twintig duizend Familiën één van dertien, en twee van twaalf kinderen.

Maar deeze ſchoon geringe belasting drukt nogthans grootlijks diegeenen, welke veele Landerijen bezitten, de *Land-jobbers* of Landwoekeräars. Onder dezelven zijn ſommige, die, als de achterſtallen zich opgehoopt hebben, liever hunne Landerijën door de publieke Schatkamer laaten verkoopen, dan dat zij de belastingen zouden betaalen. Daar na koopen zij dezelve weder onder de hand in de publieke Veiling, tot eenen minderen Prijs dan zij zouden hebben moeten betaalen, als zij hunne belastingen voldaan hadden.

Gij kund ligt denken, dat in een Land, waar de Regeering zo nieuw is, waar de menſchen zo verſtrooid van malkander woonen, en dronken van Vrijheid zijn, het deezen gemaklijk is de belastingen te ontgaan; voorts, dat in de verdeeling der belastingen nog veele onregelmaatigheden voorkomen. Zo ziet men ook in de nabuurſchap van Philadelphia Eigenaars van Goederen, die jaarlijks twee ten honderd van de waarde hunner Landerijen betaalen, daar in tegendeel andere veel minder geeven. Even zo gaat het ook met het hoofdgeld of *poll*; hetzelve is nog veel onregelmaatiger, wijl het op zeer onzekere gronden rust. Deeze vlekken kunnen ſlegts met den tijd verdwijnen. Voor het overige heb ik met genoegen gezien, dat de ongehuwden eene veel hoogere belasting moesten betaalen, dan de gehuwde Perſoonen.

De Landerijen in deezen Staat zijn, zo naar derzelver waarde, als volgens derzelver natuur en voortbrengſelen, zeer onderſcheiden. In de nabuurſchap van Lançaster zijn verſcheide Landerijen, welke voor 4 tot 12 Ponden den Akker verkocht worden; daarentegen worden 'er ook veele gevonden, die ſteenächtig en onvruchtbaar zijn. De goede, nieuwe, kalk-

iich-

ſchtige Landerijen geeven van het Morgen vijftien tot twintig Schepels Tarwe. Die van de eerſte hoedanigheid, welke diep liggen, en veele groeizaame aarde bevatten, *bottomlands*, geeven van 't Morgen negen tot tien Centenaars Hennip, en veertig tot vijftig Schepels Maïs.

In 't Noorden en Westen van deezen Staat zijn nog veele onbezette Landerijen; doch men heeft mij verzekerd, dat 'er weinig goede Landerijen gevonden worden, welke niet bezet zijn. Men treft in afgelegene Boſſchen lieden aan, die hun werk maaken om dezelve op te zoeken. Men neemt dezelve in bezit uit kracht van een *Warrant*, of bevel van *the Land-Office*, of het Departement der Landerijen. Dit bevel verpligt den Landmeeter van het Graafſchap, waar in zij liggen, dezelve, in gevalle zij nog geen Bezitter hebben, te meeten, en eene Copie van de Meeting in te leveren, op dat het Eigendom daar van geregiſtreerd kan worden. Men betaalt den Staat, voor honderd zestien Akkers, 10 Ponden in Certificaaten van de Staatsſchuld; hetgeen, naar den tegenwoordigen Cours van dat Papier, 2½ Ponden uitmaakt (1); en, met de kosten van 't meeten, het Patent, enz. komen deeze Landerijen op bijna 15 Pences den Akker te ſtaan, en worden vervolgens weder met winst verkocht.

Naar het tafereel, dat ik u van de verſchillende wijzen van Landbouw, in deezen Staat gebruiklijk, voorgedragen heb, kunt gij oordeelen, dat het voor Europeaanſche Familiën, die zich in Amerika willen nederzetten, niet raadzaam is, in het binnenſte des Lands

Lan-

(1) Deeze Certificaaten zijn ſedert veel in waarde toegenomen, zo als ik hier na zal zeggen.

Landerijen vruchtbaar te maaken, of zelfs Landerijen te neemen, die eerst den tweeden trap van Landbouw bekomen hebben.

1°. De mensch, wien het denken, de opklaaring van zich zelven, de mededeeling zijner denkbeelden tot eene behoefte geworden is, bevindt zich in eenen flegten toeftand, wanneer hij zich alleen in een Land begeeft, welks bewooners buiten alle gemeenfchap, en van elkander verwijderd, leeven, of lui en onweetend zijn.

2°. Het is bezwaarlijk, en bijna onmogelijk, zich op eenen zo verren afftand de verfchillende artikelen van Europa te verfchaffen, die men hier zeer duur betaalt.

3°. Vooral is het onmogelijk de Europeäanfche Vrouwen aan eene zodanige levenswijze te gewennen.

4°. Gij zijt verpligt te bouwen; gij leeft intusfchen armoedig, gij loopt gevaaren, gij wordt van uwe werklieden bedrogen.

5°. Gij moet niet in aanmerking neemen wat een *ongebouwd* Land u kost, maar wat het u zal kosten, als het gebouwd is. De vergelijking nu gedaan zijnde, zult gij bevinden, dat bij den aankoop van een bebouwd Land veel te winnen is.

De voorzichtige Franfchen, welke naar Amerika willen trekken, en zich aldaar aan den Landbouw willen overgeeven, zullen dus wel doen, als zij eene Landhoeve in het bewoond Land huuren, een jaar aldaar doorbrengen, zonder te koopen, de Nabuuren bezoeken, en de inkomften van den grond leeren kennen. Vooral moeten zij *Boeren-Familiën*, welke den arbeid gewoon zijn, uit Europa medebrengen. Want, nog eens, de handen zijn hier fchaars en duur. — Zie hier

hier den gemeenen prijs, tot welken men de *indentured* Bedienden koopt, welkers tijd om te dienen voor drie jaaren bepaald wordt. Voor den dienst der mannen boven agttien jaaren wordt 12 tot 15 Ponden, en voor dien der kinderen van negen tot twaalf jaaren 6 tot 8 Ponden betaald. — Ik weet niet of, wanneer men hetgeen die prijs minder is dan de gewoone bezoldingen der vrije Dienstboden, gelijk ftelt met den minderen arbeid der gehuurde Bedienden, het niet voordeeliger zou zijn vrije Bedienden te hebben.

NEGEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

Over de Luchtftreek van Philadelphia, en van Penfylvanie; over de Ziektens, welke aldaar heerfchen, enz.

Ik heb u, mijn Vriend, reeds over de luchtsgefteldheid deezer gelukkige Stad gefproken (1); echter zal ik hier nog eenige nieuwe en nuttige befchouwingen, die de achtingswaardige Doctor *Rush* mij heeft medegedeeld, bijvoegen (2).

Deeze verftandige Waarneemer heeft mij, in eene nadruklijke fpreekwijze, het tafereel der veränderingen van het Weêr in Penfylvanie bekend gemaakt. Wij hebben, zeide hij mij, de vochtigheid van Groot-Bri-

(1) Zie I. Deel, *Brief* XIX. Bladz. 303 en 304.

(2) Ik verneem uit de Amerikaanfche Journaalen, dat de Doctor *Rush* over de Luchtsgefteldheid van Penfylvanie een Werk in 't licht heeft gegeeven, waar van hij eenige Waarneemingen voor mij afgezonderd hadt. Het verdient in 't Fransch vertaald te worden, en zal voor de Weêrkunde, benevens de kunst om de gezondheid te bewaaren, te famen vergeleeken, nuttig zijn.

Britanje in de Lente, de hitte van Afrika in den Zomer, de getemperdheid van Italie in Junij, de hemel van Egypte in den Herfst, de koude en de sneeuw van Noorwegen, met het ijs van Holland in den Winter; de onweêrsvlagen, tot eenen zekeren trap, van West-Indiën in ieder Jaargetijde, en de veränderlijke winden van Groot-Britanje in iedere maand des Jaars. Niettegenstaande alle die veränderingen beweert echter deeze Doctor, dat de luchtstreek van Philadelphia één der gezondsten is, welke te vinden zijn.

In de tijden van droogte heeft de lucht daar eene bijzondere veêrkracht, welke de hitte en koude minder onverdraaglijk maakt, dan zij op denzelfden graad van Breedte in vochtiger Landen zijn. De lucht wordt dân alleen zwaar en drukkende, wanneer de weldaadige Noordweste-Wind niet na den Regen waait.

Men hadt mij met de werkingen van die loomheid gedreigd, die men in de grootste hitte gemeenlijk te Philadelphia ondervindt. Ik verbeeldde mij de beschrijving der verwoestingen, door den drukkenden *Sirocco* veröorzaakt, te hooren. Echter heb ik in de drie Weeken, welke ik, gedurende de maanden Augustus en September, te Philadelphia heb doorgebragt, die afmatting van het lighaam, die drukking van den geest niet bespeurd, schoon de hitte zeer groot was. Ik vond de warmte verdraaglijk, en ten naaste bij even zo als te Parys; maar ik waasfemde meer uit, dan in deeze laatste Stad.

Veelligt ben ik de algemeene Wet om geen andere reden ontgaan, als om dat mijne gestadige bezigheden mijne ziel geduurig ingespannen hielden, en mijne ongeduldige werkzaamheid mij geen oogenblik rust vergunde, zo dat ik steeds heen en weêr liep, om verstan-

ſtandige mannen te ondervraagen, en hunne aanmerkingen op te ſchrijven; ten minſten hebben de Doctor *Rush* en veele andere Artſen in Europa de aanmerking gemaakt, dat de zedelijke geſteldheid eenen grooten invloed op de gezondheid heeft, en dat haare beweegingen dikwerf den invloed der uiterlijke omſtandigheden overweldigen. Hij voerde twee treffende voorbeelden daarvan aan. Hij hadt van eenen Heelmeester gehoord, dat de Engelſche ſoldaaten, in den beruchten Zeeſlag van den 12 April 1782 gekwetst, met het grootſte geluk geneezen waren. De dronkenſchap der overwinning ſcheen hunne lighaamen de kracht en de gezondheid wedergeſchonken te hebben. De Doctor hadt zelf dit opgemerkt in de Amerikaanſche Soldaaten, welken in de Slag van Trenton gekwetst waren.

De onbeſtendigheid van het Weêr is, zo als ik u reeds gezegd heb, eene wezenlijke eigenſchap der Luchtſtreek van Penſylvanie. Zij heeft zich bijzonder, naar reden der vruchtbaarmaakingen en de vermindering der wateren, welke te vooren dat gedeelte van Amerika overſtroomden, zeer veranderd. Veele Kreeken en zelfs Rivieren zijn allengskens verdweenen, zo als zulks in een Land, waar de Boſſchen voor bebouwde Velden en Weilanden plaats maaken, zeer natuurlijk is.

Deeze veranderingen hebben gelukkige werkingen op de gezondheid der Inwooneren voortgebragt. Een Grijsäart van dat Land verzekerde mij opgemerkt te hebben, dat de gezondheid der Penſylvaniërs met het getal der vruchtbaar gemaakte Landerijen toenam, dat de aangezichten ſedert dertig of veertig jaaren veel minder bleek waren; dat ſedert eenigen tijd het getal

 der

der honderdjaarige lieden aangroeide, en dat de zeventigjaarigen zeer meenigvuldig gevonden werden. Deeze zekere ftukken moeten u zodanig voorkomen, dat ze bezwaarlijk met de veränderlijkheid der Luchtftreek overëengebragt kunnen worden: deeze veränderlijkheid is zo groot, dat niet flegts twee op elkander volgende jaaren, maar ook dezelfde Jaargetijden, dezelfde maanden, achtervolgens genomen, geene overëenkomst met elkander hebben. De Luchtftreek heeft flegts eenen kenmerkenden trek, naamlijk haare onbeftendigheid, en men kan op dezelve het Vers van *Ovidius* toepasfen:

Et tantum conflans in levitate fuâ.

Dat is:

En nogthans is zij zo zeer in eene eigene of natuurlijke veränderlijkheid.

In 't Jaar 1782 was 'er eene buitengemeene droogte. De Maïs konde niet tot rijpheid komen, en in de Weiden groeide geen gras. De aarde wierdt op verfcheide plaatfen zo brandbaar, dat zij op de oppervlakte brandde.

In tegendeel is de Zomer van het Jaar 1788 ongemeen regenächtig geweest; den 18 en 19 Augustus is te Philadelphia zeven Duimen water gevallen. Het Koorn heeft daar door zeer veel geleden.

Gelukkiger wijze zijn echter alle de deelen van deezen Staat niet aan dezelfde veränderingen van den Dampkring onderhevig, zo dat men 'er nooit een algemeen gebrek ziet: als de oogst hier flegt is, dan is zij vijftig Mijlen verder dies te overvloediger.

Wilt gij de luchtsgefteldheid van Philadelphia met die van eenige andere Gewesten, welke ten naaste bij op denzelfden Graad van Breedte gelegen zijn, ver-

vergelijken; zo zie hier de gevolgen, die goede Meteorologifche Waarneemingen, te famen vergeleeken zijnde, opleveren.

Gij zult zien, dat de warmte daar ten naaste bij zo groot als te Parys, en nooit zo groot als te Rome is, vermits in deeze laatfte plaats de Thermometer tot dertig Graaden en daar boven rijst.

Gij zult ook bevinden, dat de Winter daar niet veel ftrenger is, dan te Parys (1), wijl de Thermometer in de beide Plaatfen gemeenlijk op 10 en 12 Graaden boven het Vriespunt ftaat.

Maar te Philadelphia regent het veel meer als te Parys, vermits daar in een gemeen jaar twintig Duimen water valt, en dat men in zestig jaaren flegts eenmaal vijf en twintig Duimen water heeft zien vallen, terwijl het te Philadelphia in een gemeen jaar vijf en dertig Duimen water regent.

Als men de Luchtftreek van Philadelphia met die van Peking, ten naaste bij onder dezelfde Breedte liggende, vergelijkt, zal men, volgens de Tafelen van den beroemden *Kirwan*, bevinden, dat in dat gedeelte van China de Winters veel kouder, en de Zomers veel warmer zijn, dan in Penfylvanie. De Doctor *Rush* fchreef dit verfchil aan plaatslijke omftandigheden toe. De eene was de nabijheid van die wijduitgeftrekte ftreek Lands, die met Bosfchen bedekt is, en waar aan Penfylvanie in 't Noord-Westen grenst, terwijl in tegendeel het nabuurig gedeelte van Peking in 't algemeen volkomen bebouwd is.

Eene andere omftandigheid vernietigt alle de fystema's, welke men ontworpen heeft, om de verfchei-den-

(1) Zie I. Deel, *Brief* 19, Pag. 304.

denheid der luchtsgesteldheid te verklaaren. Ik heb u reeds over de luchtsgesteldheid aan de Ohio en te Pittsburg gesproken (1); ik heb u gezegd, dat in den Winter van 1788 de koude aldaar heviger was, als te Philadelphia, en bijna gelijk aan die van Siberie; nogthans zijn koude en hitte aan geene zijde der bergen doorgaans minder hevig, als aan deeze zijde; en zelfs in deezen Winter hadden 'er zodanige veränderingen plaats, dat volgens de waarneemingen van den Doctor *Bedford* te Pittsburg, vergeleeken met die van den Heer L— te Springmill, den 5 Februarij de koude te Philadelphia nog strenger was, als te Pittsburg.

De verändering in de luchtsgesteldheid wordt merkelijk bespeurd, niet slegts van den eenen dag tot den anderen; maar ook zelfs van den morgen tot op den middag, en van den middag tot den avond.

Ik bemerkte eens in 't begin van November 1788, dat de Thermometer elf Graaden onder het Vriespunt stont. Twee dagen daar na was de hitte der Zon onverdraaglijk.

Den 23 van dezelfde maand was het zeer warm; den 24 was het zeer koud, en zelfs vroor het op dien dag. Het onderscheid was zekerlijk 15 tot 20 Graaden.

De oorzaaken van deeze veränderingen zijn in de ligging van Philadelphia, in den grond, in de wateren rondom de Stad, en in de aldaar heerschende winden te zoeken. Deeze Stad schijnt tusschen twee Luchtstreeken (*Zone*) te liggen, en is een punt, waar in de twee meest met elkander strijdige Winden, naamlijk de Ooste en Noordweste-Wind, onöphoudelijk met elkander kampen. Zij ligt aan de samenvloeijing van twee Rivieren; haar grond is moerassig, en de aar-

(1) Zie I. Deel, *Brief* 20.

aarde bestaat in leem of klei. De Delaware heeft hier eenen snellen loop. Mijn Vriend *Fisher*, die de zedenleer der menschen door de natuurlijke omstandigheden, welke hen gestadig omringen, zoekt te verklaaren, heeft mij eene waarneeming, die hij in dat opzicht gedaan hadt, medegedeeld; naamlijk dat de werkzaamheid der bewooners van een Land naar de snelheid zijner Rivieren, en naar de veränderingen van zijnen dampkring, afgemeeten kan worden. Hij zag de langzaamheid en besluiteloosheid der Virginiërs in den langzaamen loop der Potomack, terwijl de snelle strooming der Noordelijke Rivieren hem de werkzaamheid der bewooners van Nieuw-Engeland schilderde.

Ook zeide hij mij, dat de gezondheid zeer wel met de veränderingen der lucht konde bestaan, als men slegts verstandige voorzorgen gebruikte. Hier in bestaat, zo hij mij verzekerde, een gedeelte van de levenswijze der Quakers. Ook konde men, volgens hem, de duurzaamheid van het leven der bewooners van Pensylvanie naar de Gezindheid bepaalen, tot welke zij behoorden. De Gezindheid der Quakers moest aan het hoofd dier Tafel van levensduurzaamheid staan; dan moest die der Moravische Broederen, dan die der Presbijterijanen enz. volgen.

De Doctor *Rush*, wiens waarneemingen in dat opzicht zeer talrijk zijn, heeft mij verzekerd, dat de schielijke veränderingen veel meer ziektens en sterfgevallen veröorzaakten, dan de *gestadige hevige* hitte of koude. Hij beriep zich op den strengen Winter van 1780, op den buitengemeen heeten Zomer van 1782, en op den regenächtigen Zomer van 1788; toen waren 'er weinige of geene ziektens; die, welke plaats hebben, ontstaan zeer dikwijls uit onvoorzichtigheid, als

uit

uit koud water, in den Zomer, of uit geestrijke dranken, in den Winter gedronken.

De Pleuris en de brandende Ziektens hebben, naar de getuigenisfen van oude lieden, federt veertig of vijftig jaaren zeer afgenomen.

Het is merkwaardig, dat deeze Ziektens zich vermeerderden, *naar maate men Velden vruchtbaar maakte, en boomen nedervelde*, en dat zij, naar maate men die Landerijen *bebouwd* heeft, minder geworden zijn.

De nachtlucht hieldt Doctor *Rush*, in 't bijzonder na den 20 Augustus, voor ten uiterften ongezond; de levensgeesten der menfchen zijn alsdan in eenen lijdenden toeftand. Uit dien hoofde was hij van gedachten, dat het zeer gevaarlijk was in een Vertrek met opene Venfters te flaapen, om dat de lucht, behalven haare ongevoelige hoedanigheden, te dikwijls en te fchielijk in denzelfden nacht verändert.

Ook laakte Doctor *Griffiths*, die dezelfde werkingen in de nachtlucht heeft waargenomen, het gebruik van veelen zijner Landgenooten, om zonder muts te flaapen. Hij zeide mij, dat hij, federt dat hij een muts gebruikte, volkomen vrij van tandpijn was, die hem te vooren zo dikwijls kwelde.

De maanden Maij en Junij zijn, naar het gevoelen van Doctor *Rush*, de gezondfte, en volgens zijne waarneeming bevinden zich zwakke en ziekelijke Perfoonen in den Zomer beter, dan in den Winter.

Hij geloofde nogthans met den Doctor *Huxham*, dat de overige Jaargetijden, die aan meer veränderingen onderhevig waren, veel van hunne fchadelijkheid zouden verliezen, wanneer men in de kleeding, het bouwen der huizen, en het openen van deuren en venfters de noodige voorzorge wilde gebruiken. De be-

bewooners van Penſylvanie, welke gewoon zijn zich in hunne kleeding, leefregel en hunne gebruiken naar de veränderingen der luchtſtreek te richten, geraaken, zeide hij mij, tot eenen even zo hoogen ouderdom, als in ieder ander deel van Amerika.

Wilt gij een algemeen denkbeeld der luchtsgeſteldheid van dat gedeelte der nieuwe Waereld hebben? Lees dan deeze beſchrijving van den Heer *Pownall*, een kundig man, die lang Gouverneur van hetzelve geweest is, en wien het Publiek goede waarneemingen te danken heeft.

„ De Zomer, de Herfst, of zo als de Amerikaanen hem met meerder nadruk noemen, *de Val*, en de Winter, maaken de Jaargetijden in Amerika uit. — De ſnelle overgang der ophouding van allen wasdom in den Winter tot haare ſchielijke uitſpruiting in het begin van den Zomer, maakt dat men hier niets van het ſteeds aangenaamer wordende Jaargetijde weet, dat in Europa onder den naam van Lente bekend is.

„ De Zomer begint eenigen tijd na het afvallen der bladeren te verdwijnen; koude, doch oogenbliklijke, regens en ligte ſneeuwvlaagen vallen in November. — Alsdan beginnen de Noordweste Winden te waaijen, en tegens Kersmis vertoont zich de Winter in alle zijne ſtrengheid. Het Land is alsdan met ſneeuw bedekt; alles is dan bevroren, de hemel wordt ijskoud, en vertoont eene azure oppervlakte, in 't midden van welke de Zon onöphoudelijk haaren glans verſpreidt. — Doch dit ſchoone Weêr wordt ſomtijds door ſtormwinden en voorbijgaande onweêrsvlaagen afgewisſeld. — In 't begin van April keert zich de wind naar 't Noorden, en van daar naar 't Noordoosten. De tijd van regenächtige Windvlaagen, van nevel en donkere

lucht,

lucht, welken de Noordöoste wind veröorzaakt, begint in fommige deelen op het einde van April, en in andere bij het begin van Maij. Het ijs breekt, de fneeuw fmelt, en eene Week of tien dagen daar na ftaan de Bosfchen en Boomgaarden in vollen bloei. Tegen het midden van September beginnen de morgens en avonden koel te worden, en van deezen tijd aan tot in 't begin van den Winter heerscht hier eene luchtsgefteldheid als in een Paradijs" (1).

D E R-

(1) Het is eene bekende opmerking, die veelmaalen door de ondervinding bevestigd is, dat boschächtige Landen koud en vochtig zijn. De Zonneftraalen kunnen in dezelve den aardbodem niet bereiken, de vaste deelen deszelven niet doordringen, en dus ook geene duurzaame warmte onderhouden. De lucht, die over de koele Bosfchen zweeft, is gevolglijk niet zo verdund, als in vruchtbaar gemaakte Landen; de uit de Zee opgerezene dampen worden van deeze vochtige koudere lucht aangetrokken, verbreiden zich alsdan, deels als dauw, deels als regen, over het Land, en maaken Meiren, Bronnen en Rivieren. Kort na het uitroeijen der Bosfchen, wanneer de Zon op den aardbodem, die met dikke vochten aangevuld is, met nadruk werken kan, rijzen deeze dampen in meenigte op; maar aangezien de nachten in een zodanig Land nog koud zijn, zo vallen de dampen verdikt naar beneden, en veröorzaaken, wanneer zij ten deele door de Long, en ten deele door de zweetgaten ingezogen worden, veelerlei ziektens. Wanneer de grond eens behoorlijk bebouwd is, dan zijn de uitdampingen der aarde, die nu door den ploeg geöpend is, veel gezonder, en in 't algemeen wordt de luchtsgefteldheid daar door verbeterd. Duitschland was in oude tijden, wegens zijne wijduitgeftrekte Bosfchen, koud en vochtig, en moest dus aanftonds na de vruchtbaarmaaking ongezond worden. Thans, nu de Landbouw zo hoog gefteegen is, heeft daar in eene zichtbaare verändering plaats. Nu hebben zekerlijk aan de andere zijde de pracht, de tedere levenswijze, veele nadeelige bedrijven, het algemeen geworden gebruik der fterke dranken, en het bederf der zeden verscheide Ziektens ingevoerd, die voorheen zeldzaam, of geheel onbekend waren, en dus de fterfte vergroot. V.

DERTIGSTE BRIEF.

Over de gewoonlijke Ziektens in de Verëenigde Staaten, enz.

Onder de Ziektens, welke den Verëenigde Staaten bijzonder eigen zijn, maakt de *teering* zonder tegenſpraak de grootſte verwoestingen. Den Wilden was zij geheel onbekend; zij is dus een gevolg van de gewoontens der Europeäanſche levenswijze, die men in dit nieuwe Waerelddeel verplant heeft, en moet daarom niet aan de luchtsgeſteldheid toegeſchreeven worden. In de Steden is zij gemeen, op het Land zeldzaamer, en komt dus uit zekere *ſtedelijke* gebruiken voort. De teering ſleept meer Vrouwen dan Mannen naar het graf; zij is dus wel bijzonder met de levenswijze der Vrouwen verbonden. De teering is eene kwijnende ziekte, die de gezondheid langzaamerhand ondermijnt, en haar offer trapswijze naar het graf ſleept. Ieder dag maakt haare verwoestingen grooter, en drukt den dolk dieper in den boezem des ongelukkigen, dien zij heeft aangetast. Hij heeft onöphoudelijk den dood voor oogen, en voelt de onmogelijkheid om hem te ontgaan; een duister rouwfloers omwindt hem, en vergiftigt het overige zijnes levens. De waereld en haare vermaaken verdwijnen: de banden der liefde zijn de eenigen, welke levendiger en dierbaarder worden, en de bitterheid der op handen zijnde ontbinding verdubbelen. De teering is, met één woord, niets anders als eene langzaame doodsängst, een langduurige en hevig gevoelde dood.

De

De Artſen van dit Land ſchrijven dezelve toe aan verſchillende oorzaaken: aan het onmaatig gebruik der warme Dranken, als Thee en Koffij (1); aan de gewoonte van te lang in 't bed te blijven, en in Bedden met veêren te ſlaapen, want het gebruik van Matrasſen is hier niet bekend; voorts aan de gewoonte van te veel vleesch te eeten, en te veel geestrijke Dranken te drinken.

De Vrouwen zijn meer dan de Mannen aan die ziekte onderhevig, om dat zij, buiten de bovengemelde oorzaaken, weinig beweeging hebben: eene beweeging, welke nogthans een zo krachtig hulpmiddel tegen den ſtilſtand der vochten, het beginſel der teering, is. Zij genieten zelden het vermaak eener wandeling, die de natuur in alle haare verſcheidenheden vertoont, de zinnen verfrischt en verheugt, het bloed eenen nieuwen loop, en de ziel eene nieuwe kracht ſchijnt te geeven.

Eene bijzondere oorzaak der teering, voor de Vrouwen der Vrienden of Quakers, ligt in de vroegtijdig aangenomene gewoonte van ſteeds ernſtig en onbeweeglijk te zijn; eene gewoonte die zij in hunne ſtille *meetings* uuren lang in acht neemen.

Men onderſcheidt te Philadelphia de Vrouwen van eenen goeden ſmaak (*de bon ton*) van de Vrouwen der Quakers. Zij zijn beiden even zeer aan de teering onderworpen; maar zij hebben dezelve aan haare verſchillende levenswijze toe te ſchrijven.

De eerſten geeven zich onmaatig aan het danſen over, drinken vervolgens koud of ijskoud water, of eeten

(1) Men drinkt hier zeer ſlappe koffij; die bijna niet meer dan de koleur daar van heeft.

eeten koude en onrijpe vruchten, wanneer zij warm zijn; drinken brandend heete Thee; dekken zich te ligt in den Winter, en slaan geen acht op de veränderingen der Jaargetijden, die men te Philadelphia zo meenigvuldig bespeurt.

De Vrouwen der Vrienden vermijden deeze buitenspoorigheden; zij bedekken zich in 't algemeen zorgvuldig; maar zij zijn weinig in beweeging, kennen geen vermaak, geen van die oefeningen, welke zo noodig zijn, om die zwakke natuurlijke organisatie van tijd tot tijd af te schudden, en, als 't ware, op nieuw te electriseeren, die anders, bij gebrek van beweeging, tot eene doodelijke gevoelloosheid vervalt.

De Philadelphiasche Vrouwen moesten, om gezond te zijn, een gedeelte van de vrolijkheid der Vrouwen van goeden smaak bezitten, en zich even als de *Vriendinnen* aan het huislijk leven overgeeven.

Nog is 'er eene zedelijke of politicke oorzaak, waar uit men ook zou kunnen verklaaren, waaröm de Vrouwen meer dan de Mannen aan de teering onderhevig zijn. Het is om dat zij geen wil, geen burgerlijk bestaan hebben. De onderdaanigheid, waar aan men haar gewent, tot welke zij veröordeeld zijn, maakt op haar de werking van ketenen, die het vleesch samendrukken en afknagen, verstoppingen veröorzaaken, de levensgeesten van hunne veërkracht beroven, en den omloop des bloeds stremmen. De trapswijze nederdrukking der ziele heeft de verzwakking van het lighaam ten gevolge; en vermits deeze staat van onderdaanigheid aan de Vaders en Mannen voornaamlijk bij de Dochters en Vrouwen der Quakers gevonden wordt, is het ligt te begrijpen, waaröm zij even zo zeer aan de teering onderworpen zijn, als de Vrou-

wen van goeden ſmaak, ſchoon zij de vermaaken niet genieten, waar door de laatſten zich die ziekte op den hals haalen.

'Er zal zekerlijk nog een tijd komen, waar in men overtuigd zal worden, dat het groote grondbeginſel der natuurlijke gezondheid in de gelijkheid onder alle Wezens, in de onäfhanglijkheid der gevoelens en der wille beſtaat.

De teering is in Amerika gemeen; ik heb haar zelfs in de koudſte Staaten, tot in New-Hampſhire, gevonden, en deeze omſtandigheid bewijst, dat de oorzaak daar van in de algemeene levenswijze der Amerikaanen te vinden is: want het ſchijnt, dat de weldaadige koude, door aan de zenuwen meer kracht bij te zetten, die verſtijving der vaste deelen, dien ſtilſtand der vochten moest verhoeden, welke deeze ziekte bijzonder kenmerken.

Intusſchen houdt men de teering in Amerika voor algemeener, dan zij in de daad is. Uit onkunde geeft men ten onrechte dien naam aan veele ziektens, die, even als zij, den mensch in dien mageren toeſtand brengen, welke een gevolg der Longteering is. Door dit kenmerk worden de oppasſers der Zieken, die hun, welke de Sterflijsten opmaaken, de noodige berichten mededeelen, gemaklijk bedrogen; ook moeten zij daar door bedrogen worden.

Eene andere ziekte, die vrij gemeen is, noemt men de *ſore throat*, of keelziekte. Zij wordt doodelijk, zo dra zij begint te etteren; en is gemeenlijk een gevolg van te groote hitte, van koude drank, en van te weinig zorgvuldigheid om zich te dekken.

Vóór eenige jaaren openbaarde zich eene zodanige algemeene ziekte in *Boston*, en verbreidde zich in Mas-

Masfafuchett, waar door veele menfchen, en wel bijzonder oude Familiën, weggeraapt werden.

Men heeft bemerkt, dat van tijd tot tijd, en bijna altoos in regelmaatige Perioden, zekere onzuiverheden zich in de lucht ontwikkelen, en algemeene Ziektens veröorzaaken. Somtijds treffen deeze ziektens flegts zekere plaatfen, of zekere Clasfen van menfchen. Zo openbaarde zich vóór eenige jaaren op het Eiland Nantucket eene befmettelijke ziekte, die flegts de Wilden, die nog aldaar woonden, overkwam, en bijna geheel wegraapte, terwijl de Blanken daar van verfchoond bleeven.

Wanneer men zich te binnen brengt, dat ons Europa in de voorledene tijden aan zodanige regelmaatige Landziektens onderhevig was, dat deezen, naar maate de Landbouw en de befchaaving eenen grooteren trap van volkomenheid bereikt hebben, verminderd zijn, wordt men dan niet gedrongen te gelooven, dat die Landziektens tot de nieuwheid der vruchtbaarmaakingen behooren?

De Landziektens, in Europa onder den naam van invloed of hoofdneiging (*influence* of *gripe*) bekend, zijn in Amerika nog veel gemeener. Die van 't Jaar 1789 richtte daar overal de grootfte verwoestingen aan. De plaats van haaren oorfprong was Canada; zij openbaarde zich daar in den Herfst, ging van daar naa den Staat van New-York, en ftak weldra Penfylvanie en de Zuidelijke Staaten aan. Vermoeidheid, zwakheid, huiverige aandoeningen, koortshitte, hoofdpijn waren haare kentekenen. Geen kunne, geen ouderdom werdt van haar verfchoond, en wel bijzonder ftortte zij diegeenen in 't graf, welke de teering hadden.

In de Clasſe van deeze gevaarlijke ziektens kan men ook ſtellen de koorts, onder den naam van *fever and ague* bekend, waarvan ik u reeds geſproken heb; maar deeze is veel verderflijker, vermits zij alle jaaren wederkomt. Zij openbaart zich voornaamlijk in de moerasſige Landen, en op de kusten der Zee; ja zelfs in Albany, dat anders zo gezond Land, heeft men dezelve beſpeurt. Haare verwoestingen doen zich voornaamlijk van Junij tot in November gevoelen. Men gebruikt tegen deeze ziekte de koortsbast (*China China*); maar het beste hulpmiddel is eene Reize in de Gebergtens, of in de Noordelijke Landen.

Deeze koorts, die menschlijker dan de menſchen is, verſchoont de zwarte Slaaven: zij zijn aan dezelve niet onderhevig. Deeze uitzondering wordt toegeſchreeven aan een gebruik, dat zij hardnekkig in acht neemen, om naamlijk altoos, zelfs in de warmſte tijden, vuur in hunne hutten te hebben. De Negers zijn gewoon om de buitengewoone hitte als een waarborg der gezondheid aan te merken; en om die reden zult gij altoos zien, dat de Negerin, die bij de brandende hitte der Zon het Land bouwt, haar kind liever aan het vuur der Zon bloot ſtelt, dan het door de verkwikkende ſchaduwe eens booms te laaten verkoelen. Deeze Negerin weet niets van de belangwaardige proeven van *Ingenhous* over de nadeelige werkingen van de ſchaduwe en den nacht; maar gij ziet nogthans dat haar die werkingen bekend zijn.

Eindelijk moet men nog onder de gewoone ziektens in deeze Staaten de Pleuris en de ontſteeking der Long begrijpen; zij zijn echter minder meenigvuldig dan voorheen.

De kinderpokjes, die eertijds zo groote verwoestingen

gen in de Verëenigde Staaten aangericht hebben, zijn thans zo vreeslijk niet meer, federt dat men die *algemeene inëntingen* werkftellig maakt (1), waar van men de eerfte proeven te *Chester*, in Engeland, genomen heeft, en wel bijzonder federt dat men met die weldaadige oefeningen zodanige voorzorgen verbindt, waar door de mededeeling van het vergif wordt tegengegaan.

Te Philadelphia zijn veele Artfen, en misfchien zoekt gij hier in de reden van zo veele ziektens; doch gij zoud onrecht hebben, als gij zulks dacht: men houdt hen allen voor zeer bekwaam, en kwakzalverij is bijna allen genoegzaam onbekend. Ik kenne fommigen onder hen, die, zo wegens hunne deugden als kundigheden, alle achting verdienen. Onder anderen de Heeren *Ruth*, *Griffiths* en *Wistar*, waar van de twee laatften Quakers zijn.

De meeste van deeze Artfen zijn te gelijk ook Apothekers; zij verbinden deeze beide Weetenfchappen met elkander, om het vooröordeel van 't Volk te gemoet

(1) De inënting der kinderpokjes is, in de hand van eenen kundigen Arts, eene ten hoogften weldaadige vinding. Doch de gemeene man is nog met te veel vooröordeelen daar tegen ingenomen; vooröordeelen, welke door het voorbeeld van kundige mannen alleen tegengegaan kunnen worden. Het is belachlijk te begeeren, dat de inënting menfchen, en in 't bijzonder kinderen, onfterflijk zoude maaken. Misfchien lag immers in het lighaam eens kinds, nog eer het ingeënt was, de ftof tot eene doodelijke ziekte; en het is dus onbillijk de fchuld van zijnen dood op de inënting te fchuiven. Bij geluk komt de ijdelheid der Vrouwen, om een aartig kind voor pokputten te bewaaren, de goede zaak te hulp. Zo maakt de hooge wijsheid van het Opperwezen zelfs de zwakheden, hartstogten en gebreken der menfchen nuttig ten beste van 't geheel! V.

moet te komen, dat altoos in de verbeelding is, dat de man die een hulpmiddel voorschrijft, hetzelve ook moet maaken. Nogthans zijn 'er ook bijzondere Apothekers, van welken de Artsen hunne geneesmiddelen koopen.

De Baardscheerders doen hier de aderlaatingen; en alle deeze zaaken moeten u de beginselen der Heelkunde bij ons indachtig maaken.

De Geneeskunst, welke in dit Land gebruikt wordt, is de Engelsche, dat is te zeggen, dat men zich meesttijds van hevige hulpmiddelen bedient. De langzaam afdrijvende middelen zijn zeer weinig in gebruik. Bijna alle de Artsen van dit Land hebben in de Hooge-School te Edimburg gestudeerd. – En hier in ligt hunne bijzondere liefde voor de Engelsche geneeswijze. – Ik heb in dit Land een Arts, zijnde een man van een groot verstand, naamlijk den Doctor *Bailey*, gezien, doch die misschien te driftig en te opvliegend was, die sterk ijverde tegen die onbillijke voorkeuze, welke zijne Landgenooten aan de Engelsche geneeswijze gaven. Hij hadt het besluit genomen tusschen zijn Land en de hooge Schoolen van Frankrijk eene communicatie te openen; en dit besluit verstrekt hem dies te meer tot eere, daar hij, wat de Staatkunde betrof, als een driftig Engelsch- en Koningsgezinde bekend was.

EEN

EEN EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de Levensduuring; over de berekeningen der waarſchijnlijkheid des levens in de Verëenigde Staaten, en hunne bevolking.

In gevolge het historisch tafereel, dat ik u van de ziektens ontworpen heb, welke Amerika drukken, zult gij misſchien gelooven, dat 's menſchen leven daar korter dan in Europa is. Dit is nogthans een vooröordeel; en naardien verſcheide Schrijvers, ja zelfs ſommigen van hun, welke in Amerika gereisd hebben, daar mede ingenomen zijn, is het noodzaakelijk dat vooröordeel weg te neemen.

Een van deezen, de Abt *Robin*, beweert, dat de Amerikaanen na hun vijf-en-twintigſte jaar oud ſchijnen te zijn, dat de kinderen in eene veel grootere proportie ſterven, dan in Europa; dat 'er weinig Grijsäarts zijn, enz. De Heer *Paw* hadt, volgens mijne gedachten, die verdichtſelen vóór hem verſpreid, en evenwel is niets minder waarächtig. Ik heb de Vrouwen tusſchen dertig en vijftig jaaren zorgvuldig in acht genomen: de meesten zijn wel in 't vleesch, gezond en zelfs bevallig. Ik heb ſommige onder haar gezien, die in den ouderdom van vijftig jaaren nog zo frisch en wakker uitzagen, als of zij nog geen veertig jaaren oud waren. Ik heb eene gelijke gezondheid in Vrouwen van zestig tot zeventig jaaren gezien, voornaamlijk in New-Hampſhire, Masſaſuchett en Connecticut.

Doch in Penſylvanie ſchijnen de Vrouwen en Dochters

ters der Quakers niet zo gezond te zijn. Want deeze zijn doorgaans bleek.

Ik heb op haare tanden acht gegeeven, en bevonden, dat van veele Vrouwen en Dochters dezelve zeer ſchoon waren; men kan in dat opzicht geen regel vastſtellen, en het gebrek, dat men de Amerikaanſche Vrouwen kan voorwerpen, is dat der Engelſche Vrouwen. Hetzelve is meer aan het veelvuldig gebruik van warme Dranken, dan aan de luchtsgeſteldheid toe te ſchrijven.

Niet alleen is het getal der Grijsäarts, zo als ik u zal bewijzen, hier veel grooter, dan in Europa; maar ook behouden die Grijsäarts in 't algemeen hunne verſtandelijke en zelfs natuurlijke vermogens. Men noemde mij eenen ouden Predikant te Ipswich, in Masſaſuchett, die in den ouderdom van negentig jaaren zeer goed predikte. Men heeft mij nog een anderen van den zelfden ouderdom genoemd, die alle Zondagen twintig (Engelſche) Mijlen te voet afleide, om naar de *Meeting* of Kerk te gaan.

Eindelijk noemde men mij ook eenen zekeren Heer *Temple* in New-Hampſhire, die in 't jaar 1765 in den ouderdom van honderd jaaren is overleden. Hij heeft agt kinderen, vier Dochters en vier Zoonen nagelaaten, van den volgenden ouderdom:

86 — 85 — 83 — 81 — 79 — 77 — 75 — 73.

Maar ik wil mij tot die oppervlakkige aanmerkingen niet bepaalen; ik zal u eenige Sterflijsten en Tafelen over de waarſchijnlijkheden der levensduuring in dit Land voordragen; dit is het eenige middel, om u met zekerheid te doen oordeelen.

De

De Tafelen der Levensduuring moeten overäl de toetsfteen der Regeeringen zijn, de meetfchaal op welke men haare gebreken of deugdzaamheid, de volkomenheid of de verzwakking des menschlijken geflachts kan beöordeelen.

De algemeene oorzaaken van een lang leven zijn:

1°. De gezondheid van den Dampkring en het Land.

2°. De overvloed en deugdzaamheid der Levensmiddelen en Dranken.

3°. Een regelmaatig, werkzaam en gelukkig leven.

Nog moet men de uiterlijke omftandigheden in aanmerking neemen, met betrekking tot den arbeid der menfchen, hunne Zedenleer, hunnen Godsdienst, en tot de Regeering.

Overäl waar de Eigendommen fchaars, en onder weinig handen verdeeld zijn, waar Bedieningen flegts als bij vergunning, als afhanglijk en onzeker befchouwd worden, moet het leven minder lang zijn; het wordt door verdriet en bekommeringen afgefneeden; en deeze verkorten het levensbeginfel meer, dan de behoeftens zelven.

Overal, waar de Regeering willekeurig is, waar de dwingelandij trapswijze nederdaalt tot op de laagfte Clasfe des Volks, om dezelve in eens te vertreeden, moet bij het Volk het leven minder lang duuren, om dat het flaafsch is, en dat een elendige Slaaf, die onöphoudelijk met voeten getreeden wordt, noch die welgefteldheid, noch die regelmaatigheid, noch dat innerlijk genoegen geniet, welke het beginfel des levens onderfteunen. Zelfs is het leven niet lang in de Clasfe der Dwingelanden; de buitenfpoorigheden en het verdriet der eerzucht verkorten het leven nog meer in die Clasfe van menfchen.

Als

Als men deeze zedenkundige en politieke aanmerkingen op de Verëenigde Staaten toepast, moet men het besluit opmaaken, dat 'er geen Land kan zijn, waar de menschen zo lang leeven; want, behalven alle de voordeelen der natuur, genieten zij eene Vrijheid, die haars gelijken in de oude Waereld niet heeft, en deeze Vrijheid is, — dat wij dit geduurig herhaalen — de grondöorzaak der gezondheid.

Zo eenige Regeering de speculatie in Lijfrenten op bepaalde Lijven weder op de baan wilde brengen, zou ik haar raaden dezelve in het Noorden der Verëenigde Staaten te kiezen, wanneer zij niet op eenen zo grooten afstand van Europa waren.

Het is moeijelijk hier zeer naauwkeurige Geboorte- en Sterflijsten te maaken; want wat de Geboortelijsten betreft, 'er zijn eenige Gezindheden, welke haare kinderen niet doopen, en weinig geregelde aantekeningen houden. In andere Gezindheden worden slegts de volwassenen gedoopt.

Wat de zieken betreft, ik heb het u reeds gezegd, veelen hebben noch Artsen, noch Heelmeesters; maar eeniglijk Oppassers, op welkers berichten men weinig staat kan maaken. Voorts maakt de bestendige afwisseling, welke uit de steeds voortduurende Emigratien in alle de Staaten ontstaat, dat men uit de vergeleeken Geboorte-, Huwelijks- en Sterflijsten van een Land geene zeer zekere bepaalingen kan opmaaken. Nogthans is het mogelijk zodanige besluiten op te maaken, die na genoeg met de waarheid overëenkomen, als men de Steden, waar in de Emigratie het minst bespeurd wordt, tot een punct van vergelijking kiest; naamlijk de Zeehavens, en wel bijzonder de zodanige, waar men zich meer toelegt op de kusten te vaaren

zen, dan langduurige Reizen te onderneemen. Dit bepaalde mij voor mijne berekeningen, die ik u nu zal voordragen, tot de Steden Salem en Ipswich in Massachuchett. Ik gebruik hier toe de Memorien der Academie van Boston, welke in Frankrijk weinig bekend zijn (1).

De Doctor *Halley* heeft tot midden- of vergelijkingspunct (*standard*) zijner Sterflijsten de Stad Breslau in Duitschland gekozen. Hij heeft dezelve den voorrang gegeeven, wegens haare vreedzaame ligging in 't binnenste des Lands, en de gedurige bezigheden van haare bewooners. Naar de berekeningen van deezen staatkundigen *Arithmeticus* sterven te Breslau van twaalf kinderen vijf vóór het vijfde jaar huns ouderdoms.

Te Ipswich, een Dorp ten Noorden van Boston, niet ver van de Zee, gelegen, zijn van drie en dertig slegts zes gestorven; waar uit volgt, dat Ipswich veel gunstiger voor het leven dan Breslau is.

In deeze laatste Stad bereikt één van dertig den ouderdom van tagtig jaaren. Te Ipswich één van agt. — De ongelijkheid is buitengemeen, en deeze lange leeftijd wordt in veele andere deelen van New-Hampshire of van Massachuchett gevonden.

Te Woodstock, in Connecticut, zijn in elf jaaren honderd dertien persoonen gestorven: een en twintig waren zeventig jaaren en daar boven oud, dertien tagtig jaaren en daar boven; zo dat ten naaste bij onder negen persoonen één van tagtig jaaren is. Deeze berekening is uit geloofwaardige Registers getrokken.

Ik

(1) Zie de Memorie van den Doctor *Wiglesworth* in het eerste Deel.

Ik heb van den Predikant te Andover, in New-Hampfhire, een zeer kundig man, vernomen, dat veele mannen, en voornaamlijk vrouwen, daar ouder dan zeventig jaaren wierden. Hij zeide mij, dat dit zekerlijk meer dan één van agt was. Deeze waarneeming was de vrucht eener langduurige ondervinding in zijne en de nabuurige Parochien.

Vergelijkt nu deeze berekeningen met die van den Heer *Moheau* (1). Hij zegt, dat op het Eiland Oleron van veertig duizend bewooners flegts vijf of zes den ouderdom van tagtig jaaren bereiken; dat men op het Eiland Rhé, waar het zeer gezond te woonen is, onder twee en veertig Dooden flegts één tagtigjaarige telde.

De Predikant van Andover deelde mij eene andere waarneeming mede, die een Systema bevestigt, dat door een Autheur, wiens naam mij vergeeten is, wordt voorgedragen; naamlijk dat de geleerde lieden het langst leven. Hij zeide mij, dat de hoogst bejaarde Grijsäarts voornaamlijk onder de Predikanten gevonden worden. Ter verfterking van deeze waarneeming komt nog een ander voorval, dat gij in de volgende Tafel zult vinden. Die welke geftudeerd hebben, en aan de Univerfiteit van Cambridge gepromoveerd zijn, bereiken den hoogften ouderdom. — Deeze verfchillende omftandigheden zijn noodwendig oorzaak van een lang leven; naamlijk — regelmaatigheid in de Zeden, — inzichten, — onäfhanglijkheid van den geest, en een genoeglijk leven.

Maar gij zult beter in ftaat zijn over de levensduuring

(1) Zie zijne *Recherches & Confidérations fur la population de la France*, page 192.

ring in de Verëenigde Staaten te oordeelen, uit het tafereel van de waarfchijnlijkheden des levens, dat mij de eerwaardige Doctor *Wiglesworth*, aan de Univerfiteit van Cambridge, heeft medegedeeld. Hetzelve bevat de vergelijkingen van die waarfchijnlijkheden in Nieuw-Engeland, Engeland, Zweden, Duitschland, Holland en Frankrijk.

De eerfte kolom van die Tafel geeft de ouderdommen op; de volgenden toonen in jaaren en tiendedeelen van een jaar de waarfchijnlijkheden des levens in onderfcheidene Landen, tusfchen de inwooners der verfcheide benoemde plaatfen. Gij zult daar in zien, dat in dat gedeelte der Verëenigde Staaten de waarfchijnlijkheden des levens die van Engeland en Zweden, zelfs die der Renteniers, welkers leven de grondflag der Tafelen van *Kersfeboom* zijn geweest, te boven gaan, en bijna gelijk ftaan met die der Renteniers, welke de berekening van den Heer *de Parcieux*, over de Lijfrenten, tot een grondflag gediend hebben (1).

De tweede kolom is voor de gepromoveerden van het Collegie van Harvard of Cambridge gefchikt. Dit is het Kweekfchool der Predikanten van Nieuw-Engeland; en fchoon zij in bijna alle de Staaten van dat deel verftrooid zijn, fchoon zij de gewigtigfte ampten in de Kerk en in den Staat bekleeden, fchoon zij de gebruiken en de levenswijze der Steden, in welke zij zich nederzetten, aanneemen, zult gij nogthans zien, dat,

(1) Men moet verdacht zijn, dat de waarfchijnlijkheden van het gemeene leven, in Frankrijk en Holland, ver beneden die Tafelen der Renteniers zijn. Die van Frankrijk is iets minder dan de kolom van Breslau.

dat, behalven de Stad Douvres in New-Hampſhire, 'er geen Land is, dat hen in duurzaamheid des levens overtreft. De berekening der waarſchijnlijkheden van die kolom is gedaan volgens de Tafel van alle de gepromoveerden federt het jaar 1711, en door de Dooden en Levendigen in eene Periode van tien jaaren ſamen te vergelijken.

Hingham, die de derde kolom uitmaakt, ligt in 't Zuidwesten der Haven van Boston. De bezigheden der bewooners van die plaats en hunne levenswijze zijn ten naasten bij dezelfde als die van geheel Masſaſuchett. De berekening van deeze kolom is gedaan naar de Sterflijsten, welke door den Doctor *Gay*, geduurende vijftig jaaren, met de grootſte zorgvuldigheid verzameld zijn.

De berekening der volgende kolom, betreffende Douvres, gelegen aan de Rivier van Piſcataqua, in New-Hampſhire, tien of twaalf Mijlen van de Zee, is gedaan naar de Sterflijsten, welke door den Doctor *Belknap*, Predikant in die Stad, geduurende tien jaaren, zorgvuldig zijn opgemaakt.

De overige Tafelen, welke de Landen van Europa betreffen, zijn uit het Werk van den Doctor *Price* overgenomen. — Deeze vergeleeken Tafel moet thans uwe denkbeelden op de duurzaamheid des levens in de Verëenigde Staaten vestigen. Het ware te wenſchen, dat wij voor het overige der Verëenigde Staaten dergelijke Tafelen hadden. Ik heb alle reden te gelooven, dat, dank zij de zorge van den Doctor *Wiglesworth*, Lid der Academie van Boston, en andere Academien van Amerika, wij binnen eenige jaaren die regelmaatige en volkomene Tafelen voor de dertien Staaten zullen hebben.

Ik

E IN DE

in New-Hampshire, urzaamheid des levens vaarschijnlijkheden van Tafel van alle de ge- ..., en door de Doc- riode van tien jaaren

n uitmaakt, ligt in 't ston. De bezigheden en hunne levenswijze die van geheel Massa- deeze kolom is gedaan r den Doctor *Gay*, ge- de grootste zorgvuldig-

e kolom, betreffende ier van Piscataqua, in lf Mijlen van de Zee, welke door den Doctor , geduurende tien jaa- t.

de Landen van Europa van den Doctor *Price* eeken Tafel moet thans zaamheid des levens in en. Het ware te wen- ge der Vereënigde Staa- . Ik heb alle reden te zorge van den Doctor nie van Boston, en an- wij binnen eenige jaa- omene Tafelen voor de

Ik

VERGELIJKENDE TAFEL

DER WAARSCHIJNLIJKHEDEN VAN HET LEVEN IN NIEUW-ENGELAND EN EUROPA.

II. DEEL, tegen over Bladz. 62.

Ouderdommen.	NIEUW ENGELAND. Gepromoveerden van Harvard.	NIEUW ENGELAND. Hingham, Massachusetts.	NIEUW ENGELAND. Dover, New-Hampshire.	ENGELAND. London, Tafelen van *Simpson*.	ENGELAND. Norwich.	ENGELAND. Northampton.	ENGELAND. CHESTER. Van 't Manlijk Geslacht.	ENGELAND. CHESTER. Van 't Vrouwlijk Geslacht.	ENGELAND. Holy Cross, bij Shrewsburij.	ZWEDEN. STOKHOLM. Van 't Manlijk Geslacht.	ZWEDEN. STOKHOLM. Van 't Vrouwlijk Geslacht.	ZWEDEN. In 't Koningr. Van 't Manlijk Geslacht.	ZWEDEN. In 't Koningr. Van 't Vrouwlijk Geslacht.	DUITSCHLAND. Breslau.	DUITSCHLAND. Brandenburg.	HOLLAND. Tafelen der Renteniers van Kersseboom.	FRANKRIJK. Tafelen der Renteniers van den Heer de Parcieux.
25	26 07	35 46	37 89	26 1	31 56	30 85	32 00	34 78	35 58	21 40	26 80	33 63	35 58	30 88	31 76	33 27	37 01
30	33 40	33 81	34 97	23 6	28 93	28 27	29 25	32 27	32 66	19 42	23 98	30 34	32 17	27 80	28 70	30 92	33 96
35	30 70	30 83	31 89	21 5	26 05	25 68	25 97	29 26	29 43	17 58	21 62	27 09	29 03	24 92	25 56	28 36	30 73
40	26 45	28 28	28 74	19 6	23 18	23 08	22 92	26 37	26 40	15 61	19 21	23 75	25 21	22 13	22 65	25 49	27 30
45	22 09	25 11	25 80	17 8	20 78	20 52	20 20	23 50	23 35	13 78	17 17	20 71	22 57	19 56	19 65	22 34	23 77
50	19 86	22 08	22 79	16 0	17 55	17 99	17 64	20 62	20 49	11 95	15 12	17 72	19 26	17 07	16 55	19 41	20 24
55	17 75	18 47	19 22	14 2	14 87	15 58	15 14	17 52	17 47	10 36	12 89	14 98	16 15	14 77	13 68	16 72	16 88
60	14 63	15 20	15 49	12 4	12 36	13 21	12 36	14 20	14 86	8 69	10 45	12 24	13 08	12 30	11 28	14 10	13 86
65	11 31	12 29	12 98	10 5	10 05	10 88	10 79	11 94	12 30	7 39	8 39	9 78	10 49	9 86	9 15	11 56	11 07
70	10 01	9 68	10 46	8 8	8 12	8 60	8 05	8 81	10 00	5 81	6 16	7 60	7 91	7 45	7 48	9 15	8 34
75	10 39	7 63	8 40	7 2	6 44	6 54	7 00	7 14	7 87	4 09	4 39	5 89	6 03	5 51	6 17	6 81	5 79
80	6 96	6 07	6 87	5 0	5 14	4 75	5 43	5 20	5 75			4 27	4 47	4 08	5 06	5 05	4 73
85	3 06	5 02	4 96		3 50	3 37	4 25	4 85				3 16	3 40	2 36	4 18	3 38	3 45

VERKLAARING.

De eerste Kolom bevat de Ouderdommen; in de volgenden vindt men voor één Jaar, en Tiende-deelen van een Jaar, de waarschijnlijkheden des levens in de verschillende Landen, onder de Inwooners der onderscheidene benoemde Plaatsen. — De tweede Kolom is geschikt voor de Gepromoveerden van het Collegie van Harvard of Cambridge. — Hingham, dat de derde kolom uitmaakt, ligt in 't Zuid-Oosten der Haven van Boston. — De berekening der volgende Kolom betreft Douvres (*Dover*), gelegen aan de Rivier Piscataqua, in New-Hampshire, tien of twaalf Mijlen van de Zee. Het overige des Tafels, 't welk de Landen van Europa betreft, is uit het Werk van den Doctor *Price* genomen.

VI

Ik I
gen v
weetg
overga
en Do
dat gij
gevalle
gebeur
zoud I
neemen
fchouw
van in
Stad vo

Salem
Noorde
Boston,
is vlak,
ten bove
den omt
velen. —
Moerasfe
ziektens
fche en
kenden.

De He
ton twee
zen 1781

Ik heb u flegts een algemeen gevolg der berekeningen van fterflijkheid getoond; thans zal ik, om uwe weetgierigheid geheel te voldoen, tot de bijzonderheid overgaan van eene Tafel van Geboortens, Huwelijken en Dooden in eenige Stad, welke die ook zij, op dat gij daar in de betrekkingen der Geboortens, Sterfgevallen, en der Ouderdommen, waar in de laatfte gebeuren, benevens de onderfcheidene ziektens, zoud kunnen zien. Ik zal Salem tot een voorbeeld neemen: deeze Stad wordt als zeer ongezond befchouwd. Wij zullen derhalven geen gevaar loopen van in dwaaling te vervallen, wanneer wij van deeze Stad voor de overige Steden een befluit maaken.

Salem is een Zeehaven, gelegen op 42 Graaden Noorder Breedte, vijf Mijlen ten Noord-Oosten van Boston, tusfchen twee zoute Rivieren. — De grond is vlak, en ten tijde van den Vloed bijna twintig Voeten boven de oppervlakte der Zee verheven. — In den omtrek van die Stad zijn twee zeer kleine heuvelen. — De grond is ligt, droog, zandig, zonder Moerasfen. — De Inwooners zijn aan geene Landziektens onderhevig. Thans klagen zij over Hyfterifche en Zenuwen-Ziektens, welke zij eertijds niet kenden.

De Heer *Holyoke* heeft aan de Academie van Boston twee goede Sterflijsten, voor die Stad, in de jaaren 1781 en 1782 gezonden.

Ta-

Tafel voor 1781.

Dooden	175
Geboorenen	317
Gedoopten	152
Huwelijken	70
Getaxeerde Perfoonen, zijnde de zodanige van het manlijk geflacht, welke meer dan zestien jaaren bereikt hebben, en in de Stad woonen .	897
Reizigers	200

Ouderdom der Overledenen.

Bij de Geboorte	6
In de eerfte Maand	6
Tusfchen de eerfte Maand en het Jaar . .	30
——— 1 en 2 Jaaren	20
——— 2 — 5 ——	2
——— 5 — 10 ——	7
——— 10 — 15 ——	3
——— 15 — 20 ——	6
——— 20 — 25 ——	5
——— 25 — 30 ——	7
——— 30 — 40 ——	24
——— 40 — 50 ——	10
——— 50 — 60 ——	7
——— 60 — 70 ——	2
——— 70 — 80 ——	7
——— 80 — 90 ——	6
Van onbekenden Ouderdom, in 't bijzonder Kinderen	27

Tafel voor 1782.

Dooden		189
Gebóorenen, ten naaste bij		385
Gedoopten	Dochters 78, Zoonen 80	158
Huwelijken, ten naaste bij		84
Getaxeerde Perſoonen		1000
Getal der Inwooners, ten naasten bij		9000

Ouderdom der Overledenen.

Bij de Geboorte	14
In de eerſte Maand	11
Tusſchen de eerſte Maand en het Jaar	27
—— 1 en 2 Jaaren	29
—— 2 — 5 ——	28
—— 5 — 10 ——	12
—— 10 — 15 ——	5
—— 15 — 20 ——	2
—— 20 — 25 ——	8
—— 25 — 30 ——	8
—— 30 — 40 ——	9
—— 40 — 50 ——	8
—— 50 — 60 ——	7
—— 60 — 70 ——	6
—— 70 — 80 ——	6
—— 80 — 90 ——	2
Van onbekenden Ouderdom	9

In 't Jaar 1781 waren de doodelijkſte Maanden Januarij, September en October. — Het getal der Dooden was in Januarij 21, — in September 35, — in

October 22. — De gunstigste Maanden waren Maart en Maij. — Het getal der Dooden was in Maart 9, — in Maij 8.

In 't Jaar 1782 waren de Maanden Maij en Junij zeer ongezond. Het getal der Dooden was in Maij 33, en in Junij 24. — 'Er heerschte toen eene besmettelijke ziekte. — In de maand Januarij, die gunstiger was, waren 'er 5 Dooden.

In 't Jaar 1781 stierven aan de ziekte, genaamd *Choleric* of Roode Loop, 20, — aan de Teering 4, — aan de Longteering 13. — Het zelfde getal stierven aan deeze laatste Ziektens in 't Jaar 1782. — In het zelfde Jaar stierven aan de *measles*, eene soort van borstziekte 16. — Slegts 8 stierven aan den Rooden Loop.

Men heeft opgemerkt, dat het Jaar 1782 ongezonder is geweest, dan eenig ander Jaar.

Ik heb u in eenen voorgaanden Brief gezegd, dat in dit Jaar eene zeer groote droogte in Pensylvanie heerschte.

Nu heb ik u de Sterflijst van Salem voor twee Jaaren gegeeven. Ik zal 'er nu nog bijvoegen die van één Maand, naamlijk van September 1788, in welke Maand 20 Persoonen gestorven zijn.

1 Vrouw van	67 Jaaren
1 andere van	80 ——
1 Man van	88 ——
1 *id.*	79 ——
1 *id.*	66 ——
1 *id.*	85 ——
1 *id.*	75 ——

Drie

Drie andere waren 23, 16 en 30 Jaaren oud. — De ouderdom der tien overigen was onbekend (1).

Herinnert u, mijn Vriend, dat Salem één der ongezondste Steden van Amerika is, en gij zult u alsdan verwonderen, dat onder 20 Dooden 4 van tagtig Jaaren gevonden worden.

Doch aan eenen anderen kant moeten de beide Sterflijsten der twee jaaren nog andere treffende beschouwingen opleveren.

In 't Jaar 1781 waren 'er 175 Dooden. — Zo men nu de bevolking van *Salem*, door den algemeenen Regel van 30 Levendigen tegen één Doode, wilde bepaalen, zou men bevinden, dat te Salem slegts 5250 Inwooners moesten zijn, daar het getal derzelven nogthans meer dan 9000 bedraagt. Waar uit volgt, dat men voor Salem ten naasten bij 50 Levendigen tegen één Doode moet rekenen. Te London sterft 1 van 23, en op het platte Land bijna 1 van 40. — Volgens eene middelbaare Rekening sterft te Parys 1 van 24, en op het platte Land 1 van 30.

Als

(1) In de Amerikaansche Journaalen vindt men Sterflijsten van alle de Staaten. Zie hier één derzelven, welke ik bij toeval in *the American Museum* van Maij 1790 gevonden heb.

	Dooden.		
New Hampshire	1 van	70	Jaaren.
Massasuchett	verscheide van	71	——
Southborough		106	——
Stockbridge		92	——
Dorchester		87	——
Connecticut, Lisbon		91	——
Canterbury		98	——
New-York		104	——
New-Jersey		80	——
Pensylvanie		84	—— 3 Maanden.
Anderen		76	——

Als men de berekening der Geboortens van 't Jaar 1781 neemt, en met die der Bevolking vergelijkt, schijnt het dat men 27 Inwooners tegen eene Geboorte moet rekenen, terwijl men in Frankrijk 26 Inwooners tegen eene Geboorte rekent.

Wat de Huwelijken betreft, de Heer *Moheau* gist, dat men van 121 Inwooners op het platte Land van Frankrijk één Huwelijk moet rekenen, en dat men, voor Parys, deeze Proportie tot 160 moet verhoogen. In de aangehaalde berekening van 1781 moet men van 128 Inwooners één Huwelijk rekenen. — Het Jaar 1783 heeft voor Salem de Proportie der Huwelijken op het platte Land van Frankrijk gegeeven; maar deeze Proportie is zeer onderscheiden van die des platten Lands in Amerika. Wij hebben in dat opzicht nog geene naauwkeurige Tafelen, en zullen dezelve in vervolg van tijd moeten afwachten.

Wij kunnen niet hoopen, zo als gij mij gezegd hebt, eene massa van volkomene inlichtingen te hebben, als na dat men in alle Landen Asfurantie-Compagniën op het leven opgericht heeft, welke dezelfde handelwijzen zullen volgen, en welkers Tafelen, ten einde van zekere Perioden, tot naauwkeurige grondslagen voor de berekeningen over de waarschijnlijkheden kunnen dienen.

Ik wil dit lang Artikel over de levensduuring niet eindigen, zonder u nog de Geboorte- en Sterflijsten van de Luthersche Gemeente te Philadelphia geduurende veertien Jaaren, naamlijk van 1774 tot 1788, op te geeven. De Progresfie in dezelve is zeer merkwaardig.

Van

	Gebooren.	Gestorven.
Van 1774 tot 1775. . . .	379	156.
— 1775 — 1776. . . .	338	175.
— 1776 — 1777. . . .	389	124.
— 1777 — 1778. . . .	298	169.
— 1778 — 1779. . . .	303	178.
— 1779 — 1780. . . .	348	186.
— 1780 — 1781. . . .	320	158.
— 1781 — 1782. . . .	323	162.
— 1782 — 1783. . . .	398	219.
— 1783 — 1784. . . .	389	215.
— 1784 — 1785. . . .	426	153.
— 1785 — 1786. . . .	420	157.
— 1786 — 1787. . . .	419	150.
— 1787 — 1788. . . .	425	178.
	5175	2380.

Het getal der Lutherſche Familiën in Philadelphia kan ik niet opgeeven. Wanneer men het naar de gewoone Regelen zoekt, en deeze op het Jaar 1788 toepast, zal men bevinden, dat, op iedere Geboorte 25 Menſchen gerekend, het geheele aantal deezer laatſten 10,625 uitmaakt.

Maar zo men daarentegen de Proportie der Dooden neemt, naamlijk 1 op 30, zal men ſlegts 5340 Inwooners, en dus de helft minder, vinden.

Als men nu de uitkomſten der beide berekeningen te ſamen vergelijkt, maakt het verſchil de helft der bevolking uit; waar uit volgt, dat men, of het getal der Inwooners ten aanzien der Geboortens moet verminderen, of voor de Dooden vermeerderen; dienvolgens is hier uit blijkbaar, dat de Lutheraanen in 't eer-

eerste geval zeer vruchtbaar zijn, en in 't tweede geval langer dan in Frankrijk leeven.

Gij zult in deeze Tafel ontdekken, dat in de Jaaren van 1782 tot 1783, en van 1783 tot 1784 meer Menschen dan in de overige gestorven zijn; en als men deeze waarneeming met de Tafelen van Salem, in die beide Jaaren genomen, vergelijkt, zal blijken, dat men voor de berekeningen twee zeer ongezonde Jaaren gekozen heeft.

Voorts zult gij bevinden, dat de Geboortens in Jaaren van Oorlog minder talrijk zijn geweest, en zulks was zeer natuurlijk. Dit is eene omstandigheid, welke door hun, die over de sterflijkheid van Amerika berekeningen doen, niet uit het oog verloren moet worden.

Eindelijk zal ik u, mijn Vriend, nog een denkbeeld geeven van de snelheid, met welke de bevolking in de Vereënigde Staaten in 't algemeen vermeerdert, door de volgende twee Lijsten der bevolking van Rhode-Island en de Jerseys, welke gij kund samenvoegen en vergelijken met de Lijsten, die ik u reeds voor de Staaten van New-York en Pensylvanie gegeeven heb.

Bevolking van Rhode-Island en Providence.

Jaaren.	Blanken.	Zwarten.
1730	15,302	2,603
1742	29,755	4,373
1761	35,939	4,697
1774	54,435	5,243
1783	48,538	3,361
	New-Jersey.	
1738	43,388	3,981
1745	56,797	4,606
1784	139,934	10,501

Uit

Uit deeze Lijsten zult gij zien, dat de bevolking, die op Rhode-Island in twaalf jaaren, van 1730 tot 1742, verdubbeld is, van 1774 tot 1783 heeft afgenomen. Deeze vermindering moet aan den zevenjaarigen Oorlog, en aan de Emigratien, die naderhand door het ſlegt beſtier van het afſchuwelijk Papiergeld veröorzaakt zijn, toegeſchreeven worden.

Maar met wat genoegen zult gij de driemaal verdubbelde bevolking der Jerſeys in veertig jaaren, in weêrwil der ijslijkheden van eenen Oorlog, die zo veel bloeds gekost heeft, niet zien! met welke vreugde zult gij, mijn Vriend, gij, Verdeediger der Zwarten, hunne bevolking in de Jerſeys zien, die in den zelfden tijd meer dan verdubbeld is; alhoewel ſedert het Jaar 1775 de Slavenhandel is opgeheven, de Oorlog veele Negers heeft doen omkomen, en veelen van hun door de Engelſchen geroofd zijn, om op hunne Eilanden verkocht te worden!

Wat moet gij uit alle de ſtukken, uit alle de Tafelen, welke ik u heb voorgelegd, beſluiten, zelfs in de onderſtelling, dat de berekeningen derzelven niet ten ſtrengſten naauwkeurig zijn? Anders, dan dat de menſchen in de Verëenigde Staaten van Amerika veel langer leven, dan in de gezondſte Landen van Europa.

TWEE EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de Gevangenis te Philadelphia, en over de Gevangenisſen in 't algemeen.

En Philadelphia heeft ook zijne Gevangenis! Ik wil zeer gaerne gelooven, dat dertig of veertig jaaren na de ſtichting van deeze Stad, toen de Regeeringsleden

Quakers waren, of liever toen zij geen Magiſtraaten noodig hadt, ik wil, zeg ik, gaerne gelooven, dat toen geen Gevangenis aldaar was. Maar ſedert dat de Engelſchen, om zich van alle de Roovers, welke hun Eiland ontrusten, te ontſlaan, het beſluit genomen hebben dezelve naar de Vereënigde Staaten te zenden; ſedert dat een grooter getal vreemde gelukzoekers Amerika overſtroomd hebben; eindelijk ſedert den laatſten Oorlog, die hun getal nog grooter maakte, veele menſchen in armoede gedompeld, en anderen de misdaad tot eene gewoonte gemaakt heeft — ſedert dien tijd zijn de Gevangenisſen noodzaakelijk geworden. Doch eene zaak ſtrekt dit Land tot eere, naamlijk dat onder de Gevangenen te Philadelphia geen tiende-deel in Inboorlingen beſtaat. — Geduurende mijn verblijf in deeze Stad werdt ſlegts één dieſſtal gepleegd, en de Daader deszelven was een Franſche Matroos. — Bijna alle de overige Gevangenen zijn of Ierlanders, of Franſchen.

Deeze Gevangenis is een ſoort van Verbeterhuis. Men dwingt daar in de Gevangenen tot den arbeid; en hunne arbeid ſtrekt tot hun eigen voordeel. Deeze is de krachtdaadigſte handelwijze, om de menſchen te verbeteren, en die ook van de Quakers achtervolgd wordt.

Toen de Regenten van het Tuchthuis te New-York de bezorging der Misdaadigers, door de Wet veröordeeld, op zich namen, verzochten zij, om, in plaats der tuchtroede, hunne menschlijke handelwijze van verbetering te mogen invoeren. Men heeft hen zulks toegeſtaan; en 't is hun gelukt die verdwaalde menſchen tot den arbeid en eene redelijke denkwijze terug te brengen.

„ Hoe

„ Hoe legt gij het dan aan, vraagde eens een Amerikaan aan een van die Quakers, om die menfchen te verbeteren, welke de natuur ontëeren, en niet willen arbeiden? — Hebben wij niet, antwoordde de Quaker, den honger, den dorst, en den fakkel der hoope?

Gij ziet nu wel dat naar het gering getal Penfylvaniërs, welke in de Gevangenis te Philadelphia zijn, aldaar geen Kerker noodig zou zijn, zo 'er geene Vreemdelingen waren. Men zou daar, even als te Nantucket, eene Gevangenis kunnen hebben, waarvan de deur altoos open ftondt, en welkers Wachters eeniglijk de eere en het berouw zouden zijn.

Maar waarom altoos Gevangenisfen? waar toe die graven der levendigen? De Indiaanen hebben dezelve niet, en zij bevinden zich daar bij wel. Zo 'er een Land is, waar men deeze inrichting kan en moet veränderen, dan is het zekerlijk dit Land: ook betreffen de volgende aanmerkingen hoofdzaakelijk de Amerikaanen.

De Gevangenisfen ftrekken tot nadeel van de gezondheid, vrijheid en goedheid des menfchen.

Om wel te vaaren heeft de mensch eene zuivere lucht, meenigvuldige beweegingen en goed voedfel noodig.

In de Gevangenis heeft hij eene befmette lucht, geen ruimte om zich te beweegen, en dikwijls flegt voedfel.

De mensch is niet welvaarende, dan wanneer hij zich onder Wezens bevindt, die hem beminnen, en die hij zelf liefde toedraagt. — In de Gevangenis is hij onder Vreemdelingen en Deugnieten. Geen gemeenfchap kan onder hun beftaan; zo 'er echter eene

 plaats

plaats heeft, dan volgt van twee dingen eene: hij is of genoodzaakt onöphoudelijk tegen de afschuwelijke grondstellingen van die Deugnieten te kampen, en dit pijnigt hem ieder oogenblik, of hij neemt hunne denkwijze aan, en dit veröorzaakt hem andere kwellingen. Een mensch, die onder krankzinnigen leeft, wordt zelf krankzinnig. — Alles is besmetting, overëenkomst in het leven.

Een Gevangene wordt zijne Vrouw, zijne Kinderen en zijne Vrienden ontrukt; men berooft hem van hunne hulp, hunne vertroostingen; men dompelt hem in 't verdriet en hartzeer; alle zijne betrekkingen worden afgesneeden. — Hij is eene Plant, die men met zijne wortelen uit den voedenden grond rukt: en hoe kan dezelve daar voortkomen?

De mensch die lang in Gevangenissen gezucht, en meenigvuldige aanvallen van woede en wanhoop in dezelve doorgestaan heeft, is bij het uitgaan niet meer het zelfde Wezen, dat hij bij zijne gevangenneeming was. Hij keert te rug tot zijne Familie, van welke men hem zo lang heeft afgezonderd; hij heeft niet meer dezelfde aandoeningen. Hij zal misschien ook niet meer dezelfde betrekkingen, dezelfde tederheid bij haar vinden; misschien zal hij haare genegenheid niet kunnen beäntwoorden; anderen zullen veelligt nieuwe betrekkingen in de zijnen verwekt hebben; nieuwe behoeftens zullen hun overheerscht, en invloed op hun gemaakt hebben.

Als men een mensch in de Gevangenis brengt, wordt hij onder de magt van een Gevangenhoeder, een Cipier, van een Opsluiter, van den Commissaris der Gevangenis gesteld, allen menschen voor welken hij verpligt is zich te vernederen, zich te vrede te stel-

ftellen, zich te bedwingen en geweld aan te doen, om zijn lot niet te verërgeren. Deeze gedwongene en vernederende toeftand is fchriklijk; en aan eenen anderen kant gewent hij den Cipiers aan ongerechtigheden, kwellingen en eene kwaadäartige behandeling.

Een vrij Mensch tot fmeekingen te vernederen, op dat zijn toeftand draaglijk worde, is ftrafbaar jegens hem handelen.

Neem in acht, dat een boom, eens gebogen zijnde, nimmer zijne voorige geftalte weder aanneemt.

De Wetten, welke de *habeas-corpus* (1) bevolen hebben, zijn derhalven wijs en natuurlijk.

Maar zij beveelen dezelve niet voor alle gevallen. Iemand die wegens Schulden gevangen zit, en geen Borg heeft, is genoodzaakt te blijven. Even zo geniet hij, die wegens eene hoofdmisdaad is aangeklaagd, en waarfchijnlijk losgelaaten zal worden, deeze weldaad der Wet niet. Maar dit is een misbruik.

Is het niet eenvoudiger elk, zo als de Indiaanen doen, zijne Wooning tot eene Gevangenis te vergunnen, al moest men een Schildwagt aan zijne deur ftellen? — Maar hoe dan gehandeld met hun die geen Wooning hebben? Beftemt voor deezen een publiek Huis, dan zullen zij geen reden hebben, om zich deswegens te beklagen.

Wat al kosten worden door zodanige inrichting niet befpaard!

Zo deeze inrichting voor eenige Maatfchappij noodzaa-

(1) *Habeas-corpus* is een Gefchrift, hetgeen een Gevangenen in Engeland uit 's Konings Rechtbank vergund wordt, om hem derwaarts over te brengen, en zijne Zaak vóór de Baalie van dat Hof te verántwoorden. V.

zaakelijk is, dan is zij het voornaamlijk voor die, welke goede zeden heeft, en dezelve wenscht te behouden. Zo dezelve uitvoerlijk is, zo is het bij een Volk, waar onder de groote misdaaden zeldzaam zijn; en zodanig is Noord-Amerika. Herïnnert u, mijn Vriend, dat men vóór den Oorlog, en geduurende negentien jaaren, in *Connecticut* geen doodstraffe zag doen.

Ook ben ik zeer verwonderd, dat de doodstraffe in dat Land nog niet geheel afgeschaft is. De Zeden zijn daar zo zuiver, de welstand zo algemeen, en de armoede zo schaars! Heeft men dan daar zo vreeslijke straffen noodig, om de misdaad te beteugelen? —

De Doctor *Rush* heeft getracht alle die middelen te doen gelden, terwijl hij de afschaffing der doodstraffe verzocht, bij gelegenheid van een Vonnis, over twee ongelukkige broeders geveld, die zich geduurende en na den laatsten Oorlog aan verscheide snoode aanslagen schuldig gemaakt hebben. Zijn oogmerk is hem echter mislukt. De hooge Raad heeft hem naar de Wetgeevende Magt verweezen, en het is te hoopen, dat Pensylvanie en alle de overige Noordelijke Staaten, zich van hun oud bijgeloof voor de Engelsche Wetten ontdoende, Europa een groot voorbeeld van gerechtigheid, menschlievendheid en Staatkunde zullen durven geeven. De tegenwerpingen, welke men in Europa tegen die herstelling inbrengt, zijn hier van geen waarde; alles is hier voor dezelve.

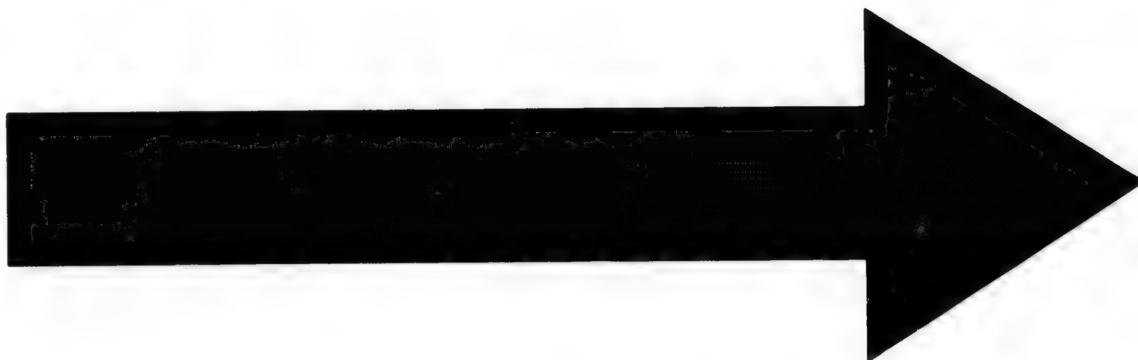
DRIE

E IN DE

oornaamlijk voor die, ezelve wenscht te be- is, zo is het bij een sdaaden zeldzaam zijn; n. Herïnnert u, mijn oorlog, en geduurende *et* geen doodstraffe zag

l, dat de doodstraffe in gefchaft is. De Zeden nd zo algemeen, en de n dan daar zo vreeslijke d te beteugelen? — acht alle die middelen e affchaffing der dood- d van een Vonnis, over eveld, die zich geduu- og aan verfcheide fnoo- hebben. Zijn oogmerk hooge Raad heeft hem erweezen, en het is te alle de overige Noorde- oud bijgeloof voor de Europa een groot voor- schlievendheid en Staat- . De tegenwerpingen, die herftelling inbrengt, alles is hier voor dezelve.

DRIE

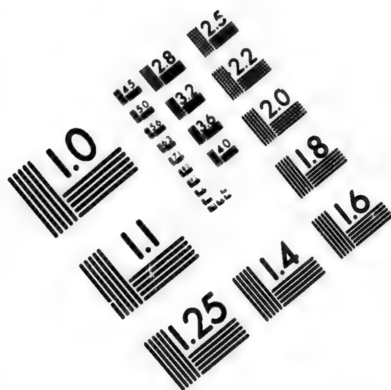
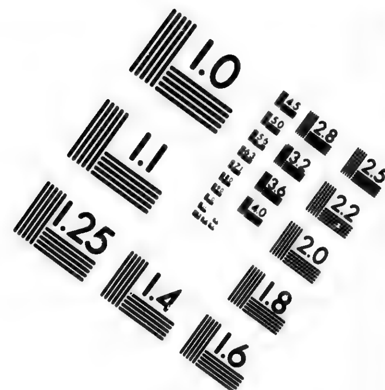
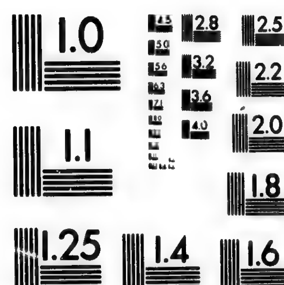
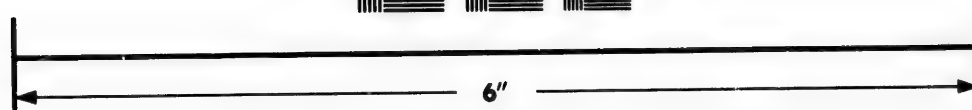
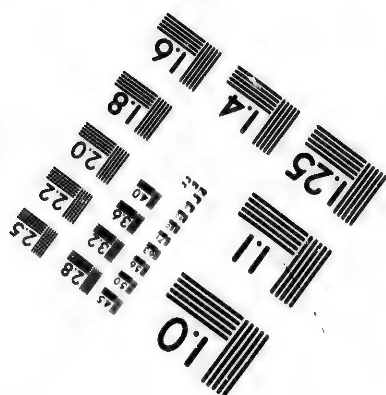
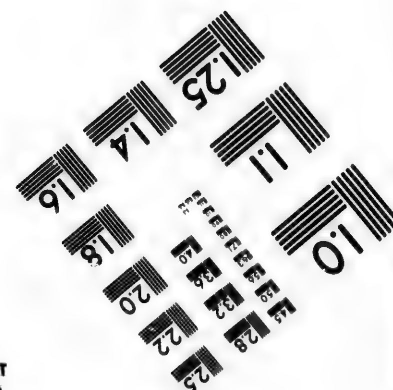

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

DRIE EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de Quakers, hunne bijzondere zeden, hunne gebruiken, enz.

Ik heb u, waarde Vriend, eén bijzonder Artikel over deeze achtingswaardige Maatschappij beloofd, en heden zal ik daar in woord houden. Gij zult u wel herinneren, met welke beleedigende lichtvaardigheid de Heer *Chatellux* hun in zijne zeer oppervlakkige Reisbeschrijving behandeld heeft (1). Gij zult u nog indachtig maaken de nadruklijke berisping, die ik over zijne dwaalingen, onwaarheden en lasteringen gedaan heb. Gij zult niet vergeeten hebben de heimelijke vervolging, welke die berisping mij op den hals heeft gehaald, de in 't werk gestelde listen, om derzelver voortgang te smooren, door dien schoongeestigen Marquis, en eenige Academisten, die de gevoelens wilden tijrannifeeren, en den goeden naam te koop stellen. Gij zult niet vergeeten hebben die zeer kleine Brieven, welke in het Journaal van Parijs, dat onder het gebied der Despoten van alle koleuren stondt (2), zijn ingelascht; Brieven waar in men de Quakers

(1) Zie *l'Examen Critique des Voyages dans l'Amérique Septentrionale, de M. le Marquis de Chatellux; ou Lettre à M. Chatellux, dans laquelle on réfute principalement ses opinions sur les Quakers, sur les Nègres, sur le Peuple & sur l'Homme, &c.* — 1786.

( ) Misschien zou het hier de plaats zijn, om van alle die listige oogmerken verslag te doen, en de Correspondentie, welke die Zaak tusschen den Heer *Chatellux*, verscheide andere persoonen en mij veröorzaakte, algemeen bekend te maaken; maar mij ge-

kers onbarmhartig mishandelde, terwijl de partijdige hand der Boekenzifters en Journalisten de antwoorden op die venijnige Dagbladen op eene laf hartige wijze zocht te ontduiken.

Wel nu! mijn Vriend, ik heb hier de afbeelding, die ik van de Quakers ontworpen had, met de Origineelen kunnen vergelijken, en ben overtuigd geworden, dat, op eenige gebreken na, de afbeelding niet te schoon is voorgesteld. Gij zult u zelven daar van overtuigen, als gij de volgende bijzonderheden leest, de Quakers naauwkeurig gadeslaat, en u de indrukken vertegenwoordigt, welke zij op mij gemaakt hebben. Ik heb, zo veel mij mogelijk is geweest, getracht mij te hoeden voor het vooröordeel, dat het vleijend onthaal, dat zij mij gedaan hebben, mij voor hun hadt kunnen inboezemen, en welk onthaal was voorbereid door die verdeediging (*Apologie*), welke ik ten hunnen voordeele had in 't licht gegeeven. Deeze werdt hier zelfs door achtingswaardige Leden van hun Gezelschap in 't Engelsch vertaald, en in groot aantal onder de Vrienden verdeeld. Ik zag met genoegen, dat zij veel hadt toegebragt, om de beklaaglijke vooröordeelen tegen onze Natie te verdrijven, welke de onbescheidenheid, de zwetserijen, en de onbetamelijke spotternijen van deezen beuzelächtigen Academist hebben doen gebooren worden.

Reeds bij den aanvang moet ik u het algemeen Tafereel indachtig maaken, dat ik eertijds in Engeland ont-

genoodzaakt vindende kort te zijn in 't geen ik over de Quakers te zeggen heb, zal ik deeze gemeenmaaking tot eenen anderen tijd uitstellen.

ontworpen heb (1), over het bijzonder gedrag en de Zeden der Quakers, die gij, in uwe veelvuldige Reizen in Engeland, en bij uw langduurig verblijf in Ierland, zelf gelegenheid gehad hebt te leeren kennen, en te doorgronden.

De eenvoudigheid, openhartigheid en goede trouw kenmerken hunne daaden en gefprekken. Zij zijn niet inneemend, maar oprecht; niet gefleepen, maar menschlievend; zij hebben dien uitfchitterenden geest niet, zonder welken men in Frankrijk niets is, en waar mede men alles kan zijn; maar zij hebben een goed verftand, een gezond oordeel, een oprecht hart, en eene eerlijke ziel; eindelijk, zo ik in gezelfchap wenschte te leven, zou het met de Quakers zijn; zo ik mij wilde verlustigen, zou het met mijne Landgenooten zijn. — En hunne Vrouwen, zal men mij zeggen, wat zijn zij? Zij zijn hetgeen zij overal behoorden te zijn, getrouw aan haare Mannen, teder voor haare Kinderen, wakker, fpaarzaam in haare huishouding, eenvoudig in haare kleeding; zij hebben in 't geheel geen neiging, en dit is haar voornaam karakter, om anderen, noch de waereld in 't algemeen te behagen; zonder zich met het uiterlijke te bekommeren, houden zij zich eeniglijk met het inwendige bezig. 'Er zijn nog eenige Landen, waar deeze eenvoudigheid der Zeden heerscht: bij voorbeeld, de Arabiërs hebben dezelve met het zwervend leven der eerfte Patriarchen behouden. Laaten wij het zeggen en herhaalen, flegts bij zodanige zeden vindt men goe-

(1) Zie N°. 4, pag. 196, Tome 2 van *le Journal du Lycée de Londres, ou tableau des Sciences en Angleterre.* — Paris. — Perisse 1784.

goede huishoudingen, gelukkige Familien en openbaare deugden; wij ongelukkige, in den boezem onzer beschaafdheid, verdorvene lieden, hebben dezelve afgezworen. Wie ook van ons is gelukkig, als hij die de kracht heeft zich op het leven der natuur te verlaaten, en als de oude Volkeren der afgeloopene eeuwen te leeven.

Ik zal u niet alles herinneren wat de Heer *Creyecœur* over de Quakers geschreeven heeft; ik wil u hier niets anders bijbrengen, dan hetgeen hij niet gezegd heeft.

De eenvoudigheid is de begunstigde deugd der Quakers; en de Mannen volgen nog vrij stiptelijk den raad van *Penn* (1)...... „ Dat uwe kleederen effen en eenvoudig zijn; ziet op het gemak en de welvoeglijkheid, doch geenszins op ijdelheid..... Zo gij u zindelijk en warm houd, is uw oogmerk bereikt; meer te willen doen, is den Armen bestelen. ”

Ik heb *Jacobus Pemberton*, één der rijkste Quakers, en wiens deugden hem als één hunner achtingswaardigste hoofden deeden beschouwen, een afgesleeten kleed, doch zonder vlekken, zien dragen: hij wilde liever de ongelukkigen kleeden, en eenige kosten voor de zaak der Zwarten doen, dan dikwijls van kleederen veränderen.

De

(1) Zie het Werk van *Penn*, getijteld: *Fruits de la solitude, ou réflexions & maximes sur la maniere de se conduire dans le cours de la vie*, dat is: *Vruchten der eenzaamheid, of aanmerkingen en grondregelen over de wijze, hoe men zich in zijnen levensloop moet gedragen*, door WILLIAM PENN. Dit uitmuntend handboek, dat in de handen van alle diegeenen behoorde te zijn, welke de deugd, voornaamlijk die der Republiekeinen, willen oefenen, is onlangs door den Heer *Bridel* in 't Fransch vertaald, en te Parys te bekomen.

De kleeding der Quakers is u bekend. — Een ronde, bijna altoos witte hoed; een Lakens kleed, dat in 't algemeen tamelijk fijn is; katoene of wolle kousen; geen poejer in 't hair, dat rond gesneeden is: dit is hunne dragt. Zij dragen gemeenlijk in hunnen zak eene kleine kam, die in een koker besloten is. Wanneer zij in een huis komen, en hun hair in de war is, kammen zij zich, zonder omstandigheid te maaken, vóór den eersten Spiegel dien zij aantreffen.

De witte hoed, die zij boven anderen verkiezen, is hier sedert eenigen tijd gemeener geworden, na dat *Franklin* de voordeelen getoond heeft, welke dezelve bezat; en de nadeelen, welke de zwart geverwde hoeden eigen zijn.

De Quakers op het platte Land dragen in 't algemeen Laken, dat in hunne eigene huizen gemaakt wordt; en men heeft mij doen bemerken, dat in hunne algemeene Vergadering van de maand September deezes jaars negen tiendedeelen, en hun aantal was bijna vijftienhonderd, van die Amerikaansche Lakens gekleed waren, en dus aan andere Gezindheden het goede voorbeeld gegeeven hadden.

Zij houden zich steeds bij de gewoonte, om geen knoop aan hunnen hoed te hebben: niet om dat zij dat gebruik op zich zelven niet als onverschillig aanzien; maar vermits zij alle ijdelheden benevens het overtollige versmaaden, en geen andere Leden zoeken te hebben, als de zulke die beproefd, en boven het belachlijke verheven zijn, vorderen zij van allen, dat zij niet als de overige menschen gekleed zijn. Dit is in 't eerst eene proeve, en wordt vervolgens het onderscheidings-karakter der waare geloovigen.

Daar zijn Quakers, die zich met meer zorgvuldig-

heid en kieschheid kleeden, die zich poejeren, zilvere gespen en manchetten dragen; men noemt hun *Wet-Quakers*. De overigen zien hun als Scheurmaakers of zwakke menfchen aan, en laaten hun wel toe in hunne Zondags-Vergaderingen, doch nooit in de maandelijkfche of vierendeeljaarfche Bijëenkomften.

Nog vóór omtrent vijftien jaaren hieldt men het in Amerika, en in alle Gezindheden, voor eene foort van misdaad het hair te poejeren. Eene moeder zondt haare dochter naar den Schouwburg, en wilde niet, dat zij zich poejerde. Maar de Zeden zijn in bijna alle de Gezindheden, federt den laatften Oorlog, door de bekendfchap met de Europeäanfche Legers veranderd. Bij de Quakers echter, het zij tot hunne eere gezegd, zijn dezelve het minst veränderd. Waar aan hebben zy zulks te danken? Aan de ftrenge achtervolging hunner Leere, en aan de gewoonte, dat zij alle diegeenen, welke van die Leere afwijken, van hun Gezelfchap uitfluiten.

De Quakers trekken op den 15 September de wollen koufen aan; dit is een ftuk hunner Leere. Want deeze ftrekt zich tot hunne kleederen uit; en aan hunne regelmaatigheid, door dit in acht te neemen, fchrijven zij hun lang leven toe. Ik moet hier nog eene omftandigheid verhaalen, die ik boven vergeeten heb, en welke dit bewijst. Van de Quakers, die in 't Jaar 1693 tijdgenooten van *Penn* waren, leven 'er nog zes in 't oogenblik (A°. 1788) waar in ik u dit fchrijf. *Drinker*, die in 't Jaar 1680 gebooren was, ftierf eerst honderd jaaren daar na. Deeze fterke overtuiging van de goedheid hunner handelwijze maakt, dat de Quakers ftandvastig bij hunne dragt blijven. Men ziet hun als zonderling aan; maar zij volgen eenig-

eeniglijk den raad van het vernuft, en van eene langduurige ondervinding.

Deeze is nogthans de zo eenvoudige dragt, welke zelfs Schrijvers, die voor ernftig gehouden worden, getracht hebben belachlijk te maaken (1).

De Vrouwen der Quakers zijn in 't algemeen vaster gekleed, dan de overige Amerikaanfche Vrouwen: ook zijn zij minder aan ziektens onderhevig, zo als ik reeds heb aangemerkt. Intusfchen maaken ouderdom en vermogen een onderfcheid in haare kleedingen, en dit onderfcheid loopt bij haar meer in 't oog, dan bij de Mannen. De Matroonen dragen de deftigfte en dikwijls droevigfte koleuren, als ook kleine zwarte mutfen; zij hebben het hair eenvoudig opgebonden. De jonge Vrouwsperfoonen nogthans zetten het hair in krullen, en wel met eene zorgvuldigheid en moeite, die, zo men mij verzekert, even zo veel tijd vereischt, als het kunftigfte *Toilet*. Zij dragen een kleine hoed, die met fatijn of zijde overtrokken is.

(1) De Heer *Rigoley de Juvigny* klaagt in een zeer weinig gezocht Boek, *over het verval der zeden en fraaije Letteren*, over onze veelvuldige Reizen naar *London*, over de eenvoudigheid der Engelfche dragt, welke wij medegebragt hebben, en over de nadeelige gevolgen van die eenvoudigheid. — „ Zou men onder die lompe kleeding, zegt hij, die ronde en fpitfe hoed, tot op den neus neêrhangende, niet voor *Quakers* houden dien Hoveling, dien grooten Heer, die, van de tekenen hunner waardigheden beroofd, te voet door de ftraaten loopen, onöphoudelijk aan eenig noodlottig voorval bloot ftaan, door den eerften voorbijganger heen en weêr geftooten worden.... "

Men zal, wegens een ander gevoelen, nog beter over dien Autheur kunnen oordeelen. Hij denkt, dat de Schriften der Philofoophen voor de publieke zaak onverfchillig zijn, en dat het Volk een hoop *onredelijke dieren van gebeuzte* is, welken het algemeen belang vordert in de onweetendheid te laaten.

is. Ik heb zulks met verdriet bemerkt. Deeze jonge Quakerinnen, welke de natuur zo rijkelijk bedeeld heeft, en welkers bekoorlijkheden de hand der kunst en der vreemde aanvalligheid zo weinig noodig hebben, zijn merkwaardig door haare verkiezing van de schoonste Lijnwaaten, de fijnste Neteldoeken en Zijde Stoffen; sierlijke Waaijers speelen tusschen haare vingeren. Zelfs de Oostersche pracht zou het fijne linnen niet versmaaden, waarvan zij zich bedienen. Is dit hetgeen haar Stichter *Penn* haar voorpredikte? „ De zedigheid en zagtmoedigheid, zeide hij haar, zijn de rijkste en schoonste sieraaden der Ziele. Hoe eenvoudiger de opschik is, dies te meer vertoont zich de schoonheid van die eigenschappen."

Ik zeg het openhartig mijnen Vrienden de Quakers, en moet het zeggen, om dat ik zelfs mijne Vrienden niet wil vleijen, en zeker ben, dat de Quakers dit Werk zullen leezen, en dat een goede raad bij hun altoos wortelen schiet; zo iets hunne grondbeginselen buiten 's Lands in minächting kan brengen, is het die ongevoelige verslapping, die in hunne Zeden en gewoontens insluipt. Men houdt hunne kieschheid in de Stoffen voor eene huichelächtige, slegt bewimpelde pracht, die ten minsten ongevoeglijk is bij menschen, die zich op eene zo uitsteekende wijze aan de eenvoudigheid en strengheid toegewijd hebben.

De pracht begint waar de nuttigheid eindigt. Wat nuttigheid heeft nu het lighaam van het meer of min fijn Linnen? en van welke nuttigheid zou niet het geld zijn, dat men aan die pracht opöffert? 'Er zijn zo veele goede dingen te doen! Zo veele behoeftige menschen!

Deeze pracht in eenvoudige dingen vertoont nog meer

meer ijdelheid dan de gewoone pracht; zij schijnt de maat des rijkdoms te bepaalen, en wel van dien rijkdom, waar van men, naar het uiterlijk aanzien, de ijdele eere versmaadt. Deeze pracht geeft eindelijk te kennen, dat de geest niet waarlijk van de groote grondbeginselen der Zedenleer doordrongen is. Zij bewijst, dat men zijn geluk in iets anders dan deugden stelt, dat men het van *praalen* en *uitblinken* doet afhangen.

En welk slegt voorbeeld geeven de Quakers niet in dit opzicht den Amerikaanen, van welken zij in 't stuk van eenvoudigheid de voorbeelden geweest zijn! In hun Land maakt men dat fijn Linnen, die zagte Lijnwaaten, die ten uiterften fijn geweevene Neteldoeken niet, en zulks zal ook nog in lang niet geschieden; men moet dezelve buiten 's Lands koopen, waar men reeds voor zo veele andere noodzaakelijker behoeftens te markt moet gaan. Dus ontrooft men, voor die voorwerpen van pracht, zijn Land een contant geld, dat hetzelve zo nuttig zou zijn, om de vruchtbaarmaakingen en andere onderneemingen voort te zetten..... Dat de Quakers, welke dit artikel leezen, hier over nadenken; dat zij beseffen, dat de Rum, waar tegen zij zo hevig uitvaaren, geen grootere verwoestingen in Amerika kan aanrechten, dan de invoering der pracht in hunne maatschappij. Ik heb hetzelfde in het huisraad dergeenen bemerkt, welke eenig vermogen bezitten; het schijnt, wel is waar, eenvoudig; maar veel is kostbaar, veel is keurig en uitgezocht.

Gelukkigerwijze heerscht deeze pracht nog niet bij de maaltijden der Quakers. Ik zal u eene beschrijving van een middagmaal doen, dat één der rijksten onder

 hun,

hun, ten tijde der algemeene Vergadering in September, gaf; gij zult een wonderlijk onderscheid tusschen hetzelve en onze luisterrijke gastmaalen vinden. — In deezen tijd komen de Quakers vân het Platteland en uit de nabuurige Steden in meenigte naar *Philadelphia*, waar zij van hunne Broeders ontfangen en gehuisvest worden, en benevens de kost de liefderijkste gastvriendschap genieten. Twintig gasten zaten aan tafel. De Heer van het huis zat aan het eene einde van de tafel, en de Vrouw aan het andere. Eer men begon te eeten, heerschte 'er eenige oogenblikken eene diepe stilte: want de Quakers danken in dien tusschentijd het Opperwezen. Het eerste Gerecht bestondt in een groot stuk Rundvleesch, aan het eene einde geplaatst, een Ham in 't midden, en een Schapenbout aan het andere einde, twee kommen met sop, en vier schotels met aardäppelen, kool, groente, enz. Men dronk Appeldrank, Porter van Philadelphia en Bier. De Heer van het huis zich tot elken Vriend keerende, zeide tot hem: Tast toe, en neemt wat gij begeert, doet als of gij te huis waart. — Het tweede Gerecht bestont in verscheide soorten van Taarten of Gebak, twee Schotels Room, en twee Schotels met Kaas en Boter. De Bediende kwam vervolgens, en schonk voor ieder Gast een glas Wijn in; maar ik zag geene van die zo verveelende gezondheden (*toasts*) drinken, die veeleer uitdaagingen tot dronkenschap, dan tekenen van Patriotismus zijn. Men sprak met elkander op eene vreedzaame wijze. Men zag, wel is waar, bij deeze eenvoudige maaltijd de vrolijkheid van onze zo veel gerucht maakende middag- of avond-gastmaalen niet; maar elk scheen vergenoegd, elk hadt zijn gemak, als bij zijne Familie. De goede *Thomas*.....

scheen

ſcheen bijzonder verrukt, dat hij zijne broeders van het Platteland aldus in zijn huis konde onthaalen.

Men heeft den Quakers en hunne Vrouwen meenigmaal verweeten, dat zij droefgeestig en eigenzinnig waren. Dit verwijt kan niet voortkomen als uit den mond van menſchen, die hun oppervlakkig gezien, en weinig met hun verkeerd hebben. Ik, dien zij als hun kind, in 't midden hunner huisgenooten, aangenomen hebben, oordeele gantsch anders over hun. Ik heb bevonden, dat zij oogenblikken van vrolijkheid, uitſpanning en eenen vriendelijken en aangenaamen ommegang hebben. Zij zijn niet dwaas; maar opgeruimd, gelukkig en vrolijk, zo anders de vrolijkheid de uitdrukking eener gelukkige gemoedsgeſteldheid is.

Wij Franſchen hebben den naam van vrolijk te zijn, over alles te lagchen, over een ongeluk ons met een Straatliedje te troosten; doch dit is dwaasheid. — Het lagchen is het teken der vrolijkheid; de vrolijkheid is het uitwendig teken van aangenaame aandoeningen, of van een behaaglijken toeſtand, of van gevoelens en denkbeelden, welke die aangenaame aandoeningen opwekken. Men moet derhalven niet vrolijk zijn, dan wanneer men gelukkig is. Een vrolijk man midden in 't ongeluk is een dwaas; een bedaard en onverzettelijk man is wijs. Men moet door het ongeluk niet neêrſlagtig worden; maar men moet ook niet daar over lagchen: in 't eene geval heeft men eene zwakke ziel, in 't andere pleegt men eene daad van onzinnigheid of domheid.

Seneca heeft de vrolijkheid der Quakers in dit Wijsgeerig ſtuk geſchilderd (1): „ Leer vrolijk te zijn, mijn

(1) Epist. 23.

mijn waarde *Lucilius*. Ik wil niet dat de vrolijkheid u een oogenblik verlaate, maar ik wil dat zij *uit u zelf* voortkome (*domi nasci*, *home born*, zeggen de Engelſchen met eene kortheid, die ik wenschte na te volgen); zij zal bij u ontſtaan, zo zij in u is. De andere vrolijkheden vervullen de ziel niet; zij ontrimpelen het voorhoofd; zijn ligtvaerdig, ten zij gij gelooft, dat de mensch, die lacht, vrolijk is. De ziel moet vlug, vertrouwlijk, boven alles verheven zijn, *Gelooft mij, de waare vrolijkheid is ſtreng.*"

Die bedaardheid, welke de Quakers in 't midden der vrolijkheid kenmerkt, verlaat hun niet in het ongeluk, noch in verdrietige onderzoekingen, en alle andere zaaken: zij hebben dezelve aan hunne bijzondere opvoeding te danken. Men noodzaakt hun vroegtijdig tot het beteugelen hunner hartstogten, voornaamlijk de levendigheid, voortvaarendheid en toorn; men zoekt hun, naar hunne eigene uitdrukking, *unmoveable*, dat is ontoeganglijk tot haastige, onlijdbaare en onverzettelijke gemoedsbeweegingen, te maaken. Waar uit volgt, dat zij in alle gelegenheden een groot vermogen op hun zelven behouden, en bij het onderzoek een groot voordeel boven die geenen hebben, welke hunne bezadigdheid niet behouden. — „De grootſte dienst, zeide *Penn* in zijn Handboek, die men aan het gezond verſtand kan bewijzen, is hetzelve met bezadigdheid voor te ſtellen; en zij, die de waarheid met te veel drift verdeedigen, doen haar dikwijls meer nadeel, dan haare Vijanden zelven."

Ik heb voortreffelijke werkingen van die bezadigdheid in het onderzoek gezien; mijn Vriend *Miers Fisher*, die ik u reeds genoemd heb, gaf mij daar van eens eene proeve. Vooräf moet ik u met hem bekend maa-

maaken. *Miers Fisher* is een gebooren Quaker, en afkomstig van één der aanzienlijkste en talrijkste Familiën te Philadelphia; zij telt onder haar Kooplieden, die alöm met roem bekend zijn. In 't begin begaf hij zich tot den Koophandel, doch vervolgens wijdde hij zich aan de studie der Wetten en de oefening der Rechtsgeleerdheid. In den laatsten Oorlog was hij de vreedzaame onzijdigheid der Quakers toegedaan, dat is, dat hij tusschen de Amerikaanen en Engelschen geen partij heeft willen kiezen: ook verloor hij in eenen hoogen graad de gunst des Volks. Hij was één der Quakers, die naar Virginie gebannen werden, en verloor aldaar een groot gedeelte van zijn vermogen. Na den Vreede kwam hij weder te *Philadelphia*, waar hij het Beroep van Advocaat oefent. Zelfs zijne Vijanden hebben mij een groot denkbeeld van zijne bekwaamheid gegeeven. Dezelve bepaalt zich niet slegts tot de zaaken, welke de Rechtsgeleerdheid betreffen. Deeze achtingswaardige Quaker bezit eene meenigte kundigheden, die bij de Quakers, welke zich meer in den Bijbel en de Zedenleer oefenen, en zelfs bij de overige Amerikaanen, schaars te vinden zijn. Nogthans maaken hem zijne politieke gevoelens steeds zeer verdacht. Het is te hoopen, dat de haat tegen hem gesmoord zal worden, en dat hij eens in 't Congres, waar zijne talenten en deugden hem natuurlijk roepen, eene glansrijke rol zal speelen.

Ik heb hem, in de algemeene Vergadering van Pensylvanie, ten voordeele der Lootsen, welke zich tegen een Bill verzetteden, die tot oogmerk hadt haare bezolding te verminderen, hooren pleiten. Klaarheid, eene strenge Redeneerkunde, en trekken van geleerdheid deeden zijn pleidooi, dat het gewenscht gelukkig

gevolg hadt, uitmunten. Hij behieldt fteeds zijne bezadigdheid, in 't midden der onverwachte en fomtijds vrij hevige aanvallen van de Leden der Vergadering, die hem in de reden vielen.

De Quakers neemen deeze gerustheid van geest mede in 't graf; zelfs hunne Vrouwen verliezen dezelve in dat droevig oogenblik niet: zij is de vrucht van hunne godsdienftige grondftellingen, en van een goed gedrag, met ftandvastigheid onderfteund. De Overlevenden fcheenen mij zich minder aan de droefheid over te geeven, of dezelve in hun binnenfte te verbergen. Zij zien den hemel als hun Vaderland aan, en gelooven niet, dat de dood, die derwaarts leidt, een ongeluk zijn kunne.

Neem echter wel in acht, dat deeze bezadigdheid, die bij hun eene gewoone deugd geworden is, hunne gevoeligheid niet vermindert. De eerwaardige *Pemberton* verhaalde mij den dood eener geliefde Dochter, den dag na dat hij dit ongeluk hadt ondergaan. Ik zag een traan heimelijk uit zijn oog biggelen, en de overdenking deedt dezelve aanftonds opdroogen. Hij onderhieldt mij zo gaerne over haare deugden, haare onderwerping aan Gods wille, geduurende haare langduurige doodsängften: zij was een Engel, zeide hij, en is nu aan haare plaats.

Deeze goede Vader zeide niet te veel.... Gij zult in dat Gezelfchap een veel grooter getal van die gelukkige of hemelfche fchepfelen vinden, in welken de bedaardheid, dat kenteken van den vreede der ziele, en gevolglijk ook van de deugden, heerscht.

Ik kan deeze zaak niet verklaaren; echter is zij waar. Ik ben eensklaps in mijn fchik met eene zuivere, met eene groote ziel. Mij dunkt, dat wij ons van eeuwen her-

herwaarts kennen; wij verstaan elkander zonder te spreeken. Een verdorven en slegt mensch, een mensch, die naar de waereld leeft, maakt eensklaps eenen tegengestelden indruk op mij. Mijne ziel krimpt in, en trekt te famen als eene gevoelige Plant (*senſitive*). In het Gezelſchap der Quakers heb ik bijna altoos den eersten indruk ondervonden (1).

De

(1) Ik lees in de *Baghvet geeta*, een Werk uit den *Sams-creet* vertaald, de afbeelding van een waar Dienaar Gods, die op veele Quakers toegepast kan worden. „ ...... Die van mijne dienaars is bijzonder van mij bemind, wiens hart, vrij van vijandſchap, de vriend der gantſche Natuur is; wiens gevoelige en medelijdende ziel, vrij van trotsheid en eigenliefde, in 't midden der vermaaken dezelfde standvastigheid behoudt, en de ongerechtigheden met geduld en onderwerping verdraagt, wiens godvruchtigheid bestendig, wiens hartstogten bedwongen, wiens besluiten onverzettelijk, en wiens geest en verstand bij uitsluiting alleen op mij gevestigd zijn. Deeze is ook mijn wel beminde, wien de menſchen niet vreezen, en die ook hun niet vreest; die voor de indrukken van vreugde, ongeduld en vreeze ongevoelig is. Ook bemin ik dien, die, zonder eenig inzicht van eigenbelang, zijne ziel altoos zuiver, oprecht, onpartijdig, vrij van alle verstrooijingen des geestes, houdt, en die van alle menschlijke onderneeming heeft afgezien. Deeze is insgelijks mijne liefde waardig, die zich over niets verheugt, noch beklaagt; die geen ding begeert; die met alles te vreden is; die, om dat hij mijn dienaar is, zich insgelijks weinig over zijnen gelukkigen of ongelukkigen toestand bekommert. Eindelijk heb ik wel bijzonder eene groote liefde voor hem, wien de vriendſchap of de haat, de roem of de verſmaading, de warmte of de koude, het vermaak of de droefheid niet kunnen doen wankelen; die bij alle de voorvallen des levens zich onbekommerd toont; voor wien de lof en de laster onverſchillige dingen zijn; die weinig ſpreekt; die zich in alles weet te ſchikken; die geen eigen huis bezit, en wiens geest verstandig en volhardende is. Maar zij, die de volheid van den godsdienst zoeken, die ik den menſchen gegeeven heb, en denzelven getrouwelijk, met uitsluiting van allen anderen, oefenen, zijn, boven die allen, de waardste mijner vrienden."

De afbeelding, die ik u van hun geef, is niet flegts het gevolg mijner eigene waarneemingen, maar ook dat der navorſchingen, die ik bij de verlichtſte mannen, zelfs van andere Gezindheden, over hun gedaan heb.

Ik vraagde eens in een Gezelſchap: Vindt men dan onder de Quakers meer zuiverheid van Zeden, meer eenvoudigheid, meer oprechtheid en eerlijkheid, dan bij alle andere Gezindheden? — Een man, door zijne inzichten en zijne verkleefdheid aan de nieuwe Conſtitutie bekend, antwoordde mij: Ik ben een gebooren Presbijteriaan, en moet u bekennen, dat hier in de Quakers boven alle Gezindheden den voorrang hebben.

Zij zijn daarom niet alle zuiver en onberispelijk; onder hun worden ook deugnieten gevonden. Hun goede naam, en de Handel die men daar mede kon drijven, heeft noodwendig huichelächtige Proſelieten, ſchurken bij hun ingevoerd; want men maakt eerder eene Guinée dan eene Kopermunt na; maar de Quakers zijn zeer daar op geſteld, om die geenen uit hunne Gemeenſchap te ſtooten, die zich ſchuldig gemaakt hebben, ik zeg niet aan misdaaden, maar aan die misſlagen tegen de ſchroomächtigheid des geweetens en de eerlijkheid, welke de Wetten niet ſtraffen. Het Publiek weet dikwijls van die uitſluiting niets, om dat die afgeſneeden Quaker nog als vooren in de *Meeting* of Vergadering komt. De Quakers kunnen hem zulks niet beletten; maar zij zien hem niet meer als Lid van hun Gezelſchap aan, en de toegang tot de maandelijkſche of vierendeeljaarſche Vergadering wordt hem niet meer vergund.

Ik wenschte gaerne hier alle de trekken, welke de Quakers kenmerken, te kunnen verzamelen; maar ik moet

moet onder de meest in 't oog loopende eene keuze doen: een deezer laatſten is de orde, welke de Quakers van hunne kindsheid af gewoon zijn in de verdeeling van hunnen arbeid, van hunne gedachten, en in alle de oogenblikken van hun leven in acht te neemen. Die geest van orde vergezelt hun overal: hij gewent aan ſtandvastigheid, ſpaart tijd, moeite en geld.

De huizen der Quakers zijn, wegens de orde en zindelijkheid, die daar in heerſchen, merkwaardig. De ſmaak daartoe wordt hunne zoonen en dochters reeds vroegtijdig ingeboezemd.

Dit is juist het tegendeel van onze opvoeding en gewoontens. Komt men in de Kamer van een ongehuwd Franschman, alles legt daar verward door elkander; boeken, papieren, kouſen, kleederen, ſchoenen, enz. alles is met ſtof bedekt. — Zie hier wat uit deeze wanorde voortkomt. — Vooreerst ſlaat men geen acht op het linnen en de kleederen, en bij gevolg worden zij eer vuil, afgelegd en onbruikbaar; men moet dus andere koopen, en derhalven meer koſten doen, waartoe grootere middelen vereischt worden; men is dienvolgens minder in ſtaat de ongelukkigen te helpen, en aan de goede daaden deel te neemen.

Als men dikwijls van kleederen verwisſelt, verliest men de gewoonte der eenvoudigheid, men krijgt dan in modes en beuzelingen ſmaak.

Dit is niet alles, en deeze gevolgen zijn veel verdrietiger: vermits de behoeftens groot zijn, worden ook groote hulpmiddelen vereischt.

Zo de Koophandel, de Landbouw of de Industrie dezelve niet opleveren, beproeft men zijn geluk, men ſpeelt of men borgt, en een gewisſe ondergang valt eerlang den ongelukkigen ten deel.

Doch

Doch dit is nog niet alles; voor de behoeftens van een eenvoudig mensch is het matig erfdeel zijner Vaderen, eene kunst, of de bloote vrucht zijner nijverheid genoegzaam; alsdan is hij onäfhanglijk, alsdan stemt hij vrij, en berispt vrijelijk alle publieke Amptenaars. — Is hij de pracht toegedaan, zo is hem de inkomste van eenige plaatsen noodwendig, om staande te blijven, maar die plaatsen worden niet verkreegen, als door de beämpte Leeden, of het Volk te vleijen; of door alle de Partijen te ontzien; of door eindelijk zijne onäfhanglijkheid op te offeren. O gij! die onäfhanglijk wild zijn, laat de pracht vaaren, boezemt uwe kinderen vroegtijdig eenen afkeer daar tegen in; boezemt hun vroegtijdig den smaak der eenvoudigheid en orde in alle hunne zaaken, in alle hunne bezigheden in, en zij zullen handelbaar, menschlievend en gastvrij worden. Mijn vriend *Fisher* is daar van een voorbeeld; zijn huis staat voor de Vreemdelingen, voornaamlijk voor de Franschen, open; hij helpt hun met zijne raadgeevingen, zijne beurs, en strekt hun tot Vader. — De gewoonte der orde geeft toegang tot alle deugden.

VIER EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de verwijtingen, die men de Quakers doet, en over verscheide Schimpschriften tegens hen uitgegeeven.

De beschouwing der deugd, is den slegtdenkenden eene ergernis; zij zoeken zich derhalven door lasteringen deswegens te wreeken. Gij moet daarom niet verwonderd zijn, dat verscheide Schrijvers getracht

tracht hebben de Quakers te lasteren. Een dergeenen, die zulks met de grootste verbittering gedaan heeft, is de Schrijver der *Navorschingen over de Vereenigde Staaten* (1). Hij heeft in een lang Hoofddeel samengevoegd alle de veröngelijkingen, welke hij hun reeds hadt aangedaan in eenen Brief, onder den naam van één zijner Landgenooten gedrukt (2), en

(1) *Recherches historiques & politiques sur les Etats Unis de l'Amérique septentrionale*, par un Citoyen de Virginie, 4 Vol. *in*-8º.

(2) Ik moet hier een gemeenzaam gesprek verhaalen, dat den geest der Academisten, welke mij toen vervolgden, zal schilderen. Hetzelve is getrouw. Ik stelde het aanstonds in geschrift.

In 't begin van September 1786, ontmoette mij de Heer *Mazzei*, die deezen Brief hadt opgesteld, bij het Koninglijk Paleis, en zeide tot mij: Ik heb bij den Heer Hertog van L— mijn brief over uwe berisping en over de Reizen van den Heer *Chastellux* geleezen. Verscheide Academisten waren 'er bij tegenwoordig. Zij hebben mij geraaden alle de berispingen, welke op den Marquis vielen, te verzwijgen, en eeniglijk die te behouden, welke u betreffen; *ik heb gemeend het oor daar toe te moeten leenen.* Men heeft zonder die voorwaarde mijnen Brief niet willen overzetten, noch beschermen. Gij hebt, voegde hij 'er bij, schriklijke vijanden aan deeze Academie. Zij klagen dat gij hen overal vervolgt, dat gij hen met den Marquis verbonden hebt. Gij zijt jong, gij hebt te vreezen, neem u in acht. — Wel nu! wat zullen zij mij doen? zeide ik hem, maaken zij de Bastille voor mij gereed? — Misschien nog erger. — Gij raad mij dan een lafhartige te zijn, en aan die geringe beschouwingen de waarheid op te offeren: wat zoud gij in mijne plaats doen? — Hen te vreede stellen. — Neen, ik zal daar nooit toe overgaan. Ben ik onbillijk? Zie den raad dien zij u geeven! Is deeze niet een bewijs van hunne laaghartigheid? Ik vrees hun niet; ik haak naar geen Pensioen, naar geen Eerestoel: de Ministers hebben nooit mijn naam vermengd gezien op de schandelijke Lijst der bedelaars, welke hun lastig vallen. De Hemel weet, dat ik nimmer eenig denkbeeld van den Eerestoel gehad, noch immer iets anders dan de waarheid gezocht heb. 'Er moge gebeuren wat het ook zij,

en in het Journaal van Parijs van den 16 November 1786 ingelascht.

Deeze Autheur is een Italiaan, die eenige jaaren in Virginie heeft doorgebragt, en naderhand zich in Frankrijk heeft nedergezet. De Heer *Mazzei* heeft zekerlijk in Virginie de vooröordeelen tegen de Quakers aangenomen, welke aldaar onder de Planters verspreid worden. Deeze, als zijnde verkwisters, vrienden der pracht, der slavernij, der vermaaken en der ijdele eere, zien slegts een gezelschap met verächting aan, dat de spaarzaamheid en eenvoudigheid predikt en oefent. De Heer *Mazzei* heeft daar benevens weinig omgang met Quakers gehad, en nooit in vertrouwde vriendschap met hun geleefd. Zijn getuigenis kan dus in deeze zaak van weinig gewigt zijn. Tot staaving van zijne gezegdens beroept hij zich steeds op Virginiërs, Franschen, en voornaamlijk Fransche Officieren.

De Franschen, en wel bijzonder de Fransche Officieren, zijn mij hier in als zeer verdachte Rechters voorgekomen. De eersten offeren te veel aan hunne spotzucht op, en de anderen wijken van de grondstellingen der Quakers te ver af; daar benevens oordeelen zij bijna allen op eene oppervlakkige wijze.

Nog-

zij, ik zal mijn pligt doen; en ik ben zeker, mijn Heer *Mazzei*, dat gij het zelfde zoud doen. — Gij hebt gelijk, zeide hij mij: Ik ben vijftig jaaren oud, en nog niet gezuiverd van het gebrek om de waarheid te zeggen. — En deeze kloekmoedige zegger van waarheden hadt de toegeevendheid, om de berisping van eenen Marquis uit te wisschen, en slegts den onëdelen Burger te laaken! ...... en hij spot met de Quakers, hij noemt hun Jesuïten, huichelaars!! Het leerzaam verdichtsel van den splinter en den balk in 's oog komt hier wel te pas.

Nogthans moet ik tot lof van het Fransche Leger zeggen, dat het den Quakers altoos achting heeft toegedragen. De Fransche Generaal maakte van hunne *Meeting* of Vergaderplaats te Newport in 't begin een Wapenmagazijn; doch op hunne voorstelling gaf hij hun dezelve te rug. Een Engelsch Generaal handelde in eene zodanige omstandigheid geheel anders. Ik zal u nog eenen anderen trek mededeelen. Een Fransch Officier was met eenige Soldaaten bij eenen Quaker geïnquartierd geworden; uit eerbied voor deszelfs grondstellingen wilde hij niet dulden, dat men het geringste Wapen in zijn huis bragt.

De Heer *Chatellux* was van die grondstellingen geheel vervreemd, en hier in lag de oorzaak van zijn vooroordeel tegen de Quakers. In den tijd toen hij in Amerika reisde, werden de Quakers met een kwaad oog aangezien; hij omhelsde het tegen hun verspreid vooroordeel, schoon hij niemand van hun hoorde noch zag. Hij liet zich door den stroom wegsleepen, en, om de bevallige Vrouwen te behagen, dreef hij den spot met de inwendige genade. Welk geloof kan men aan een zodanig Reiziger geeven?

Om mij ten aanzien der Quakers niet te bedriegen, heb ik in Engeland en Amerika kennis met hun gemaakt. Ik heb aanzienlijke en achtingswaardige mannen van andere gezindheden en andere beroepingen over hun karakter ondervraagd, en deeze zeiden mij, dat, schoon zij moesten bekennen, dat alle Quakers niet vrij van gebreken waren, hunne Gezindheid nogthans de achtingswaardigste, en van het algemeen verderf het minst bevlekt was.

De Engelsche Courantiers, voor wien niets heilig

is,

is, ſpotten nooit als met de kleeding der Quakers; zo 'er nu eenige ergerlijke Anecdote was, zou de kwaadäartigheid niet nagelaaten hebben dezelve te openbaaren. Zou het niet een wonder zijn, dat de ergerlijke Tijdſchriften van London, welke ik twee jaaren lang heb doorgezien, over de aanhangers van deeze Gezindheid zouden gezweegen hebben, als hun leven door huichelaarij en listige ſchelmſtukken getekend was?

Onder de Schrijvers, die tot hun voordeel geſproken hebben, heb ik zelfs *Voltaire*, *Raynal*, Mevrouwe *de Macaulay*, en wel bijzonder den Heer *de Crevecœur* genoemd: welke naamen kan men tegen deeze ſtellen?

Zie hier hoe een Fransch Reiziger hun afſchildert, een Reiziger die, wegens zijne verächting van het *ſchuim des Volks*, een man van aanzien ſchijnt te zijn, en welks getuigenis de Heer *Mazzei* niet zal wraaken, zo dra hij weet, hoe nadeelig deeze Reiziger van den godsdienſtigen geestdrift der Quakers ſpreekt.

„ Als ik hun, zegt hij, onder deeze wijze, die ten naaste bij allen gemeen is, rangſchikke, is mijn oogmerk niet hun met het overige der menſchen te vermengen, waar van zij door eene wijze van gezelligheid onderſcheiden zijn, die hen tot achtingswaardige Burgeren maakt. Zij zijn in de daad aan eene gewoonte deels van zedelijke en ten deele godsdienſtige denkbeelden, die zij bij de geboorte ontfangen hebben, eene hebbelijke deugd verſchuldigd, die, zo zij bij hun al geen verdienſte is, ten minſten voordeelig is voor de maatſchappij, in welke zij, als *altoos vreedzaame, en den Souverein, wie hij ook zij, gehoorzaame Onderdaanen, voor de Natie een voorbeeld van goede* Ze-

Zeden, *en voor de bijzondere perſoonen*, *de Leeräars der broederlijke weldaadigheid zijn* (1)."

Bemerkt gij hier in niet, mijn Vriend, de karigheid der mannen van aanzien in den eerbied, dien zij zich verpligt rekenen aan de deugd toe te wijden? Zij is eene *hebbelijke deugd!* Ei lieve! wat is 'er aan gelegen, of zij het gewrocht is van de gewoonte, of van het bloed, dat in de aderen ſpeelt, of van de omſtandigheden, als zij ſlegts de bijzondere perſoonen en de maatſchappij gelukkig maakt? Is het dan niet beter haar uit de aangenomene wijze van opvoeding te verkrijgen, naardien dit middel voor alle Landen, voor alle maatſchappijen, en voor alle tijden toepasſelijk is?

De Heer *Mazzei* is, terwijl hij de Quakers mishandelt, verpligt te bekennen, dat hunne zonderlinge denkbeelden hen in ſommige ſtukken verre boven andere menſchen verheven hebben.

Hij geeft ook voor, dat zij gebreken hebben; heb ik dan het tegendeel beweerd? *Ubi hominis*, *ibi erunt vitia*, waar menſchen zijn, worden ook gebreken gevonden, zegt *Tacitus*, en de Quakers zijn menſchen. Maar ik heb gezegd, dat hunne grondſtellingen hen meer

(1) *Voyage philoſophique d'Angleterre en 1783 & 1784*, Tom. 2, p. 117, in 't jaar 1786 in 't licht gegeeven.

Als men de aanſpraak op de eigenzinnigheid, die zich in deezen ſtijl voordoet, aan een zijde ſtelt, is dit dan niet het verſtandigſte, het waarächtigſte, dat men over de Quakers kan zeggen?

Ik moet nogthans aanmerken, vermits ik deeze Reisbeſchrijving aanhaale, dat ik wel verre ben, om in alles met den Autheur derzelve overëen te ſtemmen, die, zo het mij is voorgekomen, van alle de verderflijke grondſtellingen der Aristocratie doordrongen is; grondſtellingen, welke zijne wijze van zien, zijne aanmerkingen en aanwijzingen verdacht moeten maaken.

meer van de ondeugd wederhielden, dan andere menschen.

De Heer *Mazzei* staat toe, dat, *ten aanzien van spaarzaamheid en vlijt bij hunne bezigheden, hun gedrag waarlijk voorbeeldig en lofwaardig is* (Rech. p. 63). Maar uit deeze twee bronnen vloeijen alle bijzondere en burgerlijke deugden; want een man, die uit grondbeginselen spaarzaam is, en voor zijne Zaaken waakt, wordt zelfs daar door bewogen, om geen talrijke Familie te vreezen. Heeft hij veele kinderen, zo heeft hij dezelve lief, hij ziet dat hij hun gemaklijk op eene voordeelige wijze kan voorthelpen. Zulk een man is noch een Speeler, noch een Doorbrenger. Zulk een man is een goed Echtgenoot; want hij stelt al zijn geluk in het huislijk leven, en is derhalven genoodzaakt goed te zijn, om bemind te worden, en hij kan niet gelukkig zijn, als door hun, die hem omringen, gelukkig te maaken.

Heeft dan de Berisper de gantsche uitgestrektheid van eene zodanige bekentenis niet ingezien? Heeft hij niet gezien, dat hij al het nadeelige uitwischte, 't welk hij vervolgens van de Quakers zegt? Ja heeft hij dan niet gezien, dat hij hun boven alle andere Gezindheden verhief? Want bij deeze laatsten maaken voorbeelden, de gewoonte, of andere veränderlijke omstandigheden de menschen spaarzaam en wakker in hunne zaaken, terwijl het bij alle de Quakers uit grondstellingen van Godsdienst geschiedt; grondstellingen van welken een Quaker niet kan afwijken, zonder dat hij ophoudt een Quaker te zijn. Spaarzaamheid en oplettendheid op hunne zaaken maaken een gedeelte hunner godsdienstige grondstellingen uit: hoe veel sterker is eene zodanige beweegreden, dan alle diegeenen,

nen, welke elders de menfchen fpaarzaam en wakker maaken!

De Heer *Mazzei* bekent verder, dat zij in *weldaadigheid en gastvriendfchap voor geen andere Gezindheden behoeven te wijken.* — Men moet zeggen, dat zij dezelve overtreffen.

Want de weldaadigheid en de gastvrijheid vloeijen uit de fpaarzaamheid en den welftand voort. Een mensch die meer middelen, minder behoeftens, en geene inbeeldingen heeft, die daar benevens zijns gelijken wezenlijk bemint, is noodwendig liefdaadig en gastvrij; en zodanig is de toeftand, zodanig is het karakter der Quakers.

Maar, en dit is het groot verwijt, dat hun de Heer *Mazzei* doet, zij overtreffen dezelve in *huichelaarij*. Om over deeze befchuldiging te kunnen oordeelen, zo laat ons zien waar in de huichelaarij beftaat.

Gevoelens opgeeven, die men niet heeft, deugden die men flegts uiterlijk oefent, en waarvan men zich onthoudt, zo dra men van de Schouwplaats is afgetreeden; menschlijk fchijnen, en niemand dan zich zelf beminnen, ftreng in zijne zeden fchijnen, en losbandig zijn, zich als een goed Christen voordoen, en een Materialist zijn, dit verftaat men onder huichelaarij. Met één woord, het is *fchijnen wat men niet is.*

Zijn nu de Quakers niet het geen zij fchijnen? Dit is het geen beweezen moet worden. Om hen dus van godsdienftige huichelaarij te overtuigen, zou men moeten bewijzen, dat zij niet aan den heiligen Geest en aan het Euangelium gelooven, fchoon zij dezelve uiterlijk hoog achten. Men zou moeten bewijzen, dat zij, onder den dekmantel van het Christendom, ongeloovig en Godverzaakers zijn.

 Meent

Meent men zedelijke huichelaarij? Dan zou men moeten bewijzen, dat zij de ongebondenheid, de verkwisting, de hardigheid jegens hunne Familien onder den dekmantel eener schijnbaare strengheid, spaarzaamheid en tederheid verbergen.

Is het eindelijk eene politieke huichelaarij? Dan zou men moeten bewijzen, dat zij de Posten en Waardigheden, waar van zij afstand gedaan hebben, heimelijk zoeken te verkrijgen; dat zij van begeerte branden om hunne medemenschen te vermoorden, terwijl zij voorgeeven een afschrik van bloedstorting te hebben; terwijl zij wezenlijke Zelfminnaars (*Egoïstes*) onder het masker van Vrienden, weldoeners der menschheid, en hoogmoedig onder den schijn der eenvoudigheid zijn.

De Heer *Mazzei* schijnt de huichelaarij der Quakers op deeze laatste omstandigheid te willen toepassen, wanneer hij de woorden van dien Quaker (1) aanhaalt, die hem bekende, dat aan hunne zijde veel hoogmoed was om de pracht te vermijden. Zo deeze Quaker niet van het getal dergeenen is, die zich van den last hunner gebreken ontdoen, door dezelve anderen op te leggen; zo hij de waarheid gezegd heeft, zo deeze algemeene hoogmoed aanwezig is, dan is het een heilige hoogmoed, die ieder deugdzaam mensch heeft, en moet hebben. Deeze hoogmoed is slegts het bewustzijn van het goede, dat men doet, en van het kwaade, dat men vermijdt. Zonder hem zou de daad slegts machinaal en zonder verdienste zijn; en hij is niet onvolkomen zo lang hij niet tot ijdelheid overslaat; ook heeft men wel in acht te neemen, dat dee-

(1) *Ibid* p. 64.

deeze redelijke hoogmoed de laage ijdelheid der andere menfchen vernedert, dezelve noodzaakt in zich zelven weder te keeren, en hem hulde te bewijzen.

Om het maar in eens te zeggen, de huichelaarij is flegts een onbepaald woord, en zo lang men het op geen zaaken toepast, betekent het niets.

Het is niet genoeg, dat men ter zijner rechtvaerdiging zegt, dat de Quakers *Protestantfche Jefuiten* zijn. Dit is flegts een fcheldnaam, een vooröordeel te meer, en ik vordere daadzaaken. Zo de Quakers den Jefuiten gelijken in zagtmoedigheid, toegeevendheid, verdraagzaamheid, in de kunst om zich te doen gelooven, dan gelijken zij hun aan de goede zijde. De Heer *Mazzei* doet hun ten minften recht, als hij bekent, dat zij niet in alles den Jefuiten gelijken, en daar door wederlegt hij datgeen, 't welk de Heer *Chatellux* in dat opzicht op eene onbedachtzaame wijze heeft voorgedragen.

Ik ben in 't geheel niet verwonderd, dat de Quakers de kunst van overreeding bezitten. Zij is hun reeds federt honderdvijftig jaaren eigen, en dit is een bewijs, dat zij het openbaar vertrouwen waardig zijn; want zij zouden het zekerlijk verloren hebben, als zij flegts bedriegers en huichelaars waren geweest. De fchijnheilige is een mensch, die zich niet met eigene handen verwurgt, en eene Gezindheid kan niet bijna twee eeuwen lang fchijnheilig zijn, voornaamlijk in zulke verlichte eeuwen.

In onze eeuw laat men zich fterk uit tegen de huichelaarij. Dit is het gewoon verwijt, dat aan ernftige en godsdienftige gezindheden gedaan wordt door menfchen, die zich aan het tegenwoordig verderf overgeeven, en zich wegens hunne ftrafbaare ligtvaardigheid

willen rechtvaerdigen. Het ſchijnt, dat men, na alle deugden afgezworen te hebben, zich zelfs de moeite niet wil geeven om die te ontveinzen. Misſchien heeft men, om zich van de achting, die men de deugd verſchuldigd is, te ontſlaan, beter geöordeeld haar beſtaan te loochenen, of misſchien ook is dit verwijt van huichelaarij ſlegts een looze ſtreek der huichelaarij zelve, die zich, door zich zelve aan te klagen, poogt te redden.

De Heer *Mazzei* beſchuldigt de Quakers, dat zij geen *ſneedigheid*, noch zelfs *billijkheid* (1) in den Koophandel hebben; hij voegt 'er bij, dat dit hun *nationaal karakter* is. Let wel, mijn Vriend, dat de Heer *Mazzei*, even als de Heer *Chatellux*, geen bewijsſtuk, geen ſchrijver aanhaalt; het is dus eene blooте lastering. Zo dit het karakter der Quakers was, zou het dan wel aan Bewijzen ontbreeken?

Ik heb deeze beſchuldiging van bedriegerij tegen de Quakers zo dikwijls hooren herhaalen, dat ik hier, met de grootſte zorgvuldigheid, Engelſchen, Amerikaanen van andere Gezindheden, en Franſche Koopliedeп, die zaaken met hun gehad hadden, over hun heb ondervraagd; doch ik heb hun van geen eenige oneerlijke daad hooren beſchuldigen. Men zeide mij ſlegts, dat zij in 't algemeen ſcherpzinnig, naauwkeurig, en ſtijf waren, dat zij geene gedienſtigheid als aan lieden van hunne Gezindheid beweezen. Men zeide mij ook, zo als de Heer *Mazzei* het heeft laaten drukken, dat zij het verkoopen goed verſtaan, en duur verkoopen. — Ik heb, in mijn onderzoek der Reize van *Chatellux*, de ongerijmdheid van zodanige beſchul- di-

(1) *Ibid.* p. 63.

digingen getoond. Deeze kundigheid is niets minder dan een gebrek aan eerlijkheid; zij is de geest des Koophandels. Nog meer, ik zeg het vrij uit, deeze geest is den Amerikaanen in 't algemeen eigen. Hij is fijn: ik zal elders de oorzaak daar van verklaaren.

De Heer *Bingham*, één der rijkste Burgers van Philadelphia, en die, wegens zijnen smaak en pracht, den Quakers het minst genegen moet zijn, heeft mij den schitterendsten lof van hun gezegd. Hij zeide mij, dat zij zeer naauwkeurig waren, om hunne verbindtenissen na te komen, dat zij nooit grootere kosten maakten, dan hunne voordeelen toelieten, enz.

En hier door wordt dat *dictum* verklaard, dat gij te Philadelphia zo dikwijls hoort herhaalen, dat de Quakers zo doorsleepen zijn, dat zelfs de Jooden zich met hun in den grond geholpen hebben. — Joodsche Woekeraars zullen bij spaarzaame menschen, die niet noodig hebben op pand te leenen, even zo wel te kort komen, als een Koopman in Varkens in de nabuurschap der Jooden zich in den grond zou helpen.

Ik heb van den Heer *Mazzei*, in een gesprek, eene gewoonte der Quakers hooren opgeeven, om zijne beschuldiging te onderschragen. Hij zal zich waarschijnlijk geschaamd hebben, om vervolgens in 't openbaar daar van te spreeken; want ik vinde dezelve in zijn Boek op eene zeer bedekte wijze voorgesteld. Hij zeide mij, dat de Quakers nooit uitdruklijk eenen koop sloten; maar altoos antwoordden: *dat kan geschieden.* En hij gaf voor, dat zij, wanneer het oogenblik der voltrekking van den koop komt, en dezelve hun niet voordeelig is, zich van deszelfs uitvoering ontslaan, met te antwoorden, *dat zulks niet meer geschieden kan.* Nogthans, voegde hij 'er

 bij,

bij, wordt deeze ſpreekwijze van hunne taal, *dat kan geſchieden*, in de gewoone taal door deeze woorden uitgedrukt: *ik bewillige in dien koop.* Zij ſchenden dus in dit geval de eerlijkheid, en dit geval wordt dikwijls vernieuwd. — Waarſchijnlijk doelt de Heer *Mazzei* op deeze gewoonte, als hij zegt, *dat het verſcheide maalen gebeurd is, dat de achterhoudende wijze van handelen, welke de Quakers van hunnen Godsdienst ontleenen, hen veröorloofd heeft hun woord in te trekken.* (Rech. p. 66.)

Maar zo dat gebruik waarlijk plaats heeft, zo de Quakers zich niet anders verbinden, moeten zij, of die verbindtenis nakomen, of in geval zij dikwijls daar tegen handelen, moeten andere Kooplieden geen koop met hun ſluiten. Want deeze armzalige list, die men hun aanwrijſt, zou hun naauwlijks twee of driemaal gelukken, en eens bekend zijnde, alle Quakers in den grond helpen. Zij zouden in den Handel verfoeid en gemijd worden; en evenwel is het eene ontwijfelbaare zaak, dat de Quakers eenen grooten Handel drijven, en dat hunne verbindtenisſen door andere Manufacturiers en Kooplieden gezocht worden. In plaats van dat gebruik, dat de eeden en ſchriftelijke verklaaringen uit den Koophandel verbant, te laaken, moest het veeleer verwonderenswaardig ſchijnen. Hoe voortreffelijk en overëenkomſtig met de waardigheid van den mensch is niet dat gebruik! Het herinnert alle de eenvoudigheid, alle de goede trouw der goude eeuwe, of veel meer des Landlevens. Met een zodanig gebruik heeft men niet noodig zich met Geſchriften, welke de eere der beide Partijen bezwalken, te verbinden; men ontſlaat zich van die omſtandige formaliteiten, die zo veele kos-

kosten, moeijelijkheden en Procesfen na zich fleepen. Gave de hemel, dat het met den algemeenen Koophandel zo ver gekomen was, dat men eene zo heilige handelwijze zonder gevaar omhelzen en invoeren konde!

Deeze gewoonte, die flegts in fommige gevallen bij de Quakers gebruiklijk is, moet hen dus tot eere verftrekken; en zij hebben overäl ftandvastig getoond, dat zij hun woord in waarde houden, fchoon 'er al geen fchriftelijk Bewijs was. — Bij mijn eerfte verblijf te New-York zag ik een prachtig Schip van 600 Tonnen van Stapel loopen; het was door een Quaker gebouwd, die zich niet bij Gefchrifte hadt willen verbinden, om het op dien tijd te leveren, maar eeniglijk hoop daar toe gegeeven hadt. Het gefchiedde echter. Ik vinde nog den zelfden trek in Engeland; leest dien, hij is uit eene Engelfche Courant getrokken:

„ Laatstleden Vrijdag is te *Gravefend* het Schip *the Nottingham* van Stapel gelopen, zijnde het grootfte, dat voor den Veldtogt der Indiën gebouwd is. Het is van 1152 Tonnen; en, het geen nog zeldzaamer zal fchijnen, in den tijd van zeven maanden, die door den Onderneemer bepaald was, gebouwd.

„ Deeze omftandigheid, zegt de Courantier, kan tot een voorbeeld van den geest, die de Quakers bezielt, bijgebragt worden. De Bouwmeester weigerde ftellig zich onder eenigerhande verbeurte voor den tijd, waar in hij het moest voltooijen, te verbinden; maar den 7 Maart leverde hij het, overëenkomftig den wensch dergeenen, die hem gebruikten, en wel even zo volkomen, als eenig ander Bouwmeester aan de Theems zou hebben kunnen doen."

De

De eerwaardige Grijsäart de Heer *Rotch* van Nantucket heeft mij den volgenden trek verhaald. In den laatsten Oorlog zonden verscheide Quakers van het Eiland Nantucket honderd Schepen naar Zee, ten deele voor rekening der Eigenaars, ten deele ook zo, dat zij van de Eigenaars, welke tot verscheide Gezindheden behoorden, gehuurd waren. Die welke dezelve huurden namen het gevaar, dat de Schepen liepen, voor eenen bepaalden prijs op zich, zonder eenige schriftelijke verbindtenis. De Schepen werden door de Engelschen genomen, en voor goede prijs verklaard. Nogthans werden de rekeningen tusschen de Partijen in 't vriendelijke vereffend, zonder dat 'er de minste oneenigheid ontstondt.

Ik heb u gezegd, dat dit gebruik slegts in eenige gevallen plaats hadt, als in koopen, die van te veel toevallen afhanglijk kunnen zijn, om verbindtenissen op tijd te kunnen aangaan. Alsdan zijn sommige Quakers schroomächtig genoeg, om zodanige koopen niet te willen sluiten; maar in 't algemeen doen zij het doch schriftelijk, zij tekenen en accepteeren Wisselbrieven; en kund gij denken, dat hunne Bankhuizen, die in Engeland zo talrijk zijn, buiten dien zouden kunnen bestaan? De Heer *Mazzei* is derhalven kwalijk onderricht geworden, of hij heeft veeleer een bijzonder gebruik te algemeen gemaakt.

De Heer *Mazzei* verwijt de Quakers hunne hebzucht niet zo uitdruklijk, als de Heer *Chatellux*, schoon hij dezelve onderstelt. Ik moet over dit verwijt van hebzucht eenige overweegingen doen, welke mij in mijne berisping der Reize van den Heer *Chatellux* ontvallen zijn, van dat woord, waar mede men heden-

daags

daags de Kooplieden veráchtelijk wil maaken (1): men bedient zich van dat woord, zonder op deszelfs betekenis acht te geeven. De hebzucht bestaat daar in, dat men veel goud samenhoopt, met eene aanhoudende oplettendheid voor zijne zaaken zorgt, en geen middel noch speculatie verzuimt. Deeze hebzucht schijnt wel bijzonder in de oogen van den Adel eene misdaad te zijn, vermits deeze zich gestadig aan de verkwisting overgeeft, onöphoudelijk naar goud hongert, dat hij in schijn veráchtendt, en diegeenen zoekt te ontëeren, wier bezigheid is het te verzamelen, om 'er zonder verkwisting gebruik van te maaken.

Zodanig is dan de misdaad, die men de Quakers te las-

(1) De Autheur van het Werk, tot tijtel voerende: *Voyage philosophique en Angleterre*, welke ik reeds heb aangehaald, zegt, *tom.* 1, *pag.* 237, dat men in Frankrijk, door den hoogmoed van het talrijk Lighaam der Edelen, gelukkigerwijze van den geest van hebzucht wordt wederhouden. — Nog gelukkiger is het nogthans, dat wij heden dat zo nuttig Lighaam niet meer bezitten!

Maar met welken geest, zou ik dien edelen Reiziger kunnen vraagen, met welken geest bedelden de zo trotse Edelen voordeelige heerschappijen en pensioenen? met welken geest speculeerden zij in Negotiezaaken en Actien? met welken geest eischten zij kannen Wijn voor hunnen beschermer? met welken geest zochten zij de Pagten na zich te trekken? met welk een geest vorderden zij interesten in alle onderneemingen? Is dit niet die geest van hebzucht, dien zij zo veráchtelijk en laag in den Koopman vinden? Zij zijn, als zij den geest des Koopmans hebben, dubbeld beneden hem; eerstelijk uit hoofde van hunne huichelaarij, van hunne geveinsde versmaading van een Metaal, waar na zij zo vuurig verlangen, en eindelijk wegens het buitenspoorig gebruik dat zij daarvan maaken. Het geld, door den Koophandel gewonnen, dient meerendeels tot den Koophandel, of tot nuttige speculatien; het geld, door een Edelman gewonnen, dient slegts tot pracht, ijdelheid en verkwisting, als ook om duizend ongeregeldheden in de maatschappij te doen gebooren worden.

laste legt. Hunne misdaad bestaat daar in, dat zij goud verzamelen, en voor hunne zaaken zorg dragen; maar als men hun die zorgvuldigheid, die standvastigheid verwijt, slaat men geen acht op de omstandigheden, waar in zij zich bevinden. De Quakers, die zich uit Godsdienstige grondstellingen van alle eerzuchtige oogmerken, van alle eerämpten, van alle bedieningen verwijderd houden, moeten hun onderhoud en de verzorging hunner kinderen eeniglijk in hunne Industrie zoeken; zij hebben derhalven meer dan andere Burgers noodig goud te verzamelen; want deeze vinden gelegenheid, om hunne kinderen of op Comptoiren, of bij de Armée, of in den Zeedienst, of in den geestelijken Staat te plaatsen.

De Quakers vlieden voorts uit grondstellingen de pracht en hovaardij. Zij bepaalen hunne uitgaven tot de tafel, de fijnheid van hun Linnen, en tot de netheid van hun huisraad; naardien zij minder gelegenheid hebben om iets te verteeren, moeten zij ook meer goud dan andere Burgers hebben.

Eindelijk geeven zich de Quakers niet over aan eenen bedekten handel, noch aan eenig tijdverdrijf, en wijden zich noch aan de Weetenschappen, noch aan de Letterkunde; zij moeten derhalven eeniglijk zich met hunne zaaken bezig houden, en bij gevolg waakzaamer schijnen, hetgeen men in de taal des vooröordeels en des lediggaanden Adels hebzuchtig noemt.

Daar uit volgt, dat de soort van hebzucht der Quakers, wel verre van berisping te verdienen, veeleer lofwaardig is, wijl zij tot grondslag heeft het gebrek aan eerzucht, en de afkeerigheid van pracht. Hier heeft derhalven een wezenlijk misbruik van woorden plaats:

plaats: met één woord men doet deugdzaame menschen in hunne eere te kort.

De Heer *Mazzei* staat wel toe, dat zij deugdzaam zijn; doch in geen hoogeren graad dan andere Gezindheden. Hij meent dat deeze even zo volkomene menschen voortgebragt hebben, en ik geloof het even als hij: het beeld van *Fenelon* maakt eenen even zo aangenaamen indruk op mij, als dat van *Fothergill* of van *Benezet*. Maar verder dan hij gaande, beweer ik, 1°. dat de Gezindheid der Quakers, naar evenredigheid van haar getal, meer diergelijke wonderen, en wel meer bij aanhoudendheid, heeft voortgebragt; 2°. dat men bij geene Gezindheid een zo volkomen, zo overëenstemmend Geheel, eene zo zuivere verzameling van deugdzaame menschen, en eene zo onafgebrokene Rei van goede en groote daaden vindt; en om deeze laatste stelling te bewijzen, zal ik slegts te berde brengen de vrijmaaking der Negers, die bij hun eenstemmig, door eenen geest, en door de talrijke poogingen bewerkt is, die zij naderhand heeft aangewend, zo om den Slavenhandel af te schaffen, als om de Zwarten te verbeteren en op te voeden. Men noeme mij in eenige andere Gezindheid een diergelijk wonder van billijkheid, onbaatzuchtigheid en menschlievendheid; men noeme mij eene Gezindheid, die, even als de Quakers, het zich tot eene Wet gemaakt heeft, om noch aan uitrustingen van Kapers (1), noch aan Sluikhandel, zelfs niet in vreemde Landen, deel te neemen,

(1) Men moet zich hier indachtig maaken den Brief, die in den laatsten Oorlog is in Druk gegeeven door een Quaker, die zijn aandeel in een Prijs, die door een Koopvaardijschip, waar aan hij deel hadt, was gemaakt, te rug gaf.

men, om niet andere menschen tot de overtreeding der Wetten van hun Land te verleiden. Ik heb hier Quakers gezien, die zelfs met den nieuwen Indischen Handel niets te doen willen hebben, om dat het voornaam oogmerk van denzelven is bedrog te pleegen.

De volgende trek kan nog tot een Bewijs van de bijzondere onbaatzuchtigheid en eerlijkheid deezer Gezindheid dienen. In den laatsten Oorlog nam zij een besluit, waar bij verklaard werdt, dat elk die zijne schulden in Amerikaansch Papiergeld, dat toen zeer in miskrediet was, zoude betaalen, uit hunne gemeenschap verstoten, en in den ban gedaan zou worden; en dit besluit werdt genomen in eenen tijd, toen het een misdaad was aan de goedheid van het Papiergeld te twijfelen, en toen slegts weinige lieden zwaarigheid maakten, hunne schulden op die wijze te betaalen; en neemt hier bij wel in aanmerking, dat de Quakers, even als alle andere Burgers, dit Papier van hunne schuldenaars met verlies ontfingen.

VIJF EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de voortplanting van de Gezindheid der Quakers, hunne godsdienstige grondstellingen, inzettingen, enz.

Een Gezelschap, dat eenvoudig in zijne Zeden, spaarzaam, en voornaamlijk het Landleven of den Koophandel toegedaan is, moet zich noodwendig snel vermeerderen. Ook zijn de Quakers zeer talrijk in Pensylvanie, en hebben hunne Etablissementen in alle overige Staaten uitgebreid.

Men

Men kan Penfylvanie als de Hoofdplaats van alle hunne Etablisfementen aanzien; want de Quakers maaken daar het grootfte deel des Volks uit. In de Staaten van New-York, de Jerfeys, Delaware en Maryland woonen veele Quakers: in Masfafuchett en New-Hampfhire zijn 'er minder.

Maar veele Quakers hebben tot hunne Woonplaats verkoren het fchoone Dal, dat door de *Shenadore* befpoeld wordt, achter de eerfte keten van Gebergtens. Zij hebben geen Slaaven, en gebruiken de Negers flegts als Bedienden; ook planten zij geen Tabak. Men heeft opgemerkt, dat dit het best bebouwde deel van Virginiën is.

De Quakers hebben hunne Etablisfementen nog verder uitgebreid, zelfs tot in de Carolina's en Georgien. Veele beginnen zich bij de Ohio neder te zetten. Reeds ziet men een *Meeting* te *Redftone* aan de Monogahela, omtrent twintig Mijlen van *Pittsburg*. In den tijd van een maand zijn vijf en zeventig Perfoonen naar die Plaats verhuisd. Deeze omftandigheid wordt door de Getuigenisfen der maandelijkfche Vergaderingen van die Plaats beweezen.

Want, wanneer een Quaker naar elders verhuist, zo verzoekt hij aan de *Meeting* of de Broederfchap, die hij verlaat, een getuigenis van zijn gedrag en Godsdienst, dat hij dan in de *Meeting*, ter plaatfe waar hij komt, overlevert. Op deeze wijze wordt tusfchen alle de Vergaderingen eene altoosduurende Correspondentie onderhouden.

Het ware voor 't geluk der Wilden en de rust van Amerika zeer te wenfchen, dat alle de Planters, die zich in de nabuurfchap der Indiaanen nederzetten, de vreedzaame grondftellingen der Quakers hadden; dan

zou spoedig eene duurzaame vereeniging onder hun ontstaan, daar thans dikwijls de Vooren, welke de Amerikaansche nijverheid in de Bosschen maakt, met bloed geverwd worden.

Zo de Quakers in de nieuwe Etablissementen, die zij aanleggen, bijna altoos slaagen, moet men zulks vooreerst toeschrijven aan hunne spaarzaamheid in hetgeen zij verteeren, aan hunnen geest van bestier, die hun niet toelaat alle hunne Fondsen tot eene nieuwe onderneeming te besteeden, maar voornaamlijk aan den geest van volharding, die hunne godsdienstige beginselen hun inboezemen.

De Godsdienst der Quakers bestaat in een eenig woord, in de stemme van het geweeten, van het inwendig gevoel, van de godlijke ingeeving, die, volgens hunne meening, de hemel een ieder heeft medegedeeld. Die ingeeving, die verlichting, die genade, die een ieder bij de geboorte bekomt, schijnt hun de eenige leidsman te zijn, dien men wegens zijn gedrag moet raadpleegen en volgen. Om echter deezen Wegwijzer te verstaan, moet men hem kennen; om hem te kennen, moet men hem dikwijls ondervraagen. Van daar de noodwendigheid eener geduurige overdenking: van daar de onnoodigheid van alle soort van godsdienstige plegtigheden (1) en gebruiken; zij zien de-

(1) Bij voorbeeld, men luidt de klok niet, om de Quakers te verzamelen. — De Hollandsche Presbijteriaanen hebben de verveelende gewoonte van een half uur lang te luiden. De klok doet maar een slag te gelijk. Dit gebruik bevestigt de luiheid der aanhangers van die Gezindheid, om zich naar hunne kerk te begeeven. De Quakers hebben even zo min die waarschouwing noodig als eenen Deurwaarder, om de orde te handhaven. — Dus is het waar, dat zij, naar den letter, geen kerk hebben, zo als voorge-

dezelve aan als zo veele hinderpaalen, welke de opmerkzaamheid van den geest op die inwendige ſtemme verſtrooijen; van daar de onnoodigheid der Priesters: zij bezitten niet meer dan anderen dien godlijken geest, en kunnen bij de overdenking, die dezelve voortbrengt, niets bijvoegen.

In mijn *Examen critique des Voyages de M. Chatellux* heb ik u doen zien, hoe zeer deeze diep overdachte verëering der Godheid boven den machinaalen Godsdienst der andere Gezindheden verheven is. Ik heb u beweezen, dat de mensch, die, door onöphoudelijk op zijne plichten te denken, de Godheid aanbidt, noodwendigerwijze goed, verdraagzaam, oprecht en weldaadig moet worden. Gij hebt hier de ſleutel zo wel van het zedelijk karakter der Quakers, als van deszelfs buitengewoone langduurigheid: hunne deugd is eene gewoonte, eene tweede natuur.

Men heeft dikwerf met de Quakers den ſpot gedreeven over hun geloof aan dat inwendig beginſel. De ſpotters, waar van nogthans ſommigen zich den rang van Wijsgeeren aanmaatigden, wisten niet, dat dit beginſel den Quakers niet bijzonder eigen is; gij zult het vinden bij eene meenigte Wijsgeeren, welke den eerbied van het menschlijk geſlacht verdiend hebben. 't Is het eeuwige woord, het groote licht van *Pythagoras*, de godlijke ziel van *Anaxagoras*, de goede geest

gegeeven wordt door den Heer *Raynal*, die in dat ſtuk door den Heer *Mazzei* ten onrechte is tegengeſproken, vermits deeze laatſte het huis, waar in de Quakers bijëenkomen, een kerk noemt. Kan men dien naam aan eene kamer geeven, waar in ſlegts banken zijn, en geen ſieraad, geen ſchilderij, geen altaar, met één woord niets van 't geen men in de kerken der andere Gezindheden ziet, gevonden wordt?

geest of de *Demon* van *Socrates*, het ingeschapen beginsel van *Tymeus*, de oorsprong van alle licht, de God in 't binnenste des menschen van *Hiero*, het eeuwig, onuitspreeklijk en volkomen beginsel der waarheid van *Plato*, de Schepper en Vader van alles van *Zeno*, de wortel der ziele van *Plotinus*. Wanneer deeze Wijsgeeren den invloed van dat beginsel op ons binnenste wilden afmaalen, zo bedienden zij zich van overëenkomstige uitdrukkingen. *Hiero* noemde het eenen Huisgod, eenen inwendigen God; *Socrates* en *Tymeus* noemden het Genie, Engel; *Plato* noemde het licht en geest Gods. Volgens *Plotinus* was 't het godlijk beginsel in den mensch, en, volgens *Plato*, de Wet, het levendig richtsnoer der ziele, haaren inwendigen wegwijzer, den grondslag der deugd.

Het is hier mijn oogmerk niet u alle de godsdienstige gevoelens der Quakers te verklaaren; want dat zou mij te ver brengen; niet om dat de door hun aangenomene Leerstellingen zeer talrijk zijn; want men schrijft hun veel meer Leerstellingen toe, dan zij hebben. Hunne Geloofsleere is nog veel eenvoudiger en korter dan hunne Zedenleer; maar dit stuk verdient, even als hunne Geschiedenis, bijzonder afgehandeld te worden. Want ik kan u verzekeren, dat alle Franschen, die daar van gesproken hebben, *Voltaire* niet uitgezonderd, de bronnen niet gekend hebben, uit welke men moet putten (1): zij hebben zich slegts be-

(1) Onder de Boeken, welke men hier over kan nazien, moet men onderscheiden *le Journal* in fol. van *George Fox*; *l'Histoire des Quakers*, in fol., door *Sewel*; alle de Werken van *Penn*, die in zes groote Deelen in 80. bestaan; de Verdeediging van *Barclay*, tot tijtel voerende: *l'Apologie de la véritable Theologie* chré-

bepaald, om hun van die zijden te befchouwen, welke belachlijk konden fchijnen, en alles vermijd wat eenigzins konde dienen, om die Gezindheid eerwaardig te maaken.

Bewondert gij, bij voorbeeld, niet de door hun aangenomene gewoonte, die zij nimmer overtreeden, om niet over leerftellingen van den Godsdienst te twisten? Zij hebben de meeste van die gefchillen daar door uit den weg geruimd, dat zij noch het oude, noch het nieuwe Testament eenigen voorrang voor den inwendigen geest geeven, en geen menfchen bezoldigen, die, onder het voorwendfel der verlichting, niets anders doen dan twisten en dwingelandij oefenen. Hoe veel bloed zou gefpaard geworden zijn, als de Catholijken en Protestanten dien wijzen regel van gedrag gehad hadden; als zij, in plaats van over onverftaanbaare woorden, over Schriften, die veränderd konden zijn, over het gezag van de Kerk en den Paus te twisten, aan eenen inwendigen geest hadden geloofd, die voor een ieder de zekerfte wegwijzer was! Naardien deeze wegwijzer zich weinig aan Leerftellingen, en veel aan Zedenleer verbindt, zou het gevolg geweest zijn, dat minder hairklooverij, minder fpitsvindigheid, en meer broederfchap, meer Zedenleer plaats gevonden hadden.

Priestley, die zijne Gezindheid gaerne vergroot, heeft

chrétienne, ainfi qu'elle est foutenue par les Quakers, Londres 1702, *in* 8o., van 654 bladzijden; *l'Expofition de l'origine & des progrès des Quakers*, *in* 8o., London 1784; *Obfervations fur l'origine des Quakers*, door *Benezet*; *Des raifons de la néceffité d'attendre en filence pour le culte folemnel de Dieu*, door *Marie Brook*.

heeft beweert, dat de Quakers eigenlijke bestrijders der Drieëenheid waren. Ik sprak eens met een kundig Quaker daaröver, en deeze loochende het. „Wij gelooven, wel is waar, zeide hij, niet aan de Drieëenheid, maar aan eene verëeniging tusschen God en Christus; wij gelooven, dat God *lighaamlijk* in Christus woont." Dit woord *lighaamlijk* scheen mij niet klaar te zijn. Ik wilde overweegingen daar over maaken, doch de Quaker wederhieldt mij. „'t Is den tijd verliezen, zeide hij; gaat in u zelf, raadpleegt met den geest, en gelooft wat hij u zal zeggen."

Onder de politieke grondstellingen der Quakers zijn 'er twee, die hen op eene bijzondere wijze hebben doen onderscheiden. De eerste is, dat zij nooit eenen eed zweeren; en de tweede dat zij nooit de wapenen opvatten, waar voor het ook zij. Voor het laatste stuk zal ik mij een bijzonder Artikel voorbehouden, als ook voor de verwijtingen, welke de Quakers in Amerika gedaan zijn, om dat zij steeds geweigerd hebben voor de zaak der onafhanglijkheid te vechten.

Wat hunne weigering in het zweeren van eenen Eed betreft, zij zijn door den Christelijken Godsdienst, de Wijsbegeerte en de Staatkunde daar toe gerechtigd. De Eed zet de verklaaring van een eerlijk man geen kracht bij; en een meinëed kost een schurk niets.

Hunne kerkelijke Verördeningen zijn even zo eenvoudig als hunne formaliteiten. De Quakers ontleenen bij hunne Huwelijken, Geboortens en Begravenissen slegts die formaliteiten, welke noodig zijn om de aanwezigheid van die Acten te staaven.

De Huwelijken worden van de Banken afgekondigd, dat is, dat men een huwelijk een maand vóór deszelfs vol-

voltrekking aan de Vergadering bekend maakt, op dat zij, die eenige tegenwerpingen te maaken hebben, den tijd hebben zulks te doen.

Een Quaker mag met geen perſoon van eenen anderen Godsdienst in 't huwelijk treeden. Ik vraagde eens naar de reden; want zulks ſcheen mij een teken van onverdraagzaamheid te zijn. „ Het behoud van ons Gezelſchap, zeide mij een Quaker, hangt af van het behoud der gewoontens, die ons van andere menſchen onderſcheiden. Deeze bijzonderheid noodzaakt ons eerlijker te zijn; en zo wij in onzen boezem Vreemdelingen toelieten, die geen Leden van ons Gezelſchap waren, zou men van onze gebruiken afgaan, of dezelve met andere vermengen. — Eene Quakerin, die eenen Presbijteriaan trouwt, ſtelt zich onder het gezag eens mans, op wien wij geen den minſten invloed hebben, en het Gezelſchap houdt eeniglijk ſtand door dien huislijken, vrijwilligen en wederkeerigen invloed."

Door wien wordt die invloed geöefend? Door de verſcheide Verzamelingen, welkers oogmerk is de Discipline in alle haare zuiverheid te handhaven. Daar zijn maandelijkſche, vierendeeljaarſche en jaarlijkſche Vergaderingen.

De *maandelijkſche* Vergaderingen beſtaan gemeenlijk uit verſcheide bijzondere gezelſchappen, die op eenigen afſtand van elkander gelegen zijn. De voornaamſte verrichtingen van deeze maandelijkſche Vergadering zijn: voor het onderhoud der Armen en de opvoeding hunner Kinderen te zorgen; de Nieuwbekeerden, welke zich opdoen, te onderzoeken, en hunne Zeden te beöordeelen; den ijver en den Godsdienst der overigen te onderſchragen, zich van hunne ge-

breken, door tot dat einde benoemde Opzieners, te laaten onderrichten, en daar over te oordeelen; de opkomende Procesſen, zo tusſchen de Quakers, als tusſchen een Quaker en een Vreemdeling, bij wijze van bemiddeling te vereffenen, in geval de laatſte zich aan die uitſpraak wil onderwerpen. De laatſte verrichting, die ik u genoemd heb, naamlijk de bemiddeling der Procesſen, is één der gewigtigſten: zij voorkomt dien geesſel, die andere Landen zo deerlijk verwoest, den geesſel der Advocaaten, die zo veel verderf en ergerlijke verdeeldheden berokkenen. Deeze gewoonte moet den Vreemdelingen de nabuurſchap der Quakers dierbaar maaken. De Vergadering miskent, dat is, excommuniceert alle diegeenen, welke weigeren zich aan de bemiddeling te onderwerpen.

Somtijds worden de *Appèls* van de Vonnisſen der Maandelijkſche Vergadering in de *Vierendeeljaars*-Vergaderingen, die alle drie maanden gehouden worden, ingebragt. Het voornaam oogmerk van deeze Vierendeeljaars-Vergaderingen is het opzicht over de Maandelijkſche Vergaderingen te houden.

De Jaarlijkſche Vergadering heeft echter het algemeen opzicht over het geheele Gezelſchap. Zij ontfangt de berichten van alle de ondergeſchikte Vergaderingen, welke haar den ſtaat van het gantſche Gezelſchap bij deelen leeren kennen; zij geeft berichten, maakt ſchikkingen, die haar noodig ſchijnen, benoemt ſomtijds *Comitees*, om de Vierendeelsjaars-Vergaderingen te bezoeken, ſpreekt het beſlisſend Vonnis uit over de ingekomene *Appèls* der ondergeſchikte Vergaderingen, ſchrijft Brieven aan de overige jaarlijkſche Vergaderingen, om met dezelven eene broederlijke vriendſchap te onderhouden.

Daar

Daar zijn zeven jaarlijksche Vergaderingen: 1°. die van London, waar heen de Ierlandsche Quakers hunne Vertegenwoordigers zenden; 2°. die van Nieuw-Engeland; 3°. die van New-York; 4°. die van Pensylvanie en New-Jersey; 5°. die van Maryland; 6°. die van Virginie; 7°. die van de beide Carolina's en Georgie.

Naardien de Quakers gelooven, dat ook de Vrouwen, zo wel als de Mannen, tot het Predikämpt beroepen kunnen worden, en daar bovendien in hunne Discipline Artikelen begreepen zijn, welke eeniglijk de Vrouwen betreffen, en welkers achtervolging alleen door haar nagegaan en gehandhaafd moet worden, zo hebben zij ook Maandelijksche, Vierendeeljaarsche en Jaarlijksche Vergaderingen; maar men vergunt haar het recht niet om ordonnantiën te maaken.

Deeze inrichting is veel geschikter om de zeden onder de Vrouwen te bewaaren, dan die van onze Catholijke Opzieners en Biegtvaders, die eene zwakke Kunne aan de list, de luimen en de heerschappij van sommige menschen onderwerpen, eene heerschappij, die tot de ergerlijkste tooneelen aanleiding geeft, en dikwerf de Inquisitie benevens de jammerlijkste verdeeldheden in den schoot der Familiën brengt.

De Quakers hebben geene bezoldigde Priesters, zo als ik u reeds gezegd heb; zij vervullen naar den letter hetgeen de H. Schrift zegt: *Geeft om niet, wat gij om niet ontfangen hebt*; maar zij hebben Leeräars.

De Leeräars zijn diegeenen, welke het meest in de Vergaderingen spreeken, en worden door de Maandelijksche Vergaderingen tot die verrichting toegelaaten. Men stelt hun niet aanstonds aan; zij worden alvoorens beproefd, en de tijd moet getoond hebben, dat

zij de daar toe noodige eigenschappen bezitten; somwijlen worden 'er sommige gevonden, die, schoon zij niet beproefd zijn, het ampt van Leeräar willen bekleeden: zij worden lang geduld; doch zo het misnoegen, door hunne redevoeringen veröorzaakt, zeer groot is, worden zij van de Vergadering openlijk *miskend* of uitgesloten.

Deeze Leeräars houden, nevens eenige Oudsten, die van de Maandelijksche Vergaderingen goedgekeurd zijn, ook Maandelijksche Vergaderingen tot hun eigen onderwijs.

Zij zijn echter niet minder dan anderen aan het algemeen en wederzijdsch opzicht onderworpen, en kunnen in de Vergaderingen hun, die een drift tot spreeken in zich voelen, het zij Man of Vrouw, niet verhinderen zulks te doen.

Deeze Vergaderingen van Leeräars en Oudsten wordt doorgaans de zorge toevertrouwd, om de Werken, welke onder het Gezelschap uitgedeeld moeten worden, te overzien en ter Drukperse te bevorderen.

Ik moet u echter onder het oog brengen, dat zij alle maatregelen neemen, dat de nuttigste Werken tot den laagsten prijs, die mogelijk is, verkocht worden, op dat alle broeders dezelve, ter hunner verlichting, kunnen koopen.

In alle die Vergaderingen is geen President, om dat de Quakers gelooven, dat het der Godlijke wijsheid alleen toekomt de voorzitting te hebben, en dat geen Lid het recht heeft den voorrang boven de anderen te begeeren.

Maar, zal men zeggen, hoe wordt de orde behouden? — Door zich zelve, zonder Voorzitter, zonder Schel, en door de kracht der gewoonte, der ernsthaf-

haftigheid en der kalmte, waar toe alle de Quakers eenen zo langduurigen Leertijd beſteeden.

De Jaarlijkſche Vergadering te Philadelphia beſtaat uit driehonderd Afgevaardigden. Omtrent twaalfhonderd Leden komen nog daar bij, welke, even als de Afgevaardigden, het recht hebben te mogen ſpreeken. Wel nu! in deeze Vergadering van vijftienhonderd Perſoonen, die geen Voorzitter heeft, geſchiedt alles in de grootſte orde; nimmer hoort men twee Leden te gelijk ſpreeken; men ziet geene verbittering, geen hoogmoed in hunne geſprekken doorſtraalen, alle onderzoekingen geſchieden op eene broederlijke wijze.

Wat u echter nog meer zal verwonderen, is dat in die zo talrijke, en in 't algemeen in alle Vergaderingen niets dan met *eenſtemmigheid* wordt afgedaan. Ieder Lid heeft daar een ſoort van opſchortend *Veto*. Hij behoeft ſlegts te zeggen: *I have not yet clearneſs:* ik ben nog niet verlicht. De Vergadering doet alsdan geen uitſpraak, maar komt op eenen beſtemden tijd weder te ſamen, en beſluit alsdan niets, zo lang 'er geen volmaakte eenſtemmigheid plaats heeft.

Dit gebruik verſtrekt, mijns bedunkens, het Gezelſchap der Quakers tot de grootſte lofſpraak. Het bewijst de eendragt, welke onder alle die broederen heerscht, het bewijst dat zij van den zelfden geest, den geest des algemeenen welvaarts en der waarheid, bezield zijn. De menſchen, mijn Vriend, zouden onderling geene zo langduurige en hevige geſchillen hebben, indien zij, even als de Quakers, vrij van alle eerzucht waren, en, ter oplosſing hunner twijfelingen, eeniglijk met hun geweeten raadpleegden.

Veelligt beſluit gij uit dat gebruik, dat dit Gezelſchap weinig doet of moet doen; doch hier in zoud gij

gij u vergisfen. Geen ander Gezelfchap heeft voor het algemeen welzijn zo veel gedaan (1). Dit Gezelfchap alleen wist tot op deezen dag Philadelphia voor het gevaar der Schouwburgen te behoeden. Het fmeekfchrift, dat hetzelve in dit jaar heeft ingeleverd, om de verzochte vergunning ter oprichting van eenen zodanigen Schouwburg tegen te gaan, heeft het gewenscht gevolg gehad.

Ik heb geen van deszelfs Vergaderingen bijgewoond, dezelve zijn voor Vreemdelingen gefloten; maar ik was in eene Vergadering van het Gezelfchap ter affchaffing van den Negerhandel en de Slavernij, dat bijna geheel uit Quakers beftaat.

In die Vergadering, welke uit bijna twee honderd Leden beftondt, fprak ieder naar zijnen wensch, en zo

(1) Eenen Quaker, genaamd *Mill*, die een Boekhandelaar te Bristol is, heeft deeze Stad eene der menschheid waardige ftichting te danken. De Heer *Mill* zag veele arme vrouwen, uit gebrek aan oppasfing en onderhoud, in 't kraambed fterven. De kinderen, welke den invloed van dien erbarmlijken toeftand ontkwamen, waren zwak en ontäart; de Heer *Mill* waagde het in 't jaar 1787 een Gezelfchap op te richten, dat dergelijke arme Vrouwen, in haare Wooningen, hulp zou bewijzen, en waar van de penningen tot betaaling der Artfen, Heelmeesters, enz. aangewend zouden worden. Dit Gezelfchap heeft eenen goeden opgang gemaakt. — Dit is één der voordeelen van den Godsdienst der Quakers. Men kan geen Quaker zijn, zonder zijne medemenfchen meer te beminnen, zonder zich met hunne ongevallen, en de middelen om dezelve te verhelpen, bezig te houden. Men neeme ook nog in aanmerking het goede, dat de Doctoren *Fothergill* en *Lettfom* in Engeland gedaan hebben. Geen verwaandheid was hun Leidsman. *Lettfom* is een eenvoudig man, die in alle de oogenblikken zijns levens op middelen bedacht is, om den menfchen nuttig te zijn, even als anderen naar roem en gezuk haaken.

zo dikwijls als hij begeerde. Wanneer door een Lid een voorſlag gedaan, en hij daar in onderſteund wordt, zo herhaalt dien de Preſident, en vraagt of 'er geene tegenwerping is. Hij wacht alsdan eenige oogenblikken; dikwijls ſtaat één der Leden op, ſpreekt eenige woorden, en gaat dan weder zitten. Ik heb geene lange redevoeringen gehoord; de verwaandheid alleen geeft tot dezelve aanleiding.

Wanneer men een Comitee verkiest, eischt de Preſident, dat de Vergadering de Leden benoeme. Hij die iemand daar toe wenscht verkoren te hebben, noemt hem; zijn naam wordt alsdan opgeſchreeven, in gevalle niemand zich daar tegen verzet. Op deeze wijze gaat met de verkiezing der Comitees niet veel tijd verloren.

Zodanig, mijn Vriend, is het gelegen met het Gezelſchap, dat men bij ons onöphoudelijk lastert. *Voltaire* zegt, wanneer men zelfs eene valſche zaak dikwijls genoeg herhaalt, doet men dezelve ten laatſten eenen Waal gelooven. Hij kende zijne eeuwe, en de Quakers zijn een bewijs daarvan. Men heeft hun naar geringe Anecdoten, armzalige ſpitsvindigheden, en ongegronde geruchten beöordeeld.

Om hun grondig te leeren kennen en beöordeelen is het niet genoeg, dat men, even als *Chatellux*, twee uuren lang hunne kerken doorloopt; maar men moet hen te London, te Dublin, te Philadelphia bezoeken. Gaat men in hunne huizen, men zal ſteeds vreede, eendragt, zagtmoedigheid, ſpaarzaamheid, met tederheid opgevoede kinderen, menſchelijk en op eenen gelijken voet behandelde Dienstboden in dezelve vinden.

Gaat men in hunne Gasthuizen, men zal in de bedden,

den, in de onderſteuningen, in de opmerkzaamheid, in die naauwgezette zindelijkheid, die men nergens anders aantreft, de zieiroerendſte werkingen der waare liefdaadigheid ontdekken. Gaat men verders in de ſchuilplaatſen des ouderdoms en der zwakheid, men zal zien, dat de kleederen en het linnen der Armen even zo gevoeglijk zijn, als die van hunne Weldoeners, dat ieder daar zijn kamer heeft, en daar in niet alleen de noodige hulp, maar ook veele geringe voordeelen geniet.

Zo men, de Steden verlaatende, de Landhoeven der Quakers wil doorloopen, zal men in hunne huizen eenen veel grooteren trap van orde, zindelijkheid en welvaart, dan ergens elders vinden; gij zult 'er vettere en beter opgepaste Paerden, beter omtuinde Velden, en een ten minſten gevoeglijk en zindelijk bed, tot de gastvrijheid beſtemd, aantreffen.

Zo men de inwendige organiſatie van dit Gezelſchap onderzoekt, vindt men in alle de kerken een ſchat van liefdaadigheid, waar van het Fonds geëvenredigd is naar den rijkdom der inwooneren van de nabuurſchap, en waarvan de kas geduurig wordt aangevuld. Gij behoort, bij deeze gelegenheid, het gebruik, dat daarvan gemaakt wordt, niet uit het oog te verliezen. Het beſtaat ten deele in de onderſteuning van jonge Kooplieden, ten deele in de herſtelling des ongeluks, dat uit onvoorziene bankeroeten, brand en andere toevallen ontſtaat. Gij zult veele Rijken aantreffen, die het zich tot een pligt rekenen, het tiende-deel hunner Inkomſten in die liefdaadige kas uit te ſtorten. Gij zult onder die Landlieden, welke Quakers zijn, eenen grooteren voorraad van onderwijs vinden, dan bij de Landlieden, die tot andere Gezindheden behooren.

Ik

Ik ben overtuigd, mijn Vriend, dat gij, wanneer gij dat Gezelfchap in alle zijne bijzonderheden hebt nagegaan, zult uitroepen: Zo ik morgen arm, van hulp en vrienden ontbloot wierdt, dan geeve de hemel, dat ik mijne dagen in een Quakers-Gasthuis moge eindigen! Zo ik morgen geroepen werdt om het Land te bouwen, dan geeve de hemel, dat ik Leden van die Gezindheid tot Buuren hebbe! Hun voorbeeld zou mij ftichten en onderwijzen, hun goede raad mij nuttig zijn — en wel voornaamlijk zou ik in geen Procesfen geraaken!

ZES EN DERTIGSTE BRIEF.

Over de politieke Grondftellingen der Quakers; over hunne weigering om aan Oorlogen deel te neemen, de Oorlogskosten te betaalen, enz.

Die wijze menfchen hebben, zo als ik reeds in mijn berispend Onderzoek (*Examen critique*) der Reizen van *Chatellux* gezegd heb (1), ingezien, dat de eerfte grondfteun van het algemeen geluk de algemeene vreede is, en dat de weg tot deezen vreede in den vloek beftaat, die tegen de krijgskunst is uitgefproken. De H. Schrift zeide hun, *dat 'er een tijd zal komen, waar in de Natien niet meer het zwaerd tegen de Natien zullen verheffen.* Zij hebben gezien, dat het middel, om de vervulling dier voorzegging te verhaasten, was het voorbeeld daarvan te geeven; dat gezegdens tot niets dienden, zo niet de handelwijze daar mede overëenftemde; dat de Souvereinen zo lang het geheim ter vereeu-

(1) Pag. 69 en volg.

eeuwiging der Oorlogen zouden vinden, als zij moordende handen zouden kunnen bezoldigen; zij hebben daarom besloten nimmer de wapenen op te vatten, nimmer iets van hunne rijkdommen tot voortzetting van eenen Oorlog te besteeden. Men heeft hun gefolterd, gemarteld, bestolen, in de gevangenis geworpen, en zij hebben alles met zagtmoedigheid uitgestaan; zo dat eindelijk de tijrannij, door hunne standvastigheid afgemat, hen van den Krijgsdienst vrij gesproken heeft; zelfs heeft zij zich genoodzaakt gezien, hun door omwegen brandschattingen af te persen.

Nu vraag ik, wat zou van onze helden worden, wanneer alle Gezindheden van dien *antimilitairen* geest bezield waren, en eenstemmig den Oorlog verfoeiden! wanneer geen menschlijk wezen zich langer in de helsche kunst, om zijne medemenschen te vermoorden, liet onderwijzen? Wat zou van de eerzucht der veröveraars worden, als alle menschen, in Quakers veränderd, eenstemmig, en met eene onverzettelijke standvastigheid, weigerden hunne eischen met een snaphaan te ondersteunen?

Zo wij het algemeen welzijn beminnen, laat ons dan wenschen, dat die vreedzaame Gezindheid zich over den gantschen Aardbodem uitbreide, of laat ons ten minsten wenschen, dat haare menschlievende grondstellingen algemeen aangenomen mogen worden! Dan zal die algemeene Vreede tot stand komen, welke de Quakers in de Landstreeken, waar zij het talrijkst zijn, reeds ingevoerd hebben.

De Quakers in Pensylvanie hebben in de daad het geheim gevonden, deeze Stad voor den geessel des Oorlogs, tot dien welke in 't Jaar 1755 tusschen Engeland en Frankrijk uitbrak, te bewaaren. Schoon zij onder

In-

Indiaanen woonen, heeft echter nooit eenige twist hun verdeeld gemaakt, of bloed doen ftroomen (1).

De Engelfche Regeering konde, in weêrwil van alle haare maatregelen, de Quakers niet beweegen, om haar in dien Oorlog te onderfteunen. Zij floegen het niet alleen af de behulpzaame hand daar toe te bieden, maar zij deeden ook afftand van alle de Posten, die zij dus verre in het beftier bekleed hadden; want het beftier was te vooren geheel in hunne handen, om dat het een vreedzaam beftier was; en zij waren daar bij zo fpaarzaam te werk gegaan, dat de Inkomften van de Tollen en Accijs, geduurende dien gantfchen tijd, tot de kosten der Burgerlijke Regeering toereikende waren; zo dat noch de Quakers, noch de overige Burgers, eenige andere belastingen opgelegd werden.

De Oorlog van 1756 veränderde deeze orde der dingen. Hij veröorzaakte kosten, welke de Colonien betaalen moesten. De Quakers moesten, even zo wel als anderen, deel daar aan neemen; doch zij weigerden

(1) De Heer *Mirabeau* wist dit geval niet, toen hij in Februarij 1791, uit naam der Nationaale Vergadering, eene Deputatie van Quakers, die zich in Frankrijk hadden nedergezet, en de bevrijding van het voeren der wapenen kwamen verzoeken, het volgend antwoord gaf: „ Fi! wat zou van uwe broederen in Penfijlvanie geworden zijn, zo zij niet door groote ftreeken Lands „ van de Wilden afgezonderd waren geweest! zo deeze hunne „ Vrouwen en Kinderen vermoord hadden, enz.?" De Indiaanen en Quakers zijn lang nabuuren geweest, en nooit hebben de Indiaanen hen aangevallen; zij ftelden te veel vertrouwen in hunne eerlijkheid, en hadden te veel eerbied voor hunnen vreedzaamen inborst. — De Quakers, die dit verzoek in de Nationaale Vergadering deeden, zijn eene Colonie van Franfche Quakers, die in Languedoc gevestigd en verftrooid zijn. Sommige van hun bevinden zich te Duinkerken; maar deeze komen van Nantucket.

den niet flegts de lasten, die hun, wegens den Oorlog, opgelegd werden, te betaalen, maar zij excommuniceerden ook diegeenen, welke dezelve betaalden, en zij zijn ook in den laatsten Oorlog onveränderlijk bij dat besluit gebleeven.

Voornaamlijk in dien tijd ontstak tegen hun eene verbittering, die nog niet geheel gesmoord is. Getrouw aan hunne godsdienstige grondstellingen, verklaarden zij, dat zij geen deel aan dien Oorlog zouden neemen; zij verstieten of excommuniceerden alle diegeenen van hunne Gezindheid, welke onder de Amerikaansche Troupen, of onder de Britsche Armée, dienst namen.

Ten vollen overtuigd van de heilige en godlijke grondstelling, die, in geval van onderdrukking, den gewapenden wederstand veröorlooft; ten vollen overtuigd, dat hier de onderdrukking zichtbaarlijk plaats hadt, moet ik bekennen, dat ik mij niet heb kunnen onthouden de Neutraliteit te misprijzen, welke de Quakers in acht namen, in eenen tijd toen hunne broeders voor de onäfhanglijkheid vochten. Doch niettegenstaande deeze mijne grondstelling geloof ik echter, dat men onrecht gehad heeft, de Quakers, wegens hunne vreedzaame Neutraliteit, zo hevig te vervolgen.

Zo de weigering die zij deeden de eerste van die soort ware geweest, zo dezelve flegts uit de verkleefdheid der Quakers aan de zaak van Engeland ontstaan ware (1), zo dezelve flegts gediend hadt, om de gehei-

(1) Wanneer de Quakers getoond hadden, dat zij de zaak der Engelschen waren toegedaan, zou zulks zeer natuurlijk zijn geweest; zij waren van hun steeds goed gehandeld; doch geduurende deezen oorlog hadden zij grootelijks reden om over hun te klagen.

heime tekenen, die zij daar van gegeeven mogten hebben, te bewimpelen, dan waren zij zekerlijk ſtrafbaar geweest, en men hadt hen misſchien rechtmaatig vervolgd. Maar deeze Neutraliteit was een voorſchrift van hunnen Godsdienst, die zij van hunnen oorſprong af belijden, en bij aanhoudendheid betracht hebben. Hier bij komt nog de waarheid, die ik zorgvuldig heb nagevorscht, — wat ook vooringenomene of kwalijk onderrichte Schrijvers daar van gezegd hebben, — dat het grootſte gedeelte der Quakers niet meer de eene dan de andere Partij was toegedaan, beiden en allen goed deedt, die behoeftig waren. Zo ook eenige Quakers in de Engelſche Armée dienden, dienden ook weder anderen in de Amerikaanſche Armée, en men kan onder anderen noemen de Generaals *Green*, *Miflin* en *Lacy*; doch het Gezelſchap excommuniceerde zonder onderſcheid alle diegeenen, welke de wapenen hadden opgevat.

Een voorbeeld zal u bewijzen, dat alle menschlijke krachten ſchipbreuk lijden aan den onbuigzaamen wil van eenen, die zijne grondſtellingen getrouwelijk aankleeft. In Virginiën wilde men eene Compagnie Quakers oprichten. Zij ſloegen het af; men liet hun ſamenkomen, en gaf hun ſnaphaanen; zij wilden dezelve niet aanneemen. Men bondt hun dezelve aan den ſchouder; men droeg hun de bewaaking der Bagagie op, met bevel, om op ieder, die dezelve wilde plunderen, te ſchieten. Zij antwoordden, dat zij niet zouden ſchieten, maar wel de Plunderaars waarſchouwen, het hun te gemoet voeren, en hun aanklagen, wanneer zij verder aandrongen. Men bragt hen in de Gevangenis, zij bleeven in dezelve, zonder te klagen; men wilde hun het rantſoen van eenen ſoldaat gee-

geeven; zij namen het echter niet aan, en zeiden, dat daar zij niet als soldaaten dienden, zij ook geen recht op het rantsoen hadden. Hunne broeders de Quakers hielden hen intusschen schadeloos, en zonden hun eenen overvloed van levensmiddelen in de Gevangenis. Men voerde hen eindelijk geboeid, met hunne Geweeren, bij den Generaal *Washington*, die, ten uitersten misnoegd over deeze vervolging, hen weder naar huis zondt, en het gedrag der zijnen nadruklijk bestrafte.

Niemand heb ik met grootere onpartijdigheid over de Quakers hooren spreeken, dan die beroemde man, wiens liefde tot gerechtigheid bijzonder merkwaardig is. Hij bekende mij, dat hij gedurende den oorlog een kwaad gevoelen van dat Gezelschap hadt gehad: hij kende het weinig, om dat in dien tijd weinig Leden van die Gezindheid in Virginiën waren. Hij schreef hunne politicke gevoelens toe, wat eeniglijk het gevolg hunner godsdienstige gevoelens was. Toen hij in het Graafschap Chester, dat voornaamlijk door Quakers bewoond wordt, zijne legerplaats hadt, dacht hij in een vijandelijk Land te zijn, vermits hij geen Quaker konde beweegen hem als Spion te dienen. Maar ook geen van hun liet zich in de Engelsche Armée tegen hem daartoe gebruiken (1).

Gij

(1) Men verwijt hun nog, dat zij met het Amerikaansch Papiergeld op eene verkwistende wijze omgaan, om goud daar voor te bekomen, en de Heer *Chatellux* heeft dit verwijt gewaagd (*Vol.* I. p. 273), dat in laater tijd door den Heer *Mazzei* is nageschreeven.

Het komt mij zeer natuurlijk voor, dat de Quakers, in een oogenblik toen het miskrediet algemeen was, dit verachtelijk Papier tegen goud, dat overal ontfangen wordt, zochten te verwisselen:

Ik

Gij zult nogthans bevinden, dat de lasteraars der Quakers het tegendeel beweeren; maar de bron hunner dwaaling is gemaklijk te ontdekken. Naardien de Quakers dikwijls zonder Pas in de beide Legers kwamen, en men hun op het einde onverdacht hieldt, namen de Spions, om hun handwerk met dies te meer zekerheid te kunnen voortzetten, de kleeding der Quakers aan. Verscheide van die Spions werden in dat gewaad opgehangen, en daar uit is de beschuldiging tegen de Vrienden voortgekomen.

De Generaal *Washington* die naderhand den geest van dat Gezelschap beter leerde kennen, draagt hetzelve thans achting toe. Hij bekende mij, dat hij, in aanmerking neemende de eenvoudigheid hunner zeden, hunnen smaak voor de spaarzaamheid, hunne voortreffelijke Zedenleer, en het goede voorbeeld dat zij gaven, gevoegd bij de verkleefdheid, die zij voor de Constitutie toonden, hun als de beste zuilen der nieuwe Regeering aanzag, die eene groote onderwerping, en eene afkeerigheid van overdaad vorderde.

Het Congres, dat de onafhanglijkheid van Amerika vestigde, beschouwde hen niet uit dat gezichtpunt. Woedend over den wederstand der Quakers, voegde het zich bij het Volk, dat hun vervolgde, en verbande,

ik vinde in dat gedrag niets strafwaardigs, maar eeniglijk voorzichtigheid.

Voorts moet men de godsdienstige grondstellingen der Quakers niet uit het oog verliezen. — Overtuigd dat het Amerikaansch Papiergeld slegts eene belasting was, om den Oorlog te kunnen voeren, hadden zij het niet willen ontfangen. Daar nu sommigen door de omstandigheden gedrongen waren het te moeten ontfangen, maakten zij alle spoed, om zich met verlies daar van te ontdoen, en dit was verstandig gehandeld.

de, iets dat niet verzweegen moet worden, de hoofden, die het meeste mistrouwen verwekten, zonder eenigen grond, naar *Staunton* in Virginiën, twee honderd Mijlen ver van hunne Familiën. Hunne rechtvaardiging vondt geen gehoor; zij gehoorzaamden. Mijn eerwaardige Vriend *Miers Fisher* was onder het getal. De Heer *Mazzei*, die in zijne *Navorschingen over de Veréënigde Staaten* het hevig Adres te berde brengt (1), dat *Payne* tegen hun in 't licht gaf, wacht zich wel van het antwoord te spreeken, dat hem door *Fisher* gedaan werdt, maar zodanig is de Logica van dien lasteraar der Vrienden. Op eene andere plaats ziet men hem, om *Penn* te beschimpen (2), een *Factum* aanhaalen, dat door *Franklin*, de Advocaat der tegenpartijen van *Penn's* Familie, tegen hem geschreeven is. Zou men hedendaags met reden kunnen besluiten, dat de beroemde Hertog van *Rohan*, de steun en het sieraad der Calvinistische Partij in Frankrijk, zijne eigene zaaken op kosten van zijn Partij heeft getracht te behartigen, en gaerne den Koning wilde speelen, wijl de Minister *Baba*, de Echo zijner vijanden, zich in de Vergadering van 1622 zodanige uitdrukkingen veröorloofde? (3)

Toen men eindelijk moede was de Quakers te vervolgen, gaf men de ballingen van Staunton verlof naar Pensylvanie te rug te keeren. Philadelphia, dat toen in

(1) Zie *Recherches sur les Etats-Unis*, Tom. III. p. 67.

(2) De verdeediging van *Penn*, die zo wel door den Heer *Mazzei* zelf, als door zijnen geleenden naam, in *le Journal de Paris*, zo onrechtmaatig bespot is, zou mij hier te ver brengen; dus zie ik mij genoodzaakt dezelve achter te laaten: misschien heb ik op eenen anderen tijd gelegenheid weder daar toe te komen.

(3) Zie *Memoires de Rohan*, Tom. I, p. 16.

in de magt der Engelschen was, en waar in nogthans hunne Familiën woonden, werdt niet genoemd. Men hadt hun dien ftrik gelegd, om, zo zij naar Philadelphia gingen, gelegenheid te hebben, hun van verraad en verftandhouding met de Engelfchen te befchuldigen. Hier moet men het eerlijk karakter van den Generaal *Washington* recht doen; hij bemerkte de list, ruimde de zwaarigheid uit den weg, en gaf hun zelfs Pasfen naar Philadelphia.

Toen de Engelfchen deeze Stad ontruimd hadden, en de Presbijteriaanfche Partij daarvan meester was, begon de vervolging tegen de Quakers met verdubbelde woede; twee van hun werden, onder het voorwendfel van hoog verraad, veroordeeld om gehangen te worden. Naardien de Engelfche Overzetter der Reizen van den Heer *Chatellux* (1) in zijne aantekeningen deeze omftandigheid op eene zonderlinge wijze verminkt en vergiftigd heeft, om daar door, ware het mogelijk, te bewijzen, dat de Quakers de zaak der Amerikaanen verraaden hadden, is het van belang dit ftuk op te helderen, en ik kan voor de waarheid van 't geen ik u verhaalen zal inftaan.

John Roberts was een geächt Molenaar in de nabuurfchap van Philadelphia, en wegens zijn openhartig ka-

(1) Deeze Overzetter is een jong Engelschman, die meer geest dan naauwkeurigheid, meer aanfpraak op fchimpredenen dan op waarheid heeft. Hij was geduurende den Oorlog in Amerika gebleeven, en hadt aldaar vier jaaren doorgebragt. Het eigenlijk oogmerk zijner zending aldaar heb ik niet recht kunnen ontdekken. Men heeft reden om alles wat hij voor en tegen zegt ten hoogften te mistrouwen. Ik heb zijne Overzetting niet voor oogen, anders zou ik dikwijls gelegenheid gehad hebben hem te wederleggen.

karakter en onbefproken gedrag bekend. Hij was een ijverig aanhanger van de Partij, die Doctor *Franklin* tegen de Presbijteriaanen hadt gaande gemaakt, en dit was zonder twijffel oorzaak van den ingekankerden haat deezer laatften, die zijnen ondergang bewerkten. Toen de Oorlog der onäfhanglijkheid uitbrak, konde hij zijne denkwijze niet verbergen; echter bleef hij onzijdig; maar toen de Engelfchen meesters van Philadelphia waren, begaf hij zich derwaarts, en deedt verders niets, als dat hij diegeenen, welke hem noodig hadden, hulp verleende. *Roberts* werdt daar op befchuldigd, dat hij de Engelfchen op eene Plaats hadt gebragt, waar zich eenige Infurgenten in 't geheim ophielden. Hij bekende zulks, maar beweerde, dat hij van de Engelfchen, die hem 's nachts uit zijn huis gehaald en bedreigd hadden, met de Wapenen in de hand daar toe gedwongen was. Hij beriep zich nog op eene andere omftandigheid, die zijne onfchuld aantoonde; naamlijk dat de geheime Papieren en Archiven van het Congres toen in zijnen Molen verborgen waren, wanneer het Hoofdquartier der Engelfchen aldaar was, en dit geheim nimmer door hem verraaden was.

Abraham Carlifle een Timmerman te Philadelphia, en minder bekend dan *Roberts*, nam, tegen den raad zijner broederen, het opzicht over den noordelijken toegang van Philadelphia aan, vermits hij in 't gevoelen was, dat het flegts een civiele en geen Militaire Post was; en hier in beftondt de misdaad, waar over hij aangeklaagd werdt. Maar deeze befchuldiging is een famenweeffel van ongerechtigheden. De Jurij beftondt ten deele uit vijanden van deeze beide Quakers. 'Er was toen een Comitee van onderzoek te Philadelphia,

phia, om de vijanden der nieuwe Regeering te ontdekken. Dit Comitee, dat wel bijzonder tegen de Quakers was ingericht, leverde de redenen der beſchuldiging over aan den Procureur Generaal, en benoemde de Leden tot het Gerecht der Jurij's.

Onder deeze laatſten waren ſlegts twee, welke *Carliſle* en *Roberts* voor ſchuldig verklaarden. De tien anderen wilden hun van de beſchuldiging vrijſpreeken. De twee eerſten konden de laatſten niet anders op hunne zijde brengen, als met belofte, dat men de aangeklaagden pardon zou verleenen, en voordragt, hoe noodzaakelijk het was een ſchijnbaar voorbeeld daar te ſtellen. In gevolge gaf men den uitvoerenden Raad een Smeekſchrift over, dat ook eenſtemmig werdt toegeſtaan. In dien tijd werdt *Reed* tot Preſident verkoren. Hij was de wreedſte vijand der Quakers, en haastte zich om den hem opgedragen Post aan te neemen, ten einde het pardon voor te komen, en dit gelukte hem: de beide ongelukkigen werden gevonnisd. *Reed* was een eerzuchtig man, hij hadt de ziel van *Cromwell*. Hij ſtelde zich aan als of hij een ijverig Republikein was, wijl hij hoopte eens alle magt aan zich te kunnen brengen. Men heeft mij verzekerd, dat hij, door knaagingen des geweetens verteerd, geſtorven is, vermits hij deeze algemeen verächte Executie bevolen hadt.

Het gelukte de Quakers voor en na, en door veel geduld te oefenen, de verbittering hunner vijanden te overwinnen, en de vrijheid te bekomen, om met de beide Partijen als broeders te leeven.

Zij hielden alle drie jaaren te Flushing op Long-Iſland eene Vergadering; niettegenſtaande den Oorlog, en ſchoon dit Eiland binnen de Engelſche Liniën lag,

 be-

begaven zij zich echter bijna allen derwaarts. De Heer *Crevecœur* ontmoette één van hun op den weg, die derwaarts ging, en ftelde hem, zo dra hij de reden van zijne Reize vernomen hadt, het gevaar voor, waar aan hij zich bloot ftelde. — Maar ik ben immers geen Spion, zeide de Quaker, ik ben niemands vijand; ik heb noch Papieren, noch Wapenen. — Zij zullen u desniettegenftaande aanhouden, en in de gevangenis werpen. — Het zij zo, zeide de Quaker, zij mogen doen wat hun behaagt, doch ik zal evenwel mijn pligt gedaan hebben.

Toen de Engelfche Generaal van deeze Vergadering gehoord hadt, zondt hij Spions in dezelve; en na dat hem onderricht was, dat in dezelve eeniglijk over zaaken van het Gezelfchap der Quakers gehandeld werdt, ftoorde hij hun niet, en geen van hun werdt in hechtenis genomen.

De Heer *Crevecœur* heeft mij verzekerd, dat de Quakers zich in 't algemeen beijverden, om de fchrikken des Oorlogs te verzagten, en de Gevangenen te New-York met Geld, Levensmiddelen, en zelfs met borgtogt, zo zij die noodig mogten hebben, te onderfteunen. Hij heeft mij ook gezegd, dat hij in het Graaffchap Dutchefs, in den Staat van New-York, Quakers ontmoet heeft, die bij eene zeer hevige koude op eenen Wagen reisden, om op hunne eigene kosten Levensmiddelen naar de Gevangenisfen te brengen.

Sedert den Vreede heeft men de Quakers aan eene andere foort van onderdrukking onderworpen: ieder Burger is, volgens de Wet, op ftraffe van boete verpligt, van zijn zestiende tot zijn vijf en veertigfte jaar onder de Militie te dienen; de Quakers willen noch

noch dienen, noch de boete betaalen. De Collecteurs, welke gelast zijn dezelve te heffen, gaan deswegens in de huizen der Quakers, neemen iets van het huisraad weg, en verkoopen het. Geen Quaker verzet zich tegen deeze handelwijze.

Men kan ligt denken, dat eene zodanige handelwijze tot fchelmerijen aanleiding moet geeven. Men heeft zodanige Collecteurs gezien, die drie of zesmaal de waarde der boete weggenomen, en voor een fchelling verkocht hebben, wat een Pond waardig was; die het overfchot nooit wedergegeeven, den Staat niet betaald, en eindelijk bankerot gefpeeld hebben. Hier uit ontftondt nog eene andere ongerechtigheid. Hunne opvolgers eischten van de Quakers op nieuw de reeds betaalde boetens. Deeze laatften namen daar op het befluit, hier over bij de Wetgeevende Magt te klagen, waar na in November 1788 eene Acte gepasfeerd is, volgens welke de inzameling dier boetens tot in de maand September 1789 werdt opgefchort. Men moet intusfchen de misbruiken bij de inzameling van die boetens onderzoeken. Het zou zeer gemaklijk zijn de behoeftens van den Staat, en den pligt van ieder Ingezeeten, om daar toe te betaalen, met de godsdienftige grondftellingen der Quakers overëen te brengen. Men zou hun flegts aan belastingen in Vreedestijd kunnen onderwerpen, en hun een grooter aandeel in dezelve doen dragen. Dit heeft Virginiën ook reeds gedaan, en daar voor de Militaire fchatting ten hunnen opzichte afgefchaft.

Deeze wijze om de Quakers te befteelen, wordt door eerlijke lieden van andere Gezindheden zodanig ver-

veracht, dat veelen van hun weigeren het op die wijze ontweldigd huisraad te koopen.

Men moet nogthans bekennen, dat 'er eerlijke Collecteurs zijn, die slegts zo veel neemen als noodig is, om de schatting des Quakers te betaalen.

Naar alle de trekken, die dit Gezelschap kenmerken, zult gij, mijn Vriend, met mij van gevoelen zijn, dat de Regeering spoedig werk behoorde te maaken, om hetzelve in Frankrijk te naturaliseeren. Alles kan haar daar toe noopen, en haar voorbeeld is misschien in staat, om aldaar de zeden te herstellen, zonder welke men de Vrijheid, zo men dezelve ook zonder zeden verkregen hadt, ten minsten niet lang kan behouden. De in Frankrijk heerschende Catholijke Godsdienst kan hier bij geene verhindering zijn, om dat de Quakers geene Gezindheid haaten, maar in tegendeel alle menschen lief hebben. De Quakers hebben met de Catholijken van Pensylvanie en Maryland altoos eendragtig geleefd, welke zich ook aan hunne zijde altoos wel gedragen hebben. *Jacobus Pemberton* verhaalde mij, dat hij in den Oorlog van 1740 een hoop dweepzuchtige Presbijteriaanen gezien hadt, die met de bijl in de hand gekomen waren, om de Kapel der Catholijken te slegten. Tien of twaalf Quakers hielden hun tegen, en bragten het door hunne vermaaningen zo ver, dat zij zich verstrooiden, zonder hun oogmerk uit te voeren.

Naardien zij met alle Gezindheden in eene goede verstandhouding leeven, zo behouden zij ook geene verbittering tegen de afvalligen van hun Gezelschap, in weêrwil der kwellingen, welke deeze hun aandoen. Hunne wapenen zijn altoos gezonde redeneeringen.

In

In den laatsten Oorlog ontstondt eene Gezindheid, die men *free Quakers*, vrije Quakers noemde. Zij bestondt in 't begin uit zodanige persoonen, die reeds vóór den Oorlog, uit hoofde van hun slegt gedrag, uit het Gezelschap *verstooten* waren. Geduurende deezen Oorlog versterkte zich die Gezindheid met diegeenen, welke de wapens opgevat hadden. Toen zij dachten talrijk genoeg te zijn, gaven zij aan de Wetgeevende Magt een Smeekschrift over, waar in zij verzochten, aan de Vergaderplaatsen, Kerkhoven en Eigendommen der oude Quakers deel te mogen hebben. De Quakers verzetteden zich hier tegen, en wel met een goed gevolg. Deeze vrije Quakers waren dus genoodzaakt op hunne eigene kosten eene Kerk te bouwen; hun getal is niet groot. Deeze strijd gaf aanleiding tot verscheide Schriften, waar onder wel bijzonder uitmunt een zeer verstandige Brief, die in *the Pensylvania Journal* van den 28 September 1782 is ingelascht. Hij was van eenen Quaker geschreeven, die, schoon hij uit hun Gezelschap gestoten was, zijne oude vrienden nogthans recht deedt. Zo de Heer *Mazzei* denzelven geleezen hadt, zou hij zo veele lasteringen, welke daar in grondig wederlegd worden, niet herhaald hebben.

Post-Scriptum, van 1790. — Zo het belang der voorige Regeering van Frankrijk vorderde, de Quakers in haaren schoot te verzamelen, dan is dit belang onder de tegenwoordige Regeering nog eens zo groot. Zie hier de overëenkomstige omstandigheden, welke tusschen het Gezelschap der Quakers en het vrije Frankrijk plaats hebben.

Dit Gezelschap heeft, zonder bloedstorting, groote Etablissementen aangelegd; en de Nationaale Verga-

dering heeft dien geest van verövering laaten vaaren, die bijna alle oorlogen veröorzaakt heeft.

Dit Gezelschap oefent eene algemeene verdraagzaamheid; de Nationaale Vergadering beveelt dezelve.

Dit Gezelschap wil eenvoudigheid in zijnen Godsdienst; de Nationaale Vergadering geeft daar toe aanleiding.

Het Gezelschap oefent eindelijk die goede Zeden, welke de sterkste steunpijlaaren van vrije Regeeringen zijn; en de politieke wedergeboorte van Frankrijk, welke de Nationaale Vergadering eerlang zal voleindigen, baant noodwendig den weg tot de zedelijke wedergeboorte.

Dat de Franschen van het Noorden tot het Zuiden gewapend zijn, is voor hunne Vrijheid, om het Despotismus een schrik aan te jagen, om het bevel des hemels te volbrengen; want de hemel heeft gewild dat de mensch vrij was, vermits hij hem verstandig geschapen heeft. Hij heeft derhalven gewild, dat de mensch alle zijne vermogens in 't werk zou stellen, om zich te behoeden voor de tijrannij, die dat geen verstikt, dat in de oogen der Godheid het grootste is, dat den mensche der Godheid als van verre gelijk maakt, naamlijk de deugden en talenten.

Maar niettegenstaande dien ijver der Franschen, om zich voor eene zo heilige zaak te wapenen, zullen zij daarom niet minder de godsdienstige denkbeelden eeren, welke den Quakers verbieden, om zelfs het bloed hunner vijanden te storten. Deeze dwaaling hunner menschlijke denkwijze is zo schoon, dat zij bijna de waarheid opweegt..... Wij streeven allen naar hetzelfde doelwit, naar de algemeene broederschap: de Quakers door zagtmoedigheid, wij door we-

wederstand; hun middel is dat van een Gezelschap; het onze dat van eene groote Natie.

ZEVEN EN DERTIGSTE BRIEF.

Reize naar Mount-Vernon in Virginiën.

Ik vertrok den 15 November 1788 van Philadelphia naar Wilmington, met het Rijtuig van eenen Particulier; ik was voorneemens mij twee dagen in die Stad op te houden, om aldaar bij verscheide persoonen een bezoek af te leggen.

Wilmington ligt agt en twintig Mijlen van Philadelphia; de weg daar heen is, in 't algemeen genomen, tamelijk goed, schoon dikwijls bergächtig.

Vóór dat men te *Gray's Ferry* over de *Skulkill* komt, pasfeert men over die wijduitgestrekte gemeente, welke tusschen die Rivier en de Delaware ligt, en door *Penn* in het Plan der Stad genomen is.

Schoon de verdeeling derzelver reeds geschied, en de Loten uitgegeeven zijn, is het echter niet waarschijnlijk, dat die wijduitgestrekte grond zo haast met huizen bebouwd zal worden, en dit zal, zo als ik reeds gezegd heb, een geluk voor Pensylvanie, en zelfs voor de Vereenigde Staaten zijn: eene groote Stad is altoos een groot kwaad. Deeze grondstelling was in den tijd, toen *Penn* die schuilplaats voor de Quakers stichtte, niet genoeg bekend, en niet genoeg ingezien. — Wanneer men voorts de verdeeling van het wijduitgestrekt Rijk der Vereenigde Staaten onder zo veele souvereine Landen in aanmerking neemt, zo men bedenkt, dat de Koophandel zich noodwendig tus-

tusschen eene meenigte Steden zal verdeelen, ziet men niet, op wat wijze Philadelphia eens Parys of Londen zou kunnen gelijken, zo als sommige lieden hoopen, en *Penn* schijnt gehoopt te hebben, wanneer men naar zijn Plan daar over oordeelt.

Over de Skulkill is thans geen Ferry of Pont meer. — Men heeft een houten brug over die Rivier geslagen: van deeze brug ziet men het schoone huis van den Heer *Hamilton*, dat een zeer aangenaam uitzicht heeft.

Chester, eene Stad vijftien Mijlen van Philadelphia gelegen, is een Plaats waar de Reizigers zich gaerne ophouden. De Herbergen zijn hier goed. Deeze Stad ligt aan een kreek, die in de Delaware valt: zij drijft eenigen koophandel.

Nogthans is in Wilmington, dat insgelijks aan een kreek, en niet ver van de Delaware ligt, de Handel veel aanzienlijker. De Handel van Wilmington bestaat voornaamlijk in den uitvoer van Meel naar de Eilanden.

Vóór dat men te Wilmington komt, passeert men door Brandiwine. — Deeze naam maakt ons eenen Slag tusschen de Engelschen en Amerikaanen indachtig, welke agt Mijlen van daar voorviel, en door de eersten gewonnen werdt. — Brandiwine is hedendaags merkwaardig door zijne Molens. — De Watervallen, die men aldaar ziet, begunstigen deeze soort van Etablissementen.

Waarschijnlijk zal onder deeze Molens nog eens de aanzienlijkste worden de Papiermolen, dien de Heeren *Gilpin* en *Miers Fisher* toebehoort. Van den laatsten, die een Quaker en Advocaat is, heb ik u reeds gesproken. Deeze verstandige Redenaar is in Kunsten en

en Weetenſchappen ervaren. Hij gebruikt in het Papiermaaken, en voornaamlijk in de kunst om de lompen fijn te maaken (*Pounding*), eenvoudiger handelwijzen dan de onze. Hij maakt ſchoon Schrijf- en Drukpapier. Ik heb monſters van hetzelve gezien, die met het ſchoonſte Fransch papier om den voorrang ſtreeden.

In deezen Molen wordt het Papier gemaakt tot de uitgave der Engelſche Claſſiſche Autheuren, welke door den kleinzoon van Doctor *Franklin* te Philadelphia gedrukt worden.

Wilmington, dat ſlegts een Mijl van daar ligt, is eene fraaije en wel gebouwde Stad. — Zij wordt voornaamlijk door Quakers bewoond. — Ik trof onder hun zeer achtingswaardige mannen aan, onder anderen den Doctor *Way*. Zij haasteden zich mij te komen bezoeken, zo dra zij mijne aankomst vernomen hadden. De beroemde Heer *Dickinſon* (1), die aldaar zijn verblijf houdt, was bij ongeluk te Dover.

Ik bragt twee avonden door met Miſs *Vining*, die beminnenswaardige Amerikaanſche Vrouw, welke de Heer *Chatellux* op eene zo lasterlijke wijze eene te ver gaande neiging tot galanterie toeſchrijft. — Zijne lastertaal is dies te minder te verontſchuldigen (2), wijl Miſs *Vining*, ſchoon zij misſchien eenigzins *coquet* is geweest, doch altoos een onbeſproken gedrag ge-

(1) De Heer *Dickinſon* is Autheur der *Brieven van een Amerikaansch Landbouwenaar*, vóór den laatſten Oorlog in 't licht gegeeven, die niet weinig toegebragt hebben, om de Amerikaanen over de ongerechtigheden der Engelſchen de oogen te openen. Hij is Preſident of Gouverneur van Philadelphia geweest.

(2) Zie *Voyages de Chatellux dans l'Amérique Septentrionale*, tom. I, pag. 264.

gehouden heeft. Deeze gerechtigheid laaten haar zelfs de Quakers, die in 't geheel niet met haar ingenomen zijn, wedervaaren. Zij verdiende dies te minder eene zodanige belastering van eenen Franschman, naardien zij altoos veel vooringenomenheid met de Fransche Natie getoond, en haar huis voor de Franschen altoos open gestaan heeft; daar zij in den winter, toen het Legioen van *Lauzun* te Wilmington bleef, alle de Officieren steeds vriendelijk onthaalde. — Eindelijk is deeze lastertaal dies te meer te misprijzen, om dat de Heer *Chatellux* nimmer anders dan met beleefdheid van Miss *Vining* onthaald is. Of zij haar in 't rood of in 't wit kleedde, wat lag hem daar aan gelegen? — Miss *Vining* was schoon, beminnenswaardig, vriendelijk en verstandig. Hier bij moest hij het gelaaten, en niet getracht hebben haare eere te krenken. — Ik moet deeze Amerikaansche Vrouw nog op eene andere wijze recht doen. De Heer *Chatellux* betigt haar van kwaadaartigheid in verscheide gesprekken, waar in haare geest en haare ziel beurtelings uitblonken; Ik heb haar van niemand, zelfs niet van de Vrouwen, die thans haare schoonheid verdonkeren, kwaad hooren spreeken. Het kwam mij voor, dat de hoon, haar door den Heer *Chatellux* aangedaan, haar zeer smertelijk viel.

Ik vond te Wilmington eenen Franschen Heelmeester, genaamd *Cappell*, die aldaar woonächtig was. Hij was Heelmeester geweest bij het Legioen van *Lauzun*, waar van hij zijn afscheid nam, om in Amerika te blijven. Hij was aldaar gehuwd, en leefde, zo hij zeide en het mij toescheen, gelukkig.

Wilmington werdt, geduurende mijn verblijf aldaar, van eenen vreeslijken storm overvallen. Zijne

ver-

verwoestingen ftrekten zich uit tot aan de Susquehannah, en verhinderden de Postkoets haaren weg te vervolgen. Ik was, ter vervordering mijner Reize, genoodzaakt een Cabriolet te neemen.

Negen Mijlen van Wilmington kwam ik naar *Christine-Bridge*, alwaar eenigen Handel gedreeven wordt.

Van daar tot aan Elkshoofd (*Elkhead*) ziet men minder beplante velden, dan aan den kant van Wilmington.

Agt Mijlen lang komt men midden door Bosfchen, waar in men van tijd tot tijd eenige *Loghoufes* aantreft, tot dat men bij *Henderfon's tavern*, eene zeer goede Herberg, midden in deeze wijduitgeftrekte Bosfchen gelegen, aankomt.

Ik vond hier eene Postkoets, die na de Susquehannah ging, en bediende mij van dezelve.

Van hier tot de overvaart (*Ferry*) der Susquehannah rekent men twee en twintig Mijlen. — Men komt door eene vrij aanzienlijke Stad, genaamd Charlestown, en door eene andere, die niet minder aanzienlijk is, en aan Elkshoofd ligt.

Omtrent vier Mijlen van de Susquehannah genoot ik een verrukkend Schouwfpel. Wij waren op rotfen, en moesten uit het Rijtuig ftappen, om over eenen uitgedroogden Waterval (*fall*) te komen. — Aldaar zag ik, tusfchen de boomen door, vuurklooten, die in de lucht opreezen; zij kwamen voort uit fmederijen van ijzer, die in de nabuurfchap waren. — Het gezicht van deeze klooten, waar van het affchijnfel zich op den azuren en door de Maan verlichten hemel fcheen te fchilderen, midden in deeze dichte en wijduitgeftrekte Bosfchen, gevoegd bij het geruisch des waters, dat tusfchen de rotfen doorliep, en het ge-

geraas der hamers, die met magt floegen, dit alles noopte de verbeeldingskracht tot groote en verhevene denkbeelden; ik gaf mij op de aangenaamfte wijze aan dezelve over, tot dat ik genoodzaakt was mij daar van af te fcheiden, en weder in het Rijtuig te klimmen.

Wij kwamen 's nachts aan de Overvaart (*Ferry*); waar wij bij een groot vuur zaten, en eene goede maaltijd deeden. Deeze twee artikelen, waar voor ieder van ons 34 Sols betaalde, ftrekten ons ter vergoeding van den flegten nacht, dien wij aldaar doorbragten.

Wij moesten 's morgens ten zes uuren vertrekken. — De Maan ftondt nog in haaren vollen glans aan den hemel, en fpiegelde zich in 't water; het was een heerlijk fchouwfpel op deezen grooten en fchoonen waterval, welke van eenige Eilanden doorfneeden wordt, welkers uiterfte zoomen verrukkende gezichtpunten uitleveren.

Aan den tegenöverliggenden oever verheft zich reeds eene Stad, die *Havre-de-Grace* genoemd wordt. Zij ontleent dien naam, zo men mij zeide, van eenen Franschman, die aldaar landerijen gekocht, en huizen gebouwd hadt; die naderhand genoodzaakt was geworden dezelve te verlaaten. Deeze Stad is flegts een hoop van omtrent honderd en vijftig huizen, die op de Gemeente hier en daar verftrooid liggen. Doch zo dra de Susquehannah vaarbaar gemaakt zal zijn, zal zij zonder twijfel, wegens haare belangwaardige ligging, eene wel bevolkte Stad worden. —— Een Franschman, die met mij reisde, verzekerde mij, dat hij 'er vóór drie jaaren geweest was, en 'er toen geen drie huizen waren. Ik zag daar eenen zeer goeden Tuin, die den eigenaar der Pont toebehoorde. In denzel-

zelven had ik het genoegen het heerlijk gezicht over deeze prachtige Rivier te genieten. Zij is op die plaats meer dan anderhalve Mijl breed. Het Rijtuig gaat met de Reizigers niet over; zij vinden aan de overzijde een ander.

Van de Pont van Susquehannah tot naar Baltimore rekent men omtrent zestig Mijlen. — Wij beſteedden eenen dag tot die Reize, en vonden bijna overal afſchuwelijke kleiwegen, vol diepe wagenſpooren; zij gingen ſteeds door het midden der Bosſchen, en dikwijls waren wij genoodzaakt ons eenen nieuwen weg te openen, wijl de oude vol boomen lag, die door den wind om ver geworpen waren. 't Is bijna onbegrijpelijk, dat de Rijtuigen niet dikwijls omvallen. Hun bijzonder maakſel is daarvan oorzaak; zij hebben weinig veêren, en beweegen zich daarom ook minder; voorts is men zulks verſchuldigd aan de Voerlieden, die hunne paerden, welke zodanige wegen gewoon zijn, zeer goed beſtieren. — Maar waarom worden die wegen niet verbeterd? Daar zijn wel Opzieners benoemd, om de wegen te onderzoeken, en zelfs ſomtijds worden boetens opgelegd. Maar de heimelijke verſtandhouding, en de zwaarigheid om de boetens te heffen, maaken de Wet vruchteloos: alles gaat derhalven te grond, en dit is één der werkingen van de ſlavernij. De Slaaf doet zo weinig, als hij kan, en de ſchraapzuchtige Heer heeft wel wat anders te doen, als zijn Neger uit te zenden, om de wegen te verbeteren. Wij ontmoetten eenige van die Heeren, die ſlegt gekleed waren, op goede paerden zaten, en als onzinnigen door die bosſchen jaagden.

Weinig of kwalijk begreepen Landbouw, ſomtijds wijd uitgeſtrekte Velden met Maïs, bleeke, magere,

 van

van de koorts uitgeteerde aangezichten, naakte Negers, elendige hutten, dit en bijna niets anders zagen wij in Maryland. — Ik ontmoette daar eenen man, die federt drie maanden de koorts hadt. Hij konde dezelve niet verdrijven, fchoon hij een veelvuldig gebruik van den koortsbast (*China China*) maakte. Hij zeide mij, dat hij zeer fterk zweette, en daar door grootelijks in krachten afnam. Het beste hulpmiddel was, naar zijne ondervinding, eenen tijd lang in de Oostelijke en Zuidelijke Staaten door te brengen.

Alle de plaatfen, in die Staaten, zijn niet aan de koorts onderhevig. Deeze Reiziger wees mij twee huizen, op twee overftaande heuvels gelegen, en door eene Rivier van elkander afgefcheiden, die eenen zelfden Eigenaar hadden. In het eene hadt hij gedurig de koorts, en in het andere nooit.

Wanneer men die ongezondheid der lucht van Maryland in overweeging neemt, wanneer men gade flaat de luiheid der inwooners, die zich geen moeite willen geeven om dezelve te verbeteren, behoeft men zich niet te verwonderen, dat men veelen naar Georgien ziet emigreeren, waar de Landerijen goed koop zijn, en waar zij, zo als zij zich waarfchijnlijk verbeelden, beter en gemaklijker kunnen leeven. Verfcheide van die emigreerende Familiën kwamen ons te gemoet. Zij beftonden uit jonge, zeer bevallige en wel gekleede Vrouwen, die op goede paerden reeden. De Wagens, die met huisraad beladen waren, werden door Slaaven gevoerd; dit geheele Gezelfchap hadt een gelaat van vrolijkheid, dat mij in verwondering bragt. Eene emigratie van eenige honderd Mijlen fchijnt voor eenen Amerikaan flegts eene verhuizing, eene vermaaklijke uitfpanning te zijn.

Wij kwamen 's nachts te Baltimore aan. Bij mijne te rug komst zag ik deeze Stad beter. Men telt in dezelve bijna twee duizend huizen, en veertien duizend inwooners. Zij is zeer onregelmaatig gebouwd, en ligt iets hooger dan de *Patabsco*; zij heeft aan de Noordzijde eener groote Baaij, die voor groote Schepen niet diep genoeg is, de gedaante van eene halve Maan. De Reede is twee Mijlen van de Stad, en wordt *Fell's Point* genoemd; de geladene Schepen kunnen aldaar ankeren. In de Stad vindt men nog staande wateren, weinig bestraate wegen, en na den regen een afschuwelijke slijk: alles geeft te kennen, dat de lucht aldaar ongezond moet zijn. Zo gij nogthans de Inwooners daar na vraagt, zullen zij u zeggen neen. Men kan hier zeggen, even als die Zwitser op 't midden van een Slagveld: zo men hem wilde gelooven, zou 'er niemand gesneuveld zijn. Ondervraagt de Inwooners der verscheidene Steden, waar in de koorts heerscht, zij zullen u allen zeggen, dat de hunne niet van dien geessel bezocht is.

Baltimore was vóór den Oorlog slegts een Dorp. Een groot gedeelte des Handels van Philadelphia is derwaarts overgegaan; de grootste Schepen komen tot aan de Stad, doch kunnen de Rivier niet hooger opvaaren; veele Levensmiddelen komen langs de Susquehannah derwaarts afzakken. Wanneer deeze Rivier eens bevaarbaar is, zal Baltimore eene aanzienlijke Haven worden.

De twist over het *Fœderalismus*, of de nieuwe Constitutie, maakte in dien tijd eene verdeeldheid in deeze Stad. Bij de verkiezing der Regeeringsleden waren de beide Partijen schier handgemeen geworden.

De Herberg van *de Reuzen*, waar in ik mijn intrek

 nam,

nam, is goed, maar duur. In de nabuurſchap is een aanzienlijk huis voor het Comptoir der Postwagens; bij mijne te rugkomst nam ik daar mijnen intrek, en werdt niet minder goed bediend als bij *Bran's*, den eigenaar van evengemelde Herberg. De Reizigers wachten daar ſomtijds op het Rijtuig, maar men vindt 'er eene meenigte Couranten, welke tot tijdverdrijf kunnen dienen.

Wij vertrokken 's morgens ten vier uuren van Baltimore naar Alexandrien, dat omtrent zestig Mijlen van daar gelegen is: wij vonden de wegen ten naaste bij even zo ſlegt, als die van den voorigen dag, — de Wagen ongemaklijk, de paerden voortreffelijk, — de Voerlieden bedreeven; wij zagen ook het zelfde ſchouwſpel als den voorigen dag, eenen elendigen Landbouw, armzalige hutten, en armzalige Negers. — Men wees mij eene Plantagie, die eenen Quaker toebehoorde; doch hij hadt geen Slaaven. — Wij zagen *Brushtown*, eene opkomende Stad, waar de Staat van Maryland eene Univerſiteit wil aanleggen. Dit Gebouw was bijna voltooid: het ligt op eene hoogte, en geniet eene gezonde lucht. Wij ontbeeten in die Stad, en hielden het middagmaal te *Bladensburg*, eene Stad die zestien Mijlen van Alexandrien ligt. Zij is gelegen aan eene kleine Rivier, die zich in de *Potowmac* ontlast, en diep genoeg is voor Schepen van twintig tot dertig Tonnen. — Wij konden hier geen andere drank bekomen, als Brandewijn, of Rum met water vermengd. In ſlaafſche Landen is noch induſtrie, noch huislijke ſpaarzaamheid, en men weet niet wat het is, in zijn eigen huis bier te brouwen, of appeldrank te maaken.

Eer men te Bladensburg komt, vaart men in een Pont

Pont over eene kleine Rivier, die, zo ik meen, *Elk-bridge* genoemd wordt. —— In den Zomer is deeze Rivier zeer klein; doch in den Winter wordt zij zeer groot. Het is te verwonderen, dat men nog geen brug over dezelve gelegd heeft, of liever, men heeft geen reden zich daar over te verwonderen, wanneer men de politieke tegenwerkingen der Slavernij kent.

De Postwagen ſtaat met die Pont in verdrag: de Voerman zeide mij, dat hij dertig Ponden 's Jaars betaalde; het welk buitengewoon veel is.

George-Town is de laatſte Stad in den Staat van Maryland. Zij heeft eene aangenaame ligging aan de Potowmac, en drijft eenen aanzienlijken Handel. Verſcheide onbedachtzaame ſchikkingen en rechten, waar mede de Staat van Virginiën den Koophandel bezwaard heeft, hebben een groot gedeelte des Handels, die te *Alexandrien*, agt Mijlen laager aan de Potowmac, gedreeven moest worden, naar *George-Town* getrokken.

Van George-Town, en zelfs van de Schepen, die midden op de Rivier liggen, wordt Sluikhandel naar Virginiën gedreeven.

Deeze aanwas des Koophandels heeft veele Kooplieden derwaarts gelokt: daar zijn ook Franſche Kooplieden, van welken een, genaamd *Caſanauve*, een ſchoon huis laat bouwen. De Rivier is bij deeze Stad prachtig, en het uitzicht aan de beide oevers ten uiterſten aangenaam. Zij is diep en voor groote Schepen vaarbaar.

Van de tegenoverſtaande *Ferry* of Pont tot Alexandrien rekent men agt Mijlen; de weg, die derwaarts leidt, is zeer goed.

Alexandrien, die Plaats waar men vóór dertig of veertig jaaren ſlegts één of twee huizen zag, is niet

zo aanzienlijk als Baltimore, schoon zij deeze Plaats moest overtreffen; zij is bijna even zo onregelmaatig, en even zo slijkerig. Intusschen is de pracht aldaar grooter, maar het is eene armzalige pracht. Men ziet daar Bedienden met zijde kousfen, Manspersoonen die zijde kousfen in de laersen dragen, Vrouwspersoonen zeer sierlijk opgetooid, het hoofd met vederen versierd, enz.

De Inwooners van Alexandrien hebben zich verbeeld, dat op het einde van den Oorlog alle de natuurlijke omstandigheden, welke die Plaats begunstigen, de gezondheid der lucht, de zekerheid en diepte der Rivier, waar op de grootste Schepen tot bij de Kaaijen voor anker kunnen liggen, de overvloed der inlandsche levensmiddelen, hunne Stad tot het middelpunt eens grooten Koophandels zouden maaken. Om die reden heeft men 'er aan alle kanten gebouwd, prachtige Kaaijen gemaakt, en ruime Pakhuizen opgericht; maar de Koophandel bevindt zich desniettegenstaande in eenen kwijnenden toestand. Men schrijft de oorzaak hier van toe aan die onbedachtzaame belastingen, waar van ik u reeds gesproken heb, en die op de tegen over gelegen kust van Maryland geen plaats hebben. Daar uit is gevolgd, dat veele Inwooners emigreeren, of zulks trachten te doen. Men zendt nogthans van daar eenige Schepen naar de West-Indiën en Nieuw-Orleans.

Naauwlijks te Alexandrien aangekomen zijnde, begaf ik mij met allen spoed naar *Mountvernon*, een schoon huis, benedenwaarts aan de Rivier, tien Mijlen van Alexandriën, dat van den Generaal *Washington* bewoond wordt. — Men moet, om daar te komen, veele Bosschaadjen doorgaan, en wanneer men over

over twee heuvelen gekomen is, ontdekt men een Slot van eene fierlijke eenvoudigheid en een schoon aanzien. Goed onderhouden wordende groene zooden liggen vóór den ingang. Aan de eene zijde zijn stallen voor de Paerden en ander Vee; aan de andere zijde eene Vruchtschuur en andere Gebouwen, waar in Negers arbeiden. Op eene soort van Voorplaats ziet men Kalkoenen, Eenden, Ganzen en andere Vogelen. Daar benevens heeft het huis het heerlijkst uitzicht over de Potowmac, en aan die zijde tevens eene ruime en zeer verhevene overdekte gang. — Het huis is op eene verstandige en gemaklijke wijze verdeeld. De buitenzijde is met een soort van Vernis en Tras bepleisterd, waar door het indringen van den regen bijna onmogelijk wordt. — De Generaal kwam eerst in den avond zeer vermoeid van eene kleine Reize terug, die hij naar een gedeelte zijner Landerijen gedaan hadt, alwaar hij eenen weg liet aanleggen. Gij hebt hem dikwijls met *Cincinnatus* hooren vergelijken: deeze vergelijking is zeer naauwkeurig. Deeze beroemde Generaal is thans niet meer dan een goede Landman, die zich onöphoudelijk met de zorge voor zijne Landhoeve, zo hij het noemt, met de verbetering van den Landbouw, en met het bouwen van nieuwe Schuuren bezig houdt. Hij liet mij één van die Schuuren zien, die nog niet volbouwd was; het was een ruim Gebouw van omtrent honderd Voeten lang, en nog veel breeder. Zij was tot berging van alle zijne Graanen, Aardäppelen, Raapen, enz. bestemd. In den omtrek heeft hij stallen voor al zijn Vee, zijne Paerden, zijne Ezels laaten bouwen, van welke laatsten hij het in dit Land nog onbekend geslacht zoekt te vermeenigvuldigen. Het Gebouw is zo verstandig ingericht,

dat

dat één mensch fpoedig en zonder gevaar de Ruiven met Hooi en Aardäppelen kan vullen. — De Generaal zeide mij, dat hij het hadt laaten ftichten naar een Plan, dat hem door den beroemden Engelfchen Landbouwer *Arthur Toung* gezonden; doch door hem veel verbeterd was. — Dit Gebouw is van tigchelfteenen, die op de plaats zelve gebakken zijn; behalven de Dakbalken en Dekborden, die hij genoodzaakt was geweest te koopen, vermits de tijd hem drong, was al het overige op de plaats gemaakt. Hij zeide mij, dat die Schuur hem niet meer dan driehonderd Ponden kostte. — In Frankrijk zou zij op meer dan 80,000 Livres komen te ftaan. Hij hadt in dit jaar zeven honderd Schepels Aardäppelen gezaaid; dat alles was zeer nieuw in Virginiën, waar men noch Schuuren, noch voorraad voor het Vee heeft.

Zijne Paerden, Ezels en Muilëzels liepen in de nabuurige Weiden. Hij zeide mij, dat hij nog voorneemens was zijn Land het voorbeeld der kunftige Weiden te geeven, die aldaar zo fchaars, en echter zo noodzaakelijk zijn; want het Vee heeft daar in den Winter dikwijls gebrek aan Voeder. Zijne Muilëzels komen zeer goed voort. Hij hadt eenen voortreffelijken hengst, die den aart van fchoone paerden in dat Land zal onderhouden. Hij toonde ons ook zijne twee ongemeen fchoone Ezels uit Maltha en Spanje.

Zijne driehonderd Negers waren in *Loghoufes* verdeeld, die op zijne Goederen verftrooid liggen; en zijne bezittingen in dat deel bedragen meer dan tienduizend Morgens (*Arpens*).

De Colonel *Humphreys*, die Dichter waar van ik u reeds gefproken heb, en die thans Secretaris van den Generaal is, heeft mij verzekerd, dat hij in de

Ver-

Verëenigde Staaten meer dan twee honderd duizend Morgens bezat.

De Generaal had eenen goeden Engelſchen Landman met zijne Familie uit Engeland laaten komen, en hem het opzicht over den Landbouw opgedragen.

In het huis van den Generaal was alles eenvoudig. — Zijne tafel is goed, doch zonder pracht; regelmaatigheid vertoont zich in het huishoudelijke overäl. Mevrouw *Washington* houdt op alles een waakzaam oog, en verëenigt met de hoedanigheden van eene uitmuntende Landvrouw die eenvoudige waardigheid, die eene Vrouw moet kenmerken, welkers man de grootſte rol geſpeeld heeft. Ook bezit zij die aanvalligheid, die voorkomende vriendelijkheid jegens Vreemdelingen, waar door de gastvrijheid zo aangenaam wordt. Dezelfde deugden worden in haare zo inneemende Nicht gevonden; maar deeze ſchijnt ongelukkigerwijze eene zeer zwakke gezondheid te hebben.

Gij hebt mij den Heer *Chatellux* daar over hooren berispen, dat hij in de afbeelding van dien Generaal zo veel geest gebragt heeft. Aanmaatiging in de afbeelding eens mans te brengen, die in 't geheel geen aanmaatiging heeft, is eene onzinnige daad. De goedheid van den Generaal ſchijnt hem de oogen uit. Zij hebben echter dat ſchitterende niet meer, dat zijne Officieren in dezelve vonden, toen hij aan 't hoofd van zijne Armée ſtondt; doch bij het geſprek worden zij levendiger. Hij heeft in zijn gezicht geen kenlijke trekken, en is daarom altoos moeijelijk te treffen geweest; want 'er zijn weinig afbeeldingen, die hem gelijken. Een rechte zin kenmerkt alle zijne antwoorden; hij toont eene groote beſcheidenheid, en een groot mistrouwen tegen zich zelven, maar tevens heeft

heeft hij ook een vast en onverzettelijk karakter in het besluit, dat hij eens genomen heeft. Zijne zedigheid moet wel voornaamlijk eenen Franschman in verwondering brengen. Hij spreekt van den Amerikaanschen Oorlog even zo, als ware hij niet aan 't hoofd van denzelven geweest; en van zijne overwinningen met eene onverschilligheid, zo als geen Vreemdelingen zouden doen. Ik heb hem zijne eigenaartige bedaardheid van gemoed niet zien verliezen, noch hem toornig zien worden, als toen ik met hem over den tegenwoordigen toestand van Amerika sprak. De verdeeldheden van zijn Vaderland verscheuren zijn hart; hij beseft de noodzaakelijkheid om alle vrienden der Vrijheid in één middelpunt te vereenigen, en der Regeering nadruk bij te zetten. Nog is hij bereid de rust, die zijn geluk uitmaakt, op te offeren. Dit geluk, zeide hij mij eens, moet men niet in grootheid, niet in het gewoel des levens zoeken. Als Wijsgeer, was hij zo volkomen van deeze waarheid overtuigd, dat hij van het oogenblik af, toen hij zijnen Post hadt nedergelegd, alle politieke correspondentie hadt laaten vaaren, en van alle Eerampten afgezien..... en evenwel, niettegenstaande die verzaaking, die belangloosheid, die bescheidenheid, heeft die bewonderenswaardige man vijanden! Hij is in de Journaalen mishandeld, men heeft hem van eerzucht en snoode aanslagen beschuldigd, daar nogthans zijn geheele leven, ja gantsch Amerika, van zijne onbaatzuchtigheid en de oprechtheid zijner daaden konden getuigen. Virginiën is misschien het eenige Land, waar in hij Vijanden heeft; want op alle andere plaatsen heb ik zijnen naam nooit anders dan met eenen eerbied, die met tederheid en dankerkentenis doordrongen is, hooren

ren noemen. Zo het schijnt noemen de Amerikaanen hem hunnen Vader. Misschien behoort men *Washington* niet met de beroemste Krijgshelden te vergelijken, maar hij is echter het voorbeeld van eenen Republikein, en in 't bezit van alle zijne eigenschappen en deugden.

Hij sprak met mij over den Heer *la Fayette*, dien hij als zijnen Zoon beschouwde, met aandoening en tederheid. Hij zag met een gemoed van vreugde en bekommering de Rol vooruit, die hij bij de omwenteling in Frankrijk, waar toe zich alles voorbereidde, zou speelen; den uitslag der omwenteling kon hij echter niet genoeg voorzien. Schoon hem aan de eene zijde den ijver der Franschen bekend was, om tot uitersten over te slaan, kende hij nogthans ook hunnen diepen eerbied voor hunne oude Regeeringsvorm en hunne Monarchen, wier onschendbaarheid hem belachlijk scheen.

Na een verblijf van omtrent drie dagen in het huis van dien beroemden man, die mij met vriendschapsbetuigingen ophoopte, en mij zo over den voorigen Oorlog, als over den tegenwoordigen toestand der Vereenigde Staaten veele ophelderingen mededeelde, keerde ik met verdriet naar Alexandriën te rug.

AGT EN DERTIGSTE BRIEF.

Algemeene aanmerkingen over Maryland en Virginiën.

De Baai van Chesapeak deelt Maryland in twee bijna gelijke deelen, waar van het westelijk deel het meest bevolkt is. De Meiren en talrijke scheepbaare Rivieren,

ren, maaken deeze Provincie bij uitſtek tot den Handel geſchikt. Ook zou zij zeer bloeijend zijn, wanneer men de ſlavernij daar uit verbande; wanneer men in plaats van de Tabaksplanting eenen zedelijk beteren en voordeeligeren Landbouw invoerde; eindelijk wanneer de geest der Catholijke Leere die neiging tot orde, tot regelmaatigheid en tot geſtrengheid niet veränderd hadt, welke de overige Gezindheden kenmerken, en op de orde in de politieke en burgerlijke zaaken eenen zo grooten invloed hebben. De zeden der Catholijken zijn zagt, zo als bij de omwenteling wel bijzonder gebleeken is. (1)

Mijne ſnelle Reize door deezen Staat heeft mij niet toegelaaten, de Geſchiedenis van die Jeſuiten te onderzoeken, welke, vóór de affchaffing van hunne order, in de Graafſchappen *Charles* en *May* zo heerlijke Etablisſementen bezaten, en beſchuldigd werden, dat zij *Harams* van zwarte Slaavinnen onderhielden, waar uit eene gemengde ſoort van menſchen voortgeſproten is. Men heeft mij verzekerd, dat veele van die

(1) Dat de geest der Catholijke Leere tegen de Orde, de regelmaatigheid en de zedelijke geſtrengheid rechtſtreeks aandruischt, is zeer natuurlijk; want in eenen godsdienst, volgens welkers leerſtellingen men door geld vergeeving van alle zonden, en zelfs van de zodanige, welke nog niet gepleegd zijn, kan koopen, moet noodwendig alle zedelijkheid ophouden. Hoe meer het denkbeeld wordt voortgeplant, dat men zich door penitentien, aalmoesſen, erfgiften aan luije Buiken, enz. van zonden kan reinigen; dies te meer geraaken misdaaden en 't verderf der Zeden algemeener in zwang. Het is hier de plaats niet deeze beſchouwing verder uit te breiden; maar deeze werken zijn reeds toereikende, om den denkenden Leezer opmerkzaam te maken. *Aanmerking van den Prof.* J. R. FORSTER.

die Jesuiten in 't huwelijk getreeden, en in 't bezit van groote eigendommen waren (1).

In Maryland wordt, even als in Virginiën, Katoen ingezameld; — maar in 't algemeen maakt men geen werk genoeg, om den aanbouw en de voortbrengselen daar van op eenen beteren voet te brengen, noch dezelve te zuiveren. Familiën, welke spaarzaam zijn, vergenoegen zich daar mede, dat zij van het katoen gemeene, doch warme, Stoffen maaken, en met zodanige Stoffen zijn ook de Negers van den Generaal *Washington* gekleed. Ik heb zeer schoon katoen bij hem gezien; men zou daar van best Neteldoek hebben kunnen maaken. Eene Fransche Vrouw heeft te Alexandriën een voorbeeld daarvan gegeeven, dat echter niet is nagevolgd. Wanneer men doch zo veele Slaaven heeft, waarom gebruikt men dezelve dan niet, om het katoen te zuiveren, te spinnen, enz.? Ik heb het reeds gezegd: de Slaaf doet zo weinig als hij kan, en de Heer bemoeit zich met niets; de *Overseer*, of Opziener, denkt op niets anders als op de middelen, om zijn gering eigendom te vergrooten.

Dergelijke verdrietige omstandigheden zulien zekerlijk ten laatsten eene afkeerigheid van de Slavernij ten gevolge hebben. Voegt hier bij de uitvinding van zodanige Werktuigen, wier gebruik minder kostbaar dan dat van Slaaven is. Zo heeft men, bij voorbeeld, in Zuid-Carolina een Werktuig uitgevonden, om Rijst

te

(1) Deeze goede Nonnen uit Vlaanderen, die zich onlangs, uit eene heilige wanhoop, naar Maryland ingescheept hebben, zullen daar die godsdienstige dweepzucht niet vinden, welke zij met weêrzin in haar Land zagen uitroeijen.

te dorschen en te zaaijen, waar door de invoer der Negers onnoodig wordt.

Zekerlijk zijn in Maryland en Virginiën voortreffelijke streeken Lands, zelfs onder diegeenen welke Tabak voortgebragt hebben, en thans verlaaten zijn. Om dezelve vruchtbaar te maaken, zou men niets anders te doen hebben, dan dezelve te mesten en met iets anders te bezaaijen; bij voorbeeld, in 't eerste jaar met Maïs (1); in 't tweede jaar met Koorn; in 't derde jaar met Klaverrupsen, enz.; maar dit vordert eenige moeite, en de Heeren van Slaaven willen dezelve niet op zich neemen.

In Maryland en Virginiën ziet men weinig goede Weiden, en nogthans is de grond daar toe geschikt; dezelve is hellende, en wordt genoegzaam bevochtigd. Om de moeite te bespaaren wordt door de Inwooners weinig hooi ingezameld; het hooi, dat zij hebben, is middelmaatig of slegt, en niet genoegzaam om hun Vee te voeden. Aan de andere zijde planten zij ook niet, als in de Noordelijke Staaten, Aardäppelen, Wortelen en Raapen voor hun Vee; zij willen liever die voortbrengselen betaalen, welke men hun uit het Noorden toevoert. In den Winter voederen zij hun Vee met den *top* van Maïs, dat is met zijne bladeren, en het soort van malsch kruid, dat in den bast gevonden wordt. De Paerden houden veel van hetzelve.

Het Vee wordt in den Winter noch voor wind en regen beschut, noch gevoederd; ook heeft men mij ge-

(1) De toebereiding van het Land door de Maïs is naderhand voortreffelijk voor het Koorn, om dat de grond wel omgespit en van onkruid gezuiverd is; en om die reden laat men altoos de inoogsting van het eene op het andere volgen.

gezegd, dat veel van hetzelve van honger en koude sterft, en dat het Vee, 't welk de Lente beleeft, ongemeen mager is. Daar uit volgt dan ook, dat men in den Winter en de Lente zeer slegt vleesch te eeten bekomt.

De Virginiërs hebben eene elendige pracht; verscheide persoonen, die met hun op eene vertrouwde wijze verkeerd hebben, verzekerden mij, dat de rijksten niet meer dan vijf of zes hembden hadden: gewoonlijk hebben zij 'er slegts twee of drie; zo dat, terwijl men het eene draagt, het andere gewasschen wordt. De Waschters zijn zeer vaardig, en de hembden fijn, en even zo is het met de zijden kousfen gelegen. De uitzet van eene jonge dochter, die in 't huwelijk treedt, bestaat slegts in eenige hembden. Hier bij komt nog, dat men van 't gebruik der Servetten niets weet, dat men zijden dasfen draagt, en dat men zich, in plaats van met witte neusdoeken, den neus of met de vingers snuit (1), of ook met een zijden doek, die te gelijk tot eene das, tot een Servet, enz. dient.

Deeze gewoontens kwamen mij vreemd voor; ik heb de oorzaak daar van nagevorscht, en geloof dezelve in de slavernij des Koophandels, waar in dit Land door de Engelschen gehouden is, gevonden te hebben. De Engelschen leverden hun alles, en gaven zodanige artikelen den voorrang, die zij zelfs voortbragten, of zich zeer goedkoop, en uit de eerste hand, konden verschaffen. Nu hebben de Engelschen weinig Lijnwaaten; voornaamlijk hadden zij dezelve wei-

(1) Ik heb dit gebruik bij zeer wel opgevoede Amerikaanen gezien.

weinig, vóór de oprichting der Manufacturen in Ierland. Zij wilden dus liever de Amerikaanen gewennen, het Lijnwaat te ontbeeren, dan hetzelve voor hun in Frankrijk en Holland koopen; zulks zou groote uitschotten verëischt hebben, en zij waren niet genegen dezelve te doen. Om die reden dragen de Amerikaanen zo veele *Shalles* en geene *Mantelets*. De Engelschen hebben de eersten, en weinig Zijden Stoffen.

De Engelschen hebben hunne wijze van inënting in dit Land overgebragt, maar men heeft hier de voorzorgen, die zij verëischt, tot volkomenheid gebragt.

Wanneer men in Virginiën de pokken inënt, is men gehouden zijne nabuuren in den omtrek van twee Mijlen kennis daar van te geeven; dit is een voortreffelijk gebruik om de besmetting voor te komen. De inënting is hier niet gevaarlijk; de Generaal *Washington* heeft mij gezegd; dat hij verscheide maalen zijne Negers te gelijk hadt laaten inënten, zonder één derzelven daar bij verloren te hebben.

De Generaal zeide mij nog, dat de bevolking overal toenam, schoon de emigratie uit Virginiën naar de Ohio groot ware.

Virginiën levert zonder tegenspraak de schoonste Paerden; maar zij zijn 'er eens zo duur als in de Noordelijke Staaten.

Het gebruik der *races*, of wedloopen, door de Virginiërs van de Engelschen ontleend, is thans geheel in verval. Zij hadden daar toe verscheide beroemde plaatsen, die echter bijna alle verlaaten zijn, en dit is zeer goed, vermits men bij zodanige gelegenheid speelde, zich aan dronkenschap overgaf, en twist verwekte.

De Generaal *Washington* heeft mij gezegd, dat hij in

in dit opzicht eene groote verändering bij zijne landgenooten bespeurd heeft; dat men zich minder aan dronkenschap overgaf; dat men zijne gasten niet meer tot drinken noodigde; dat men zijne eere niet meer daar in stelde, om dezelve dronken naar huis te laaten gaan; dat men in de herbergen geen van die razende partijen meer hieldt, die eertijds zo gemeen waren; dat men thans eenvoudiger in de kleeding was; dat de zittingen der Hoven van Justitie niet meer, als eertijds, tooneelen des spels, der dronkenschap en des bloedvergietens waren; en dat eindelijk het onderscheid der standen allengskens begon te verdwijnen.

Men rekent het gebruik van het zout in Virginiën een half Schepel, of veertig Ponden, voor ieder hoofd; men haalt het meerendeels van Leverpool. Zo dit in alle de overige Staaten van Amerika even zo gelegen is, ziet gij, dat wij in ons Werk over *Frankrijk en de Verëenigde Staaten* de laagste som hebben opgegeeven, toen wij het gebruik van zout in Amerika slegts op twintig Ponden voor ieder hoofd gesteld hebben.

In Virginiën wordt veel pekelvleesch gegeeten; en men heeft mij verzekerd, dat dit zeven-agtste van het vleesch, dat algemeen gebruikt wordt, bedraagt.

De Generaal *Washington* heeft mij gezegd, dat hij tot zijn huisgezin ten naaste bij vierhonderd Schepels zout gebruikte. Hij heeft driehonderd Slaaven, en zijne Familie bestaat in omtrent twintig persoonen; tot de inzouting der Elft, die hij in de Potowmac vangt, heeft hij eene veel grootere hoeveelheid zout noodig.

Noch in de Steden, noch op het platte Land vindt men Markten, of Vleeschhallen; dit is een noodwendig

 dig

dig gevolg der groote eigendommen, der verre afstanden, die tusschen dezelve gevonden worden, en der Slavernij.

De Steden in Virginiën zijn, zo men mij gezegd heeft, van weinig aangelegenheid, zelfs *Norfolk* en *Richmond* met zijn Capitool niet uitgezonderd.

Dit Capitool maakt de Virginiërs schier zinneloos. Zij beelden zich in, dat zij, even als de Romeinen, eens de Aarde Wetten moeten voorschrijven.

In Virginiën zijn weinig Manufacturen. De Generaal *Washington* heeft mij gezegd, dat veertig Mijlen van Alexandrien eene Glasblazerij was, die in het voorgaande jaar meer dan tien duizend Ponden aan Glas hadt uitgevoerd.

Nogthans, in weerwil der algemeene traagheid, die in deezen Staat heerscht, wordt het beroemd kanaal uit de Potowmac voortgezet; men is reeds over de kleine watervallen gekomen, en thans werkt de Maatschappij aan de groote.

In Virginiën hoort men meermaalen van misdaaden spreeken, dan in de Noordelijke Staaten. Dit is weder een gevolg der groote eigendommen, der pracht en der Slavernij; geduurende mijn verblijf aldaar hoorde ik van eenen man spreeken, die, schoon welgesteld zijnde, zijnen broeder vermoord hadt, om deszelfs Goederen na zich te trekken.

De meenigte der misdaadigers moet misschien ook daar aan toegeschreeven worden, dat de Engelschen hunne misdaadigers het liefst naar deezen Staat voeren. In eene Amerikaansche Courant las ik deeze woorden: „ Men heeft te London agtendertig Misdaadigers aan boord van *the Secret*, Capitein *Burke*, gebragt, om naar Virginiën gevoerd te worden.

Is

Is dit niet een Land vergiftigen? Heeft men het recht, om een vijändelijk Land, en dies te meer een vrienden-Land, waar mede men in vreede leeft, te verpesten? Ware het niet beter den weg der Amerikaansche Quakers in te slaan, om de Misdaadigers allengskens tot beterschap te brengen? Zij zouden allen daar bij winnen.

Overal waar pracht, en voornaamlijk elendige pracht, heerscht, aldaar zijn de levensmiddelen, zelfs van de eerste noodwendigheid, duur. Ik ondervond zulks in Virginiën, waar ik in de herberg voor een avondëeten, dat mij in Pensylvanie 3 Livres, en in Connecticut 40 Sols gekost zou hebben, 5 Livres 5 Sols, of een Piaster, betaalde. — De Porter, de Wijn, alles wordt tot eenen zeer hoogen Prijs gerekend; nogthans is deeze duurte met andere oorzaaken verbonden, die in 't vervolg ontwikkeld zullen worden.

NEGEN EN DERTIGSTE BRIEF.

Over den Virginischen Tabak, en over de Noten of Tabaksmunten.

Ik heb, mijn Vriend, met genoegen gezien, dat het uitmuntend artikel *over den Tabak*, dat gij in ons Werk *van Frankrijk en de Vereenigde Staaten* hebt ingelascht, op eenige geringe feilen na, in alle zijne bijzonderheden naauwkeurig is.

Het is eene onlochenbaare waarheid, dat de Tabak eenen vasten en vruchtbaaren grond vereischt, als ook eene aanhoudende zorgvuldigheid, om hem te verplanten, te wieden, van ongedierte te zuiveren, op

 den

den behoorlijken tijd in te zamelen, te droogen, te ſpinnen, in te pakken, enz.

Slegts een rijke oogst, eene ontblooting van alles en gebrek aan voedſel, waar toe men de arme Negers veröordeelt, kunnen de kosten opweegen, welke de Tabak, eer hij in 't Pakhuis gebragt wordt, veräischt. Ook neemt den bouw deszelven geduurig meer af, naar maate de goede Landerijen uitgemergeld worden, en men, wegens de verbreiding van menschlievende grondſtellingen, de handen van Slaaven minder noodig heeft. Ook ziet men reeds in Virginiën, hoe geheele ſtreeken Lands omtuind worden, en Koornlanden en Weiden de plaats des Tabaks inneemen. Men wordt hier dies te meer aangemoedigd, om den Koornbouw den voorrang te geeven, vermits dezelve veel opbrengt: een Schepel Zaad brengt twintig of dertig andere voort. Dit Systema wordt gevolgd van alle Eigenaars, die hunne belangen kennen, en onder dit getal ſtel ik den Generaal *Washington*, die van den Tabaksbouw geheel heeft afgezien.

Ach! kenden de Virginiërs onze behoeftens, en de Producten, die wij zoeken en duurder betaalen, beter, zouden zij dan zich, bij voorbeeld, niet toeleggen, om het katoen (1), dat zij inzamelen, en welks gebruik in Europa zo ſterk toeneemt, tot groote-

(1) Men geeft nogthans dit Katoen den voorrang boven dat van Georgien; en in 't algemeen behoeft men zich niet te verwonderen, dat zo veele menſchen naar Georgien emigreeren. De Natuur heeft deezen Staat wel bijzonder begunſtigd. Indigo, Rijst, Hennip, Vlas, Teer, voortreffelijk Timmerhout, Verf- en Schrijnwerkers hout, Oranje-, Olijf- en Moerbezieboomen, enz. alles wordt daar gevonden: ook worden de Landerijen aldaar ſterk gezocht.

eere volkomenheid te brengen? — Ik zal mij, mijn Vriend, hier niet uitbreiden over de wijze op welke de Tabak geplant, ingezameld en toebereid wordt, noch van zijne onderſcheidene ſoorten ſpreeken. Verſcheide Autheurs hebben reeds omſtandige beſchrijvingen daar van gegeeven, welkers herhaaling ik onnoodig achtte: maar ik zal mij over een ſtuk uitbreiden, dat nog door niemand opgehelderd is, ik meen over de *Tabaksmunt*, een ſoort van kunſtig geld, welks gebruik bewijst, dat men zich niet zo zeer over het gebrek der metaalen behoeft te bekommeren, zo als men doet. Onder eene vrije Regeering, en in eenen vruchtbaaren Staat, kunnen de geſtadige voortbrengſelen der Aarde aan alle ſoort van teken de waarde des Gelds bijzetten.

De Staat heeft openbaare Pakhuizen, waar in de Tabak gebragt wordt, en waar over Opzieners geſteld zijn, die gelast zijn de qualiteit deszelven te onderzoeken; wanneer zij hem verkoopbaar (*merchantable*) oordeelen, wordt de Tabak in de Pakhuizen aangenomen, en men geeft den Eigenaar eene *Noot* van de meenigte der Vaten, die hij in bewaaring gegeeven heeft. — Deeze Noten circuleeren in 't publiek, als wezenlijke Geldwaardens, en worden tot den bekenden Prijs des Tabaks aangenomen. — Wanneer men Goederen in ruiling geeft, zo wint men bij deeze Noten.

De Prijs des Tabaks verändert zich niet naar reden van het gewas (1), maar in opzicht tot de plaatſen, waar

(1) Men onderſcheidt verſcheide ſoorten van Tabak naar zijne qualiteit. Deeze zijn de naamen van ſommige dier ſoorten: *Thick ſoint*, — *Shoeſtring*, — *Thickſet*, — *Sweet ſcented*, — *Oeronoke*.

De

waar dezelve bewaard wordt. De meer of minder strengheid der Opzieners is de eenige oorzaak van deeze verscheidenheid in de Prijzen. — De naamen der plaatsen zijn, volgens haaren rang, de volgende: — 1) *Hanover court.* — 2) *Pittsburg.* — 3) *Richmond.* — 4) *Cabbin-point*, enz. Wanneer de Tabak te Richmond zestien tot zeventien Schellingen geldt, dan kost die van Hanover een en twintig tot twee en twintig Schellingen.

De soorten van Tabak gaan, wanneer zij niet van de eerste qualiteit zijn, van de eene plaats naar de andere, om aangenomen te worden, en wanneer zij overal geweigerd worden, gaan zij als Contrebande naar de Eilanden, of worden in het Land gebruikt.

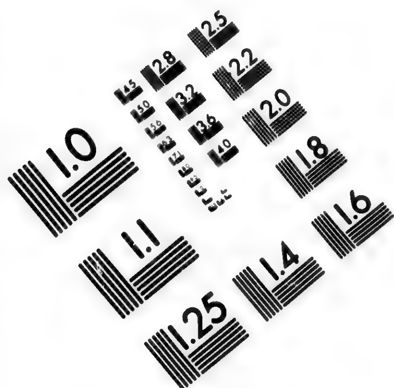
De Tabak wordt tweemaal ingeoogst. Die van den eersten Oogst alleen wordt in 't Pakhuis gebragt. De Tabak van den tweeden Oogst wordt in 't Land gebruikt, of als Contrebande naar de Eilanden gevoerd.

Daar nu in Virginiën omtrent tagtig duizend Vaten Tabak ingezameld worden, zo circuleert ook de waarde van dat beloop in Noten in den Staat. Het Vat in Virginiën tot tien Ponden gerekend, geeft agt honderd duizend Ponden, of omtrent dertien of veertien millioenen Livres; want één Pond is ten naaste bij zeventien Livres tien Sols waardig. Om die reden hebben de Virginiërs niet zo veel Zilver- of Kopergeld noodig; de snelle omloop van die Noten doet dezelfde diensten; want eer de Tabak werkelijk afgeleverd wordt,

De Virginische Tabak is zwart, niet olieächtig, dik van bladen en goed tot Snuiftabak.

De Tabak van Maryland is geel en droog, en wordt van de Hollanders, die denzelven kaauwen, voor de beste soort gehouden.

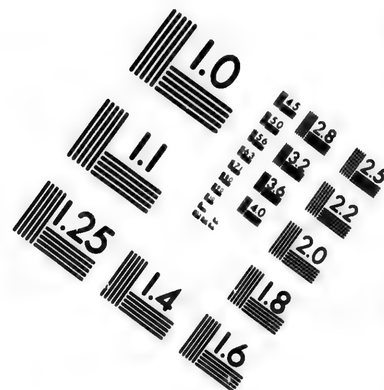
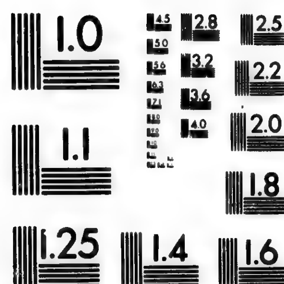
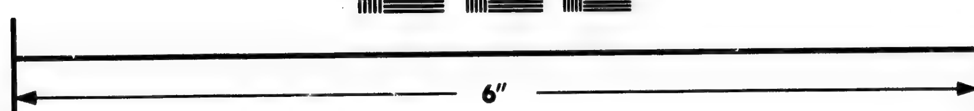
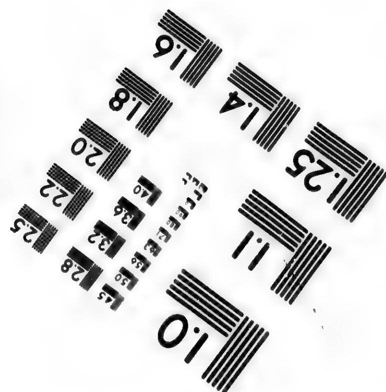
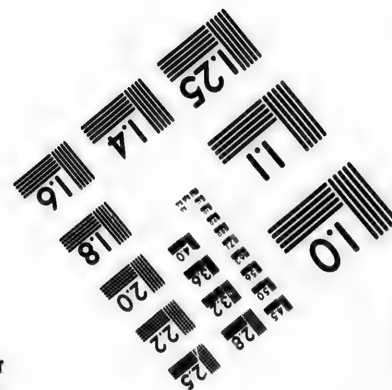

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

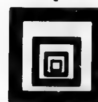

CIHM/ICMH Microfiche Series.

CIHM/ICMH Collection de microfiches.

wordt, is de Noot dikwijls reeds door dertig handen gegaan. Nog eene andere reden maakt de kleine Munt schaars of weinig noodzaakelijk. In Virginiën zijn de groote Eigendommen gemeen, en de Eigenaars winnen bijna alles wat zij gebruiken op hunnen eigenen grond, of houden rekening met hun, die hen dezelve leveren.

In het tweede geval is de kleine Munt daar noodzaakelijk, waar veele kleine huishoudingen, Ambagtslieden, of onafhanglijke Daglooners zijn. Maar deeze soort van lieden wordt in Virginiën niet gevonden; bijna al het werk wordt daar door Slaaven verricht, die zich of van zodanigen arbeid onderhouden, of daar voor van anderen onderhouden worden, en nooit ter markt gaan.

In de Steden wordt door de Koopliedon hetgeen zij noodig hebben in 't groot gekocht, of zij neemen, om de Kopermunt te kunnen ontbeeren, hunnen toevlugt tot andere hulpmiddelen.

Wanneer, bij voorbeeld, te Alexandriën eenen Os geslagt wordt, neemt ieder Burger een groot gedeelte daar van, dat hij inzout. Bij kleinigheden snijdt men de *Pisterines* en Stukken van zes Sols in twee of drie deelen, en deeze circuleeren alsdan in hunne evenredige waarde. Dit gebruik geeft aanleiding tot groote bedriegerijen. Dikwijls snijdt men eenen Dollar in drie stukken; waar van de eigenaar het middenste behoudt, en de beide andere voor halve-Piasters uitgeeft. — Lieden die geen schaal, noch tijd of lust tot weegen hebben, zijn genoodzaakt dezelve aan te neemen. Wanneer zij vervolgens weder daar mede betaalen, weegt men dezelve, en zij verliezen alsdan het geen zij te ligt zijn.

En-

Engeland zondt vóór den Oorlog eene Lading goed geslagene *Pences* of Stuivers herwaarts; de wetgeevende Vergadering wees dezelve te rug.

Niettegenstaande het kleine hulpmiddel, om het zilvergeld in stukken te snijden, verliezen de Virginiërs echter veel; men berekent dat daar door een huishouding in de Stad eens zo veel kost. Het gebrek aan Kopermunt bewijst derhalven te gelijk eene slegte orde en armoede.

Ik kome weder tot den Tabak en de Tabaksnoten te rug. Men maakt een onderscheid tusschen den *gerolden* en *gevoerden* (*waggoned*) Tabak. De gerolde Tabak is in een Vat besloten, dat men van de plaats, waar hij ingezameld is, naar de plaats rolt, waar hij in 't Pakhuis gebragt, of verkocht zal worden (1). Om het Vat niet te beschadigen, worden twee sterke hoepels om hetzelve gelegd, op welken het voortgerold wordt. Hier van maaken slegts de weinig bemiddelde Eigenaars gebruik. — De Prijs van deezen Tabak is minder dan die, welke in Vaten gepakt, en op Wagens, *Waggons* genoemd, vervoerd worden.

Alhoewel de Tabak op eene verbazende wijze den grond uitmergelt, neemen echter de Amerikaanen niet het geringste middel bij de hand, om zijne kracht te

(1) Somtijds laat men ook de Vaten op twee stukken hout voortsleepen. Deeze beide handelwijzen zijn blijken van eene groote armoede. Een Reiziger ontmoette eenen Boer, die zijn Tabak op deeze wijze voortrolde, en vraagde hem, of hij met den Prijs deszelven te vreeden was...... „ Gave God, was zijn antwoord, dat ik alle de bladen konde verzamelen, en dezelve verbranden, zo dat niets meer daar van overig bleef; ik zou daarom dies te gelukkiger zijn!"

te doen herleeven. Zij putten hem uit, zonder verder iets ter zijner-versterking te doen, en verlaaten hem, wanneer hij weinig meer voortbrengt.

In vruchtbaare Landerijen geeven vier of vijf Planten één Pond Tabak; in onvruchtbaare zijn 'er tien noodig. Aan de Missisippi geeven twee of drie Planten één Pond.

In Virginiën en Maryland ziet men veele verlaatene Landerijen. De Eigenaars willen liever eenen nieuwen grond vruchtbaar maaken, dan den ouden grond weder versterken. Nogthans is de verlaaten grond nog altoos goed, om iets voort te brengen, voornaamlijk als men dien door mesting eenigzins wilde verbeteren.

Aangezien de Tabaksnoten eene waare circuleerende Munt zijn, maakte de Regeering van Virginiën, in den laatsten Oorlog, gebruik van het vertrouwen, dat het Volk daar in stelde, door eene meenigte andere Noten in omloop te brengen, schoon zij geen Tabak voorstelden. Op het einde van den Oorlog begon men Fondsen aan te wijzen, om deeze Noten te betaalen, hetgeen ook reeds ten deele geschied is.

De Staat van Virginiën ontfangt den Tabak in betaaling der belastingen, en neemt dien tot den Prijs van agt en twintig Schellingen aan; dat een groot voordeel voor den Eigenaar is. De reden, waarom de Prijs zo hoog gesteld wordt, is echter niet gemaklijk te begrijpen.

De Staat verkoopt hem alsdan. Hij bekomt twee derdedeelen der betaaling in *Militaire warrants*, eene soort van Obligatien, en het andere derde-deel in Geld.

Dit laatste derde-deel wordt gebruikt, om de Inte-

teresten der overige *Warrants* en de kosten der Regeering te betaalen.

Van ieder Vat (dat naar de Wet duizend Ponden bevat) betaalt men dertien Schellingen voor Pakhuishuur; maar deeze dertien Schellingen worden alleen door den Kooper, als hij den Tabak laat afhaalen, betaald.

Deeze inkomſte dient om de bezoldingen der Opzieners te betaalen, en een Fonds te maaken, om bij brand de Eigenaars van vaste Goederen ſchadeloos te houden. Te *Richmond* brandde vóór eenigen tijd een aanzienlijk Pakhuis af, in welks plaats men een nieuw van tigchelſteenen bouwde, en de ſchade werdt door den Staat vergoed.

De Staat heeft ook op zich genomen alle de valſche Noten, welke eertijds gecirculeerd hebben, te betaalen.

Deeze ſtukken bewijzen noodwendig, hoe voortreffelijk een zodanig Etablisſement voor de circulatie, en de vergrooting der bezigheden is.

Wanneer Vreemdelingen Tabak, en wel voor Frankrijk, koopen, moeten zij op twee kortingen, die men hun doet, acht geeven. De eerſte bedraagt omtrent twaalf Livres van het Centenaar, en de tweede in eene vrij groote en zeer willekeurige ſom voor de *Tarra*.

De Virginiërs ſnuiven noch kaauwen geen Tabak; ſommigen onder hun rooken. — Maar dit gebruik is niet zo algemeen als in de Carolina's, waar men zeer ſterk rookt.

Ik zal hier niet van den Tabakshandel ten opzicht van Europa ſpreeken; maar ik moet u zeggen, dat de Virginiërs zeer wenſchen, dat die Handel eens eindelijk vrij in Frankrijk worde. Zij klagen, dat zij aan de

de Monopolie der Pagt onderhevig zijn. Zo dezelve vrij in ons Vaderland ingevoerd mogt worden, zo men de inkomende rechten daar van eenigzins gering ftelde, zouden de Amerikaanen, zonder twijfel, Frankrijk tot het Pakhuis van deezen Tabak maaken, waar mede zij thans Europa overftroomen. Gij weet, dat deeze uitvoer meer dan honderd duizend Centenaars bedraagt. Engeland, dat niet meer dan tien of twaalf Centenaars gebruikt, verftrekt hem tot een Pakhuis, en voert de rest weder uit. Het betaalt dien Tabak met eigene Landproducten, en dus kund gij oordeelen, welke Winst het bij de ruiling heeft. Hier bij moet nog gerekend worden het voordeel der Commisfie, de verteering van eene meenigte Amerikaanen, welken deeze Handel naar London brengt, benevens veele andere zaaken, die een noodwendig gevolg daar van zijn.

Deeze zijn de voordeelen, welke Frankrijk in zijne magt heeft Engeland af te winnen; wanneer het de Pagt affchaft, en de inkomende Rechten op den Tabak vermindert. Het Recht, dat de Tabak in Engeland betaalt is te groot, dan dat de Amerikaanen dat Land langer den voorrang zouden geeven. Het bedraagt één Schelling vier Pences, of omtrent drie en dertig Franfche Sols, van ieder Pond. Het voorbeeld van Engeland bewijst in dit opzicht, dat men onrecht heeft te vreezen, van dit artikel geene inkomften meer te zullen trekken, wanneer men dien Handel vrij laat. Schoon Engeland weinig Tabak gebruikt, bedraagt nogthans de belasting op denzelven twaalf tot vijftien millioenen.

De ontelbaare behoeftens van dat Eiland laaten het nog lang niet toe, dat Recht te verminderen, om

met

met Frankrijk het evenwigt te houden. Gaa derhalven voort, uwe Theorie bekend te maaken (1).

De ſterke Conſumptie van Tabak op de gantſche Aarde, en de verhinderingen, welke bijna alle Regeeringen daar aan toebrengen, moeten de Amerikaanen aanmoedigen, om den Tabaksbouw verder voort te zetten; want daar hunne Tabak zo goedkoop als mogelijk is, daar zij met geringe kosten de Zee beploegen, en hun in ſtoutheid, vlijt en nijverheid geen Volk gelijk komt, kunnen zij op zich neemen, de gantſche Aarde met dit Product te voorzien.

Bij voorbeeld, Spanje zal zonder twijfel een Markt voor de Amerikaanen worden. — Men gebruikt daar veel Rook- en Snuiftabak, die voor rekening van den Koning aldaar verkocht wordt. De Schrijver van de Nieuwe Reize in Spanje (*Nouveau Voyage en Espagne*) begroot de Winst daarvan op twintig millioenen Franſche Livres (2); alle deeze Tabak wordt van

(1) Zij is door de Nationaale Vergadering ten deele aangenomen. De Monopolie is afgeſchaft, de Handel en het maaken van Tabak zijn vrij. De Amerikaanſche Tabak is ſlegts aan eene belasting van 25 Livres het Centenaar onderhevig. Men heeft tot het maaken en het debiet des Tabaks Patenten of Verlofbrieven gemaakt, doch ongelukkigerwijze heeft men die heerlijke ſchikkingen daar in tegengewerkt, dat men nevens dezelven eene Fabriek heeft aangelegd, die hem voor rekening der Natie maakt. Dit is eene van die nadeelige vindingen, die het voorige Ministerie, om zijne verkwisting te bedekken, en zich Creaturen te maaken, konde uitvoeren, doch die der Nationaale Vergadering onwaardig was. Eene Natie moet noch fabriceeren, noch Handel drijven: ieder Nationaal Gezelſchap is nadeelig voor de nijverheid en den ondeelbaaren welvaart.

(2) Deeze Schrijver, die in Spanje lang als Franſche Ambasſadeur gereſideerd heeft, en thans met eene gewigtige zending naar het Noorden belast is, die bij gevolg de Regeering van Frankrijk wel

van de Portugeezen geleverd, die hem uit Brazilien haalen, en welken de Spanjaarden boven alle andere verkiezen. Volgens hun laatste Pagt-Contract geeven de Portugeezen het Pond voor minder dan tien Sols, en de Koning verkoopt het voor tien Livres. Na den afloop van dit Contract, zegt deeze Schrijver, konden de Amerikaanen, wanneer zij zich tot eenen minderen Prijs aanboden, ligt den voorrang bekomen.

Alle de Snuiftabak, die wettig in Spanje gebruikt wordt, komt van het Eiland Cuba. De Koning betaalt hem iets duurder, als dien uit Brazilien, en verkoopt het Pond insgelijks voor tien Livres. — Voor de Fabriekkosten en de bezolding der Bedienden moet omtrent veertig Sols van ieder Pond afgetrokken worden.

De hooge Prijs des Tabaks maakt den Sluikhandel noodwendig. Ook wordt dezelve sterk gedreeven, schoon hij die denzelven invoert met de doodstraffe bedreigd wordt; maar deeze straffe wordt niet ter uitvoer gebragt.

De geraspte Tabak is aldaar streng verboden; nogthans zegt de zo even aangehaalde Schrijver, dat in 1785 in voorslag gekomen was, om dit verbod in te trekken, vermits de inkomste van verbeurtverklaaringen (*Fiscus*) daar door grooter zou worden.

In de Spaansche Coloniën, waar men de Tabaksplanting beproefd heeft, slaagt hij zeer wel; als in Mexico, op de kust van Caracas, en wel bijzonder in

wel moest kennen, vergist zich, wanneer hij in hetzelfde artikel de voordeelen van den *Fiscus* in Frankrijk op de Tabakspagt tot 120 millioenen bepaalt: men weet dat deselve slegts 28 of 30 millioenen bedragen.

in Louisiana en Trinidad, twee Colonien, wier Tabak misschien eens alle andere voorgetrokken zal worden. In Mexico wordt dezelve eerst sedert het jaar 1765 geplant. De verkoop deszelven, voor 's Konings rekening, bragt in 1778, in deeze Colonie alleen, vier millioenen harde Piasters op, en in 1784 zes millioenen; waar van echter de kosten der Planting en de belasting afgetrokken moeten worden. Het Spaansch Ministerie is voorneemens de Tabak van Louisiana, die niet zo duur, en beter dan die van Mexico is, in de laatste Provincie te laaten gebruiken.

De Tabak, welke aan de oevers der oostelijke Missisippi en aan de Ohio begint voortgebragt te worden, zal zonder twijfel eens het grootste gedeelte der Consumptie van Spanje en zijne bezittingen opleveren. Zonder twijfel zal ons Land ook daar van voorzien worden. Zijn vertier zal ongemeen groot worden, zo dra men den vrijen invoer toestaat; want het is door hun, die de geheimen der Pagt kennen, beweezen, dat de Consumptie van het Koningrijk meer dan 30,000,000 Livres beloopt, in plaats van 15,000,000, zo als men ons tracht diets te maaken.

VEERTIGSTE BRIEF.

Over het Dal der Shenadore, en over de Landerijen in Virginiën en de overige Vereenigde Staaten.

Toen ik Alexandriën verliet, mijn Vriend, nam ik mij voor dat schoone Dal te bezoeken, dat in de achterste deelen van Virginiën van de Shenadore bespoeld wordt,

wordt, en waar van de Heeren *Jefferson* (1) en *Crevecœur* ons eene zo aanlokkelijke befchrijving geleverd hebben; daar bij was mijn oogmerk door het Dal van Lancaster te rug te keeren, en de deugdzaame Moravifche Broederen mijne hoogächting te betuigen; daar echter de in Frankrijk uitgebrokene omwenteling mijne te rug reize verhaastte, ben ik genoodzaakt mij, om u een denkbeeld van dat Land te geeven, waar men ons verzocht onze hutten op te flaan, tot de waarneemingen te bepaalen, door verfcheide Reizigers gedaan, die in dat zelfde jaar de Landerijen, tusfchen de verfcheidene ketens van Gebergtens gelegen, welke Virginiën van het westelijk Gebied affcheiden, doorgereisd en met veel zorgvuldigheid onderzocht hebben.

Men kan de Vereënigde Staaten in twee Deelen fcheiden, tusfchen welken de Natuur eene zeer kenbaare fcheidlinie getrokken heeft, naamlijk het oostlijk en westlijk Deel. Het eerfte, dat de dertien Vereënigde Staaten bevat, heeft aan den Atlantifchen Oceäan, langs de kusten, eene uitgeftrektheid van omtrent agt honderd vijftig Engelfche, of drie honderd gemeene Franfche Mijlen. Het binnenfte des Lands wordt van verfcheide ketens van Gebergtens, evenwijdig met de kust, die van het Zuid-Oosten naar 't Zuid-Westen loopt, doorgefneeden.

De ruimte tusfchen de Zee en de eerfte keten van Gebergtens, welke *fouth-mountains*, het zuidelijke of blaauwe Gebergte, genoemd wordt, is bijna twee honderd twintig Engelfche, of zestig tot zeventig Franfche Mijlen breed.

Dit

(1) De Heer *Jefferson* noemt het *Shenandoah.* Zie de befchrijving, die hij daar van geeft: *Notes on Virginia*, pag. 29.

Dit Deel kan weder in twee gelijke Deelen gesneeden worden. Het eerste, naast aan de kusten, is van Jersey naar het Zuiden eene weinig vruchtbaare en weinig gezonde Zandvlakte; doch van dien zelfden Staat naar het Noorden gaande, is de grond tamelijk vruchtbaar en gezonder.

Het andere Deel ligt iets hooger, en heeft eene grondlaag van Granit en Quartz, waar op eene laag Klei ligt. Boven dezelve bevindt zich eene niet zeer diepe laag van Plantenäarde, welke de eigenschap heeft, het water bij zich te behouden. De grond is daar door in 't algemeen weinig vruchtbaar en ongezond, voornaamlijk in de deelen, die naar 't Zuiden liggen.

Echter vindt men in dat Deel van tijd tot tijd verscheide aanzienlijke streeken, waar voortreffelijke Landerijen zijn, zelfs op eenen niet zeer grooten afstand van de kusten. Ook in de koude streeken treft men dergelijke aan; maar, wegens de Oudheid der Etablissementen, zijn de Landerijen aldaar duur.

Tusschen de Zuidelijke en Noordelijke Gebergtens, dat van de Inboorlingen het *Gebergte zonder einde* genoemd wordt, ligt een Dal, dat de zelfde richting als deeze beide ketens van Gebergtens heeft. Dit Dal is omtrent vijf en dertig tot veertig Mijlen, en somtijds minder, breed. De Landerijen zijn 'er zeer goed, en de grond is kalkächtig. Zij hebben eene genoegzaame helling, om den afloop des waters te bevorderen, doch niet genoeg, dat het Aardrijk niet overstroomd zou kunnen worden, door de menigvuldige Plasregens, waar aan Amerika onderhevig is, en welke dikwijls de hoop van den Landman, voornaamlijk in den Ploeg- en Zaaitijd, verijdelen. In deezen

Oord,

Oord, waar ook de lucht gezond is, hebben de Staaten van Penſylvanie en New-York hunne ſchoonſte Etablisſementen. Het gedeelte van dit Dal, waar men zich met de minſte kosten kan nederzetten, en eens het meeste voordeel genieten, ligt tusſchen de Rivieren Potowmac en James.

Maar alvoorens in eenige bijzonderheden te treeden, moet ik u kortelijk over de Landerijen aan geene zijde ſpreeken.

Het Deel daar van tusſchen het Noordelijk Gebergte en den keten der *Alleghennys*, dat men als de ruggraat van dit Vastland beſchouwen kan, is eene onafgebrokene Rij van harde Zandſteenbergen, die, op eenige uitzonderingen na, weinig tusſchenruimte, die tot den Landbouw dienſtig is, overlaaten, en het tranſport der Levensmiddelen op eene zonderlinge wijze bezwaarlijk maaken.

Van den top der *Alleghennys* ſtroomen eene meenigte Rivieren naar het Westen, juist in eene tegengeſtelde richting van die, welke aan de Oostzijde naar de Atlantiſche Zee ſtroomen. De Landerijen aan de Westzijde worden geduurig beter, naar maate men nader bij de Ohio en de Misſiſippi komt. Ook zijn zij daar goedkooper, dan aan de Oostzijde der Gebergtens; maar 'er is nog geen uitvoer, zo naar de Havens van de Vereënigde Staaten, als naar de Spaanſche bezittingen; en de Spanjaarden leggen thans in Louiſiana en de Florida's eene Colonie aan, om met de magt en de bevolking der Vereënigde Staaten het evenwigt te houden.

Ondertusſchen is het waarſchijnlijk dat tusſchen deeze Westelijke Etablisſementen en Nieuw-Orleans

 ſpoe-

ſpoedig eene groote communicatie geöpend zal worden; en deeze hoop, gevoegd bij de omſtandigheid, dat het Land ongemeen vruchtbaar is, lokt zo veele Emigranten naar Kentucky, 't welk de Amerikaanen voor het *Land van belofte* aanzien.

Wanneer zij echter met deeze voordeelen in goeden ernst de nadeelen, die met dezelve verbonden zijn, wilden vergelijken, zouden zij zich zekerlijk liever in het Dal nederzetten, dat van de Shenadore beſpoeld wordt, en, zo als ik u reeds gezegd heb, tusſchen de Noordelijke en Zuidelijke Gebergtens ligt. Dit Dal biedt hun bijna alle de voordeelen der Westelijke Landen aan, zonder hunne nadeelen te hebben. Het ligt bijna in 't middelpunt der Vereenigde Staaten, en heeft niets van buitenlandſche vijanden te vreezen; het heeft in zijne nabijheid twee voornaame Rivieren, die beide haare uitwatering in de Baai van Cheſapeak hebben. Zij zijn, wel is waar, van haaren oorſprong af tot aan haaren mond nog niet ſcheepbaar; maar men is met den arbeid, dien men deswegens aan de Potowmac begonnen heeft, reeds zo ver gevorderd en tot ſtand gekomen, dat men aan zijne voleindiging in vijf of zes jaaren bijna in 't geheel niet behoeft te twijfelen.

Dit Dal geniet, wegens zijne meer Zuidelijke en bijzondere ligging, eene gelijkere gematigdheid der lucht, dan de overige Noordelijke Staaten. De Graanen overtreffen in ſchoonheid zelfs die van Penſylvanie. De Vruchten en andere Producten van Europa komen hier veel beter voort, dan ergens elders.

De Prijs der Graanen is daar thans als volgt: het Schepel Tarwe van zestig Engelſche Ponden kost vijf Schel-

Schellingen zes Sols van Virginiën (1), dat is, omtrent 4 Fransche Livres 12 Sols; terwijl een Schepel Tarwe van de zelfde zwaarte tegenwoordig te Philadelphia 7 Schellingen 6 Sols, Philadelphische Munt, of 5 Livres 5 à 10 Sols Fransch Geld kost (2). De Maïs staat met de Tarwe ten naaste bij in gelijken Prijs, schoon dezelve eenigzins duurder als in Pensylvanie is, wijl dezelve het voornaamste voedsel der Inwooners, en voornaamlijk der Negers, uitmaakt.

Wat den Prijs der Landerijen aangaat, dezelve richt zich naar hunne hoedanigheid; men betaalt voor den Akker 24 tot 90 Livres, terwijl de Landerijen van gelijke hoedanigheid in Pensylvanie 85 tot 500 Livres den Akker kosten.

Men onderscheidt 'er drie of vier soorten van Land; de *Bottom-Lands*, bij de Potowmac, Shenadore en Conococeague; de nieuwe kalkächtige Landerijen van de eerste hoedanigheid; die welke reeds uitgemergeld zijn; en eindelijk de Landerijen, die men *flatslands* noemt, welke geen kalksteenen bevatten, en in soort geringer zijn. Zelfs in het middelpunt van dit Dal vindt men geheele streeken Lands, die met rotsen bedekt zijn, en daarom niet bebouwd kunnen worden. Deeze Landerijen noemt men *barrens* of Woestenijën.

Gij

(1) De Virginische Schelling geldt circa 16 Fransche Sols.

(2) De Schelling van Pensylvanie geldt omtrent 14 Fransche Sols. De hooge Prijs van 't Koorn werdt in dat jaar door de buitengewoone navraag in Europa en de Coloniën veroorzaakt. De middelprijs der Tarwe te Philadelphia is 5 of 6 Schellingen; dat is, dat het Mudde te Philadelphia in een gewoon jaar 18 tot 20 Livres kost. — De middelbaare Prijs der Tarwe in Virginiën is 14 tot 15 Livres, en de Maïs van 36 tot 42 Sols het Schepel, of omtrent 10 Livres het Mudde.

Gij zult ú over het groot onderfcheid tusfchen de Producten van deeze en de Penfylvanifche Landerijen verwonderen. Men moet het echter eeniglijk toefchrijven aan de fterke bevolking van deezen laatften Staat, aan de nijverheid, orde en eensgezindheid zijner Inwooneren, en aan de gemaklijkheid, om die Producten te kunnen uitvoeren en verkoopen.

Nogthans zal dit Dal het laatfte voordeel eerlang in de uiterfte volkomenheid genieten; want zijne Tarwe en Meel wordt reeds meer dan honderd Mijlen ver over Land gevoerd. Zijn afftand van de Plaats, waar de Scheepvaart begint, naamlijk van George-Town, eene Stad waar van ik u reeds gefproken heb, bedraagt niet meer dan vijftig Mijlen. Zelfs worden ook Graanen gevoerd naar Alexandriën, welke Stad zestig of zeventig Mijlen van daar gelegen is; zo ook naar Richmond en Baltimore, tagtig of honderd Mijlen ver: het toekomftige opent nog gunftiger uitzichten. Onder alle de Rivieren, welke zich in de Atlantifche Zee ontlasten, is de Potowmac die, welks fcheepvaart de meeste overëenkomst heeft met de Westelijke Rivieren. Deeze omftandigheid zal dit Land eens tot een middelpunt van communicatie onder alle de Verëenigde Staaten maaken. Het zal in Oorlogstijden het zekerfte, en voor het transport der Goederen in alle tijden het voordeeligfte zijn.

Maar om dit Land tot dien ftaat van zaaken te brengen, moet men de zeden van hetzelve veranderen; de pracht, die hier grooter dan zelfs in Penfylvanie is, benevens de luiheid, en de neiging tot de Jagt en vermaaken, welke bij de ingeboorene Virginiërs zo diep ingeworteld is, moeten daar uit verbannen worden. Men moet hunne plaatfen met maatige en

t onderfcheid tusfchen de Penfylvanifche Landerijen t echter eeniglijk toefchrij- van deezen laatften Staat, eensgezindheid zijner In- klijkheid, om die Produc- verkoopen.

laatfte voordeel eerlang in nieten; want zijne Tarwe dan honderd Mijlen ver ftand van de Plaats, waar nlijk van George-Town, eeds gefproken heb, be- Mijlen. Zelfs worden ook drieën, welke Stad zestig gelegen is; zo ook naar gtig of honderd Mijlen nog gunftiger uitzichten. e zich in de Atlantifche nac die, welks fcheep- heeft met de Westelijke eid zal dit Land eens tot icatie onder alle de Ver- zal in Oorlogstijden het ort der Goederen in alle

ien ftaat van zaaken te n van hetzelve verände- oter dan zelfs in Penfyl- l, en de neiging tot de ij de ingeboorene Virgi- moeten daar uit verban- ne plaatfen met maatige en

en fterke Duitfchers vervullen. Voornaamlijk moet men die Slavernij daar uit verbannen, die te gelijk drie groote plagen na zich fleept: als de ledigheid van een mensch, de middelmaatige arbeid, en de altoos zeer bepaalde nijverheid van eene meenigte anderen. Het zien van deeze affchuwelijke wonde der menschheid zal altoos gevoelige Europeäanen den moed beneemen, zich derwaarts te begeeven. In Penfylvanie hebben zij dat onäangenaam fchouwfpel niet te duchten; zij moeten 'er, wel is waar, de Landerijen duurder betaalen, maar zij kunnen 'er ook grootere voordeelen doen, wanneer zij zich op de Veefokkerij toeleggen.

In Penfylvanie wordt onder de Landerijen een groot onderfcheid gevonden; en een Europeäan, die voorneemens is Landerijen te koopen, moet groote voorzorgen gebruiken, moet eenigen tijd in dit Land leven en reizen, en dikwijls andere lieden om raad vraagen, zo hij niet bedrogen wil worden. De Landerijen, welke van de Susquehannah befpoeld worden, zijn, bij voorbeeld, in groot aanzien; leest de befchrijving, die de Heer *Crevecœur*, in zijn derde Deel, daar van geeft; leest ook de befchrijving van *Pownall*, en gij zult in de verzoeking geraaken, om dat gedeelte van Amerika voor een Paradijs te houden. Deeze laatfte zegt van de naast bij Philadelphia liggende Landerijen het volgende:

„ Tusfchen de Susquehannah en de Skulkill zijn
„ kleine heuvels, die verfcheide bekoorlijke Dalen
„ doorfnijden. De grond beftaat meerendeels uit kalk-
„ fteenen, en brengt veel Koorn voort. De Bergen
„ zijn met Eiken, Hicoris en Nooteboomen bedekt;
„ deeze achter elkander liggende Dalen verfchaffen

 „ mij

„ mij eene meenigte bekoorlijke gezichten. In de
„ diepte deezer Dalen liggen voortreffelijke Landhoeven en Huizen, die niet van Boeren, maar van
„ Heeren (*Gentlemen*) bewoond worden; bij deeze
„ Huizen zijn ook Tuinen, en Boomgaarden vol
„ vruchten; zij verſchaffen alle gemakken en genietingen, die eigendom en overvloed, onder de beſcherming des Vreedes en der Vrijheid, kunnen te
„ wege brengen."

Zodanig is de toeſtand der Landerijen beneden de *falls* of *Watervallen* van de Susquehannah; maar zo men diegeenen beſchouwt, welke daar boven zijn, zal men 'er niet veel vinden, waar van men eene zo voordeelige beſchrijving zou kunnen doen. De beste Landerijen, die zeer ſponsächtig zijn, vindt men dicht bij de Rivieren. De koude is daar zeer hevig en aanhoudende; vermits de grond zeer hoog ligt, zijn de Oogſten aldaar onzekerer, en de vruchten komen niet zo goed voort. De ſcheepvaart op de Susquehannah wordt door veele watervallen afgebroken: het is waar dat, in weêrwil van dat beletſel, de vaart met Schuiten over de Watervallen meer dan twee honderd Mijlen ver op dezelve gedaan wordt; ook is het waar, dat die Watervallen, door dat zij dicht bij elkander zijn, zeer gemaklijk ſcheepbaar gemaakt kunnen worden. Men heeft zelfs reeds in den arm, die in Maryland loopt, een begin daar mede gemaakt. Ongelukkigerwijze is de arbeid, die reeds zeer ver gevorderd was, geſtaakt, wijl de Compagnie gebrek aan Fondſen hadt, en de Penſylvaniërs aan hunne zijde in gebreke bleeven, om hetgeen zij beloofd hadden uit te voeren. Voorts is het zeer waarſchijnlijk, dat zij, overtuigd van de voordeelen, die voor hun daar uit moe-

moeten voortvloeijen, met nieuwe krachten aan de uitvoering van dit Plan zullen arbeiden.

Hoe verder men naar het Noordwesten komt, dies te minder zal men goede Landerijen aantreffen; maar de reizende Natuurkundige en Wijsgeer wordt door heerlijke Gezichten daar voor ſchadeloos gehouden. Zodanige zijn de ſtreeken, welke van de Juniata, eene breede Rivier, in de Susquehannah vallende, beſpoeld worden. Zij ſtroomt midden door een uitgeſtrekt en afwisſelend Land, dat veele Bosſchen, Bergen, en tamelijk ſchoone, doch enge Dalen bevat, en welks grond voornaamlijk kalkächtig is. De Bergen hebben hier dikwijls het verſchrikkelijkst aanzien; men vindt in dezelve Koper- en Loodmijnen, als ook Steenkoolen.

Men vindt hier ook eenige afgezonderde Huizen; en hier kunnen die geenen het waare geluk ſmaaken, welke wijs genoeg zijn, om hun geluk eeniglijk in hunne gerustheid der ziele, in 't genot van zich zelven en van de natuur te doen beſtaan. Welke waarde heeft het vermoeijend en verveelend gewoel in onze groote Steden, ten opzichte van eene zo aangenaame ſtilte? Wat is de beſchouwing der menſchen in vergelijking van het Schouwtooneel der Natuur? De Boomen, mijn Vriend, lasteren niet, noch mishandelen hunne Weldoeners; en dit hebben nogthans mannen, die zich bij hunne evenmenſchen verdienſtelijk gemaakt hebben, reeds honderdmaal ondervonden.

Doch ik kome tot mijn onderwerp te rug. Wat moet men uit alles wat ik gezegd heb beſluiten? Dat een Europeäan, die zich naar dit Land wil begeeven, een groot mistrouwen moet ſtellen in alle de ſchilderijen, die men hem van de onderſcheidene Landen geeft.

Wan-

Wanneer hij flegts de vruchtbaarheid van den Grond, de fchoonheid der Boomen, en zijne neiging tot de Jagt en Visfcherij in aanmerking neemt, zal hij zekerlijk Kentucky den voorrang geeven; zo hij echter onmeetelijke Producten, goedkoope Landerijen, eene gemaatigder Luchtftreek, met het vooruitzicht van eenen gemaklijken Scheepvaart, zoekt, zal hij zich in het Dal der Shenadore nederzetten. Maar zo hij nog zijne Europeäanfche gewoontens en neigingen vasthoudt, zo hij nog gezelfchap noodig heeft, zal hij Penfylvanie verkiezen, waar de veränderlijkheid der lucht, door voorbehoedfelen, der gezondheid niet nadeelig is, waar de minderheid der Producten door eenen hoogeren Prijs vergoed wordt, waar hij te gelijk de aangenaamheden der eenzaamheid, en de voordeelen, welke de nabijheid der groote Steden verfchaft, kan genieten.

EEN EN VEERTIGSTE BRIEF.

Reize van Boston naar Portsmouth, in New-Hampfhire, in October 1788.

Ik vertrok den 2 October 's namiddags, in eene Cabriolet, met den achtingswaardigen Heer *Barrett* (1), wiens goede hoedanigheden, zagtmoedigheid en ijver, om mij bij alle gelegenheden, over de voorwerpen mijner onderzoekingen, de noodige berichten te verfchaffen, ik niet genoeg kan roemen. Wij overnachte-

(1) Hij is uit eene eerwaardige Bostonfche Familie, en nadeerhand tot Conful der Verëenigde Staaten in Frankrijk benoemd.

teden te *Salem*, eene Stad die vijftien Mijlen van Boston gelegen is; de weg daar heen is voortreffelijk; dezelve bestaat in een keiachtig zand, en heeft aan beide zijden Bosschen en Weilanden. Wij kwamen over die schoone brug van Malden, waarvan ik u gesproken heb, en door *Lynn*, eene Stad, die wegens haare Fabriek van Vrouwenschoenen merkwaardig is. Bijna alle haare Inwooners zijn Schoenmaakers. Men heeft berekend, dat 'er jaarlijks meer dan 100,000 Paar schoenen gemaakt worden. Men voert dezelve uit naar de Staaten van het Zuiden, naar de Eilanden, enz.; zij worden in 't klein tot vijftig Sols het Paar verkocht. Zij zijn met Stof overtrokken. Te *Reading*, eene Plaats niet ver van Lynn, is eene dergelijke Manufactuur van Mansschoenen.

Salem is eene schoone Stad; men telt 'er zeven Kerken, schoon zij niet over de negenduizend Inwooners heeft. Om deeze omstandigheid te verklaaren, moet men zich herïnneren, dat zij één van de oudste Steden in Noord-Amerika is, dat het Puritanismus daar eertijds in den hoogsten graad heerschte, en dat men nog pas eene eeuw geleden Toveraars aldaar verbrand heeft. Onder het getal der Kerken behoort eene aan de Quakers, die daar eertijds vervolgd werden.

Salem heeft, als alle de Steden van Amerika, eene Boekdrukkerij en eene Courant, die uit de Couranten der andere Staaten wordt samengesteld. Terwijl ik naar het avondeeten wachtte, las ik in eene Courant de Redevoering, door den Heer *d'Esprémesnil* uitgesproken, toen hij in de volle Vergadering des Parlements in hechtenis genomen werdt. Wat is die Boekdrukkunst niet eene bewonderenswaardige uitvinding! Zij verbindt alle Natiën met elkander; zij electriseert de-

dezelve door het verhaal der goede daaden van een Land, die weldra allen gemeen worden. Deeze Redevoering verrukte de Dochters van mijne Waardin; *d'Efprémefnil* fcheen haar een *Brutus* te zijn (1).

Het was koud. Wij ftookten vuur in eene Frankinfche Schoorfteen. Deeze Schoorfteenen zijn hier zeer gemeen. Andere, die deezen Kagchel niet hebben, zijn zodanig ingericht, als de Heer *Crevecœur* dezelve befchreeven heeft, en rooken zelden. De Waardin van de Herberg (*Robinfon*) dronk Thee met haare Dochters; zij noodigden ons daar toe, en wij namen het aan. Wij hebben, ik herhaal het, in Frankrijk niets diergelijks. — De Dochters in de Herbergen zijn zeer net gekleed, en hebben een ftemmig en eerbaar gelaat. Dit is eene algemeene aanmerking, die zich over alle de Vereenigde Staaten uitftrekt. Een Herbergier moet in een Land, waar het geld fchaars is, een geächt man zijn; hij krijgt het meeste geld in handen; het geld gebiedt over de levensmiddelen, en gevolglijk ook over de menfchen. — Men vindt in de Herbergen goede Bedden, goede Mondbehoeftens, opmerkzaame Bediendens, en nogthans geeft men hun, noch de Koetfiers geen Drinkgeld; en dit is eene voortreffelijke gewoonte. Behalven dat deeze fchatting, wegens de vervolgingen, waar toe zij aanleiding geeft, onverdraaglijk wordt, vernedert zij den menfchen tot eene onwaardige houding, en gewent hun aan eene flaafiche hebzucht. — Het Pond Boter kost hier agt Sols. — Salem drijft eenen fterken Handel

(1) *Heu! quantum mutatus ab illo!* 1791. Ach! hoe geheel anders is het thans! 1791.

del naar de Eilanden, en haare Inwooners houden zich ijverig bezig met de Bakkeljauw-Visscherij.

Wij vertrokken 's morgens ten zeven uuren, en kwamen over de brug van Salem te Beverley. Deeze brug is van hout, en zeer kunstig gebouwd; zij heeft slegts drie duizend Ponden gekost. De onderneeming derzelve geschiedde bij eene inschrijving, die in twee honderd Actien verdeeld werdt. Het Recht of de Tol bedraagt voor een Cabriolet met één Paerd agt Sols van deezen Staat, of twaalf Fransche Sols.

De bouw van deeze Brug verschaft een denkbeeld van de vlijt en nijverheid der Inwooners van Masfachett; want zij werdt met eenen zeer grooten spoed gebouwd; bij de doorvaart der Schepen wordt zij in het midden geöpend, en het *mechanismus* daarvan is nog eenvoudiger, dan dat van Charlestown. De kreek, waar over zij geslagen is, is bijna een Mijl breed. De Heer *Chatellux* spreekt daar van: hij was in 1782 in eene Pont over die kreek gezet. (Men zie *Voyages de M. Chatellux*, Tom. I. p. 192.)

Op den weg naar Beverley zagen wij eene Katoen-manufactuur: dezelve heeft een Werktuig om het Katoen te kaarden. De Compagnie hadt om begunstigingen of een Privilegie verzocht; de Privilegie is geweigerd, maar de Regeering zal begunstigingen toestaan. Ik zag onderweg, dat men zich hier overal steeds meer en meer op den Hennip- en Vlasbouw toelegt; de Vlaktens van New-Hampshire zijn daar mede als bedekt.

Te *London-Derry*, eene Stad in denzelfden Staat, die ten deele van Ierlanders gebouwd is, worden veele Lijnwaaten geweeven.

's Middags kwamen wij te *New-Berry*, en hielden het

het middagmaal bij den Heer *Tracy*, die twee Mijlen van deeze Stad een klein Landhuis heeft. Deeze Amerikaan heeft een vermogen van meer dan twee millioenen bezeten; verfcheide onderneemingen, en voornaamlijk eene levering van Masten voor Frankrijk, die hij in den laatften Oorlog hadt aangenomen te doen, hebben zijnen ondergang bewerkt. Hij droeg die levering over aan perfoonen, die zijn vertrouwen onwaardig waren, en hem bedrogen.

Ik heb het naauwkeurigst onderzoek naar deeze lading Masten gedaan; zij werden naderhand te Havre verkocht, en het Provenu was niet meer dan zesduizend Livres. De Colonel *Wentworth* en de Heer *Dalton*, van welken ik in 't vervolg zal fpreeken, hebben mij gezegd, dat die Lading, het zij door de onkunde of de fchelmerij der Agenten van den Heer *Tracy*, in niets anders beftondt, als in flegt Hout, dat tot niets anders dan tot Brandhout konde dienen.

Intusfchen beriepen zich de Commifen der Marine te Verfailles, die door bijzondere belangen gedreeven werden, om het Amerikaansch Hout te doen verwerpen, op deeze omftandigheid, en gebruikten dezelve op eene trouwlooze wijze tot een voorwendfel, toen zij dat Hout in minächting wilden brengen.

De Heer *Tracy*, door deeze en eenige andere even zo ongelukkige onderneemingen in den grond geholpen, leeft thans afgezonderd op het Land, en draagt den last zijns ongeluks met ftandvastigheid. Hij wordt hier in ten fterkften onderfchraagd door zijne eerwaardige Vrouw, die te midden van haar ongeluk veele waardigheid behoudt.

De Heer *Chatellux*, die ook den Heer *Tracy*, doch in eenen nog gelukkiger tijd, hadt bezocht, laat zich bij

bij gelegenheid, als hij van deezen Man fpreekt, in bittere klagten tegen de Staaten uit, als welke den Handel door onmaatige Lasten bezwaarden. Hij zegt (*Tom.* II. *p.* 283), dat, fchoon de Heer *Tracy* den Staat vijfduizend Ponden, bijna honderd duizend Livres, verftrekt hadt, hij nogthans in 1781 op zesduizend Ponden, dat is bijna honderdtwintig duizend Livres, gefchat werdt.

Het is bezwaarlijk te begrijpen, hoe een gemeen Burger, die flegts twee millioenen Capitaal bezit, meer dan de inkomfte van zijn Capitaal in fchattingen kan betaalen. Zelfs is het onbegrijpelijk, hoe in eenig Land menfchen gevonden kunnen worden, die rijk genoeg zijn, om eene zo zwaare fchatting te betaalen. Maar het Raadzel wordt gemaklijk verklaard, als men weet, dat deeze zesduizend Ponden in Certificaten, die toen ongemeen laag in Cours waren, betaald werden. Door de Cours-Lijst voor New-Hampfhire, in 1781, na te zien, bevinde ik, dat honderd Ponden in Zilver in de maand Januarij zeven duizend vijf honderd Ponden in Certificaten, en in Junij twaalf duizend Ponden in zodanig Papiergeld waardig waren; zo dat de Heer *Tracy*, wanneer hij in Junij zesduizend Ponden in Certificaten betaald heeft, eigenlijk flegts vijftig Ponden, naamlijk omtrent agthonderd vijf en zeventig Livres, heeft uitgefchoten; hetgeen voor eenen Capitalist van twee millioenen, en die fterke verzendingen deedt, geen zeer groote fom is. Deeze misflag, van de fchattingen, in verächtlijk Papiergeld betaalbaar, te verwarren met die, welke in gereed Geld betaald moeten worden, heeft de Heer *Chatellux* meer dan eens begaan.

In New-Berry heerscht veel meer werkzaamheid,

als in Salem. Zij drijven beide den zelfden Handel. Men voert naar de Westelijke Eilanden eene groote meenigte Behoeftens uit, als Boter, Kaas, Vleesch, Visch, Paerden en Hout.

De Scheepsbouw is daar ſterk in verval. In 1772 werden langs de Rivier Merrimak negentig, en in 1788 ſlegts drie Schepen gebouwd. De Inwooners leggen zich toe op den Handel naar de Eilanden, en de Visſcherijen. De Merrimak is eene prachtige Rivier, die overvloed van Visch heeft. De Bakkeljauw wordt aan den Mond derzelve gevangen; de Zalm is 'er in overvloed, en wordt in April gevischt; dezelve kost vier of vijf Sols het Pond. New-Berry zou de beste Haven in de Vereënigde Staaten zijn, zo men niet, om in dezelve te komen, eene zeer gevaarlijke Zandbank moest pasſeeren.

In den laatſten Oorlog werden hier Kaperſchepen uitgerust, welke veele Prijzen maakten, en onder anderen bijna de gantſche Vloot van Quebec opbragten; waar door de Vereënigde Staaten met Engelſche Goederen als overſtroomd werden.

De Heer *Marquant*, één der voornaamſte Kooplieden van deeze Stad, heeft mij gezegd, dat de zaaken daar in 't verval waren; dat het Hout 'er bijna geen waarde meer hadt; dat de Timmerlieden, die op het einde van den Oorlog dagelijks één of twee Piasters eischten, zich thans met eenige Schellingen vergenoegden; dat men een geheel Schip, de Ton tot agttien Piasters, konde laaten bouwen en uitrusten, enz.; dat het geld ſchaars was, en ſterk gezocht werdt.

Geduurende mijne verkeering met deezen Koopman en verſcheide andere, leerde ik het Amerikaansch ka-

zak-

rakter kennen. Eene groote begeerte om zijn fortuin te maaken, en daar toe zich aan de gevaaren der Zee bloot te ſtellen; eene neiging om over de nadeelen van zijnen toeſtand en over zijn Land te klagen, den toeſtand van anderen te prijzen, en tegen zijnen eigenen te verruilen. — Klagten over Schattingen en Lasten; klagten die, wanneer zij grondig onderzocht worden, onrechtmaatig zijn. Zo New-Berry in verval geraakt, ziet men daarentegen den ſteeds toeneemenden bloei in de Zuidelijker Steden, en op het Platteland. — Deeze aanmerking moet men niet uit het oog verliezen, wanneer men den Handel van Boston met dien der overige Staaten vergelijkt; de Handel van Masſaſuchett is onder eene meenigte Havens verdeeld, welke zeer ſterk bezocht worden, als Boston, Marblehead, Salem, New-Berry, Portsmouth.

Het Gerechtshof werdt te New-Berry gehouden; welke omſtandigheid eene meenigte Inwooners van alle kanten herwaarts lokte. Een verplaatsbaar Gerechtshof is eene voortreffelijke inrichting. Het verhindert veele Procesſen, en brengt dezelve ſpoediger ten einde. — Ik zag bij den Heer *Jackſon* verſcheide Rechters, en vraagde hun, of in dat jaar veele misdaaden gepleegd waren? Neen, zeide mij één van hun, de dieffſtallen zijn weinig, en 'er zijn geen moorden gepleegd. Hier bij liet hij het blijven.

New-Berry verkondigt welſtand: men heeft dien te danken aan omtrent dertig Franſche Familiën, die wegens den Godsdienst vóór honderd jaaren, onder geleide van den Heer *Dummer*, daar heen getrokken zijn. Men ziet 'er veele ſchoone huizen.

New-Berry heeft aan de laatſte omwenteling een groot aandeel gehad. Merkwaardig, en misſchien eenig

in zijne soort, is het geval, dat geen een Tory in deeze Stad was, en geene Goederen verbeurd verklaard werden (1).

Van New-Berry tot Portsmouth rekent men omtrent vier en twintig Mijlen. De weg derwaarts is schoon; te Halmsbury en Salisbury werden wij in eene Pont overgezet. — Alle kinderen, die mij op deezen weg ontmoetteden, en in 't algemeen die van New-Hampshire, scheenen mij eene goede gezondheid te genieten; zij hadden eene schoone huid en frissche koleur, blond hair, en waren wel in 't vleesch; zij zijn in 't algemeen gezonder dan de kinderen in Pensylvanie. Alle de Planters in dit Land zijn Zee- of Scheepstimmerlieden; ik zag 'er aardige Vaartuigen, die op eene Landhoeve gebouwd werden.

In Portsmouth, de hoofdstad van New-Hampshire, ziet men minder werkzaamheid dan in de Steden, waar van ik u reeds gesproken heb; alles geeft daar verval te kennen; de Volksmeenigte is gering, en veele huizen zijn bouwvallig. Ik zag hier veele kinderen en vrouwen met gescheurde kleederen, dat mij tot daar toe nog niet was voorgekomen. Daar zijn nogthans aanzienlijke huizen; de handärbeid wordt hier zo gering betaald, dat een schoon huis van drie

Ver-

(1) Geduurende mijne Reize in Amerika bekwam men aldaar de Lijst van de Sommen, die de Koning van Engeland den Loyalisten bewilligd hadt. Men lachte zeer over zijne grootmoedigheid. Hij heeft hun, die wezenlijk Eigendommen verloren hadden, 75 ten honderd voor schaêvergoeding gegeeven; maar veelen, die geene Eigendommen hadden, genoten insgelijks deeze grootmoedigheid. Men heeft geen acht geslagen op de Schulden, waar voor deeze Landerijën verpand waren, en die men in 't vervolg betaalde, toen zij ten voordeele van den Staat verkocht werden.

eval, dat geen een Tory in
ene Goederen verbeurd ver-

rtsmouth rekent men omtrent
De weg derwaarts is ſchoon;
ry werden wij in eene Pont
ren, die mij op deezen weg
lgemeen die van New-Hamp-
e goede gezondheid te genie-
oone huid en friſche koleur,
vel in 't vleesch; zij zijn in
n de kinderen in Penſylvanie.
and zijn Zee- of Scheepstim-
rdige Vaartuigen, die op eene
rden.

ofdſtad van New-Hampſhire,
zaamheid dan in de Steden,
proken heb; alles geeft daar
Volksmeenigte is gering, en
vallig. Ik zag hier veele kin-
geſcheurde kleederen, dat mij
vas voorgekomen. Daar zijn
uizen; de handärbeid wordt
dat een ſchoon huis van drie
Ver-

eize in Amerika bekwam men aldaar
e de Koning van Engeland den Loya-
chte zeer over zijne grootmoedigheid.
Eigendommen verloren hadden, 75
oeding gegeeven; maar veelen, die
genoten insgelijks deeze grootmoe-
geſlagen op de Schulden, waar voor
ren, en die men in 't vervolg be-
e van den Staat verkocht werden.

Verdiepingen, zo men mij verzekerde, niet meer dan 12 tot 15 duizend Livres van bouwen kostte. Men klaagde over de ſchaarsheid van 't geld, en men begon zich op den Handel naar de Eilanden toe te leggen, waarheen men Paerden en Hout zendt. Ik hoorde dat te Portsmouth veele *Land-jobbers* waren, welke meenigëen in den grond geholpen hadden.

Portsmouth ligt aan de *Piſcataqua*, eene ſnelloopende en diepe Rivier, die hier eene zeer goede Haven heeft (1), en nooit bevriest, behalven vier of vijf Mijlen boven Portsmouth. Deeze Stad was eertijds één der grootſte Marktplaatſen voor het Scheepstimmerhout.

De Colonel *Wentworth* was eertijds, van wegens de Engelſche Regeering en de Oost-Indiſche Compagnie, met den inkoop van het Hout gelast, dat naar dat Eiland gezonden werdt; de laatstgemelde Compagnie begint weder last daar toe te geeven. Deeze Colonel is één der kundigſten in dien tak van Handel, en één der eerlijkſte en geächtſte Mannen in die Stad. Alles legt zich hier op den Koophandel, of op den Scheepsbouw toe. De Preſident *Langhedon* heeft zelf een Pakhuis. De Inwooners van deeze Stad beginnen zich ook op de Visſcherijën toe te leggen; maar zij zijn tot nog toe niet zeer gelukkig daar mede

(1) Zie de Kaarten der Kusten van Portsmouth tot Kaap Anna, en van de binnenlandſche Scheepvaart op de Merrimak, door den Heer *Wheeler*, Ingenieur des Konings van Engeland. Dezelve is zeer naauwkeurig, en bevat veele bijzonderheden. Men heeft van bijna alle deeze Staaten goede Kaarten, zelfs van de binnenlandſche Scheepvaart, als die van de Delaware. Deeze Kaarten zijn te London bij *Faden*, niet ver van Charing-Croſs, te bekomen.

de geweest; zij klagen over hun Scheepsvolk, en over de bezwaarlijkheid om hetzelve voltallig te krijgen; zij verstaan nog niet zo goed, als de Inwooners van Marblehead, om het ingewand uit de Visschen te haalen, en dezelve te droogen.

De President *Langhedon* onthaalde mij op een middagmaal: hij is zeer kundig in 't geen zijn Land betreft. Gij zult u nog wel herinneren, dat hij het was, die bij den inval des Generaals *Burgoyne* het eerst te paerd steeg, en zijne Landgenooten bewoog, deezen Generaal te gemoet te trekken, en Slag te leveren. Gij zult u ook nog wel te binnen brengen hetgeen de Heer *Chatellux* van eenen Neger verhaalt, die hem volgde, en zijne Vrijheid verkreeg. De Heer *Langhedon* zeide mij, dat dit voorval een louter verdichtsel was.

Hij scheen mij ten vollen overtuigd te zijn, dat zijn Vaderland tot den hoogsten top van welvaart moest komen, wanneer het nieuw bondgenootschaplijk Sijstema aangenomen werdt. Dit was ook het gevoelen van den Colonel *Wentworth*, die den geheimen toestand van Amerika zeer wel kent.

Wij vertrokken weder op Zondag, en kwamen aan het Huis van den Colonel *Dalton*, dat vijf Mijlen van New-Berry aan de Merrimak ligt, alwaar wij het middagmaal hielden. Dit Huis heeft één der schoonste liggingen, die men zich kan voorstellen, en één der uitgestrektste gezichten, die men kent; het overziet eenen afstand van meer dan zeven Mijlen. — De Landhoeve is zeer goed ingericht; ik zag daar dertig Koeijen, een groot getal zeer vette Varkens, Schaapen, enz. Voorraad in overvloed en eenen goed aangelegden Tuin; de Artichokken komen 'er

zeer goed voort; maar dezelve worden bloot uit liefhebberij aangekweekt, en niet gegeeten.

De Heer *Dalton* zeide mij, dat de Garst hier tamelijk goed uitviel; ik proefde zijn Bier, dat eenen aangenaamen smaak hadt: op zijne Landhoeve wordt goede Kaas gemaakt. Hij zeide mij, dat de Maïs niet meer zo goed als voormaals uitviel; hij schreef dit gebrek toe aan den verslindenden aart van deeze Plant, die den grond uitmergelde: ook plant hij geen Maïs meer, legt daar voor Weiden aan, en houdt zich met de Veefokkerij bezig. Tot het laatste is dat Land zeer geschikt; men oogst voor den geheelen Winter Hooi, Wortelen, Aardäppelen en ander Voeder voor het Vee; de Beetwortel wordt hier ongemeen groot. De Heer *Dalton* was voorneemens dezelve in deeze Landstreek te vermeenigvuldigen; men vindt dezelve in 't algemeen goed, en de bladeren worden als Salaad gegeeten. Peper, waar van de Amerikaanen liefhebbers zijn, wordt ook aldaar geplant. Het Varkensvleesch is hier goed; men heeft 'er nog eene fijnere soort, die uit eene vermenging met ingevoerde Oost-Indische Varkens voortkomt.

De Heer *Dalton* wint ook Druiven, benevens verscheide soorten van Peeren en Appelen; hij houdt zich insgelijks bezig met den Tuinbouw, die in Amerika weinig geächt wordt. Zijne Druiven zijn zoet, en zijne Peeren waren goed van smaak; maar hij klaagde daaröver, dat de kinderen dezelve stalen: dit is eene gewoone misdaad, die in eenen vrijen Staat ligtelijk verschooning vindt. Een Eigenaar, die, om de dieven tegen te gaan, hier gebruik wilde maaken van die helsche Valstrikken, door de Engelschen uitgevonden, zou met recht van zijns gelijken verfoeid worden.

De Heer *Dalton* onthaalde mij met die openhartigheid, die den weldenkenden man, den man van talenten toekomt, met die gastvriendfchap, welke den Inwooneren van Masfafuchett en New-Hampfhire bijzonder eigen is; want de gastvriendfchap is hier zekerlijk grooter, dan in eenige der Oostelijke en middelfte Staaten. Men heeft mij gezegd, dat hier van uitgezonderd moet worden de Stad Salem, die door eene tegengeftelde denkwijze merkwaardig is, en deeze aanmerking is mij door verfcheide perfoonen bevestigd.

De Amerikaanen kennen dat niet, wat wij groote Gastmaalen en Feesten noemen; zij onthaalen de Vreemdelingen zo als zij alle dagen zich zelven onthaalen, en zij leeven goed. Zij zeiden mij, dat zij niet in de week honger konden lijden, om zich op Zondag daar voor goed te doen. Deeze trek fchildert u een welgefteld Volk, dat zich weinig met pracht bekommert.

Het huisgezin van den Heer *Dalton* vertoonde mij het beeld van eene aartsvaderlijke Familie en het waare huislijk geluk. Het beftondt uit vier of vijf jonge, fchoone, zedige Perfoonen, die een eenvoudig zijden kleed droegen; (het was Zondag, men kwam uit de *Meeting* of de Kerk). Ik zag hier een Schoonbroeder van den Heer *Dalton*, den Heer *Hooper*, een zeer rijk en kundig Molenaar, die vol fcherpzinnige denkbeelden was. Zijn Vader, een eerwaardige Grijsäart van tagtig jaaren, was bij hem. In dien ouderdom hadt hij nog een goed geheugen, eene goede eetlust, en was nog fteeds in beweeging; hij hadt geen rimpels in 't aangezigt, en dit is een bijzonder kenmerk

van

van den hoogen ouderdom in Amerika: ten minsten heb ik zulks dikwijls bemerkt.

De Heer *Dalton* is *Speaker*, of President der Wetgeevende Vergadering van New-Hampshire, geweest; hij heeft den roem van een goed Redenaar te zijn, en zich in de Vergadering met waardigheid te gedragen (1).

De koude neemt in deezen Staat vroegtijdig een begin; ook is zij streng en lang aanhoudend. Ik doorreisde deezen Staat in de maand October, en moest overäl een groot vuur laaten aanleggen. De Winter begint gemeenlijk in November, en eindigt eerst in May.

Te Newport, in den Staat van *Rhode-Island*, waar ik mij den 20 October bevondt, was het in tegendeel zeer warm.

Van de voorgaande maand September af had ik in *Massasuchett* ondervonden, dat het 's morgens koud, en op het midden van den dag zeer warm was.

De goede gezondheid, welke de Inwooners van deezen Staat genieten, moet aan deeze koude toegeschreeven worden. Desniettegenstaande — zoud gij het wel gelooven? — richt de Teering ook hier verwoestingen aan; men moet zulks toeschrijven aan de zelfde oorzaaken, welke ik u reeds ontwikkeld heb, naamlijk aan de levenswijze der Vrouwen. Te Portsmouth waren in denzelfden tijd vijf en twintig Persoonen van die verschrikkelijke ziekte aangetast....

Men sprak mij ook van eene andere en wel zedelijke ziekte, die toen in *Newtown-New-berry* (dit is de naam van het Landschap, waar in de Wooning van

(1) Hij is thans één der Raadsheeren van 't Congres.

van den Heer *Dalton* ligt) heerschte. Aldaar was eene nieuwe Gezindheid van Geestdrijvers, *New-lights*, zo als zij hier in 't algemeen genoemd worden, ontstaan. Zij maaken eenen tak van Methodisten uit, welkers Gezindheid op eene zonderlinge wijze in gantsch Amerika wordt voortgeplant. Hunne grondstellingen, schrikken en zwijmingen brengen de gemoederen tot droefgeestigheid, doen hun die zwak zijn wankelen, en maaken hun krankzinnig, waar van men werkelijk voorbeelden heeft.

Toen wij den Heer *Dalton* verlieten, namen wij onzen weg naar Andover; doch wij waren verpligt ons in eene kleine Herberg onder weg op te houden. De Herbergen in deezen Staat zijn, in 't algemeen genomen, goed, en de levensmiddelen op verre na zo duur niet, als in den tijd, toen de Heer *Chatellux* hier was (1).

Te Portsmouth logeerde ik in eene zeer goede Herberg, die door den Heer *Greenleaf* gehouden werdt. Ik vond hier de in Frankrijk zo zeldzaame zindelijkheid bij de bediening; goede Bedden, schoone behangzels van papier, krachtige en goedkoope spijze. Wij ontbeeten te *Sandsburn*, met een Kuiken, geroosterd Schapenvleesch, Bier en een Glas Kersfenwijn; het Paerd kreeg zijn Haver, en wij betaalden niet meer dan drie Schellingen, of 48 Sols.

In dat gedeelte van Amerika kost de Haver *in 't klein* 2 Sols het Vierendeel; een Schepel, weegende zestig Ponden, bevat twee en dertig zodanige Vierendeelen. Het Pond Boter kost 8 tot 9 Sols; Rundvleesch 2 tot 4 Sols; Kalfsvleesch 2 Sols. Varkens, Ganzen en Kalkoe-

(1) *Voyages de Chatellux* Tom. II. p. 183.

koenen zijn daar in meenigte; het Vadem Hout kost één tot anderhalve Piaster.

Mijn Reisgenoot bragt mij te Andover bij den eerwaardigen Leeraar van die Parochie, den Doctor *Synner*. In deezen man zag ik een voorbeeld, hoe de Geestelijken van alle Godsdiensten, en voornaamlijk van den Christelijken, zich behooren te gedragen. Zuivere Zeden, eenvoudigheid in de houding en levenswijze, en een zagtmoedig karakter, alle die hoedanigheden vonden zich bij den Heer *Synner* vereenigd. Hij hadt tot deelgenoote in zijne eenzaamheid eene achtingswaardige Gemalin, bij welke hij verscheide Kinderen hadt gehad, en in de oogenblikken, welke hij niet aan de Studie, of aan het opzicht over de aan zijne zorgen toevertrouwde zielen hadt toegewijd, hieldt hij zich met den Landbouw onledig.

Andover is geene Stad naar de Europeäansche wijze, en gelijkt ook niet naar Salem of Hartford; zij bestaat uit eene ruimte van tien Mijlen, waarop Landhoeven verstrooid liggen, onder welke veele voortreffelijke zijn; ook vindt men daar veele goede Weiden en schoon Vee; men ziet daar zeer hooge bergen, onder anderen is 'er een; waarvan men het Eiland *Pidgeon* kan zien, dat twee en dertig Mijlen van daar gelegen is.

Van Andover kwamen wij te *Woburn*; in deeze Stad woont eene Gezindheid, welke men *shaking-Quakers*, dat is *beevende Quakers*, noemt, wijl zij in de daad beeven. Men heeft ten aanzien van hun, en wel bijzonder van eene Vrouw, die eene voornaame rol onder hun speelde, verscheide vertelselen verspreid. Tegen zodanige scherpzinnige verhaalen, welke der boosäardigheid voedsel verschaffen; moet men

op

op zijne hoede zijn; voorts heeft deeze Gezindheid niet veel Profelieten gemaakt.

Van Woburn begaven wij ons naar Cambridge. — Dit gantfche gedeelte is zeer vruchtbaar en wel bebouwd, en heeft hier en daar bekoorlijke gezichten.

Wij hielden het middagmaal in de Herberg te Cambridge. — Nooit heb ik eene maaltijd zo duur betaald: voor Rundvleesch, twee Kuikens, eene halve flesch Maderawijn, een Kan Porter, en twee kopjes Koffij moesten wij omtrent tien Schellingen, of agt Franfche Livres betaalen. De Koffij alleen kostte ons één Schelling agt Pençes, of dertig Sols.

Het ware ten hoogften onbillijk uit deeze duurte gevolgen te trekken. — Cambridge heeft eene Univerfiteit, en is eene zeer levendige Plaats, die fterk bezocht wordt.

TWEE EN VEERTIGSTE BRIEF.

Over de Schuld der Vereenigde Staaten.

Ik heb, waarde Vriend, uwen raad gevolgd, en over de Schulden der Amerikaanen de gewigtigfte ftukken, welke ter opheldering kunnen dienen, bijëen verzameld: zij hebben mij in ftaat gefteld, eene volledige befchrijving daar van te geeven; maar de tijd dringt mij, het ontbreekt mij aan ruimte, en ik vergenoege mij met u flegts eene fchets daar van te ontwerpen, die u een naauwkeuriger denkbeeld zal geeven, dan alles wat tot hiertoe daar over gefchreeven is (1).

Gij

(1) De omftandigheden, welke mij noodzaaken deeze Reisbefchrijving af te korten, laaten mij niet toe, zo als ik in 't eerst voor-

Gij hebt in de *Encyclopédie* een Tafereel van de Amerikaanfche Schuld gezien, dat met het jaar 1784 eindigt. In dat Artikel, dat, zo ik denk, den Verzamelaar der *Encyclopédie* door den geleerden Heer *Jefferfon* (1), Ambasfadeur der Verëenigde Staaten, geleverd is, zijn eenige feilen ingeflopen. Niettegenftaande deeze feilen, kund gij nogthans zekere denkbeelden over den oorfprong en voortgang der Schulden van de Verëenigde Staaten daar uit opmaaken.

Daar is geen Werk, dat een denkbeeld geeft van de veränderingen, welke deeze fchuld federt het jaar 1784 heeft ondergaan, en dit is het hoofdöogmerk, dat ik mij in deezen Brief voorftel.

Ongetwijfeld zult gij, mijn Vriend, die in de Weetenfchap der Finantiën zo ervaren zijt, verwonderd zijn over de misflagen, door het Congres bij de oprichting van deeze fchuld begaan, en over de onvruchtbaarheid zijner Plans (2), om het gebrek aan ge-

voorneemens was te doen, eene Gefchiedenis van de Amerikaanfche fchuld, en haaren tegenwoordigen toeftand te leeveren; ik heb alle de bouwftoffen daartoe in handen. Veelligt zal 'er nog een gunftig oogenblik komen, waar in het belangwaardig zal zijn, de Franfchen in dit ftuk te onderrichten, en alsdan zal ik mijne verzameling het licht doen zien. Om in deeze fchets juister denkbeelden te geeven, heb ik tot dit uittrekzel, in 1788 gemaakt, overgebragt, de nieuwe grondflagen, door den Heer *Hamilton*, Controlleur generaal der Verëenigde Staaten, overgegeeven in het bericht, dat hij den 21 September 1789 aan het Congres gedaan heeft.

(1) Hij is thans Staats-Secretaris in het Departement der Buitenlandfche zaaken.

Het zo Patriottisch als fcherpzinnig Adres, door het Congres in 't jaar 1783 uitgegeeven, diende den Verzamelaar der *Encyclopédie* insgelijks tot een richtfnoer.

(2) Niettegenftaande alle de nadeelen, welke de Amerikaanen,

gereed Geld te verhelpen. Maar uwe verwondering zal ophouden, als gij in aanmerking neemt de hachlijke omstandigheden, in welken het Congres, waar aan men de onäfhanglijkheid te danken heeft, zich bevondt.

De Leden van het Congres waren in de grondstellingen van het Finantiewezen geheel onkundig; zij hadden nimmer gelegenheid gehad om over die stoffen te handelen. Zij waren door de behoeftens gedrongen. Men moest zich onderwerpen of vechten, en bij gevolg hun, die vochten, betaalen.

Het denkbeeld des Papiergelds was misschien het eerste en eenige, dat zich moest voordoen. Het hadt een zo verheven onderwerp! het Patriotismus was zo vuurig! men moest alles van hetzelve verwachten! Het Congres geloofde zulks; en handelde nog ter goeder trouw, toen hetzelve het Papiergeld vermeerderde, wanneer het reeds geheel in miscrediet was. Het maakte staat Capitaal en Interesten te zullen betaalen, en waande, dat de eerste uitzetting hem in staat zou stellen, om de eerste invordering daarvan te kunnen afwachten.

Het Amerikaansche Volk was toen in het zelfde vertrouwen. Het was bijna eene misdaad geen vertrouwen

nen, in vergelijking met de Engelschen, daar in hadden, ziet men nogthans, dat het hun veel minder gekost heeft, hunne Vrijheid te verwerven, dan de Engelschen de poogingen, om hun dezelve te ontrooven. Het zou gemaklijk Rekenkunstig te bewijzen zijn, dat de Amerikaansche Oorlog viermaal zo drukkend voor de Engelschen, dan voor de Amerikaanen, is geweest: de reden hier van is, dat de Vrijheidsliefde hulpmiddelen heeft, die het Despotismus niet bezit; want een vrij mensch heeft veel minder behoeftens, dan de huurling van het Despotismus.

wen te ſtellen in het Papier van 't Congres, en die het weigerde aan te neemen, ſtelde zich aan 't gevaar bloot van geſteenigd te worden.

Veele Burgers ſtelden alles in 't werk om het Congres te onderſteunen. De Staaten ijverden insgelijks, om het te hulp te komen; toen echter de uitgaven grooter wierden, de Oorlog voortduurde, en men geen einde aan denzelven kon zien, werdt men zulks moede. Toen ontſtondt eene omwenteling in de denkbeelden: niet te gelooven dat de Amerikaanen hun Papier zouden betaalen, was in 't Jaar 1777 eene misdaad; te beweeren dat zij verpligt waren het te betaalen, ſcheen bij den Vreede in 't Jaar 1784 eene andere misdaad te zijn. De gemeene Vijand was verdweenen, en daar door nam hunne geestdrift een einde. Men zag de bezitters der Certificaten ſlegts als bloedzuigers, en niet als weldoeners aan. Het belang alleen maatigde deeze gevoelens: de begeerte om van het juk bevrijd te worden, en de vreeze om, zonder het behulp van Geldleeners, geene Vrijheid deelächtig te kunnen worden, hadt het eerſte ingeboezemd; de beſchouwing der te dragen last, en de begeerte om zich daarvan te ontheffen, gaf aanleiding tot het laatſte.

Maar ſedert de vastſtelling van het nieuwe bondgenootſchaplijk Sijstema, heeft het gevoelen over de publieke Schuld eene derde omwenteling ondergaan. Het is onmogelijk, dat de waarheid en eere bij een vrij Volk niet vroeg of laat de overhand zouden verkrijgen. Bijna alle de Amerikaanen zijn thans overtuigd, dat zij, om deezen hoogen trap van welvaart te bereiken, waar toe de natuur der dingen hen roept, om het crediet, dat hun daar toe moet brengen, te ver-

krij-

krijgen, alle hunne verbindtenisfen met de uiterfte naauwkeurigheid moeten vervullen, en dit heeft het nieuwe Congres bewogen, zich onmiddelijk en met de grootfte oplettendheid daar mede onledig te houden. Zodanig is thans den ftaat hunner Finantiën.

De Schuld der Verëenigde Staaten wordt in twee Clasfen verdeeld.

1.) In buitenlandfche Schuld.

2.) In binnenlandfche Schuld.

De eerfte beftaat uit het Geld, dat van vreemde Mogendheden of bijzondere Perfoonen geleend is.

De tweede uit het Geld, dat in Amerika zelf opgenomen is.

Buitenlandfche Schuld.

Deeze Schuld beftaat uit Capitaalen,

Van eene Leening, in Frankrijk gedaan (1) van 24 millioenen tot 5 per Cent.

En

(1) De geheime Gefchiedenis van deeze Schuld, door de Verëenigde Staaten bij Frankrijk gemaakt, zou ons, als men dezelve bekend maakte, den oorfprong van veele omftandigheden des geluks, waar over men verwonderd is geweest, openbaaren. Zeker is het, bij voorbeeld, dat de Heer *Vergennes* met deeze Leeningen naar welgevallen handelde, Krijgsvoorraad en Goederen van zijne vertrouwde Kooplieden liet leveren, en vervolgens Rekeningen opmaakte, waar tegen men niets mogt inbrengen. Zeker is het ook, dat hij zijne afrekeningen met het Congres een millioen is te kort gekomen, waar van hij nooit verântwoording heeft kunnen doen, in weêrwil van alle de vraagen, welke hem deswegens gedaan zijn. Eindelijk is het eene onlochenbaare waarheid, dat onder de 47 millioenen die, naar het voorgeeven, door Frankrijk aan het Congres geleverd zouden zijn, 21 gevonden worden, welkers gebruik niet verântwoord is. Ik heb dit van kundige en onverdachte lieden. Nu kan men met 21 millioenen meenig een gelukkig maaken.

Deeze omftandigheid brengt mij tot de betrekkingen, in welken de Heer *Beaumarchais* met de Verëenigde Staaten heeft geftaan.

In

En uit eene andere, in Holland gedaan, onder garantie van Frankrijk, van 10 millioenen tot 4 per Cent, waardig zijnde in Piasters . . . . . 6,296,296 p.

Van

In ééne Memorie, door hem vóór twee jaaren in 't licht gegeeven, beweerde hij, dat het Congres hem nog millioenen schuldig was. Ik heb het bericht in handen, dat in dit jaar (1788) aan het Congres gedaan is, door twee geächte Leden welke den Heer *Beaumarchais* vreemd waren, en geen belang daar bij hadden, om hem te mishandelen. Zij bewijzen daar in, dat hij den Veréenigde Staaten ten minsten 742,413 Livres 16 sols, en daarenboven nog één millioen schuldig is, wanneer hij het boven gemeld te kort gekomen millioen gevonden heeft.

De Berichtgeevers maaken een schamper Tafereel van alle de in 't werk gestelde listen, om die braave Amerikaanen te bedriegen.

Zal de Nationaale Vergadering zich geen rekening laaten doen van de schatten, welke in den Amerikaanschen Oorlog verspild zijn, of die, om duidelijker te spreeken, in plaats van de dapperheid dier fiere Insurgenten te hulp te komen, in het Cabinet van eene Tooneelspeelster begraven werden, of tot voedsel verstrekte voor de onbeschaamde pracht, die zij in 't Bosch van Boulogne ten toon spreidde? *Adeline* was misschien den Amerikaanen een veel gevaarlijker Vijand, dan een Regiment Hessen. Waar zijn de Rekeningen van haaren Ridder *Veymeranges*? Waarom heeft de Heer *Necker* het ondoordringlijk dekzel, waar onder zij verborgen lagen, voor het oog des Publicks niet opgeligt? En heeft hij niet zich zelven eenige verderflijke middelen te verwijten? middelen, welke uit de onkunde van het Land, waar het Oorlogstooneel was, voortvloeiden? Heeft hij zich ook niet de verkiezing van omgekochte, ongeschikte en schelmsche Agenten, en de bereidwilligheid, met welke hij alle de Rekeningen heeft geratificeerd, te verwijten?

Bij gelegenheid van alle die rooverijen heeft men, in verschelde Amerikaansche Papieren, ook de Heeren *Morris* en *Franklin* aangetast. Ik ben wel verre van de beschuldigingen aan te neemen, welke tegen den laatsten op de baan zijn gebragt; echter zou ik gaerne gezien hebben, dat hij den Schrijver, dien zich *Cencinel* tekende, van zijnentwege bondig geäntwoord hadt.

De Fransche Finantie-Ministers hebben de Schuld der Veréenigde Staaten lang als eene verlorene Schuld aangezien. Hunne verfch,

Van Spanje tot 5 per Cent		174,011 p.
In Holland, in vier Leeningen:		
	Guld.	
1ste 5 per Cent, . .	5,000,000	
2de 4 per Cent, . .	2,000,000	
3de 5 per Cent, . .	1,000,000	
4de 5 per Cent, . .	1,000,000	
	9,000,000 .	3,600,000
Dus de geheele Som der Capitaalen .		10,070,307
Voor Interesten tot den 31 December 1789.		1,651,257
Som der Capitaalen en Interesten. . .		11,721,564

Inlandsche Schuld der Vereënigde Staaten.

Men kan dezelve in twee Clasſen verdeelen, naamlijk in de geliquideerde, en in de niet geliquideerde Schuld.

Geliquideerde Schuld.

Dezelve beloopt in Capitaal. . .	27,383,917 p.
Interesten tot 6 per Cent, van 1776 tot den 31 December 1790, na gedaane kortingen.	13,030,168
	40,414,085

Niet

achting voor die Natie ging zo ver, dat de Heer *Calonne* deeze Schuld, om zo te ſpreeken uit medelijden voor den Kooper, niet wilde verkoopen. Hij begreep niet hoe onzinnig men in dit ſtuk handelde. De Republiekein, die hem aanbiedingen deedt, wist een weinig beter dan hij, wat vermogen de gerechtigheid, goede trouw en eere op vrije menſchen hebben; en deeze Republiekein heeft zich in zijne verwachting niet bedrogen.

Niet Geliquideerde Schuld.

Deeze Schuld bestaat voornaamlijk in Briefjes van de Inlandsche Schuld. Men begroot dezelve ten naaste bij op . . . . 2,000,000 p.

De Geliquideerde Schuld was (zie p. 216) 40,414,085

Rekent nu hier bij de reeds boven opgegeevene Buitenlandsche Schuld van . 11,721,564

Zo volgt daar uit, dat het geheel Beloop van de Schuld der Vereenigde Staaten, zo In- als Uitlandsche, aan Capitaalen en Interesten tot den 1 Januarij 1790 bedraagt. . . . . , 54,124,464

Bijzondere Schuld der Staaten.

Vermits de Staaten bijzondere Uitgaven hadden, waren zij bij gevolg genoodzaakt bijzondere belastingen vast te stellen, of Geldleeningen te doen, of, binnen de paalen van hun eigen Gebied, Papiergeld in omloop te brengen. Hier uit is voor iederen Staat nog eene bijzondere Schuld ontstaan, bestaande in Certificaten, die met een veränderlijk, doch overäl vrij groot verlies circuleerden.

Het algemeen Beloop van alle die bijzondere Schulden der Staaten wordt ten naaste bij begroot op 25 millioenen Piasters. . . . . 25,000,000 p.

Voeg hier bij de bovenstaande Som van 54,124,464

Komt in alles. 79,124,464

De Jaarlijksche Interest, wanneer men die van de Buitenlandsche Schuld volgens overëenkomst betaalt, en voor achterstallige Interesten 4 per Cent rekent, is. 4,587,444

Op deeze wijze kund gij u, mijn Vriend, van de geheele Schuld der Vereenigde Staaten een denkbeeld maaken; zij bedraagt omtrent 400,000,000 Livres tournois, waar van de Interest omtrent 22,000,000 beloopt.

Om het Tafereel van alles, wat de Vereenigde Staaten te betaalen hebben, volkomen te maaken, moet men 'er nog de Lijst der openbaare kosten voor het Bondgenootschap bijvoegen. In 't Jaar 1790 werden zij op de volgende wijze voorgedragen.

Voor de Civile Lijst. . . .	254,892 p.
Voor het Oorlogs-Departement. . .	155,537
Voor Militaire Pensioenen. . .	96,979
	507,408

Veelligt zijt gij begeerig te weeten, waar in de voornaamste Artikelen van de Civile Lijst bestaan, om dezelve met de Staatsuitgaven in Europa te vergelijken. Ik zal u dus eenige Artikelen daar van bijbrengen.

Bezolding voor den President der Vereenigde Staaten. . . .	25,000 Piast.
——— voor den Vice-President. .	5,000
——— voor den President van het Hooge Hof van Justitie. .	4,000

De Bezoldingen der Landrechters (*Juges de circuits*) in de verscheidene Staaten zijn verschillende. De kleinste bedraagt 800, en de grootste 1600 Dollars.

De Sprecker van de Kamer der Representanten heeft, zes Maanden lang, 12 Piasters 's daags; bedraagt. . . . . 2,190 Piast.

Tagtig Leden, ieder dagelijks 6 Dollars 87,600 ——

De Secretaris van de Schatkamer en die van het Stads-Departement hebben ieder 3,500 Piasters. De Secretaris van het Oorlogs-Departement heeft flegts 3,000 Piasters; maar hunne Comptoiren en de Bediendens, die zij gebruiken, worden bijzonder betaald.

Uit deeze bijzonderheden, mijn Vriend, is nu klaar te zien, dat de Regeeringskosten bij een vrij Volk op verre na niet zo onmaatig groot zijn, en geen zo groote pracht, die het Volk op geenerlei wijze nuttig is, te kennen geeven, als bij andere Regeeringen. Ik kan u verzekeren, dat, fchoon *Washington* jaarlijks flegts omtrent 120,000 Livres te verteeren heeft, fchoon hij van geen pracht omringd is, hij desniettegenftaande meer geëerd en hartelijker bemind wordt, dan de prachtigfte Potentaaten van Europa. Dit is ook juist het geval der overige Bediendens van de uitvoerende Magt; alles rondöm hun ademt eenvoudigheid. Gij ziet, dat men met omtrent 3,000,000 Livres een Bondgenootfchap van bijna vier millioenen menfchen regeert, die op eene oppervlakte van twee honderd agt duizend vierkante Engelfche Mijlen verfpreid zijn, eene oppervlakte die even zo groot is, als Duitschland, Vlaanderen, Holland en Zwitferland famen genomen (1). Gij ziet eindelijk, dat de Amerikaanen tegenwoordig flegts eene Jaarlijkfche Interest van omtrent 22 millioenen Livres, voor de door hun verkreegene onäfhanglijkheid, betaalen.

Ope-

(1) Ik fprecke hier flegts van de uitgeftrektheid der gecivilifeerde dertien Verëenigde Staaten.

Operatien welke men heeft ondernomen, om die Uitgaven en Interesten te kunnen goed maaken, en het Capitaal der Schuld te verminderen.

De Heer *Hamilton*, waar van ik u reeds hier vooren met lof gesproken heb, en wiens werkzaamheid zijn inzien in de zaaken evenaart, heeft in zijn Bericht van den 21 September 1789 het Congres vijf Operatien voorgeslagen, die alle zijn aangenomen.

1.) Eene indirecte en gelijkvormige Belasting op den Invoer.

2.) Eene Leening.

3.) Verändering van alle de Certificaaten der geliquideerde en niet geliquideerde Schuld in eene nieuwe Leening, en vermindering der Interest.

4.) Aanneeming van alle de bijzondere Schulden der Staaten door het Congres, en verändering van die Schulden in eene Leening, met vermindering van Interesten.

5.) Aanwending des Overschots van den ontfang in 't Jaar 1789, ter aflosfing van een gedeelte der Schuld.

EERSTE OPERATIE.

Belasting op den Invoer.

Ik kan mij hier noch met het bijzondere der belastingen op de ingevoerde Artikelen (1), noch met het be-

(1) Het Congres kan geene belasting leggen op uit te voeren Artikelen; dit is hem van de Staaten die veel uitvoeren, als Virginiën, verboden. Het Congres kan dus geene belasting op den Tabak leggen. Men gelooft echter zulks op de Tabaksnoten te kunnen doen.

Men heeft berekend dat, naar de ondervinding, en zonder het be-

beloop van die belastingen inlaaten; maar in 't algemeen betreffen dezelve slegts Artikelen van overdaad, als Wijn, Brandewijn, geestrijke Dranken, Thee, Koffij, enz.

De Belasting is zodanig berekend, dat zij niet wel aanleiding kan geeven tot Sluikhandel, die vijand der indirecte belastingen, en der grondstellingen van een vrij Volk; dat de heffing niets, dat eenig onderzoek vordert, insluit; eindelijk dat de aanhouding, in het geval van Sluikhandel, met zodanige formaliteiten verbonden is, welke de Kooplieden voor alle onderdrukkingen beveiligen.

De Heer *Hamilton* dacht, dat deeze belastingen, gevoegd bij die op de *Tonnage* (1), meer dan 1,700,000 Dollars zouden opbrengen. Hij was ook van gevoelen, dat dezelve in de volgende jaaren, door de onfeilbaare toeneeming der Consumptien, veel zouden vermeerderen.

Deeze Amerikaansche Financier rekende nog op de inkomste van de Post, die hij op 100,000 Piasters begrootte.

Ik kan u verzekeren, dat deeze schatting op het laagst genomen is. Volgens de Lijsten van den Invoer, welke ik in handen heb, kan men hoopen, dat de

belang van den uitvoerenden Koopman tegen te gaan, één Piaster voor de belasting van een Vat Tabak, dat duizend Ponden weegt, betaald kan worden.

Het is zeer waarschijnlijk, dat men het Congres ook eens het Recht zal inwilligen, om de binnenlandsche Staaten eene belasting op te leggen.

(1) *Tonnage* is eene belasting, die betaald moet worden, tot eene zekere bepaaling voor iedere Ton, die een Schip groot is, van alle de Goederen, welke over Zee in- of uitgevoerd worden. V.

de belastingen ten minsten 2,400,000 Piasters zullen opbrengen.

Ik oordeele nog even zo naar de Inkomsten, welke Philadelphia en New-York van de zelfde belastingen hadden: dezelve beliepen in de eerste Stad meer dan 400,000 Piasters.

Schoon nu het waarschijnlijk beloop van die belastingen niet toereikende was, om de Civile Lijst en de Interest der Schuld te betaalen, was echter de Heer *Hamilton* niet van gevoelen, dat men de belastingen in dit jaar moest verhoogen, of tot andere voorwerpen uitbreiden. Hij hieldt het voor noodwendig, de Amerikaanen aan deezen Last te gewennen, of hun in den tijd te verschoonen, toen zij bezig waren de door den Oorlog geledene verliezen te herstellen. Om die reden gaf hij den voorrang aan het doen eener Leening.

TWEEDE OPERATIE.

Leening.

Twee soorten van uitgaven zijn onvermijdelijk: de Civile en Militaire Lijst, welke omtrent 600,000 Piasters beloopt, en dan de betaaling der Interest van de buitenlandsche Schuld, benevens de wederbetaalingen, die men verpligt is te doen. Deeze betaaling is voor eene Natie, die zich een groot Crediet tracht te verwerven, volstrekt noodzaakelijk. Daar echter de belastingen niet toereikende zijn, om dit dubbeld oogmerk te vervullen, heeft het Congres besloten eene Leening van 12,000,000 Piasters te doen. Schoon men, in 't algemeen genomen, de Leeningen moet misprijzen, kan men echter deeze zijne goedkeuring niet weigeren. Zij wordt door haar oogmerk gerecht-

vaar-

vaerdigd, en de Vereenigde Staaten hebben zo groote en zo rijke Hijpotheeken voor deeze middelmaatige Leening aan te bieden, dat men dezelve even zo ſolide als verſtandig moet vinden.

DERDE OPERATIE.

Conſolideering der Inlandſche Schuld.

De Vereenigde Staaten moeten zich eindelijk met het lot hunner binnenlandſche Crediteuren bezig houden; tot hier toe heeft men hun de Interest met *Indents*, dat is met ſtukken Papier, betaald, welke, naar reden van twee en drie Schellingen in gereed Geld, voor twintig Schellingen in Papier verkocht werden.

Maar verſcheide zwaarigheden deeden zich op bij den aanvang van deeze Operatie. — Moest men de Certificaten naar hunne letterlijke waarde betaalen? Dit was de eerſte vraag. In de oogen des Staatkundigen, die overtuigd is, dat de gerechtigheid de eerſte grondzuil des Welvaarts is, konde zij in 't geheel geen plaats vinden. Maar aangezien het eigenbelang eene drijfveêr, zo voor de Staaten als voor bijzondere Perſoonen, is, moeten wij zien, waar in het belang der verſcheidene Staaten bij deeze vraag, wegens de geheele betaaling beſtondt.

De vier Oostelijke Staaten waren op eene buitengewoone wijze daar bij geïnteresſeerd; — even zo was het gelegen met New-York, de Jerſeys en Penſylvanie; Delaware hadt daar bij veel minder, en Maryland bijna in 't geheel geen belang; doch Maryland hadt dus verre door zijne verkleefdheid aan alle loflijke en voordeelige Operatien uitgemunt, en nooit aan eenig

bijzonder belang het oor geleend. Bij zodanige omſtandigheid kon men op negen ſtemmen ſtaat maaken.

Virginiën hadt Papiergeld, om dat het de Schuld van 't Congres aan bijzondere Perſoonen op zich hadt genomen; maar het bragt die Certificaten ter verkoop van het Congres, en hadt dus daar bij geen belang meer.

De drie overige Staaten hadden weinig Certificaten; dus moest aan hunne zijde eene tegenkanting plaats hebben, die echter gemaklijk overwonnen kon worden.

Het belang der grootſte Capitalisten, Leden van het Congres, moest insgelijks een groot gewicht in de Weegſchaal leggen. Maar het grootſte was dat van verlichte en onbaatzuchtige Mannen, welke de zaak der gerechtigheid moesten verdeedigen. Ook veroorzaakte deeze Vraag geen groote zwaarigheid.

Moet men de Schuld in den elendigen toeſtand, tot welken zij gedaald is, en onder haare talrijke en onnutte Formen laaten blijven? was de tweede Vraag. — Neen, men moest haar weder in aanzien brengen, en eenvoudiger maaken, om den Woeker tegen te gaan. De daaling der Certificaten en Interesten, de hoop om dezelve te zien rijzen, of door eenige Operatien betaalen, was oorzaak van eenen vrij grooten Woeker, die altoos verderflijk is (1); want hij brengt de nijver-

(1) De verſcheidene ſpeculatien, die ten aanzien der Certificaten gemaakt zijn, hebben de zedelijkheid in de Steden eenigzins verminderd. Even zo ging het in 't Jaar 1756, wanneer men Papiergeld maakte. Toen echter bemerkte men, dat de neiging tot onzedelijkheid met het Papiergeld verdweenen was. Hij die met zodanig Papiergeld zijne Schuld betaald, of een Landgoed gekocht hadt, en nu een Koopman of Landbouwer geworden was, hadt niets meer noodig dan zijn Eigendom te behouden, en hij was

verheid tot een handwerk, dat bijna altoos aanleiding geeft tot bedriegerijen, welke het openhartig karakter van een vrij Volk onwaardig zijn; hij onttrekt den Landbouw en Koophandel Capitaalen, die hun bestendiger, en vooral zedelijker voordeelen konden verschaffen. De meenigte en verscheidenheid der Certificaten en hunne verscheidene Prijzen, maakten dien gehaaten Woeker nog dies te gemaklijker.

Deeze beschouwingen noopten het Congres in 't eerst, om de geheele Binnenlandsche Schuld in eene eenige soort van Certificaten te smelten; doch het wilde ook nog een ander oogmerk bereiken. De Interest deezer Schuld is zes ten honderd: men heeft dezelve als te hoog aangezien, uit aanmerking van den toestand der Verëenigde Staaten, de matige som hunner Schuld, de zekerheid eener toekomende betaaling van Interesten, en zelfs der aflossing van het Capitaal. Men heeft derhalven gedacht een middel te moeten zoeken, om die Interest te verminderen.

In gevolge besloot het Congres, door eene Acte van den 4 Januarij 1790, eene Leening van eene Som, gelijk aan die der geheele Inlandsche Schuld, te openen, en in deeze Leening de Certificaten der geliquideerde Schuld onder de volgende voorwaardens aan te neemen.

De Verëenigde Staaten bestemmen den Ondertekenaar, die honderd Dollars in Certificaten geeft, tweederde deezer Som, met eene jaarlijksche Interest van zes ten honderd, in gereed Geld te betaalen. Deeze Som is in eenen tijd van tien jaaren door Lijfrenten

we-

was een eerlijk man. — Gelukkig het Land, dat zo gemaklijk zijne Zeden herstellen, en zijne wonden heelen kan!

wederkooplijk, en in dien tijd alleen zal het ander derde-deel eene Interest van zes ten honderd genieten.

Wanneer de Crediteur der Staaten de oude Certificaten niet tegen nieuwe wil uitwisselen, zal men hem nogthans voor het Jaar 1791 de Interesten betaalen van alles wat men hem schuldig is, even als of hij ondertekend hadt. In de Acte behoudt men zich voor in 't vervolg, wegens hun die niet willen ondertekenen, andere schikkingen te maaken.

Het Congres verklaart uitdruklijk, dat zijn oogmerk niet is door deeze Leening iemand der Crediteuren van de Verëenigde Staaten den geringsten dwang aan te doen, noch zijne verbindtenissen te willen ontwijken.

Wat diegeenen aangaat, welke hunne ondertekeningen in *Indents* of Interesten willen betaalen, men geeft hun een Certificaat van gelijke Som, tegen drie ten honderd 's jaars, dat insgelijks wederkooplijk is; maar de tijd van wederkooping is niet bepaald.

Uit dit ter nedergestelde is nu openbaar, dat deeze Operatie in den grond niets anders is, dan eene vermindering van twee ten honderd Interest op de hoofdsom der Schuld, geduurende tien Jaaren, of eene reductie der overëengekomene Interest tot vier ten honderd.

De beweeggronden, welke het Congres schijnen overgehaald te hebben, zijn de volgende:

Aan de eene zijde wordt het gedrongen door de voorstellingen der Landbewooners, die het afschuwelijk vonden, dat men voor Effecten, die meerendeels tegen drie-vierde verlies ingekocht waren, eene zo zwaare Interest betaalde; aan den anderen kant hoorde het Congres het geroep der Capitalisten en Credi-

teu-

teuren, die aanspraak maakten op de heilige belofte, door het Congres zo dikwerf in den naam der Natie gedaan, om alle zijne verbindtenisſen getrouwelijk na te komen.

In deezen kommerlijken toeſtand zocht het Congres de belangens van allen te verëenigen, door aan allen, *zo veel mogelijk*, recht te doen; het heeft in aanmerking genomen;

1.) Dat in 't Jaar 1789 de Certificaten, naar reden van 5 Schellingen in gereed Geld tegen 20 Schellingen in papier, en dus met drie-vierde Verlies, verkocht werden.

2.) Dat het grootſte gedeelte der tegenwoordige Eigenaars dezelve tot eenen nog laageren Prijs gekocht hebben.

3.) Dat in het hem voorgelegd Plan het Capitaal, dat geheel betaald moet worden, niet in aanmerking kwam.

4.) Dat de *Indents*, of de Interesten, die te vooren geen Interest opbragten, om die reden tot de helft van den Prijs der Certificaten, naamlijk het Pond voor 2 en 3 Schellingen, verkocht werden.

5.) Dat de *Indents* door dit Plan in haare waarde vastgeſteld werden.

6.) Dat de tegenwoordige toeſtand der Finantiën, het beloop der belastingen, haaren aanwas, die een noodwendig gevolg van de nijverheid, den koophandel, de bevolking, en de Conſumptie zouden zijn, der publieke Schuld de zekerſte waarborg aanbieden, eene waarborg die geene andere Natie zou kunnen voorſtellen.

7.) Dat het naar alle deeze beſchouwingen, en voornaamlijk door den omloop van nieuwe Certificaten, zeer

zeer waarfchijnlijk was, dat de Interest van het Geld in vijf jaaren tot vijf per Cent, en in twintig jaaren tot vier per Cent zou daalen.

Uit deeze befchouwingen heeft het Congres beflooten, dat het de Crediteuren van den Staat, die bijna allen hunne vorderingen voor eenen geringen Prijs gekocht hadden, geen nadeel zou doen, als het hun vier per Cent Interest in Geld van een Capitaal gaf, dat bovendien naar zijne benoemde waarde te rug betaald zou worden. Het vertrouwde hier in dies te minder onrechtmaatig te handelen, naardien Natiën en bijzondere Perfoonen, die in Europa in een veel geringer crediet dan de Vereenigde Staaten ftonden, zelfs nog onder dien Prijs Geld leenden.

Eindelijk dacht het Congres aan eenen anderen kant de voorftellingen van het Landvolk, wegens de buitengewoone Interest der publieke Schuld, te moeten voldoen, door dezelve tot op twee per Cent te verminderen.

Voor een man, die gezworen heeft zijne grondftellingen onveranderlijk getrouw te zullen blijven, is het onmogelijk eene zodanige Operatie te billijken.

Zij is vrekkig, onftaatkundig en nutteloos. Vrekkig, om dat het beneden de waarde van eene vrije en rijke Natie is, van zo heilige verbindtenisfen, en voor eene zo middelmaatige Som, iets te willen afknibbelen: want, wat is daarvan het gevolg? De Natie tien jaaren lang een Beneficie van 500,000 Piasters jaarlijks, of 5,000,000 Piasters in 't geheel te verfchaffen. Is het nu voor een Volk, dat door de natuur der dingen geroepen is, om tot den hoogften geluksftand te geraaken, der moeite waardig, zich wegens omtrent 25,000,000 Livres tournois voor altoos te ontëeren?

Nog

Nog onder een ander gezichtpunt is deeze Operatie der vrije Amerikaanen onwaardig; want men zoekt deeze vermindering door eene zeer ingewikkelde Operatie te vermommen. En waarom ging men niet openhartig te werk? Die laaghartige listen zouden best voegen voor die Despotifche Staaten, welke door hunne geldleeningen en de rooverijen hunner Tyrannen in den grond geholpen zijn; zij ontëeren eene vrije Natie, die in alle haare ftappen met de grootfte openhartigheid moet handelen, om dat zij geen andere dan welmeenende oogmerken heeft, of moet hebben.

Maar bovendien handelt het Congres, zelfs door deeze Operatie, tegen zijn groot voorwerp, om zijn Crediet in Europa weder te bekomen, en tegen zijn bijzonder oogmerk van Leeningen te doen. Wat vertrouwen kunnen de Capitalisten van Europa (1) in de beloften van het Congres ftellen, wanneer zij zien, dat het van zijne grondftellingen afwijkt, en zijne verbindtenisfen met voeten treedt? Moeten zij niet voor de nieuwe Obligatien, welke men hun voorftelt, het zelfde lot vreezen, en moeten zij niet, in dat geval,

(1) Het is nogthans voor de Amerikaanen van veel aanbelang, hun Crediet in Europa te behouden; want daar gefchieden hunne Leeningen. Van daar komen de millioenen, waar mede hunne Certificaten opgekocht worden. In den Jaare 1788 waren, voor rekening der Buitenlanders, 3 millioenen Piasters bij het Congres geregistreerd; en deeze Speculatien hebben zich federt den tijd, dat men van de Amerikaanfche Schuld een goed denkbeeld heeft gehad, in Engeland en Holland moeten verdubbelen. — Ik heb Amerikaanen gezien, welke zich over deeze Speculatien bedroefden: maar brengen zij niet aanzienlijke Fondfen naar Amerika, die tot Operatien van den Koophandel en Induftrie dienen, waar door veel meer gewonnen wordt, dan het voordeel der Europeaanen bij den Inkoop der Schuld?

val, of dezelve weigeren, of hun goud duur verkoopen, als aan eenen Schuldenaar, in wien men geen vertrouwen kan ſtellen?

Maar, zegt men, deeze Leening is niet gedwongen, het zij zo; maar ſchoon dezelve vrijwillig is, geeft zij nogthans verlegenheid te kennen, en toont dat men ſlegts gezind is eene proeve te neemen. Eene Regeering, die geen vaste houding heeft, die van het toekomſtige raad verwacht in 't geen hij moet doen, wordt niet vertrouwd. Ook is de vermindering van Interest, geduurende het Jaar 1791, voor den Crediteur, die aan de Leening geen deel wil hebben, wezenlijk en gedwongen.

De nutteloosheid van dit gedeeltelijk Bankerot is insgelijks klaar beweezen. Want is 'er wel een Land, dat zo weinig ſchuldig is, en zo veele middelen heeft, om zijne ſchulden te voldoen? Wat is eene ſchuld, welkers Capitaal de jaarlijkſche uitgave van eene andere Natie (Engeland naamlijk) niet eens evenaart, eene Natie, die nogthans uit eens zo veel Inwooners beſtaat, als in de Vereenigde Staaten gevonden worden? Wat is eene Schuld van 400,000,000 Ponden, als men dezelve tegen de honderden millioenen Akkers Land, die het Congres kan verkoopen, in de Weegſchaal legt? Wat is die Som in vergelijking der Volksmeenigte, die reeds in vier millioenen menſchen beſtaat, en zich alle twintig jaaren moet verdubbelen? (1)? Wat is zij in vergelijking van den aanwas hunner

(1) De mogelijkheid der betaaling van de Vereenigde Staaten moet naar de Volksmeenigte berekend worden; want in Amerika neemt de Conſumptie bijna in gelijke reden van de Volksmeenigte toe. Ook vermeerderen de belastingen naar reden van de Conſumptie.

Met

ner Industrie, hunner Vruchtbaarmaakingen, hunnes Koophandels, en van den In- en Uitvoer? een aanwas, welke die der belastingen, waar op de Schuld gevestigd is, tot een noodwendig gevolg heeft. En welk vertrouwen moeten de Crediteuren in eenen zodanigen toestand hebben, als zij zien, hoe de Regeering zo weinig kosten maakt, en zich in de gelukkige onmogelijkheid bevindt, om de publieke Gelden door te brengen (1), een flegt bewind in te voeren, of het zelve lang ongestraft voort te zetten; wanneer zij, zeg ik, den algemeenen geest der Natie, haare neiging tot spaarzaamheid, en haare verkleefdheid aan grondstellingen zien? Heeft het Crediet bij eene zodanige Natie wel paalen?

De Heer *Hamilton* heeft — laaten wij het onbewimpeld zeggen — niet geöordeeld naar alle de omstandigheden, die ten tijde van zijn Ontwerp plaats hadden, noch naar het waarschijnlijk beloop der belas-

Met het Amerikaansch Volk is het niet even zo gelegen, als met de Volkeren van Europa, waarvan een-derde, en dikwijls de helft, bij gebrek aan middelen, weinig verteert. De Consumptie volgt in geenen deele de regelen der bevolking. Hier echter wordt door allen bijna evenveel verteerd, wijl zij ten naaste bij gelijke middelen hebben. De Volksmeenigte kan derhalven hier tot een richtsnoer der berekeningen dienen. In twintig jaaren zouden dus de Amerikaanen, die alsdan even zo veel in getal als de Engelschen zouden zijn, in één maal en in Capitaal slegts zo veel te betaalen hebben, als de Engelschen aan jaarlijksche Interesten betaalen.

(1) Kan men, onder dit gezichtpunt, eenige vergelijking maaken tusschen de solliditeit der Amerikaansche Schuld en die van een Koningrijk, als Spanje, waar een Koning, *Ferdinandus* VI, beveelt te onderzoeken, of hij gehouden is de Schulden van zijnen Voorzaat te betaalen, en waar een toegeevende *Junta* zich voor 't ontkennende verklaart.

lastingen, noch naar de menschen, waar mede hij te doen hadt.

De omstandigheden zijn glansrijk en solide; onder haaren invloed kan men hoopen eene nog veel grooter Schuld te voldoen.

Wat het beloop der belastingen aangaat, hij heeft hetzelve te gering bepaald, en de ondervinding heeft hem zulks beweezen; want hij heeft, in plaats van 1,800,000 Dollars, in 't eerste jaar, van den eersten Augustus 1789 tot den 30 September 1790, 2,523,868 Piasters daar van getrokken.

Wat de menschen aangaat, hij kon met zijne talenten, zijne redeneerkunde, en zijn verstand alles van hun maaken; hij kon hun allen gemaklijk overreeden, dat het algemeen belang vordert, zijne Schulden stiptelijk te betaalen. De Amerikaanen zijn allen overtuigd, dat zij zonder Crediet hunnen Koophandel niet kunnen uitbreiden, en zij streeven allen naar eenen meer uitgestrekten Handel. Zij weeten allen, dat zij, om dien Handel te bekomen, hunne Regeering waardigheid en sterkte moeten indrukken. Nu kan echter deeze waardigheid geen plaats hebben, als zij hunne Schulden niet betaalen. Zij weeten thans allen, dat het hun niet aan Geld ontbreekt, noch ooit ontbreeken zal; dat het voorgewend gebrek aan Geld slegts uit het gebrek van vertrouwen, uit de wisselvalligheden van het algemeen Crediet ontstaan is. Zij weeten allen, dat het waare middel om dat vertrouwen, en dienvolgens ook het Geld, weder ten voorschijn te brengen, bestaat in de betaaling van alle hunne Schulden, en wel zonder de minste Reductie, en zonder eenigzins acht te geeven op den Prijs, tot welken die Schulden gekocht zijn.

Zelfs

Zelfs de Landbouwers zijn van deeze waarheid overtuigd, ſchoon zij in 't eerst tot eene Reductie geneigd waren. Zij zijn van deeze dubbelde waarheid overtuigd, dat zonder openbaare trouw geen Koophandel, en zonder Koophandel geen Landbouw of Industrie voorſpoedig kan zijn. De Landbouwers der Verëenigde Staaten leeven op hun gemak. Zij houden veel van Thee, Koffij, Suiker, enz.; zij kunnen deeze Artikelen niet anders dan met hunne Producten betaalen, en voelen derhalven de noodwendigheid van den Koophandel, om dezelve uit te voeren; de noodwendigheid van het Crediet, om den Handel ſtaande te houden; de noodwendigheid van den eerbied voor het publiek vertrouwen, als men het Crediet wil handhaven. Zodanige neigingen heb ik, in mijne Reize door de Verëenigde Staaten overäl, en bij alle Burgers, die ik heb aangetroffen, gevonden.

Waarom heeft de Heer *Hamilton* niet met de zodanigen geraadpleegd, en hunne gevoelens gevolgd? Of waarom heeft hij zich door eenige weinig onderrichte Schreeuwers laaten afſchrikken (1)? Past het eenen zo verlichten Staatsman, als hij is, de grondſtellingen, welke altoos onbuigzaam behooren te zijn, aan de onweetendheid op te offeren?

(1) Waarom heeft het vertrouwen, dat het Publick reeds vooruit in zijne Operatien ſtelde, hem niet aangemoedigd? een vertrouwen dat ſlegts op de hoope, van alle verbindtenisſen te zien vervullen, gegrond was; een vertrouwen dat zich bij de ſnelle ſtijging der publieke Fondſen openbaarde. In 't Jaar 1788 verloren zij in 't algemeen drie-vierde; in het Jaar 1789, den dag vóór het Rapport, verloren zij ſlegts een-vierde. Het *Pound* werdt voor 12 tot 15 Schellingen verkocht; thans is het 16 waardig.

De beroemde *Davenant* (1) hadt hem zijnen gang voorgeschreeven. „Het Crediet, zeide hij, wordt niet verkreegen, als door aanhoudende en zekere betaalingen, en de naauwkeurige vervulling van de voorwaarden der Leening.... Men vertrouwt zich geenszins op het Publiek, noch op bijzondere Persoonen, als men in hunne handelingen bedrog of trouwloosheid bespeurt, en hunne zaaken in eenen wanhoopigen toestand denkt te zijn. Maar wanneer hunne betaalingen door een bloot toeval opgeschort worden, wanneer de Staat of bijzondere Persoonen maatregelen neemen, om zich uit hunne verlegenheden te redden, wanneer het duidelijk blijkt, dat zij Fondsen genoeg hebben, om alle hunne Crediteuren te betaalen, dan zinkt de vreeze weg, men beraamt alsdan schikkingen, men helpt zich.....; maar de onmeetelijke Machine van het openbaar Crediet kan niet weder in beweeging gebragt worden, door hier en daar iets te veränderen of te verstellen, men moet, door eenen krachtigen stoot, alle de drijfveeren op nieuw aan den gang helpen."

De Heer *Hamilton* is in 't geheel geen Vreemdeling in deeze grondstellingen; zij zijn alle in zijn bericht opgesloten. Hij erkent daar in overal de noodzaakelijkheid, om zijne verbindtenissen getrouwelijk na te komen, ten einde Crediet te verwerven, den Americaanschen naam eerwaardig te maaken, en de publieke Fondsen, de Landerijen, enz. eene nieuwe waarde te geeven.

Maar ongelukkigerwijze was ook de Heer *Hamilton* van

(1) Zie *The political and commercial Works, of Charles Davenant.* 1771.

van gevoelen, dat 'er omstandigheden konden zijn, waar in de Staaten hunne verbindtenisfen mogten te buiten gaan, als zij flegts in 't vervolg de fchade weder goed maakten, en hij fchijnt te gelooven, dat de Vereenigde Staaten eenigermaate in dien toeftand waren. Doch dit is eene dwaaling. De Heer *Hamilton*, op zijne eigene krachten en die van zijn Land te weinig vertrouwende, dorst geen groote Operatie onderneemen, daar zij nogthans, op den eerbied voor goede trouw gegrond, noodzaakelijk een groot Crediet verkreegen, en den Amerikaanen overvloedige hulpmiddelen aangeweezen zou hebben.

Behalven het Plan, dat het Congres heeft aangenomen, heeft de Heer *Hamilton* nog veele andere voorgeflagen; hij wilde onder anderen, dat men de Ondertekenaars een-derde van hunne vorderingen in Landerijen zou geeven: eene Operatie, die minder den fchijn van een Bankerot hadt, vermits de Debiteur voldoet, als hij voor de Schuld iets tot een onderpand geeft. Maar deeze Operatie met geweld door te zetten, was der Vereenigde Staaten onwaardig. Eindelijk hadt hij ook eene Tontine voorgeflagen, en dit denkbeeld was veel gevoeglijker. Veelligt heeft men in Amerika te weinig kennis van fpeculatien, die op dergelijke Inrichtingen gevestigd zijn, om 'er een goed gevolg van te wachten.

VIERDE OPERATIE.

Vereeniging en confolideering van de bijzondere Schuld der Vereenigde Staaten.

Dit was de fijnfte Operatie; ook werdt zij hevig beftreeden. Eenige van de Staaten waren weinig

ſchuldig (1), of hadden hunne zaaken in beter orde ge-

(1) Naamlijk de Staaten van Maryland, Connecticut en New-Hampſhire.

Maryland was in 't Jaar 1788 ſlegts 474,944 Ponden aan Capitaal ſchuldig, en hadt 526,738 Ponden te trekken.

Connecticut was 6 tot 700,000 Ponden ſchuldig: zijne inlandſche belastingen waren toereikende, om de Interest daar van te betaalen; daar dezelve nogthans langzaam inkwamen, bragt de Staat *Indents* in omloop, om de Interesten te voldoen. Deeze *Indents* werden door hun, die wachten konden, op het einde des Jaars tegen Geld ingewisſeld. Zij ſtonden in 't Jaar 1788 op 10 Schellingen; de Collecteurs kochten dezelve in, om daar mede de openbaare Schatkamer volgens haare benoemde waarde te betaalen, en het goud te behouden. — Hier was klaarblijklijk eene afſchuwelijke Operatie aan de zijde der Regeering. Het zelfde hadt, ten aanzien der *warrants*, in Virginiën plaats, en gaf aanleiding tot dezelfde misbruiken: intusſchen is de verbaazende verſcheidenheid der gevoelens, welke de Amerikaanen van de ſoliditeit deezer *Indents* hadden, vooräl opmerkelijk. Terwijl dezelve in Connecticut tot 10 Schellingen circuleerden, werden zij in Virginiën tot 3 en een halve Schellingen, en in Zuid-Carolina tot 2 Schellingen 6 Pences verkocht.

Dat deeze *Indents* zodanig in miscrediet ſtonden, was niet zo zeer uit oorzaak der vreeze voor bedrog, als wel een gevolg van de onkunde der Wetgeevers, die over de Finantiën Wetten maakten.

De Inwooners van Connecticut en die van Maryland hebben hunne achting voor de Schuld op de uitſteekendſte wijze getoond. De eerſten hebben niet, als bijna alle de overige Staaten, geweigerd eene *directe* ſchatting te betaalen, om de Interesten der Schuld te voldoen.

De bijzondere Schuld van New-Hampſhire beloopt omtrent 120,000 Ponden, en wordt tot 3 Schellingen het Pond verkocht. Men heeft een Project gehad, om deeze Schuld en het gantſche aandeel, dat deeze Staat aan de publieke Schuld heeft, te rug te koopen. Men hadt berekend, dat eene belasting van 2 Piasters voor ieder Perſoon daar toe genoegzaam zou zijn. De Volksmeenigte van New-Hampſhire wordt op 100,000 zielen gerekend. — Verſcheide toevallen deeden het Project, dat algemeen goedgekeurd was, mislukken. Volgens hetzelve moest ieder zijn aandeel in Lands-Producten betaalen; de Staat zou den Verkoop op zich nee-

gesteld: deeze wilden niet toegeeven, dat de Unie zich met de Schulden van die Staaten inliet, die meer dan zij te betaalen hadden, en welkers omstandigheden verwarder dan de hunne waren.

Intusschen heeft het vernuft boven die rekeningen van

neemen, en het Belopp daarvan zou tot betaling der Schuld dienen.

De Schuld des Staats van New-York bedroeg in 't Jaar 1788 meer dan 800,000 Ponden; maar zijne Finantiën waren in goeden Staat; hij betaalde zijne Interesten regelmaatig, en de Landerijen, die hij in 't Noorden verkocht hadt, waren meer dan toereikende, om het Capitaal te rug te geeven.

De Schulden van Pensylvanie waren veel grooter; zij beliepen ver over 2 millioenen Pounds, wijl deeze Staat een groot gedeelte der algemeene Schuld hadt overgenomen; doch daarentegen hadt hij ook groote vorderingen te doen.

Van de Schuld des Staats van Massachusett goldt het pound vier Schellingen in 't Jaar 1788; men dacht in 't algemeen, dat zij gereduceerd zou worden. Veele lieden scheenen zich niet te willen onderwerpen, om de gantsche benoemde Waarde der Schuld te betaalen; de tegenkanting kwam voornaamlijk van de zijde der Eigenaars van Landerijen, Leden der Wetgeevende Magt; zij verhielden zich tot de overige als 2 tot 1. De Kooplieden moesten zich met de Capitalisten vereenigen, wijl zij naar eenerlei grondstellingen handelen. De Rechtsgeleerden moesten ook voor deeze laatsten zijn. Intusschen verwachtte men alles van de inlichtingen des onderzoeks, om de eersten te overwinnen, en het vernuft heeft werkelijk gezegepraald. In Virginiën hadt men eenen anderen grond, om zich tegen de vereeniging der Schuld te verzetten. Men zeide in zich zelven: de belasting, op den Tabak gelegd, die 70,000 Pounds opbrengt, brengt den Staat in de gelegenheid, om de Interest der Schuld te betaalen. Zo het Congres in 't nieuw Systema de belasting neemt, zal en kan hij dezelve dan ook regelmaatig tot de betaaling der Schuld van Virginiën aanwenden? Zal hij niet door de behoefte gedrongen worden daar van iets af te neemen, om de overige Schulden te betaalen? Men is mistrouwend. Het Project van 't Congres zal derhalven het Virginische Papier doen daalen; deswegens moesten zich hindernissen opdoen.

van bijzonder belang de overhand behouden; Crediteuren, Koophandel, Industrie, de Vereënigde Staaten en ieder Staat in 't bijzonder, alle wonnen bij deeze schikking, bij die samenvoeging der bijzondere Schulden in eene algemeene Massa, waar van de laatste voor 't grootste gedeelte eenerlei oorsprong met de algemeene Schuld hadden, naamlijk de noodwendigheid, om de kosten van den Oorlog te betaalen.

Voor de Crediteuren is het in de daad voordeeliger slegts eenen soliden Debiteur te hebben, dan vijf of zes, die in hun systema en soliditeit kunnen veranderen. Het gedrag van een eenigen is ligter te doorgronden; men wordt spoediger betaald, en 'er zijn minder formaliteiten noodig.

De bijzondere Staaten zouden, om hunne Schulden te betaalen, genoodzaakt zijn geweest Leeningen te doen, of belastingen op te leggen. Hunne Leeningen zouden die der Vereënigde Staaten in den weg zijn geweest; zij zouden elkander tegengewerkt, en dus het Geld duurder betaald hebben.

In het Sijstema der bijzondere belastingen zou geen overeënstemming geweest zijn, en alsdan hadden de Staaten eenen tak der Cultuur zodanig kunnen kwetsen, dat hij verdorde; eene soort van Industrie zodanig kunnen benadeelen, dat zij tot hunne nabuuren ware overgegaan. Hier van heb ik u reeds voorbeelden gegeeven. De belastingen van het Congres kunnen deeze verdrietige werking niet voortbrengen, wijl zij het algemeen Sijstema der Unie betreffen. Deeze Operatie zou voorts eene groote spaarzaamheid in de betaaling der Schuld en de heffing der belastingen bewerken. Het Congres heeft voor de algemeene Schuld eene Machine aan den gang gebragt; deeze kan de der-

dertien Staaten voor hunne bijzondere Schulden dezelfde diensten bewijzen; zij maakt dus het spel van dertien andere Kassiers overtollig.

Deeze samenwerping, deeze Consolideering der bijzondere Schulden verdelgde ook nog den Woeker, die voornaamlijk met deeze soort van Effecten gedreeven werdt; want sedert eenigen tijd hadt zich een soort van lieden opgedaan, die in de kennisse van alle deeze Papieren volkomen bedreeven, van New-Hampshire tot in de Carolina's om Certificaten en *Indents* uitgingen, dezelve inkochten en daar mede woekerden; en dit is, ik herhaal het nog eens, voor een vrij Volk het rampzaligste handwerk, een handwerk dat tot niets anders strekt, als om de Sijstema's van Finantie, wier voorwerp spaarzaamheid is, t'eenemaal in verwarring te brengen.

Deeze samenwerping der bijzondere Schulden wierdt eindelijk eenen nieuwen band des bondgenootschaps; en dit was de groote beweegreden, die alle de Staaten daar toe overhaalde. Hun belang zal dus voortaan slegts één zijn; de Schuld is eene gemeene zaak geworden, en welhaast zal de tijd komen, waar in voor alle de Staaten slegts één Sijstema van in- en uitwendige belasting zal plaats vinden.

Intusschen heeft het Congres, door de overneeming der Schulden, van alle de Staaten, voor rekening van het Bondgenootschap, niemands rechten willen krenken; hij overneemt dezelve slegts provisioneel, onder voorbehouding van naderhand ieders wederzijdsche rekening te reguleeren.

Men heeft, zo als ik reeds boven gezegd heb, berekend, dat de Schuld der Staaten 25,000,000 Piasters beloopt. Doch het Congres opent slegts eene

Leening van 21,500,000 Livres, met voorbehouding om het overige nog te reguleeren. Hij heeft bij deeze Leening de zelfde voorwaarden gemaakt, als bij de algemeene Inlandsche Schuld.

VIJFDE OPERATIE.

Aanwending van het overschot des Ontfangs van 't Jaar 1789 ter aflossing der Staatsschuld.

Het Congres heeft den President der Vereenigde Staaten, nevens veele andere Staatsbedienden, gemagtigd, het overschot der Inkomsten van de belastingen, welke ter betaaling van de openbaare kosten bestemd zijn, tot voldoening van zodanig gedeelte der Schuld, als zij raadzaam oordeelden, aan te wenden. Tot dat einde heeft men hun zelfs volmagt gegeeven, om eene Leening van 2,000,000 Piasters tot 5 per Cent te openen.

De ontfang des Jaars 1789 schijnt, boven de Uitgaaf, nog 1,764 000 Piasters opgebragt te hebben.

Dit is zekerlijk één der beste middelen, om eenen Staat van Schulden te bevrijden, zonder de openbaare trouw te krenken. Het houdt het Crediet staande door de grondstelling, naar welke die Koopen zelve geschieden. Maar deeze Operatie moet natuurlijk uit de goede orde in de zaaken voortvloeijen, anders is zij niets als een louter gezwets. Was dit echter geheel en al de toestand van eenen Staat, die zijne Schuld niet betaalt? Kan men, om voordeelen te doen, een Geld, dat den Crediteuren van den Staat toebehoort, daar toe aanwenden?

Het zij hier mede zo het wil, zeker is het, dat men uit die Operatiën moet besluiten, dat in alle de Staa-

Staaten eene groote angstvalligheid heerscht, om zich van den last der Schuld te ontdoen, een vierig verlangen, om het algemeen Crediet weder te herstellen, eene groote standvastigheid, om de Verëenigde Staaten tot hunne algemeene ontheffing, en gevolglijk tot het geluk, den weg te baanen.

Uit hetgeen ik u dus verre van de Schuld en de Finantiën der Verëenigde Staaten gezegd heb, kund gij, mijn Vriend, zien, dat men de beste hoop daar van moet hebben; dat alles daar bij het kenmerk der Orde, der eenvoudigheid en spaarzaamheid aanneemt, en dat den Amerikaanen, ter verkrijging van een volkomen Crediet, niets meer ontbreekt, als een grooter vertrouwen op hunne eigene krachten, en de beproeving eener gewigtige Operatie, die hun op eenmaal met hunne uitgaven in 't evenwigt zou brengen. Heeft het Congres in dat opzicht eenen misslag begaan, moet men zulks niet aan zijne trouwloosheid, maar wel aan zijne beschroomdheid toeschrijven. De verklaaringen, die hij in zijne Acte gedaan heeft, de vrijheid, die hij zijne Crediteuren laat, strekken daar van ten bewijze. Het is eene proeve, die hij gedaan heeft, en wel hadt mogen nalaaten. De beweegreden moet ons dus wegens deeze Operatie gerust stellen, en kan de soliditeit van het Crediet der Verëenigde Staaten in 't minst geen nadeel toebrengen. Waarschijnlijk zal deeze misslag bij de naaste Wetgeeving verholpen worden.

DRIE

DRIE EN VEERTIGSTE BRIEF.

Over den Invoer in de Vereenigde Staaten.

Zo gij, mijn Vriend, mogt twijfelen aan het vermogen der vrije Amerikaanen, om hunne Schulden te voldoen, en de kosten voor hunne bondgenootschapplijke Regeering en die der bijzondere Staaten te betaalen, zou echter uwe twijfel ras verdwijnen, zo dra gij het tafereel van hunnen jaarlijkschen Invoer in overweeging naamt.

Veele Politieken stellen als eene onbetwistbaare waarheid vast, dat men *zo min als mogelijk is in-, en daarentegen zo veel als mogelijk is* uitvoeren moet. Zo men daar door verstaat, dat men zo veel als mogelijk is in zijn eigen Land moet doen, dan is aan de waarheid van deeze stelling niet te twijfelen. Doch zo men daar mede wil te kennen geeven, dat eene Natie arm is, als zij veel invoert, dan is die stelling valsch. Want zo zij invoert is van twee zaaken slegts eene mogelijk; zij zal of het ingevoerde verteeren, of weder uitvoeren; zo zij het gebruikt, is het een teken dat zij Geld heeft om te betaalen; voert zij het weder uit, zo wint zij. Gij ziet dus, mijn Vriend, dat deeze opgeworpene stelling, ontleed zijnde, op een gemeen begrip of eene onwaarheid uitloopt, en het is ten naaste bij evaneens gelegen met alle de *dictums* des Koophandels, waar van de onweetenden zo veel ophefs maaken. Wie kent deeze grootspraak beter, en heeft dezelve meer ontzwagteld, dan gij, mijn Vriend?

De Invoer in de Vereënigde Staaten heeft sedert den Vree-

Vreede zeer toegenomen, en gij zult daar van overtuigd worden, als gij het volgende tafereel, nevens de daar bijgevoegde verklaaringen, met de Tafelen van den Lord *Sheffield* vergelijkt, welke laatfte eenige tijdperken vóór den Oorlog der onäfhanglijkheid betreffen. Ik heb dat tafereel van een kundig Koopman te New-York ontfangen, en de juistheid der berekeningen is mij door uittrekzels uit de verfcheidene Tolboeken der Verëenigde Staaten, en door één der doorzichtigfte Financiers van dat Land bevestigd.

Algemeen Tafereel van den invoer der voornaamfte Artikelen in de Vereenigde Staaten.

Geestrijke Dranken, Brandewijnen, Liqueurs. . . .	4,000,000	Gallons (1).
Wijn.	1,000,000	———
Thee boe. . . .	1,000,000	———
Thee hijfon. . . .	125,000	———
Suiker.	20,000000	———
Koffij, Cacao, Chocolaad.	1,500,000	———
Melasfis of Suiker-Sijroop.	3,000,000	———
Zout.	1,000,000	Schep.

Bovendien worden, voor meer dan 20,000,000 Plasters, andere Artikelen ingevoerd, welke de Engelfchen *dry Goods* of drooge Waaren noemen.

Het algemeen Tafereel, dat ik u zo aanftonds heb voorgefteld, is naar dat van den Invoer te New-York, geduurende drie Jaaren, opgemaakt; men heeft deezen grondflag, die niet fchijnt tegenfproken te worden,

(1) De Gallon is eene Maat van omtrent vier Pinten te Parys.

den, aangenomen, *dat New-York het vijfde-deel* (1) *van den algemeenen Invoer der Vereenigde Staaten uitmaakt.*

Geestrijke Dranken.

De Invoer der Geestrijke Dranken, Brandewijnen, Rum, enz. beliep in 't Jaar 1784 in den Staat van New-York 1,200,000 Gallons, en in Penfylvanie 1,000,000. Hier uit ziet gij, dat de algemeene Invoer, als men dezelve naar deeze opgave begroot, bijna 5,000,000 Gallons uitmaakt.

De Heer *Swan* zegt (2), dat Frankrijk 1,500,000 Gallons Brandewijn zou kunnen leveren; het geen jaarlijks omtrent 30,000 Oxhoofden Brandewijn uitmaakt. — Welk een onmaatig groote Invoer! en zij is echter geen hersfenfchim, als men bedenkt, dat onze Brandewijnen den Amerikaanen zeer aangenaam zijn, dat zij minder duur zijn dan de Rum van Jamaïka, die nog daar benevens door de Engelfchen verboden is, dat zij voorts veel beter zijn, dan de Taffias van onze Franfche Eilanden, welke de Amerikaanen affchuwelijk vinden, en die zonder twijfel eens onder de Regeering der Vrijheid tot volkomenheid gebragt zullen worden.

Wij-

(1) Zodanig is ook de proportie, door den Heer *Swan* aangenomen, in zijn Werk *over de oorzaaken, welke zich tegen den voortgang des Koophandels tusfchen Frankrijk en de Vereenigde Staaten aankanten.* Zie p. 116.

Franfche Kooplieden, die zich eindelijk eens eenen nuttigen en voordeeligen Handel met de Verëenigde Staaten willen openen, kunnen dit Werk niet genoeg beftudeeren.

(2) *Ibid.* pag. 181.

Wijnen.

Gij zult ook zien; dat men de hoeveelheid der ingevoerde vreemde Wijnen te laag heeft opgegeeven. De Maderawijn maakt ten naaste bij het vijfde-deel daar van uit. De Invoer in 1784 was als volgt:

Te New-York.	. . .	290,000 Gallons,
In Pensylvanie.	. . .	280,000 ——

De Heer *Swan* denkt (1), dat men dit Artikel, buiten alle vergrooting, naar reden van één Gallon voor ieder Persoon, op meer dan 5,000,000 Gallons kan brengen; want even zo hoog schat hij de Volksmeenigte der Vereënigde Staaten. Maar hij verzoekt wel bijzonder den Kooplieden, bij hunne verzendingen eerlijk te handelen; want hij klaagt, dat men de Vereënigde Staaten met slegte Bordeauxe Wijn als overstroomd heeft, waar door de overige Fransche Wijnen in miscrediet gebragt zijn (2).

Thee.

In 't Jaar 1784 beliep de Invoer der Thee Boe

Te New-York.	. . .	400,000 Ponden,
In Pensylvanie.	. . .	344,000 ——

der

(1) *Ibid.* pag. 28.

(2) De Heer *Swan* geeft den voorrang aan de witte Wijnen van *Grave*, *Pontac*, *Saint-Brise*, en voorts aan die van *Sauterne*, *Prignac*, *Barsac*. — Onder de roode Wijnen geeft hij den voorrang aan de *Château-Malgel*, *Segur*, *Haut-Hoffs*, *La Fite*, enz. Ik breng deeze beöordeeling bij; om dat het een Amerikaan is, die 'er van spreekt, en het is van veel belang voor de Kooplieden, dat zij de Amerikaanen zelven over die voorwerpen raadpleegen.

Te Boston en New York heb ik voortreffelijke Champagne, en te Philadelphia goede Bourgogne-Wijn gedronken: waar uit blijkt, dat deeze Wijnen, met eenige voorzorge, over Zee gevoerd kunnen worden.

der Thee Hijson,

Te New-York. . . . . 15,000 Ponden.
In Pensylvanie. . . . . 44,000 ———

Dit is eene drukkende schatting, welke de Amerikaanen aan China betaalen; deeze behoefte is eene plaag, welke de Engelschen hun medegedeeld hebben, en niet zo gemaklijk zal verdwijnen. De Consumptie der fijne Thee wordt in de berekening te laag opgegeeven; zij bedraagt in een gemeen Jaar meer dan 200,000 Ponden; een bewijs dat de welstand of de weelde toeneemt.

Neem nu nog, ik bidde u, in aanmerking, dat Pensylvanie eene grootere meenigte fijne Thee invoert; en zulks om reden, dat de Consumptie aldaar veel grooter, en de welvaart algemeener is. Want het onderscheid in de Prijzen is buitengewoon; het gaat van 1 Livre 10 Sols tot 12 of 15 Livres het Pond.

Suiker.

De hier opgegeevene som van 20,000 Ponden schijnt beneden de waarheid te zijn, wanneer men dezelve vergelijkt met de hoeveelheid van Thee en Koffij, die in de Vereenigde Staaten gebruikt wordt, en met die van het Gebak, waar bij de Suiker één der voornaamste ingredienten is. Wat ook van deeze berekening zij, zeker is het, dat uit dezelve zou volgen, dat, als men vier millioenen menschen in de Vereenigde Staaten rekent, ieder Persoon, de een door den anderen, vijf Ponden Suiker gebruikt.

Neem in acht: 1.) dat men hier de minste hoeveelheid opgeeft, 2.) dat men de Mastboomsuiker, waar van de Amerikaansche Landlieden eene groote hoeveel-

veelheid gebruiken, en 3.) de Suiker, die in de Vereenigde Staaten zelven geraffineerd is, niet in rekening brengt. Het zou niet moeijelijk te bewijzen zijn, dat de Consumptie meer dan dertig millioenen, dat is omtrent agt Ponden voor ieder Persoon bedraagt.

Welk een verschil tusschen deeze Consumptie en de onze! Frankrijk moest, volgens deeze berekening, 200,000,000 Ponden Suiker jaarlijks gebruiken, en zijne Consumptie gaat niet boven 80,000,000.

Hier uit kan men den welstand der beide Landen beöordeelen.... De Dienstboden in de Vereenigde Staaten gebruiken Suiker; en hoe weinig Handwerkslieden kunnen daarentegen, zelfs bij ons, op dit noodwendig Levensmiddel, dat als overtollig wordt aangezien, aanspraak maaken!

Deeze omstandigheid moet u, mijn Vriend, nog eene andere veel gewigtiger beschouwing aan de hand geeven. De vrije Amerikaanen haalen die 20,000,000 Ponden Suiker van onze Eilanden, alwaar de uitvoer derzelve zeer streng verboden is; waar toe dient zodanig verbod voor twee nabuurige Volkeren, die wederzijdsche behoeftens hebben? Waar toe zouden zij onder eene vrije Regeering dienen, onder welke de verbiedende Wetten nog meer versoeid worden? Is dit niet eene uitnoodiging aan de Regeeringen, om hinderpaalen, die men zo gemaklijk te boven kan komen, uit den weg te ruimen?

De hoeveelheid Suiker, die in 't Jaar 1784 in Pensylvanie is ingevoerd, beloopt 8,207,000 Ponden.

Koffij, Cacao, enz.

De Invoer hiervan bedroeg in 't Jaar 1784,

Te New-York. . . .	220,000 Ponden.
In Pensylvanie.	704,000 ———

Melassis of Suiker-Siroop.

Dit Artikel werdt tot den eersten Augustus 1788, vrij van alle lasten, in New-York ingevoerd. Sedert werden in drie maanden 300,000 Gallons ingevoerd, of jaarlijks

In New-York.	. . .	1,200,000 Gallons.
In Pensylvanie.	. . . .	564,000 ——

Dit laatste Artikel wordt in Pensylvanie niet even zo sterk ingevoerd, wijl de Inwooners het gebruik des Rums trachten te verminderen; hetgeen voor de Zedenleer en de gezondheid een groot voordeel zal zijn.

Zout.

De Invoer van Zout bedroeg in 't Jaar 1786 te New-York 160,000 Schepels. Men schat de Consumptie daarvan, voor ieder hoofd, op een-derde Schepel, dat is op twintig Ponden.

Deeze begrooting is echter te gering; bovendien zou daar uit volgen, dat de Invoer 80,000,000, in plaats van 60,000,000 Ponden, of 1,000,000 Schepels, zo als in het algemeen Tafereel opgegeeven wordt, moest bedragen.

De Goederen, welke in 't Jaar 1784, naar hunne Waarde, lasten betaalden, bedroegen te New-York meer dan agt millioenen Piasters; maar sedert dien tijd is deeze Invoer de helft verminderd, wijl zij of in de overige Havens verdeeld, of wel de Invoer der Artikelen van pracht verminderd is, of dat de opkomst der Manufacturen van verscheide Artikelen denzelven heeft doen afneemen.

De Lord *Sheffield* begrootte in 't Jaar 1774 den Invoer

voer in Amerika op 4,000,000 Ponden Sterling, zonder den Invoer uit Ierland en den Sluikhandel daar bij te rekenen.

Men gaat niet te ver, als men den aanwas van deezen Invoer een-vijfde hooger, naamlijk op 5,000,000 Ponden Sterling, of 120,000,000 Livres tournois stelt.

In het uittrekfel uit de Tolboeken, dat in 't Jaar 1787 in Engeland gemaakt is, ziet men, dat de Invoer van dat Eiland naar de Vereenigde Staaten op eene buitengewoone wijze heeft toegenomen.

Kund gij thans nog twijfelen, dat Amerika, wanneer het flegts deezen Invoer met eene maatige belasting bezwaarde, in staat zou zijn zijne uitgaven en de Interesten der Schuld goed te maaken? De reeds in 't Jaar 1789 ondernomene proeve moet de oogen openen. De Acte van 't Congres, van den eersten Junij 1789, bezwaart den Invoer flegts met maatige belastingen, en het beloop daarvan heeft nogthans alle hoop overtroffen.

Om u van deeze belastingen een denkbeeld te geeven, zal ik u de volgende Artikelen opgeeven: — Gebrande Wateren, de Pint 2 Sols. — Maderawijn 4 Pinten 18 Sols. — De overige Wijnen (1) 10 Sols. — Poejer-Suiker, het Pond 1 Sol. — Kaas, het Pond 4 Sols (2). — Thee Boe, het Pond 6 Sols. — Thee Souchong, het Pond 10 Sols (3), enz.

Wild gij aan den anderen kant het toekomend lot lee-

(1) Gij ziet uit dit Artikel, dat de Amerikaanen met de belangens der Franschen te raade gaan.

(2) De Amerikaanen maaken zelfs Kaas.

(3) Deeze belasting is grooter voor de Thee, die met vreemde Schepen ingevoerd wordt.

leeren kennen, dat de hemel den Amerikaanen bereidt, overweeg dan de berekeningen van den Heer *Swan* (1). — Naar de onwederfpreekelijke Opgave van den Heer *Franklin*, en den Professor *Wiglesworth*, volgens welke de Volksmeenigte der Vereenigde Staaten alle agttien jaaren verdubbelt, moet onze Invoer, die in 't Jaar 1774 zeventig millioenen bedroeg, in 't Jaar 1792, 140,784,000 Livres uitmaaken, naamlijk naar reden van honderd negen en twintig duizend drie honderd zes en vijftig Zielen; in 't Jaar 1810 moet onze Invoer, naar reden van twaalf millioenen twee honderd agt en vijftig duizend zeven honderd en twaalf Zielen, 281,588,000 Livres bedragen; en volgens deezen meer dan waarfchijnlijken voortgang, zou onze Invoer in 't Jaar 1846, naar reden van negen en veertig millioenen Inwooners, 1,126,352,000 Livres beloopen.

Eer ik deezen Brief eindige moet ik niet vergeeten, u nog kortelijk de Artikelen der Manufacturen bekend te maaken, in welken de Amerikaanen met die van Europa willen concurreeren.

Hoeden, Laarfen en Schoenen, alle foorten van Rijtuigen, Paerdetuigen, Zeisfens, Spaden, en andere tot den Landbouw noodige Werktuigen, Wol- en Katoenkaarden, Handfchoenen, Behangzel-Papier, Speelgoed voor Kinderen, Porter, Bier, Boter, Kaas, Mostert, Lijnolie, Kaerfen, Suiker, enz.

De belastingen op deeze Artikelen zijn intusfchen niet groot genoeg, dat wij dezelve niet met voordeel in Amerika zouden kunnen invoeren, als flegts onze Kooplieden zich naar den fmaak der Inwooners richten.

(1) Zie *Oorzaaken* (*Causes*), enz. pag. 117.

ten. — Ik zal eenige van die Artikelen doorloopen, en deeze optelling zal tot eene vervulling, en somtijds tot verbetering der opzichtelijke Artikelen van ons Werk *over Frankrijk en de Vereenigde Staaten*, kunnen dienen.

Hoeden.

De gedaante der onzen behaagt den Amerikaanen niet. Hunne droogte mishaagt hun. Zij hebben liever de hunne. Zij worden in de Vereenigde Staaten overal gemaakt, en nogthans zijn zij tamelijk duur. De Rechten op de vreemde Hoeden zijn zeven en een half per Cent van hunne waarde.

Rijtuigen.

De Amerikaanen hebben Postkoetsen, en halve-Koetsen (*Voitures coupées*), Faëtons, Sulkeijs, of Rijtuigen voor één mensch, Chaisen of Cabrioletten voor twee menschen, alle uitmuntende Rijtuigen, met ligte en goede Wielen, als ook met goede veêren voorzien, en slegts half zo duur als de onze (1). Bij den Invoer van vreemde Rijtuigen moet vijftien per Cent van de waarde betaald worden.

Zij-

(1) De Franschen, die naar Amerika reizen, neemen dikwijls hunne Rijtuigen mede: want zij verbeelden zich bij Wilden te komen. De Heer *Crevecœur* verhaalde mij, dat hij eens één van onze kaale Jonkers, met één van die logge Post-Chaisen, die eertijds zo sterk in de mode waren, aan Land zag komen. De Amerikaanen stonden daar over verbaasd; want zij konden niet begrijpen, hoe een zodanig Meubel uit een beschaafd Land konde komen. De Fransche Consul maakte allen spoed, om dezelve, ter eere van zijne Natie, in een Wagenhuis te bergen.

Zijde Stoffen.

De Mannen geeven, voor Kamizool en Broek, den voorrang aan het Satijn, dat zij het geheele Jaar dragen. De Vrouwen dragen geglansde Taf, enz. zij houden het meest van onze Linten, enz. Dit Artikel kan zeer gewigtig worden; de Heer *Swan* begroot het op 3,000,000 Livres: de belasting op dezelve is in 't algemeen zeven en een half per Cent van de waarde.

Hair-Poejer.

De Fransche wordt daar het sterkst gezocht.

Fransche Boeken.

Het beste kan hier in geen aanmerking komen. — Zeer weinige Lieden verstaan hier de Fransche Taal.

Engelsche Boeken.

Deeze zijn zeer duur, en veel duurder als te London. — Dit zou een goed Artikel zijn, als 'er veele Leezers waren; maar ik twijfel daaräan. — De Winst bij deezen Handel is langzaam en onzeker.

Papieren. Behangsel-Papieren.

Ik heb u reeds gezegd, dat 'er eene meenigte Papiermolens in de Vereënigde Staaten zijn; ik heb u van dien, welke den Heer *Fisher* toebehoort, gesproken. Hij bedient zich van eene eenvoudiger handelwijze, gebruikt Engelsche Rollen, en laat de lompen niet weeken. Zijn Papier is niet zo duur als het Fransche. Intusschen zal het Europeäansch Papier altoos met voordeel verkocht worden, vermits het vertier daar van ongemeen groot is.

Wat

Wat aangaat het Behangzel-Papier, zo is het nog voordeeliger hetzelve uit te voeren; want het Behangzel-Papier, dat in Amerika gemaakt wordt, is, uit hoofde van den handärbeid, veel duurder.

Parijsche Pleister.

Zoud gij het wel gelooven, dat dit Artikel van de Amerikaansche Landbouwers sterk gezocht wordt? Zij hebben ondervonden, dat hij hunne Landerijen vruchtbaar maakte. Verscheide proeven, op twee nevens elkander liggende Akkers gedaan, hebben getoond, dat de Akker, waar op men Pleister gestrooid hadt, eens zo veel voortbragt, als de andere. — In de Baai van Fundij, in Nieuw-Schotland heeft men ook Pleister gevonden, doch dezelve is niet zo goed als die van Parijs.

Verzilverd Vaatwerk.

De Amerikaanen maaken gebruik daarvan, en deszelfs vertier moet bij hun steeds meer en meer toeneemen; ten eersten om dat zij voor de zindelijkheid zijn, en ten anderen om dat zij den te kostbaaren overdaad van Zilver Vaatwerk niet kunnen bekostigen. — De Engelschen leveren hun dit Artikel. Onze Fabrieken moesten wegens dit œconomisch Vaatwerk met hun naar den prijs dingen.

Voor de spaarzaamheid is, zo als gij zeer wel betoogd hebt, een verschil van zeven-agtste tusschen het zilver en verzilverd Vaatwerk.

In twee jaaren tijds heeft men den Prijs van het verzilverd Vaatwerk gewonnen; want deeze Prijs is meer dan gelijk aan den Interest van het Geld, dat

in de zelfde hoeveelheid van zilver Vaatwerk besteed wordt (1).

Azijn.

De Amerikaanen zoeken de vreemde niet zeer. De hunne is niet sterk. De Invoer moet gering zijn.

Boomölie.

De Amerikaanen gebruiken dezelve niet veel: zij houden van geen Olie, die naar de vrucht smaakt; zij willen die zeer klaar en helder hebben. Toen ik eens bij den Generaal *Washington* Salaad at, was ik verwonderd geen Olie op dezelve te vinden; hij maakte 'er geen gebruik van. In de Noordelijke Staaten is zij meer in gebruik.

Gedroogde Vruchten.

Uit Madera laaten zij groote Rozijnen komen, en beginnen dezelve ook van Marseille te ontbieden.

Zo onze Kooplieden bovendien voortreffelijke Lakens, fijne Linnens (2), Perses, Taf, Katoene Stoffen, Spiegels, Glas, Batisten, Blonden, Kanten, Paraplus, enz. aldaar willen invoeren, zullen zij eenen zeer grooten aftrek vinden (3); maar ik raade hun al-

(1) Zie *les Opinions d'un Créancier de l'état, &c.* door den Heer *Clavière.*

(2) Het is nogthans zeer zeker, dat in dit Jaar (1788) te Philadelphia veel minder Engelsche Linnens en Lakens verkocht zijn, dan in het voorige. De oorzaak daar van wordt aan de veelheid der Inlandsche Manufacturen toegeschreeven.

(3) De Heer *Swan* heeft berekend, dat de Invoer, die Frankrijk zou kunnen doen, meer dan 40,000,000 Livres konde beloopen.

alvoorens de Artikelen, welke die voorwerpen betreffen, in het Werk over Frankrijk en de Vereenigde Staaten te leezen. Ik heb Amerikaanen gezien, welke de juistheid der daar in vervatte aanmerkingen met hunne goedkeuring vereerden, en verwonderd waren, dat de Fransche Kooplieden deeze verstandige wenken niet gevolgd hadden. In 't algemeen doet het de eersten zeer leed, dat de laatsten bij hunne leveringen zo weinig kennis en eerlijkheid toonen.

Men kan zich in de daad van de verzendingen, door de Fransche Kooplieden aan de Amerikaanen gedaan, geen denkbeeld maaken.

Van den eenen verzoekt men de beste Hairpoejer, en hij zendt Zemelen, met Meel vermengd.

De andere zendt zuure Graves-Wijn, of middelmaatige Provence-Wijn, in plaats van heerlijke Clairet. In plaats van goede Lakens zendt men halve Lakens af.

Maar het is niet genoeg, dat de Kooplieden zich eindelijk tot de edele begrippen van vrije menschen verheffen, en met de Amerikaanen als met broeders handelen; de Fransche Regeering moet hen ook ondersteunen, en de hinderpaalen uit den weg ruimen, die zich tegen de verbindtenissen verzetten, welken die beide Volkeren door de Natuur worden aangeweezen. Zij moet de Maaten en Gewichten op eenen gelijken voet brengen (1); zij moet de Wetten over den

(1) De verscheidenheid der Maaten zal, zo lang 'er geen verandering in gemaakt wordt, altoos een voornaame hinderpaal voor den Franschen Handel zijn. — Een Amerikaansch Koopman, die speculatien doet, wil vooraf weeten wat hij wint; de duizend en eene Maaten van Frankrijk zijn hem niet bekend, en dus kan hij niet

den Koophandel eenvoudiger maaken; zij moet in verſcheide Havens, de aanlegging van Pakhuizen voor Amerikaanſche Producten, benevens de levering van Franſche Goederen bevorderen, en in beſcherming neemen; zij moet wel inzonderheid regelmaatige Paketbooten aanleggen (1), en die niet meer als de voori-

niet weeten, wat zijn Schepel Koorn zal gelden; uit vreeze van bedrogen te worden, doet hij liever in 't geheel geen ſpeculatien. — De Nationaale Vergadering heeft zich met dit gewigtig ſtuk reeds bezig gehouden. Zij heeft, naar het bericht van de Academie der Weetenſchappen, eenen algemeenen grondſlag van Gewichten en Maaten ingevoerd. Thans heeft men niets meer te doen, dan dezelve op het gebruik van den Koophandel toe te paſſen.

(1) De Franſche Paketbooten zijn ſedert April 1788 opgeſchort. Ik heb de nadeelige gevolgen, die voor den Handel daar uit ontſtaan waren, reeds aangetoond. Naderhand zijn zij weder herſteld, maar hunne onregelmaatigheid, die nog daar benevens een gevolg der omwenteling is, kan geen vertrouwen inboezemen. Het is te hoopen, dat men bij de aanſtaande wetgeeving, zich met een beter Plan zal bezig houden; dat men zelfs de mogelijkheid der verdenking, als of het geheim der Brieven bij deeze gelegenheid in gevaar ſtondt, zal vermijden. Want het in Amerika algemeen verſpreid denkbeeld, dat de voorige Franſche Regeering zich deeze trouwloosheid veröorloofde, bewoog het Congres en de Leden der uitvoerende Magt, hunne Brieven door omwegen naar Frankrijk te zenden. — Daar men nu door de herſtelling van die Paketbooten tot oogmerk heeft, een groot kanaal van Communicatie te openen, en dit kanaal in 't eerst kostbaar moet zijn, zo is het noodwendig, dat de Natie de kosten alleen op zich neeme, en deeze onderneeming niet aan Gezelſchappen overlaate, wier baatzuchtige oogmerken haare bedoeling zouden om ver ſtooten. Zij moet, even als de Engelſche Regeering, eene opöffering doen. De laatſte zendt alle maanden een Paketboot naar Amerika. Zij huurt de daar toe beſtemde Schepen ieder voor 2000 Ponden Sterling, of omtrent 50,000 Livres in 't Jaar. Deeze Schepen hebben, of moeten hebben, 30 Man Equipagie. Het Schip, waar mede ik naar Falmouth te rug gekomen ben, hadt ſlegts 23 Man; het was omtrent driehonderd Tonnen groot, en een voortreffelijk Zeiler.

De

rige aan misbruiken onderhevig zijn (1). Want zonder zodanige Paketbooten is het onmogelijk den grondſlag tot eenen grooten Handel met Amerika te leggen.

VIER

De Engelſchen hebben vier Paketbooten voor Amerika, vier voor Lisſabon, twaalf voor de West-Indiën, die beurtelings dienst doen. De Matroozen krijgen 30 Schellingen Loon, de Schipper 40, enz.

(1) De grootſte bedriegerij heeft in de onderhouding der Franſche Paketbooten geheerscht. Ik heb de Verklaaring over den Paketboot N°. 1, die de eerſte Reize naar Amerika deedt, gezien. Hij was te St. Malo gebouwd, en hadt bijna 150,000 Livres gekost. Deeze Verklaaring was van den Capitein, den Heer *Sauville*, ondertekend. In dezelve wordt beweezen, dat men het ſlegtſte hout daar toe gebruikt hadt; dat de meeste planken gekrompen waren, en opene naaden gemaakt hadden; dat zelfs de Kamer der Pasſagiers bijna altoos vol water ſtondt; dat de Zeilen van het ſlegtſte Dock gemaakt, en alle geſcheurd waren, zo dat bij hunne aankomst te New-York geen een was overig geweest; dat men het Roer van zulk ſlegt hout gemaakt hadt, dat het gebroken was; dat men, in plaats van hem Ankers van 2600 Ponden te geeven, hem dezelve ſlegts van 1600 Ponden gegeeven hadt; dat men hem, in plaats van goede Matroozen, Legerboeven en Ligtmisſen hadt gegeeven, die 21 Livres maandelijkſche Soldij bekwamen, en zelfs verklaarden, dat zij nooit als Zeelieden gediend hadden; dat men hem voorts gedwongen hadt een man, tot eene maandelijkſche Soldij van 18 Livres, als Timmerman aan te neemen, die niets van dat Handwerk verſtondt; de Pasſagiers hadden geklaagd, dat zij ten uiterſten ſlegt behandeld werden, dat zij noch Matrasſen, noch Dekens, noch Gordijnen hadden, zeer ſlegte kost bekwamen, enz.

Eindelijk ſchijnt het, dat dit Schip geheel buiten ſtaat was eene tweede Reize te doen. De Inwooners van New-York konden niet begrijpen, dat een zo afſchuwelijk, een zo ſlegt gebouwd Schip in Frankrijk gemaakt konde zijn.

Deeze zijn de vruchten van eene Despotiſche Regeering. De ondernemingen, waar bij het algemeene welzijn het grootſte belang heeft, worden aan gunst en kuiperij bloot geſteld. Daar nu geen rekenſchap gevorderd wordt, worden de ſchandelijkſte bedriegerijen gepleegd, en blijven ongeſtraft; zelfs de Nationaale nijverheid,

VIER EN VEERTIGSTE BRIEF.

Over den Uitvoer der Vereënigde Staaten van Amerika.

Zo ergens iets van den welvaart, welke deeze famen verbondene Republieken met rasse schreeden te gemoet streeven, een verheven denkbeeld kan geeven, dan is het de aanwijzing van haaren steeds toeneemenden Uitvoer. Het is zelfs bezwaarlijk alle de Artikelen van Manufacturen op te noemen, welke de Amerikaanen thans uit hun Land uitvoeren, en waar van hun eertijds bijna de helft onbekend was. Onder de voornaamste Producten en Manufacturen, die deezen ongemeen sterken uitvoer uitmaaken, moet men onderscheiden den Scheepsbouw, het Meel, de Rijst, den Tabak, de Wolle-, Vlas-, Hennip- en Katoen-Fabrieken; de Visscherijën, de Oliën (1), de Smeederijën, en de verscheidene werken van ijzer en staal, de Werktuigen tot den Landbouw, de Spijkers, het Leer,

heid, die buiten 's Lands gelasterd en verächtelijk gemaakt wordt, ziet alle de kanaalen des Koophandels met de Vreemdelingen voor zich sluiten.

(1) Het is onbegrijpelijk, hoe zwakke Politicken deezen tak van uitvoer uit Amerika in Frankrijk hebben willen onderdrukken. Het is zonder twijfel goed de Etablissementen der Quakers te Duinkerken te beschermen en te begunstigen; doch men moet daarom niet de Etablissementen van andere Quakers te Havre en Rouaan in verval brengen. Door middel der concurrentie kunnen wij hoopen, het Centenaar fijne Walvischölie of Traan tot 60 of 65 Livres te bekomen. Volgens een besluit van den Raad in 't Jaar 1784 werdt van het Vat Traan, wegende 520 Ponden, slegts 7 Livres 10 Sols betaald; thans betaalt men voor het Centenaar 6 Livres.

Leer, en de meenigte Artikelen, waar toe men deeze gebruikt; het Papier en alles wat tot eene Boekdrukkerij behoort, het Bordpapier, de Speelkaarten, het Perkament, de Potäsch en Weedäsch, den Rook- en Snuiftabak, en Hoeden in alle foorten, het Rondhout voor Schepen (1) en ander Timmerhout, Schrijnwerk en Huisraad, het Touwwerk en de Kabeltouwen, de Rijtuigen, de Gieterijën, de Tin-, Koper- en Lood-Fabrieken; de Glasblazerijën, de Fabriek van Buskruid, Kaas, Boter, de Chitfen, de gedrukte Lijnwaaten, de Indigo, de Pelterijën (2), enz.

Vindende mij hier genoodzaakt de kortheid te betrachten, zal ik flegts eenige der voornaamfte Artikelen opnoemen, om u van de fnelle toeneeming der Manufacturen in dit Land, federt de Omwenteling, een denkbeeld te geeven.

De Scheepsbouw is den Amerikaanen zeer voordeelig, en zal in 't toekomende nog voordeeliger voor hun worden (3), zo als wij in ons Werk over de

Ver-

(1) Bijna alle de Staaten van Europa, die eene Zeevaart hebben, zullen nog eens tot de Amerikaanen hunnen toevlugt moeten neemen. De goede Noordfche Masten worden fchaars en duur; men weet, dat de Rusfen de fchoonfte Masten voor zich zelf behouden, die van de tweede foort aan de Engelfchen, en het uitfchot aan andere Natiën geeven.

(2) Dit Artikel zal den Amerikaanen, geduurende eenigen tijd, wanneer zij flegts eerst meesters van de bosfchen zijn, een groot voordeel toebrengen, als men het naar de winst berekent, welke de Engelfchen daar uit trokken. De hoofdfom der Verkoopingen te London bedroeg in 't Jaar 1777, 133,941 Ponden Sterling.

(3) In geen Europeäanfche Haven kunnen de Schepen zo goedkoop gebouwd worden. Een goed Schip van groen Eiken en Cederhout, groot 200 Tonnen Timmermans Maat, kan te Philadelphia tot 14 Pounds, Penfylvanifche Munt, de Ton geheel uitgerust worden. Daarentegen is 'er geen Haven in Europa, waar men

zo-

Vereenigde Staaten aangemerkt hebben. Zij oefenden dezelve reeds onder de Engelfche Regeering; maar zij hadden nog geen Fabriek van alles wat tot de uitrusting van een Schip noodig is. Het Zeildoek, bij voorbeeld, wordt thans in de Vereenigde Staaten gemaakt. Het fchoone Schip van den Heer *Shaw*, *the Masfafuchett*, groot 800 Tonnen, dat voor den Oost-Indifchen Handel beftemd was, werdt uit de Manufactuur van Boston met Zeilen, Kabels en Touwwerk voorzien. Drie andere Schepen, tot den zelfden Handel beftemd, zijn insgelijks uit de Fabrieken van dit Land van Tuigagie voorzien. De Manufactuur van Zeildoek te Boston kan weeklijks twee duizend Ellen Zeildoek leveren.

De Bierbrouwerijen neemen hier op eene verbaazende wijze toe, en vervullen de plaats der verderflijke Branderijen van fterke Dranken; in de ftad Philadelphia alleen zijn 'er veertien. Deeze vermeerdering heeft de Landbouwers tot het befluit gebragt, om meer Garst en Hop, die hier van de beste foort zijn, te bouwen.

Schoon de Fabrieken van Wolle en Lakens nog in haare kindsheid zijn, geeven nogthans de daar uit voortkomende Werken de ftreelendfte hoop voor het toekomende. De Laken-Fabriek van Hartfort heeft, van den eerften September 1788 tot den eerften September 1789, meer dan vijf duizend Ellen Laken gemaakt. Onder dezelve waren zeer goede foorten, die tot 5 Piasters, of 26 Livres 5 Sols de Elle verkocht zijn.

De

zodanig Schip, van Eikenhout alleen, voor minder dan 20 Pounds Penfylvanifche Munt, of 12 Ponden Sterling de Ton kan maken en uitrusten.

De Wolle-Manufactuur, te Watertown in Massachett door den Heer *Faulkner* opgericht, belooft veel, en beweegt de Landlieden om op de vermeerdering der Schaapen hunnen aandacht te vestigen.

De Hennip- en Vlasbouw (1) is overal ongemeen toegenomen. Niet alleen levert dezelve eenen genoegzaamen voorraad op voor de Touw- en Lijnwaat-Fabrieken des Lands, maar men heeft ook eene groote meenigte daar van, benevens Lijnzaad, kunnen uitvoeren.

Gij weet welke snelle vorderingen Ierland in dat vak gemaakt heeft, sedert dat het weder tot een gedeelte van zijne onäfhanglijkheid geraakt is. In 't Jaar 1701 beliep de uitvoer van Lijnwaat bijna 50,000 Ponden Sterling. In 't Jaar 1771 bedroeg zij 1,895,000 Ponden Sterling.

De Amerikaanen hoopen, en wel met recht, dat die takken van Handel nog veel sneller vorderingen bij hun zullen maaken.

Het Katoenspinnen heeft insgelijks eenen goeden voortgang. De Werktuigen te Arkwrithg zijn bekend, en zullen anderen tot voorbeelden dienen.

Smeederijen zijn, zo als wij reeds op eene volstandige wijze en naar waarheid aangemerkt hebben, eene soort van Fabriek, waar toe de Natuur de vrije Amerikaanen roept. Zij heeft hun Hout, Bergwerken, Steenkolen-groeven (2), en in 't algemeen al dat geen in overvloed geschonken, wat tot aanlegging van die nut-

(1) De Staat van New-York alleen heeft in 't Jaar 1788 meer dan 200,000 Schepels uitgevoerd.

(2) De Virginische Steenkoolen worden als Ballast door de Schepen van Philadelphia ingevoerd.

nuttige Werkplaatſen noodig is, in welken alle de Werktuigen, die tot den Land-, Scheeps- en Huisbouw noodig zijn, enz. vervaardigd worden. Ook is 'er geen arbeid, die zo veel handen werk verſchaft. In de Staaten van Penſylvanie, New-Jerſey en Delaware alleen worden jaarlijks omtrent drie honderd vijftig Vaten Staal, en zeshonderd Vaten IJzer, Spijkers, Roedjes, enz. vervaardigd. Thans worden uit Amerika Spijkers en Werktuigen om Wol en Katoen te kaarden uitgevoerd. Deeze Kaarden zijn niet zo duur en beter, dan die der Engelſchen, aan welken de Amerikaanen thans dezelve verkoopen.

In de zelfde Staaten telt men drie en zestig Papiermolens, die voor 250,000 Piasters Papier maaken; ik heb hier niet onder begreepen den Staat van Connecticut, die in het voorleden Jaar omtrent vijf duizend Riemen maakte, welke voor omtrent 9,000 Piasters verkocht werden. Deeze tak der Manufacturen moet noodwendig van dag tot dag vergrooten, wijl overal Boekdrukkerijen en Couranten aangelegd worden. Men heeft in den zelfden tijd vier Boekdrukkers eene oplaag van den Bijbel, op Amerikaansch Papier met Amerikaanſche Letteren, en met kopere Plaaten, door Amerikaanſche Kunſtenaars vervaardigd, zien onderneemen.

Het ongemeen groot vertier van Glazen, Fleſchen, en Venſterglazen in de Vereenigde Staaten, vermeenigvuldigt daar insgelijks de Glasblazerijen. Men verzekert, dat die aan de Potowmac meer dan vijf honderd Perſoonen werk verſchaft. En hoe ſterk zal dat vertier toeneemen, wanneer de kanaalen, welke tusſchen de groote Rivieren aangelegd worden, de kosten der vervoering van de Levensmiddelen verminderd zullen hebben! De Heer *de Fer* heeft berekend, dat in Frankrijk,

waar de wegen in 't algemeen goed onderhouden worden, het onderscheid der kosten als 1 tot 150 is. Wat zal het dan hier zijn, waar de minder vaste wegen de vracht over Land duurder moeten maaken?

De Amerikaanen beginnen ook Chitsen, Katoenen en Lijnwaaten te drukken. In de nabuurschap van Philadelphia is eene zodanige Drukkerij, onder het opzicht van de Heeren *Hewson* en *Taylor*, die eenen tamelijken opgang maakt.

De Fabriek van Buskruid houdt insgelijks veele arbeiders bezig. Men telt in den Staat van Pensylvanie alleen één en twintig Kruidmolens, die in staat zijn zeshonderd vijf en twintig Vaten Kruid te maaken. Het wordt in 't klein tot 5 Piasters de 25, of tot 16 Piasters de 100 Ponden verkocht. Dit Artikel wordt op 200,000 Piasters jaarlijks geschat. De schoonste Molen, in deeze soort, is die van den Heer *Miller*, dicht bij Frankfort.

De Suiker-Raffinaderijen neemen met gelijke snelheid toe. Pensylvanie voert in een gemeen jaar 5,692,848 Ponden Poejersuiker, en slegts 4,480 Ponden aan Suikerbrooden in. — Van Maart 1785 tot Maart 1786 bedroeg de Invoer van Poejersuiker in deezen Staat 8,406,000, en de Uitvoer naar andere Staaten 6,667,687 Ponden. Intusschen beginnen ook de andere Staaten Suiker te raffineeren. In 't Jaar 1787 werden uit Boston 67,752 Ponden Suikerbrooden uitgevoerd.

Een voornaam Artikel van den Handel der Vereenigde Staaten is Koorn en Meel, en de volgende berekeningen kunnen u een denkbeeld van den aanwas in dat vak geeven. —— De Uitvoer van het Meel in Pensylvanie bedroeg in 't Jaar 1786, 150,000 Vaten (1);

(1); in 't Jaar 1787, 202,000; — in 't Jaar 1788, 200,000; — in 't Jaar 1789, 360,000.

In November 1788 bevonden zich op de Delaware twee Fransche Schepen, welke Meel voor Frankrijk innamen; en men was genegen den spot met ons te drijven, toen wij het jaar te vooren in Parijs te kennen gaven, dat de Franschen, om de noodige levensmiddelen te verkrijgen, tot de Amerikaansche Graanen hunnen toevlugt moesten neemen.

Ik kan mij niet langer bij de bijzonderheden ophouden, en zal u derhalven in 't geheel de groote veränderingen toonen, welke ten deezen opzichte in den Amerikaanschen Handel zijn voorgevallen.

Wanneer men den Invoer neemt, welke in elf Jaaren, van 1762 tot 1773, uit Engeland naar het tegenwoordig Gebied der Vereenigde Staaten gedaan is, heeft men berekend, dat dezelve in een gemeen Jaar 10,792,906 Piasters, en 66 honderdste deelen van een Piaster bedroeg.

In den zelfden tijd beliep den Uitvoer van Amerika in een gemeen Jaar 5,562,004 Piasters, en 44 honderdste deelen van een Piaster.

Dus

(1) Tot deezen Uitvoer werden vier honderd Schepen gebruikt, welke naar de volgende Havens bestemd waren:

Engelsche Havens.	51,053 Vaten.
Fransche —	1,829 —
Spaansche —	17,805 —
Hollandsche —	18,800 —
Deensche —	7,466 —
Portugeesche —	7,645 —
Hamburg	595 —
Bremen	80 —
Naar verscheide Havens der Vereenigde Staaten.	48,845 —

Dus was in ieder Jaar eene Balans van 5,230,002 Piasters, en 22 honderdste deelen, tegen Amerika.

Zie hier thans de tegenzijde van deeze aanwijzing, bij welkers beschouwing alle de Amerikaanen zich, wegens hunne afhanglijkheid moeten geluk wenschen.

Bij de debatten, welke in de Kamer der Representanten van het Congres den 15 Maij 1790 plaats gehad hebben, berekende de Heer *Maddison*, wiens doorzicht en naauwkeurigheid in de berekeningen u bekend zijn, dat de geheele Invoer in Amerika jaarlijks ten minsten bedroeg

	Piasters.
Uit Europa.	13,506,666⅔
Uit de West-Indiën.	4,121,946⅔
Maakende in 't geheel.	17,628,613⅓

Van de andere zijde wordt door het zelfde Lid vastgesteld, dat de Uitvoer uit Amerika naar Europa jaarlijks bedraagt.

	Piasters.
(naar Europa)	14,233,101½
Naar de West-Indiën.	4,184,675⅓
In alles.	18,417,776⅚
Balans ten voordeele der Vereenigde Staaten.	789,163½

Als men de berekeningen der Engelsche Schrijvers aanneemt, welke de Balans, die Engeland vóór den Oorlog in zijn voordeel hadt, niet zo hoog stellen; als men deeze Balans in een gemeen Jaar, naar hun voorgeeven, op 2,210,837 Piasters bepaalt; zo volgt hier uit, dat de Amerikaanen, als men bij deeze som die van 789,163½ Piasters voegt, welke het Saldo thans ten voordeele der Vereenigde Staaten is, hun-

nen Handel sedert de Omwenteling meer dan 3,000,000 Piasters vergroot hebben; waarbij nog aan te merken is, dat die vergrooting uit Artikelen van het Gewas van Amerika, en uit aldaar gemaakte Goederen ontstaat. Dus heeft hier de vergrooting van den Handel ook de vergrooting van den Landbouw en de Volksmeenigte ten gevolge.

Ik konde u nog eene meenigte andere Stukken bijbrengen, welke u den verbaazenden aanwas des Koophandels (1) in de Vereenigde Staaten zouden bewijzen. Uit honderden zal ik u slegts het volgende voordragen.

	Pounds	Sch.
De Uitvoer van Philadelphia naar Europa bedroeg in 't Jaar 1769. . .	272,391	16
In 't Jaar 1773.	212,155	7
Van den eersten Augustus tot den 31 December 1789, dat is binnen vijf maanden, is de geheele Uitvoer van Philadelphia geweest.	1,113,239	
En de Invoer.	841,068	

Een ander Voorbeeld.

Het Uittrekfel uit de Boeken van het Tongeld (*droits sur le Tonnage*) deezer Stad toont aan, dat van

(1) Verscheide zeer verlichte Persoonen in Amerika hebben over de vermeerdering van den Handel en de Manufacturen der Vereenigde Staaten verscheide lezenswaardige Brochures uitgegeeven; zodanige zijn de Onderzoekingen over de grondstellingen van een Handels-Sijstema van den Heer *Tench-Cox*, Philadelphia 1787; de Brief van den Heer *Bingham* over het Werk van den Lord *Sheffield*; de Nationaale Arithmetica van den Heer *Swan*, van wien wij hier boven een ander goed Werk aangehaald hebben.

van 1 October 1787 tot in October 1788 de Uitvoer bestondt in. . . . . 72,079 Tonnen.

Van 1788 tot 1789. . . . . 86,969 ——

In 1789 bouwde men te Philadelphia aan Schepen. . . . . 3,991 ——

In Februarij 1790 waren aldaar besteld. 4,400 ——

Men berekent eindelijk, dat de Scheepvaart van Philadelphia thans bijna 116,000 Tonnen gebruikt. Wanneer deeze nu niet meer als het vijfde-deel van die der Vereenigde Staaten uitmaakt, zo volgt daar uit, dat zij bijna uit 600,000 Tonnen bestaat: van deeze is meer dan de helft Amerikaansch. Van de andere helft hebben de Engelschen bijna twee derdedeelen.

Gij herinnert u, mijn Vriend, dat Lord *Sheffield* de Amerikaansche Uitvoer op bijna 4,000,000 Ponden Sterling berekende; in gevolge de vermeerdering van het Tongeld (*Tonnage*), de uittreksels der Tolboeken, en de berekeningen van geschikte Kooplieden en Financiers, kan men verzekeren, dat deeze Uitvoer thans bijna 5,200,000 Ponden Sterling beloopt.

De aanwas des Koophandels heeft noodwendig ook den Prijs der Levensmiddelen verhoogd, voornaamlijk in zodanige Artikelen, welke sterk gezocht worden. De volgende Tafel, waar in twee onderscheidene jaaren te samen vergeleeken worden, zal u in staat stellen hier over te kunnen oordeelen.

Prijzen van verscheide Artikelen te Philadelphia, den 15 Maij 1767, en den 15 Maij 1790.

	15 Maij 1767.		15 Maij 1790.	
	Schell.	Den.	Schell.	Den.
Meel, bij het Vat of de honderd Ponden.	16	6	34	6
Tabak.	15 à 30	6	16 à 60	
Rijst.	17		22	
Koorn het Schepel. . . .	6		13	
Lijnzaad.	6		4	6
Rundvleesch het Vat. . .	55		45 à 60	
Varkensvleesch.	75		55 à 67	
Pek.	16		22	6
Teer.	12		13	6
Geraffineerde Suiker de 100 ℔	50		57 à 70	
Scheepsbeschuit de 100 ℔ . .	16	6	26	

Slegts twee van deeze Artikelen zijn, volgens deeze vergelijkende Tafel, in Prijs gedaald, naamlijk het Lijnzaad en het gezouten Rundvleesch. Deeze vermindering moet aan den sterken Vlasbouw en aan de inzoutingen, die thans overal plaats vinden, toegeschreeven worden.

VIJF EN VEERTIGSTE BRIEF.

Over den Handel der Amerikaanen naar de Oost-Indiën, en in 't algemeen over hunne Scheepvaart.

Bij deezen Handel ziet gij, mijn waarde Vriend, den onderneemenden geest der Amerikaanen nog meer ontwikkelen. De hoop om bij de Oost-Indische Goederen,

ren, die zij eertijds over Engeland kreegen, iets te beſpaaren, was de eerſte drijfveêr, die hun daar toe noopte; en deeze beſpaaring is zeer groot, als men in aanmerking neemt de ſterke Conſumptie van Thee in Amerika, en de hooge Prijs daar van in Engeland. In 't Jaar 1761 zonden de Engelsch-Amerikaanſche Coloniën naar Groot-Brittanje 85,000 Ponden Sterling in Piasters, eeniglijk voor Thee, en ſedert dien tijd is de Conſumptie van Thee driemaal verdubbeld.

Maar eene andere beweegreden, die zo veele Amerikaanſche Schepen in de Zeeën van China en Bengale bragt, was het oogmerk, om Zuid-Amerika, de Spaanſche Eilanden (1), die der overige Natiën, en in 't algemeen alle Europeäanſche Staaten met Indiſche Goederen te overſtroomen, en zich door goedkoope Prijſen den voorrang in deezen Handel te verſchaffen. Dit Ontwerp is niet ongegrond. De natuur der dingen roept de Amerikaanen op, om de eerſte *Zeelieden* van den gantſchen Aardbodem te worden. Zij bouwen de Schepen twee-derde goedkooper; dan de Europeäanen; zij vaaren met minder Matroozen en met minder kosten (2), niettegenſtaande zij hunne Matroo-

(1) Spanje heeft door een Reglement van 't Jaar 1778 vier en twintig Havens voor den Handel met zijne Colonien, behalven met Mexico, geöpend; maar schoon de oude hinderpaalen merkelijk verminderd zijn, zijn 'er echter nog genoeg overgebleeven, om den Sluikhandel eenen wijden loop te laten, terwijl, bij voorbeeld, geen Wijnen, Oliën, sterke Dranken, zijde Kousen, Katoene Lijnwaaten, enz. van buiten ingevoerd mogen worden; en juist deeze Artikelen worden van de Colonisten gezocht. — Nu is het de zaak der Amerikaanen hun met deeze Artikelen te voorzien.

(2) Zie hier de bijzondere kosten der Uitrusting van een Brigantijn van 150 Tonnen, dat in 't Jaar 1786 te Boston uitgeloopen is.

troozen goede Mondkost geeven; zij vaaren met meerder zekerheid, zindelijkheid en verstandhouding, wijl de

	Plast.	Liv. tourn.	Sols
De Capitein, tot 4 Ponden 's maands.	13½	70	
Hij geniet 5 per Cent van den verkoop der Lading, en 2½ per Cent van den inkoop der tweede Lading. — Voorts 5 per Cent privilegie aan boord, dat is, dat hij van 100 Vaten Tabak 5 voor zich kan houden.			
De Lieutenant heeft 's maands.	9	47	5
Hij spijst aan de tafel van den Capitein, heeft 3 per Cent privilegie in de Lading, dat is, dat hij bij 150 Vaten 4 voor zijne rekening aan boord mag neemen.			
Een Scheepsjongen, die als Kok dient, heeft 's maands.	3	15	15
Zes Matroozen ieder tot 7 Plasters 's maands	42	220	10
De bezoldingen der Matroozen zijn omtrent een-zesde verminderd. Bovendien hebben zij het voorrecht, dat zij 1400 Ponden Koopmanschappen met zich mogen neemen.			
De Maandelijksche Bezoldingen vereischen dus eene uitgave van.	67½	353	10

De Vracht wordt gerekend tot 40 Schellingen Sterling, of 34 Livres tournois van de Ton.

Alle morgen krijgen de Matroozen Thee, Chocolaad, of Koffij; tweemaal 's daags Brandewijn met water, Brood en Vleesch naar goeddunken.

De bezoldingen en levensmiddelen der gantsche Equipagie, de Havengelden, Lootsgelden en versche Provisien daar onder begreepen, worden 's maands tot 40 Ponden Sterling, of 880 Livres tournois gerekend.

De Amerikaanen vaaren met grooten spoed, houden zich niet lang in de Havens op, en zijn vlug en wakker. Een Schip zeilt van Boston naar de Eilanden, geladen met Bakkeljauw, Vathout, planken, enz. Met het beloop van deeze Lading koopt het aldaar Sui-

even; zij vaaren met meer-
l en verstandhouding, wijl
de

	Plast.	Liv. tourn.	Sols
aands. .	13½	70	
verkoop den in- ts 5 per dat hij ich kan			
. . .	9	47	5
apitein, Lading, or zijne			
dient, . . .	3	15	15
maands	42	220	10
zijn om- vendien j 1400 mogen			
verel- . .	67½	353	10

40 Schellingen Sterling, of 34
en Thee, Chocolaad, of Koffij;
water, Brood en Vleesch naar
en der gantsche Equipagie, de
he Provisien daar onder begree-
onden Sterling, of 880 Livres
oten spoed, houden zich niet
g en wakker. Een Schip zeilt
den met Bakkeljauw, Vathout,
deeze Lading koopt het aldaar
Sul-

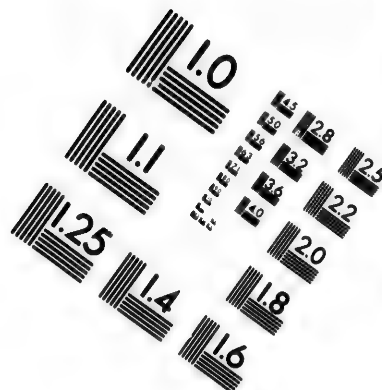
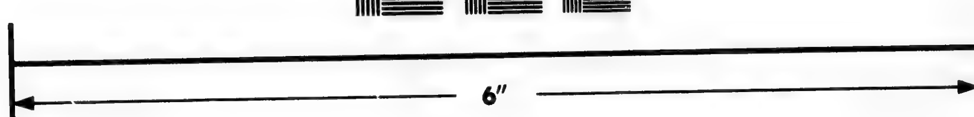
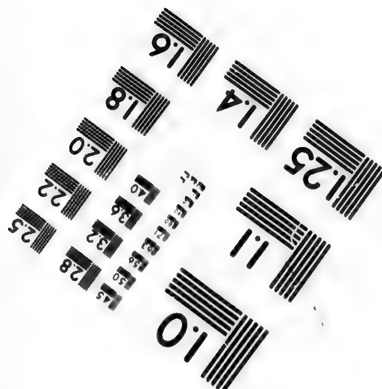
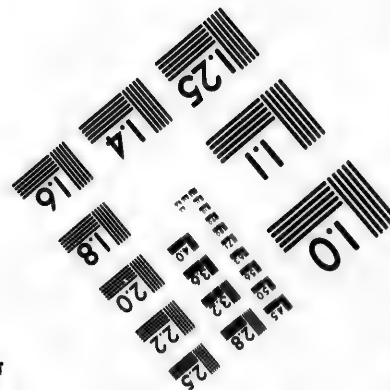

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

de op het vaste Land van Amerika heerschende geest van gelijkheid ook aan boord van de Schepen heerscht. Niets kan eerder goede Matroozen maaken, dan de hoop van tot Capitein bevorderd te zullen worden. Geen Premie kan bij de werking van deeze hoop vergeleeken worden.

Nog andere omstandigheden begunstigen den Handel der Amerikaanen naar Oost-Indiën en hunne Scheepvaart. Zij brengen naar China Ginseng; naar de Kaap van Goede Hoop, als ook naar Isle Bourbon en Isle de France, Planken, Kromhout, Meel, Pekelvleesch, enz. Zij hebben derhalven niet noodig zo veel Geld naar Oost-Indiën te voeren (1), als de Eu-

Suiker en Rum; van daar zeilt het naar Charlestown, en verruilt deeze Goederen tegen Rijst; voorts naar Cadix, waar het de Rijst voor Zout, Wijn, Rozijnen, Citroenen, Zeep, Brandewijn, Barcelonische Neusdoeken, enz. verkoopt; en dit alles geschiedt in zes maanden. — Ik heb, zeide mij de Koopman, die mij deeze Noot heeft medegedeeld, verscheidene gekend, die tot hunnen Vaart van Boston naar de Eilanden slegts een en twintig, van de Eilanden naar Carolina zestien, van hier naar Cadix twee en veertig, en van Cadix naar Boston vijf en dertig dagen besteed hebben.

(1) Het gereed Geld, dat een Amerikaansch Schip medeneemt, is ten naaste bij het vijfde-deel der Lading.

Het Schip de *Alliance*, dat in 't Jaar 1788 eene aanzienlijke Lading, ter waarde van 75,000 Ponden Sterling, uit China te rug bragt, hadt slegts 16 of 17,000 Ponden Sterling in Geld medegenomen. — De te rug gebragte Lading bestondt in 1725 Kisten Thee boe, — 710 dito Hyson, — 384 dito Souchong, — 35 dito Zijde, — 15 dito Nankin, 521 dito Porcelein.

De Heer *Morris* was alleen Eigenaar van deeze Lading. Hij is niet de eenige, die zulke groote onderneemingen, zonder Maatschappij, gedaan heeft. De Heer *Darby* te Salem heeft verscheide zulke Speditien ondernomen. Te London noemt men slegts den Heer *Macaulay*, die voor zich alleen een Schip heeft, om den Oost-Indischen Handel te doen.

Europeäanen, die aldaar Etablissementen hebben. Ook zijn zij niet, even als de laatsten, genoodzaakt, aldaar Troupen, Gouverneurs, Intendanten en Commissen met groote kosten te onderhouden; een vrij onnutte zwerm, waar van de zwaare kosten doch eindelijk op den Koophandel en den Prijs der Indische Goederen nederkomen.

Geen Zee is voor het Zeevaarend vernuft der Amerikaanen gesloten. Hunne Vlag waait thans overal. Men ziet hun onophoudelijk alle Eilanden bezoeken, alle de behoeftens navorschen, vervolgens te rug komen, om de Inwooners daar van te voorzien.

Zij brengen van Boston, en zelfs van de Rivieren Piscataqua en Kennebeck, Planken, Masten en Mondbehoeftens naar de Kaap van Goede Hoop, en houden deeze Reize voor niet langer, of minder nuttig, dan die naar de Eilanden.

De kwijnende Colonie van Cayenne zou tienmaal van honger en gebrek omgekomen zijn, als zij zich eeniglijk op den regelmaatigen toevoer van haar Moederland verliet; maar zij wordt van de Amerikaanen met voorraad voorzien, welke op deeze wijze hen tegen de moorddaadige uitrekeningen der Europeäansche Monopolie hulp verschaffen. Een Capitein te New-York, genaamd *Prince*, doet alle jaaren deeze Reize.

Een Sloep uit Albany van zestig Tonnen en elf Man Equipagie hadt den moed naar China te zeilen. De Chineezen hielden dezelve bij haare aankomst voor een Kotter, die bij een groot Schip behoorde, en vraagden waar het groote Schip was. — Wij zijn het groote Schip, antwoordden zij den Chineezen, die over hunne onvertzaagdheid verbaasd stonden.

Onze Papieren maaken veel ophefs van de grootdaa-

daadigheid der Europeäansche Staaten, die in lange Reizen rondöm de Waereld ontdekkingen willen doen. De Amerikaanen doen het zelfde, zonder hunne onderneemingen met eenen zo grooten nadruk te verheffen. In September 1790 ging het Schip *Columbia*, Capitein *Gray*, onder zeil, om de Noordwestelijke deelen van Amerika te ontdekken. Dit is reeds zijne tweede Reize rondöm de Waereld. — De Brik *de Hoop* was met het zelfde oogmerk uitgezeild.

Overal waar de Amerikaanen zich eene communicatie openen, verlichten zij het Volk, en brengen nuttige dingen daar voor te rug; zij brengen daar hunne Couranten, en neemen daarentegen nieuwe soorten van Dieren, onbekende Gewasfen en Zaaden aan boord, die zij naderhand tot hunnent vermeenigvuldigen.

Onze Papioren weêrgalmen van den twist der Engelschen en Spanjaarden, wegens den Handel van *Nootka-Sound* op de Kust van Kamtschatka. De Amerikaanen twisten met niemand, maar zij drijven reeds op deeze Kust den Handel in Pelterijen. Verscheide Schepen van Boston waren aldaar in de maand Julij 1789 met de Engelschen in zeer goede verstandhouding. In dat zelfde Jaar zondt deeze Stad vier en veertig Schepen, zo naar de Noordwestelijke Zeeën van Amerika, als naar Oost-Indiën en China. De Amerikaanen bepaalen echter hunne hoop niet slegts tot deeze voorwerpen. Zij denken eens eene onmiddelbaare communicatie met de *Nootka-Sound* te bekomen. Waarschijnlijk is dezelve niet zeer ver van de Noordwestelijke armen der Misfisippi, welke Rivier de Amerikaanen zekerlijk eens tot aan haaren oorsprong

ſprong zullen bevaaren, zo dra zij Louïſiana beginnen te bevolken, en zich in 't binnenſte van Mexico verſpreiden.

Dit oogenblik zal één der gelukkigſten voor het menschlijk geſlacht zijn. Alsdan zal ten derdenmaale eene verbaazende verändering in den weg des Zeehandels plaats vinden. De Kaap van Goede Hoop kan alsdan haar aanzien en den toevloed des Koophandels zeer gemaklijk verliezen, zo als de Middelandſche Zee die reeds verloren heeft. Eene Doorvaart, tot welkers opening de vrije Amerikaanen geroepen zijn, die, wel is waar, nog onbekend is, doch echter gemaklijk te doen zou zijn, en die, eens geöpend zijnde, de Atlantiſche en ſtille Zeeën met elkander zal verbinden, is de doorvaart door het *Meir Nicaragua* (1). De natuur der plaatſen begunſtigt deeze Communicatie, waar door de Reizen naar de Oost-Indiën in eenen veel korteren tijd dan tegenwoordig zouden kunnen geſchieden. 'Er is geen hinderpaal, als de natuur der menſchen, welke dat Land bezitten. De Spanjaarden willen alles na zich trekken, alles begraven; de vrije Amerikaanen willen daarentegen niets aan zich brengen, ten zij het tot voordeel der groote Familie van het menschlijk geſlacht kan ſtrekken.

Wild gij in een eenig man den onderneemenden, onvertzaagden en onvermoeiden geest der Amerikaanen leeren kennen, hoort dan de Geſchiedenis van

den

(1) Het Ontwerp hier toe is reeds voor handen; maar de langdraadigheid van hetzelve verhindert mij, om het hier mede te deelen. De Amerikaanen hebben hoop, dat zij dien doorvaart eens zullen openen.

den beroemden Reiziger *Ledyard*, wiens Vaderland Connecticut is. Dit Verhaal zal u een oogenblik tot eene uitſpanning verſtrekken.

De Heer *Ledyard* toonde van kindsbeen af eene heerſchende neiging, om alle de deelen der Aarde, welke men nog niet volkomen kende, of wier onderzoek andere Reizigers ontglipt was, zelf te leeren kennen. Om zijn oogmerk te bereiken bragt hij, om zich aan het natuurlijk leven en ongemakken te gewennen, verſcheide jaaren midden onder de Amerikaanſche Wilden door.

Een eenige trek zal u een denkbeeld van zijne onvertzaagdheid geeven. Uit gebrek aan Geld genoodzaakt zijnde het Collegie van Darmouth te verlaaten, en zonder eenen Schelling tot eene Reize naar Hartford, waarheen hij wilde gaan, in den zak te hebben, bouwde hij zich een Kaan, die vijftig Voeten lang, en 3 Voeten breed was. De Inwooners gaven hem eenige ſtukken wildbraad, en eenige huiden om zich te dekken; hier mede ging hij ſcheep, en kwam te Hartford, na dat hij op eene hem onbekende ſnelloopende Rivier, in een open Schuit, honderd en veertig Mijlen hadt afgelegd. Sedert kreeg hij bij toeval gelegenheid, om naar Engeland over te ſteeken.

De ongelukkige *Cook* maakte zich tot zijne derde Reize rondöm de Waereld gereed. *Ledyard* heeft het geluk hem te vergezellen, en zijne onöverwinnelijke neiging te voldoen. Hij vertrekt met hem als Corporaal. Bij zijne terugkomst neemt hij het beſluit de Reize over Land te doen naar de Noordweſtelijke kusten, welke *Cook* ten deele gezien hadt, tot aan de Oostelijke, welke hem volkomen bekend waren. Hij bepaalt zich om de wijduitgeſtrekte Landſtreek, tus-

ſchen

fchen de ftille Zee en den Atlantifchen Oceäan, door te trekken. Door de hebzucht eens Tolbedienden in zijn voorneemen te leur gefteld, om aan boord van een Koopvaardijfchip te gaan, dat naar Nootka-Sound, op de Westkust van Amerika, moest zeilen, nam hij het befluit, zich over Land naar Kamfchatka te begeeven, van waar de overvaart naar de Westkust van Amerika ongemeen kort is. In 't bezit van niet meer dan tien Guinées vaart hij over naar Ostende, en begeeft zich naar Stokholm. Het was in 't midden van den Winter. Hij beproeft om over het ijs den Bothnifchen Zeeboezem over te trekken, ten einde langs den kortften weg Kamfchatka te bereiken. Doch zo als hij op 't midden der Zee komt, ziet hij zich genoodzaakt, weder te rug te keeren, wijl het ijs niet fterk genoeg is hem te dragen. Bij zijne terugkomst te Stokholm neemt hij zijnen weg naar het Noorden, reist in den Pool-Cirkel, en de punt van den Zeeboezem rondtrekkende, komt hij langs de Oostkust te Petersburg.

In deeze Stad was hij reeds als een buitengewoon man bekend. Zonder Schoenen en Kousfen, en zonder Geld om dezelve te koopen, neemt hij eene uitnoodiging aan, om bij den Ambasfadeur van Portugal het middagmaal te houden. Hij ftelt den laatften zijne ontwerpen voor, benevens de onmogelijkheid om dezelve in den deerniswaardigen toeftand, waar in hij zich bevondt, ter uitvoer te brengen. De Ambasfadeur leent hem twintig Guinées, en ontfangt van hem een Wisfel op den Ridder *Banks*: *Ledyard* bekende, dat hij geen recht tot trekken hadt, maar hij hoopte, dat deeze, uit hoofde van zijne gewigtige onderneeming, en haare gelukkige gevolgen, de betaaling niet

zou

zou weigeren. Hoe klein, hoe laaghartig moet u deeze Ambasſadeur voorkomen! Hoe verächtelijk moet hij u met alle zijne pracht ten aanzien van dien man ſchijnen, die blootsvoets en met vodden gekleed was! Hoe is het mogelijk, dat men zich door vrekheid zo ver laat vervoeren, om van eenen zo verwonderenswaardigen man, dien zich zonder de minſte belooning den dienst der menschheid toewijdde, twintig Guinées te rug te vorderen!

De Keizerin zondt toen een Detachement naar *Yakutz*: gij kent die Plaats, en weet welke ſtrenge koude aldaar heerscht. *Ledyard* vergezelde het Detachement. Hij doorreisde zesduizend Mijlen midden door Siberiën, tot Yakutz. Hier vindt hij eenen Engelschman, den Heer *Billings*, dien hij op de Reize van den Capitein *Cook* hadt leeren kennen, en die door de Keizerin gelast was, om ontdekkingen in 't Noorden te doen.

Van Yakutz ging hij naar Oczakow, aan de Kusten der Zee van Kamſchatka; in het doortrekken van dat Halfëiland werdt hij voorneemens, om aan boord van één der Rusſiſche Schepen te gaan, welke op de Westelijke Kusten van Amerika Handel drijven; doch hij vondt de Scheepvaart door het ijs geheel geſtremd, en keerde dus weder naar Yakutz, om aldaar het einde van den Winter af te wachten.

In deezen toeſtand werdt hij op vermoedens, wier oorzaak onbekend is, in den naame der Keizerin gevangen genomen. De Despoten zijn altoos achterdochtig, zij vreezen de onderneemende karakters, de onäfhanglijke menſchen. *Ledyard* was beide onderneemend en onäfhanglijk. De Despoten vreezen de ontdekkingen, die de Waereld, en gevolglijk ook hun-

hunne Throonen, kunnen doen fchudden. Twee Rusfifche Soldaaten zetten *Ledyard* in eene Sleede, fleepen hem in de ftrengfte koude door de wildernisfen van het Noordelijk Tartarien, en laaten hem aan de Poolfche Grenzen ftaan, na hem alvoorens gezegd te hebben, dat hij, zo hij naar Rusland wederkeerde, gehangen zoû worden; doch zo hij het befluit nam, om weder naar Engeland te gaan, dan wenschten zij hem eene gelukkige Reize.

In den elendigften toeftand, bijna zonder kleederen, onder den last zijner ongelukken fchier bezwijkende, door ziektens uitgeput, zonder vrienden, zonder crediet, van alle hulpmiddelen ontbloot, gaf *Ledyard* echter den moed niet verloren. Hij nam zijnen weg naar Koningsbergen, en hadt het geluk eenen Perfoon te vinden, die hem op een Briefje, dat hij op den Prefident der Koninglijke Maatfchappij te London trok, vijf Guinées leende.

Met deeze onderfteuning komt hij in Engeland bij den Ridder *Banks*. Deeze achtingswaardige Man hadt *Ledyard's* aankomst niet verwacht, om aan zijn vertrouwen te beäntwoorden, maar zijne Wisfels reeds betaald. De Heer *Banks*, zijne vertellingen aangehoord hebbende, floeg hem eene nieuwe Loopbaan voor. 'Er was eene Reize door het binnenfte van Afrika op het tapijt. Men hadt onlangs eene Maatfchappij opgericht, om de ontdekkingen in dat gedeelte der Waereld te onderfteunen. *Ledyard* neemt den voorflag aan. — Maar wanneer zult gij vertrekken? vraagde de Heer *Banks*. — Morgen, was het antwoord; bepaalt flegts den weg, dien ik moet neemen. Aanftonds ontrolt de Heer *Banks* eene Kaart van Afrika, trekt eene Lijn van Cairo tot Sennar, voorts

voorts van daar tot het Westen, op de gegiste Breedte en richting des Nigers. Deeze was de weg, op welken de Maatſchappij Afrika doorreisd en onderzocht wenschte te hebben.

De Natuur hadt *Ledyard* tot de Loopbaane, waar toe hij geroepen werdt, geſchapen. Hij hadt de ſterkte van eenen *Hercules*, was onvertzaagd, vlijtig, boven alle vreeze verheven, een verächter van de pracht en het openbaar gevoelen; hij kende geene behoefte, en ſtelde zijn vertrouwen op zijne krachten, en op de goedheid der menſchen, die in Bosſchen woonen. *Ledyard* vreesde de Woestijnen van Afrika en zijne verbrande Inwooners even zo weinig, als de Bosſchen van Amerika en zijne Wilden. Hij hadt in den tijd, toen hij onder deeze laatſten woonde, geleerd, dat de Natuurmensch altoos gastvrij is jegens den Vreemdeling, in wien hij geen vertrouwen ſtelt; en de openhartigheid, uitblinkende in het gelaat van *Ledyard*, die nog daar benevens geene Wapenen bij zich hadt, veröorloofde geene verdenking tegen hem.

Afrika moest de eindpaal zijn der bezwaarlijkheden en der togten van deezen naar Ontdekkingen onverzadelijken Reiziger. Na dat hij, volgens zijne belofte, een gedeelte der Landen, welke hem ter onderzoeking aanbevolen waren, doorgereisd, en der Maatſchappij eene groote meenigte belangwaardige berichten toegezonden hadt, vondt hij zijnen dood te Cairo, en deeze dood heeft Europa van weetenswaardige ontdekkingen beroofd.

Deeze verwonderenswaardige Reizen van *Ledyard* kunnen nevens die van twee andere Amerikaanen *Pieter* en *Jacobus Henry* geplaatst worden. Deeze hebben, geduurende vijftien jaaren, het binnenſte van

Amerika naar het Noordwesten geheel doorgereisd, en de ontdekking gedaan, dat het Meir der Bosfchen (*Lac des bois*) geene gemeenfchap heeft met de Misfifippi, maar in de Hudfons-Baai uitwatert (1).

Ik herhaal het u nog eens, zo ergens een Volk den bijnaam van *Horatius*, *vermetel nakroost van Japhet*, verdient, zo is het de Amerikaanfche Natie; met welke zich derhalven de Franfchen, zo zij hun voordeel willen behartigen, moeten verbinden.

Oordeelt ook over deeze Natie naar de onvertzaagdheid van den Capitein *Read*, die in 't Jaar 1787 het bevel hadt over het Schip *the Alliance*, dat naar de Oost-Indiën beftemd was. Hij vertrekt in een ongunftig Jaargetijde, in een Jaargetijde, waar in de Pasfaatwind (*Mousson*) hem moest verhinderen in Macao binnen te loopen. *Read* veracht de gewoonte der Zeelieden, en baant zich eenen nieuwen weg. Naar het Zuiden ftevenende, bekomt hij tusfchen den zevenden en negenden Graad Zuidweste-winden, die hem naar Macao voeren, waar hij tot groote verwondering der Europeäanfche Zeelieden aankomt, welke eene zodanige Reize in dit Jaargetijde als onüitvoerlijk aanzagen.

Ik begrijp niet, waarom nog geen Franfche Capitalisten en Kooplieden op het denkbeeld gekomen zijn, in Amerika Huizen voor den Oost-Indifchen Handel, welke door de Amerikaanen met zo veel voordeel gedree-

(1) Zie hier over na het derde Deel van den Amerikaanfchen Landbouwer (*le Cultivateur Américain*) pag. 524. Dit Hoofddeel van den Heer *Crevecœur* bevat eene meenigte belangwaardige ftukken, welke ons in ftaat ftellen, om van Amerika's aanftaande ontwikkelingen een denkbeeld te verkrijgen.

dreeven wordt, op te richten, waar van zij de te rug ontfangene Goederen vervolgens in Europa konden verkoopen; of zich met Huizen te Boston, New-York en Philadelphia, die deezen Handel met een goed gevolg doen, te verbinden. Door zodanige verbindingen zouden zij aan de kosten van den Scheepsbouw (1), aan

(1) Men kan hier over oordeelen uit de volgende bijzonder uitgedrukte kosten eens Schips, dat naar China bestemd is.

Afmeetingen, hoedanigheid van het Hout, en het getal der Tonnen van het Schip Amerika, *tot den Handel naar China bestemd, dat te New-York den 7 October 1788 volbouwd is.*

	Voeten.	Duimen.
Breedte des Kiels op den grond. . . .	102	—
Lengte des Stevenloops.	20	—
Uitsprong van den Achtersteven. . . .	3	—
Grootste kromte der Buikstukken. . . .	—	24
Lengte des Verdeksbalks. . . .	32	6
Diepte van het Ruim of Hol. . . .	13	6
Het Tusschendek.	4	6
Het Bovendek.	5	6
Hoogte van de Hut.	6	6

Alle de Ribben en Leggers, als ook de Dwarsbalken en Kromhouten, beneden de Waterlijn, zijn van het beste soort van wit Eikenhout. De eerste en hoogste Oplangen zijn van groen Eiken-, rood Ceder- en Acacia-hout.

De Scheepstimmerman leverde en stelde de Masten, de Sparren, de Marsen, de Boegspriet, de Spil, de Galderijen vóór en achter, de Ton tot zeven Pounds twee en een halve Schellingen, in Geld van New-York, gelijk aan 12,585½ Piasters, of 66,073 Liv. 17 Sols 6 Deniers Tournois. De grootte van het Schip was 706 [illegible] Tonnen. — Waarschijnlijk zal het, getuigd en zeilreede zijnde, bijna 14,000 Pounds kosten. — Men moet hier niet uit het oog verliezen, dat de Amerikaanen voor het binnenste hunner Schepen eenen grooten toestel maaken, zo voor schotwerk, als voor het vernissen, Behangzel, enz.

Men heeft in het Ruim van dat Schip Masten geladen; zijnde een Artikel dat op Isle de Bourbon en Isle de France, en in 't algemeen in Oost-Indiën sterk gezocht wordt.

aan de Lading, en aan de kosten op de uitgaande en te rug komende Goederen zeer veel bespaaren.

Alles verëenigt zich, om den Amerikaanen de hoop in te boezemen, dat zij in deezen Handel nog eens den voorrang boven hunne Europeäansche Mededingers zullen bekomen. De noodwendigheid, om gereed Geld naar Indiën te brengen, welke hun konde weêrhouden, wordt van dag tot dag minder hinderlijk, door de herleeving van het openbaar Crediet, dat eerlang de publieke Fondsen als Geld zal doen circuleeren; voorts wegens de vermeerdering der Banken, welkers Papieren in het binnenste des Lands in plaats van gereed Geld gebruikt kunnen worden.

Den Heer *Morris* heeft men de eerste Bank in Amerika, de *Noord-Amerikaansche Bank*, die in 't Jaar 1781 te Philadelphia gesticht is, te danken. Het Congres, dat zeer wel bevroedde, hoe nuttig hem dezelve konde zijn, in een oogenblik waar in zijn Papiergeld buiten alle crediet, en het Geld ongemeen schaars was, gaf aan dezelve een Privilegie. Hij bedroog zich niet in zijne hoope, en vondt in deeze onderneeming hulpmiddelen voor zijne onvermijdelijke kosten, welke in gereed Geld betaald moesten worden. Dank zij den Talenten, de vlijt en den ijver, die deeze toenmaalige Opperöpziener der Finantiën, de Heer *Morris*, toonde, de Operatien van deeze Bank waren zo gelukkig, dat in het derde jaar van haare oprichting, dat is van den eersten Januarij 1784 tot in Januarij 1785, haare Geldrekeningen bijna 60,000,000 Piasters, dat is over 300,000,000 Livres tournois beliepen. Deeze Bank veröorzaakte naderhand ijverzucht; eene andere ontstondt nevens haar, en zulks gaf aanleiding tot een Proces. De beide Banken werden

den daaröp te ſamen verëenigd, en hier uit ontſtonden weder andere onlusten. Men bragt het eindelijk zo ver, dat haar Privilegie ingetrokken werdt; doch niettegenſtaande deeze herroeping zet deeze Bank haare Operatien met nadruk voort, en geniet nog ſteeds een volkomen Crediet (1).

Tegenwoordig zijn in de Verëenigde Staaten drie aanzienlijke Banken: die van Philadelphia, New-York en Boston. Zij neemen ſlegts zekere Papieren aan, en wagen geen groote ſommen, wijl zij vreezen, dat men nieuw Papiergeld in omloop zal brengen.

Om de zelfde reden doen zij weinig zaaken te ſamen.

Ook was het laatſte Dividend van die van Philadelphia gering, en haare Actien zijn onder het Parij. Zij worden met 6 en 7 per Cent verlies verkocht, ſchoon men in de Bank zelve een volkomen vertrouwen ſtelt; want haare Briefjes circuleeren als gereed Geld; misſchien geſchiedt het ook daaröm, dat de Kooplieden deeze handelwijze zeer gemaklijk vinden.

De Bank te Philadelphia heeft bij verſcheide Bankerotten verloren.

De beſchouwing der voordeelen, welke de Banken te weeg brengen, moet tot haare vermeerdering in de Verëenigde Staaten aanleiding geeven.

De eerſte werking der Banken is de vermeerdering van het gereed Geld in een Land, waar het weinig is, en waar men het noodig heeft; in deeze beide geval-

(1) De Geſchiedenis van deeze Bank is in een Amerikaansch Werk, onder den Tijtel: *An eſſay on credit, &c.* volledig afgehandeld. In dit Werk wordt de Leere der Banken onderzocht, en met aanmerkingen over den tegenwoordigen toeſtand der Bank van Noord-Amerika opgehelderd. — *Oswald.* Philadelphia 1786.

vallen zijn de Vereenigde Staaten. Zij hebben weinig gereed Geld; en de behoefte van hetzelve wordt met den aanwas der Volksmeenigte steeds grooter.

De tweede werking der Banken bestaat in een groote uitbreiding van den buitenlandschen Handel, en in de vermeerdering des omloops van het gereed Geld tot den buitenlandschen Handel.

Om de zelfde reden, en dit is het derde voordeel der Banken, neemt den arbeid binnen het Land toe; want de overvloed van gefingeerd gereed Geld doet de Interest van het Geld daalen, en begunstigt dienvolgens de onderneemingen in den Koophandel, de vruchtbaarmaakingen, enz.

Het is te vergeefs zich breedvoeriger over de voordeelen der Banken, ten aanzien van den in- en uitlandschen Handel, uit te breiden; zij zijn hier bekend, en gij kund deswegens ook niet aan haare toekomstige vermeerdering twijfelen.

ZES EN VEERTIGSTE BRIEF.

Over het nieuwe Rijk in 't Westen; over de verscheide Etablissementen aldaar; over zijne Communicatien; over de Wilden, enz.

Mogt ik doch tijd genoeg hebben, mijn Vriend, om u dit nieuwe Westelijk Land (*Western territory*), dat zijne nieuwe Inwooners, bij uitneemendheid, Rijk van het Westen noemen, te beschrijven. Den Europeäanen is het nog geheel onbekend, doch echter is het van de Natuur daartoe beroepen, om den naam, dien het tegenwoordig draagt, nog eens te verdienen. Zonder twijfel zullen de Manufacturisten en handeldrijvende Na-

Natien van Europa zich, vóór dat nog eene eeuw verlopen is, ſterk daar op toeleggen, om in verbinding en Handel met hetzelve te treeden. Daar ik hier genoodzaakt ben, mij binnen enge paalen te beperken, zal ik u ſlegts de wezenlijke trekken deezer wonderbaare Etabliſſementen mededeelen, en de bijzonderheden benevens de veele gevolgen, die een wijsgeerig beſchouwer daar uit kan afleiden, tot eenen anderen tijd uitſtellen.

De Vereënigde Staaten, welke het oostelijk deel aan de Atlantiſche Zee uitmaaken, bevatten ſlegts een derde-deel (1) van de wijdüitgeſtrekte Landſtreek,

(1) De Landerijën aan de Oevers van de Ohio, tusſchen de Alleghennis, de Meiren Ontario en Erie, de Rivieren Illinois en Miſſiſippi, bevatten 233,200 vierkante Mijlen, eene ſtreek Lands, die bijna zo groot is als Frankrijk en Groot Brittanje, welke te ſamen 235,257 vierkante Mijlen bedragen. 233,200 □ Mijlen.

De Landerijën tusſchen de Illinois, het Huron- en boven-Meir, en de Miſſiſippi tot aan de Watervallen St. Anthonij, bevatten 129,030 vierkante Mijlen, eene uitgebreidheid die bijna gelijk is aan die van Groot-Brittanje en Ierland, welke 131,800 vierkante Mijlen groot zijn. 129,030

De Landerijën van de Watervallen St. Anthonij, op de Lijn van het Zuiden, van de Houtmeir tot aan den oorſprong der Miſſiſippi, bevatten 50,000 vierkante Mijlen; dat meer is, dan Holland, Vlaanderen en Ierland, die ſlegts 47,908 vierkante Mijlen groot zijn. . 50,000

De dertien Vereënigde Staaten bevatten 207,050 vierkante Mijlen, en zijn dus bijna even zo groot als Duitschland, Vlaanderen, Holland en Zwitſerland, welke 207,483 vierkante Mijlen groot zijn. . . . 207,050

te ſamen 619,280

ſtreek, in welkers bezit de vrije Amerikaanen zich thans bevinden. De twee andere derde-deelen maaken het wijdüitgeſtrekt westlijk Land uit.

Aan den voet van die Alleghennis, welkers top echter niet zo hoog is, als die der Cordillieres, of der Alpen, begint eene onmeetelijke Vlakte. Deeze wordt van zagt afhangende Heuvelen doorſneeden, op welken drie tot zeven Voeten hoog Plantenäarde ligt; zij is zeer vruchtbaar, met weinig ſteenen bedekt, en van de Vlakte aan geene zijde de Alleghennis zeer onderſcheiden; tot allen mogelijken aanbouw, als Tabak, Hennip en Maïs, is zij zeer wel geſchikt; deeze verſlindende Planten groeijen daar tot eene verbaazende hoogte. Het Vee vermeenigvuldigt zich ſnel, en bijna zonder oppasſing.

Hier zijn verſcheide Etablisſementen aangelegd, wier gelukkige toeſtand zo veele Emigranten herwaarts lokt; hunne naamen zijn Kentucky, Frankland, Cumberland, Holſton, Muskingum en Scioto.

Het eerſte en ſchoonſte van die Etablisſementen is Kentucky. Gij hebt in de overzetting van den Heer *Parraud* de belangwaardige Geſchiedenis van zijnen Stichter geleezen. In weêrwil der gruwelijkheden, door de Wilden aan de eerſte Inwooners gepleegd, zijn de laatſten nogthans ſnel vermeerderd. Kentucky, dat eerst in 't Jaar 1775 begon bewoond te worden, telde in 't Jaar 1782 zeven tot agt duizend Inwooners; in 't Jaar 1787 vijftig duizend, en in 't Jaar 1790 zeventig duizend. — Deeze Staat moet binnen kort voor vrij en onäfhanglijk verklaard worden.

Het Land van Cumberland, in de nabuurſchap gelegen, een eerst opkomende Staat, heeft agt duizend In-

Inwooners; Holſton vijfduizend, en Frankland vijf en twintig duizend.

Cumberland zal eerlang eenen afzonderlijken Staat uitmaaken; Frankland was dit reeds, doch konde zich niet ſtaande houden. Daar zijne Inkomſten niet toereikende waren, om de kosten te betaalen, heeft hij zich wederom met Virginiën veréénigd.

In de oprichting van deeze Etabliſſementen ziet men het onderneemend en hardnekkig karakter der Amerikaanen zich ontwikkelen. De volgende trek kan tot een bewijs hiervan dienen. . . .

Henderſon werdt in Noord-Carolina van arme Ouders gebooren, en bekwam naauwlijks eene gemeene opvoeding. Zijne neiging bragt hem tot de Studie, waar aan hij zich met eenen onvermoeiden vlijt overgaf, en hij wierdt een volkomen Redenaar. Hij werdt vervolgens tot Opperhoofd der Juſtitie in deezen Staat, met eene aanzienlijke Jaarwedde, benoemd, en verwierf zich liefde en hoogachting....... Maar *Henderſon* wilde Wetgeever worden. Tot dat einde kocht hij van de Wilden, *Cherokees* genaamd, eene groote ſtreek Lands, verliet zijn Vaderland, zijnen Post, zijne Vrienden, liet alles vaaren, vertrok op een dag met twee Bagagiewagens, ſtichtte tusſchen de Rivieren Kentucky, Cherokee en Ohio eene Colonie, vestigde aldaar eene bijzondere Wetgeeving, en onder de beſcherming van een zodanig Opperhoofd ſlaagt alles naar wensch.

Als men in overweeging neemt met welke ſnelheid die beſchaavingen van het menschlijk Geſlacht zich uitbreiden, als men dezelve vergelijkt met de traagheid der Coloniën, welke door Despoten geſticht worden, hoe groot, hoe verheven wordt dan niet het denk-

denkbeeld der Vrijheid! zij vermag alles, zij doet alles wat zij wil. Zij gebiedt, en de Bosschen worden nedergeveld, en de Bergen zinken weg, rijke Landhoeven ontstaan, en bereiden talrijke Geslachten eene schuilplaats, terwijl de prachtige Stad Palmyra te gronde gaat, en met de hoogmoedige Vrouw, die haar stichtte, in een puinhoop verkeert. Haare puinhoopen getuigen, dat 'er niets duurzaams gevonden wordt, als hetgeen vrij is, en vrij blijft.

Kentucky schijnt steeds den voorrang boven de overige Etablissementen te zullen behouden: zijn Gebied strekt zich verder uit, zijn grond is vruchtbaarer, zijne bewooners zijn talrijker. Het ligt aan de Ohio, die bijna in alle tijden des jaars vaarbaar is. Dit laatste voordeel heeft het gemeen met twee andere Etablissementen, waar van ik aanstonds zal spreeken.

De volgende *toasts* of Gezondheden, welke op het Feest van den 4 Julij 1788, dat te Lexington in Kentucky gevierd is, gedronken werden, zullen u van den geest, waar mede de Inwooners van dat gedeelte van Amerika bezield zijn, een denkbeeld geeven.

Op den welvaart der westelijke Waereld. — Altoosduurende vereeniging, naar grondstellingen van gelijkheid, of vriendschaplijke scheiding.

De Scheepvaart op de Missisippi, tot allen Prijs, dien der Vrijheid uitgezonderd.

De goede verstandhouding met Spanje, en wederkeerigheid van goede diensten.

Op de gezondheid onzer broederen in Muskingum, en de welvaart van hun Etablissement.

Mogten de Wilden, vijanden van Amerika, door de Wapenen getuchtigd worden!

Dat

Dat de Atlantische Zee rechtvaerdig, het Westelijk Territoir vrij, en beide gelukkig mogen zijn!

Eene nadruklijke Regeering, op bondgenootschaplijke grondstellingen gevestigd.

Op de Republiek Kentucky, dat veertiende Hemellicht van het Amerikaansch Gesternte.

De Colonie aan de Muskingum, eene Rivier, die in het Westelijk deel der Ohio valt, ontstondt door Emigranten uit Massasuchett en Rhode-Island.

Het Gezelschap van de Ohio heeft in zijne Vergadering van den 2 Julij 1788 de Stad, die aan de samenvloeijing van de Muskingum en de Ohio gebouwd is, den naam van *Marietta* gegeeven, naar de beide Sijllaben, die het begin en einde des naams der Koningin van Frankrijk, *Marie Antoinette*, uitmaaken. Deeze trek van dankbaarheid en galanterie moet u bij zulke Halfwilden in verwondering brengen. — Aan den Generaal *Varnum* is men dit wonderlijk denkbeeld verschuldigd; nog wonderlijker was het denkbeeld, dat hij bij de benoeming der Straaten hadt: — *Via Sacra*. — *Campus Martis*. —

Varnum is op eene buitenspoorige wijze met de Oudheid ingenomen; zijne haat tegen de Engelschen ging zo ver, dat hij hunne Taal wilde afgeschaft hebben, en dat men voortaan niet dan Grieksch in de Vereenigde Staaten zou spreeken. De Heer *Crevecœur* hadt voorgeslagen deeze Stad *Castripolis* te noemen, ter gedachtenis van de Legerplaats, welke men aldaar gevonden heeft. Deeze Legerplaats is een zeer zeldzaam gedenkteken, en bewijst ontegenzeggelijk, dat dit Land van een beschaafd Volk is bewoond geweest.

De Redevoering, door den Generaal *Harmar* uitgesproken, en het antwoord van *Varnum*, zijn in

eenen

zenen hoogdravenden ftijl gefchreeven, die de *Gentlemen* of *Heeren* der Verëenigde Staaten heeft doen lagchen.

Een Reiziger, die in 't Jaar 1788 op de Muskingum voer, verhaalt, dat hij in agt en veertig uuren, zonder Zeilen noch Riemen, van Pittsburg naar deeze Rivier gevaaren was. Hij zegt dat de grond daar voortreffelijk is, dat 'er reeds veele Tenten zijn, en de wasdom der Planten daar bijzonder voorfpoedig is.

Uit het Gezelfchap van de Ohio is nog een ander ontftaan, welks naam in Frankrijk beroemder geworden is, naamlijk het Gezelfchap van de *Scioto* (1).

Het

(1) Men heeft over dat Gezelfchap grootelijks geklaagd, en hetzelve befchuldigd, dat het Landerijën verkocht, die hem niet toebehoorden, dat het van hunne vruchtbaarheid een vergroot fchilderij maakte, de Emigranten bedroog, Frankrijk van zijne bewooners beroofde, om dezelve op de flagtbank der Wilden te brengen...... Maar de Eigendomsrechten van dit Gezelfchap zijn onbetwistbaar; de meeste Amerikaanfche Eigenaars zijn eerwaardige Mannen. De befchrijving, die zij van de door hun verkochte Landerijën gegeeven hebben, is uit de openbaare berichten van eenen geächten Geographist in Amerika, den Heer *Hutchins*, genomen (Zie *Topographical defcription*, *bij Hutchins*). Niemand kan dit Land eene buitengewoone vruchtbaarheid betwisten, waar van het bewijs reeds daar in gelegen is, dat de Maïs hier tot eene hoogte van vijftien Voeten komt. Zekerlijk zullen de Franfche Aristocraten, die het dwaas denkbeeld gehad hebben derwaarts te trekken, om eene Monarchie te ftichten, zich in hunne hoop deerlijk bedrogen vinden: zij ontvlieden de Franfche Regeering, om dat zij de gelijkheid der Rechten herftelt; en zij geraaken in eene maatfchappij, waar in deeze gelijkheid door de natuur der dingen zelve geheiligd is, waar in ieder mensch door alles, wat hem omringt, en voornaamlijk door de gemaklijkheid, waar mede hij zijne behoeftens kan voldoen, tot onäfhanglijkheid genoopt wordt; zij vluchten, om hunne Tijtels, eerbewijzingen, en bevoorrecht aanzien te behouden, en zij komen in eene nieuwe maatfchappij, waar in de tijtels der trotsheid en des toevals met voeten getreeden worden,

Het heeft deezen naam ontleend van eene Rivier, die in de Ohio uitwatert, na dat zij twee millioenen Morgen Lands heeft doorgeloopen, die aan het Gezelfchap weder zijn afgeftaan.

Dee-

den, en zelfs onbekend zijn, waar alleen der natuurlijke fterkte achting wordt toegedragen. Het leven aan de Scioto is even als dat in de Bosfchen; het is de eerfte trap na den natuurftaat. Men moet de vermaaken, de neigingen, de wellustige gewoontens, de vooröordeelen van Europa laaten vaaren. Ik wil juist niet zeggen, dat onder het nederig Dak des Jagers van Scioto geen geluk kan gevonden worden; maar dit geluk is niet dat geene, 't welk onze Europeäanfche Aristocraten zoeken: het beftaat in de onäfhanglijkheid van alle menfchen, van bijna alle behoeftens en vooröordeelen der befchaafde maatfchappijen; en onze Aristocraten hebben duizend behoeftens, duizend uitgezochte neigingen..... De Scioto fchikt zich best voor ongelukkige Europeäanen, die noch eigendom, noch werk hebben, die, met kracht begaafd, in ftaat zijn te arbeiden. Deeze zullen aan de *Scioto*, en in 't algemeen in alle de achterfte Etablisfementen, het noodige ter vervulling van hunne behoeftens vinden. De grond zal hun, voor eene geringe bebouwing, alle de levensmiddelen verfchaffen; de Dieren der Bosfchen zullen dienen om hunne Tafel te voorzien, tot zo lang zij in ftaat zijn rondöm hunne Landwooning Vee te fokken..... Het zou derhalven eene verdienfte zijn, die Ongelukkigen, die door de omwenteling van hun beftaan beroofd zijn, eene fchuilplaats te openen, en hun een eigendom te geeven. Maar, zegt men, de Armen zullen alle die voordeelen in Frankrijk vinden; wij hebben ook onbebouwde Landen. — Ja, ik geloof het. Maar zijn de Eigenaars genegen dezelve om niet af te ftaan? Hebben zij lust tot het doen van verfchotten? Zullen hier de levensmiddelen zo goedkoop zijn, als aan de Scioto? Neen. Waarom vaart men dan zo uit tegen eene Emigratie, die voor Frankrijk, voor bijzondere perfoonen en voor de Verëenigde Staaten even nuttig was; eene Emigratie, waar uit eene Colonie konde voortkomen, die eens voor de betrekkingen des Koophandels tusfchen Frankrijk en het Westelijk Territoir zeer nuttig zou zijn?.... Ik geloof vast; de man die een middel wist te vinden, om, zonder groote kosten en vrijwillig, in de Bosfchen van Amerika de dertig duizend bedelaars te brengen, die in den omtrek van Parys even zo zeer door vree-

ze

Deeze Colonie kan zich spoedig tot eenen hoogen trap van welvaart verheffen, wanneer de inscheepingen der Persoonen, die men uit Frankrijk en vreemde Landen derwaarts voert, beter ingericht worden; zo men

ze als door menschlievendheid in hunne onwerkzaamheid onderhouden worden, deeze man zou een Altaar verdienen. Hij zou in de daad de Hoofdstad van eene melaatschheid geneezen, en dertigduizend Ongelukkigen tot het geluk en goede zeden den weg baanen: want de bedelaarij is van zeden vervreemd, en in de Bosschen worden dezelve gevonden.

Toen ik deeze Noot reeds geschreeven had, las ik in de *Moniteur* van den 16 April 1791 een Artikel, dat het evengemelde ter bevestiging dient. — Volgens deeze berichten schijnt het mij toe, dat de menschheid en staatkunde vorderen, dat men steeds bezig zij ter bevordering van deeze Emigratie, die, ik herhaal het, niet anders dan nuttig kan zijn voor Frankrijk en de Ongelukkigen, die derwaarts gevoerd worden. Door eenige honderdduizenden Livres op te offeren, zou men veele millioenen menschen gelukkig maaken.

„ De laatste tijdingen, die men hier van de Fransche Colonie aan de Scioto heeft, zijn allergunstigst. De Compagnie, die zich aan 't hoofd van deeze onderneeminge bevindt, heeft noodig geoordeeld eenige opöfferingen te doen, om dit opkomend Etablissement te begunstigen. Zij heeft daar mede een begin gemaakt, dat zij den Emigranten de middelen om de Reize te doen gemaklijk maakte: zij heeft vervolgens op de plaats zelve eene aanzienlijke meenigte portien Brood, Vleesch, Brandewijn, en andere voorraad van die soort laaten uitdeelen, op dat de Colonisten in staat waren hunnen Oogst af te wachten. Zij onderhoudt op eigene kosten vijftig Jagers, wier eenige bezigheid is de Colonie van Wildbraad te voorzien. Eindelijk heeft zij een groot getal Amerikaansche Werklieden afgezonden, om den Colonisten bij het omhakken der Bosschen, en den bouw der Huizen de behulpzaame hand te bieden.

Door alle die hulpmiddelen ondersteund, hebben de Colonisten zich met den grootsten ijver aan den arbeid overgegeeven, en kunnen reeds op eenen goeden grond zich den besten uitslag belooven. De vruchtbaarheid van den grond overtreft nog het denkbeeld, dat men hun daarvan hadt medegedeeld. De Gewassen zijn 'er, in 't al-

men zorge draagt; dat men alle maatregelen neemt, om hunne Reize minder moeijelijk, en hunnen overgang tot eene andere levenswijze minder smertelijk te maaken.

De vrees voor de Wilden zal ontwijfelbaar nog eenen geruimen tijd veele Europeäanen van deeze Landstreeken verwijderen. Zij wederhoudt de Amerikaanen niet,

't algemeen genomen, van de beste soort. De Suiker geevende Mastboom groeit daar in eenen zodanigen overvloed, dat men geene andere van de Voorëilanden (*Antilles*) behoeft te laaten komen, en 'er reeds speculatien gemaakt worden, om den overvloed deezer Producten te kunnen uitvoeren.

De Colonisten zijn reeds met Vrouwen uit Kentucky in 't huwelijk getreeden. De Colonie bestaat uit omtrent zevenhonderd Colonisten, die allen met hun lot te vreden schijnen te zijn, behalven nogthans die geenen, welke, om dat zij eenig vermogen hadden, in de verbeelding waren aldaar eenen grooteren trap van aanzien te zullen genieten: zij hebben zich echter in hunne rekening geweldig bedrogen. Niettegenstaande de pracht, die aan hunne tafel en in hun huisraad uitblinkt, staat hun huis nogthans ledig, zo dat zij zeer weinig achting genieten. De Landbouwers worden het meest geächt, en de achting wordt in 't algemeen naar de nuttigheid van 't beroep, waar in men staat, afgemeeten.

De Hoofdplaats der Fransche Etablissementen ligt aan den Noordelijken oever der Ohio, tegen over den mond der groote Rivier Kanhawa, die de Communicatie met Virginiën gemaklijk maakt. Men heeft niet meer dan veertien dagen noodig, om van New-York aldaar te komen. Het voornaamste van deeze Etablissementen draagt den naam van *Gallipolis*, en een ander reeds begonnen Etablissement zal genoemd worden *Aiglelys*.

Eigenlijk gesproken is hier nog geene Regeering; maar men kan reeds duidelijk zien, dat men hier in 't algemeen tot eene Democratische Regeering overhelt. Ondertusschen dat men zich bezig houdt om Wetten te maaken, hebben de Colonisten uit hun midden eenige Persoonen benoemd, in welken zij bekwaamheid en omzichtigheid bespeurd hebben, om de geschillen, welke onder hun mogten ontstaan, in der minne bij te leggen."

niet, zij beweegt hun flegts, hunne wooningen niet zo ver van elkander te plaatfen. Doch naar maate deeze vermeerderen, bouwen andere meer voorwaarts, en noodzaaken dus de Wilden te rug te wijken.

Ik moet u hier nog de afbeelding voorleggen van die Bosch-Amerikaanen, welke zonder twijfel beftemd zijn, om dit Waereld deel eene andere gedaante te geeven. — De Bosch-Amerikaan bemint de Jagt, en verkiest dezelve boven het Landleven. Hij bouwt het Land niet als voor zijne behoeftens, of om zich eenig genot buiten zijn huis te verfchaffen. Als vijand van allen dwang en arbeid, en weinig gebonden aan de plaats, die hij bewoont, houdt hij veel van ondernemingen, en laat zich door de fchildering van verâf zijnde voordeelen en fchoonere Landen ligtelijk verleiden. Hij bemint den Oorlog, en is fteeds gereed, om dien met het grootfte vermaak in Canada en Louifiana te voeren. Echter verbindt hij zich voor niet langer dan één jaar; want hij is Man en Vader, en houdt veel van het huislijk leven, geduurende eenen zekeren tijd van het jaar.

De Bosch-Amerikaan is dapper, onvertzaagd, hij veracht den dood en de Wilden. In 't midden der Bosfchen flaapt hij even zo gerust alleen, als of hij van eene meenigte nabuuren omringd was. Onverwachte invallen der Indiaanen veröorzaaken fchrik in een Canton; eene Familie wordt vermoord; men wordt twee of drie Mijlen in de rondte daar door onrustig gemaakt, doch verder ftrekt zich deeze ongerustheid niet uit. De Wilden komen bijna altoos flegts weinig in getal ten voorfchijn; en zodra het teken ter verdediging gegeeven wordt, verzamelen zich alle de Ame-

Amerikaanen des Cantons, en gaan op de jagt van deeze ongelukkige Inboorlingen (1), die zij vóór- en na uitroeijen. Want de Wilde krijgt doorgaans ten laatften de nederlaag, wijl hij den Oorlog flegt en erbarmlijk voert.

De meest te vreezen Wilden zijn die geenen, welke aan de oevers van het Meir Erie woonen, de Creeks, de Cherokees, de Chartas en Chicafas. Zij hebben in deeze laatfte tijden eenen onmenschlijken Oorlog met de Inwooners van Georgie en Cumberland gevoerd.

Wild gij eene afbeelding der Wilden zien, leest dan hetgeen *Penn* daaröver gefchreeven heeft (2); zijn tafereel gelijkt thans nog zeer wel. De Wilden zijn fterk, van eene goede geftalte, fchrander, zwart, om dat zij zich zwart maaken, zij hebben kleine en zwarte oogen, als de Jooden (3); zij fmeeren zich het ligbaam met vet, om het voor warmte en koude te bewaaren. Hun Voedfel beftaat in Wildbraad, Maïs, Boonen, enz. Hunne Taal is verheven en kort in uitdrukkingen; zij beminnen hunne kinderen, zijn grootmoedig, dapper, vol oprechtheid, gastvrij; doch als zij beleedigd worden, zijn zij toornig en wreed. Men legt hun te last, dat zij listig, loos, mistrouwende, diefächtig, gulzig en boven maate wraakgierig zijn. De Oorlogen, de Kinderpokjes, de miskraamen der Vrouwen, en de elende van een zwervend leven verminderen hun getal van dag tot dag.

Men

(1) De Amerikaanen hebben Honden, van een Engelsch foort, tot de Jagt der Wilden afgericht: dit is het eenig middel om hen in hunne hinderlaagen te ontdekken.

(2) Zie *Lettres à fes amis*, tom. 6, pag. 48.

(3) *Penn* dacht, dat zij van de Jooden afftamden.

Men kan niet ontkennen, dat zij de meeste van die gebreken van hunne verkeering met de Europeäanen hebben; want deeze laatsten hebben hun het voorbeeld der trouwloosheid gegeeven. Nooit zou de Tomahawk zulke wreede Executien gedaan hebben, wanneer alle de Amerikaanen, die aan de grenzen woonen, zo billijk en vreedelievend als de Quakers geweest waren. Ik zal u hier een voorbeeld van de Europeäansche bedriegerijen mededeelen. In één der Vereenigde Staaten wordt een Koop van Landerijen met de Indiäanen gesloten; de Prijs wordt voor zo veel Land bepaald, als een man tusschen den op- en ondergang der Zon kan doorloopen. De Engelschen laaten eenen man komen, die voor den snelsten looper in Amerika gehouden wordt, en verkrijgen daar door driemaal zo veel Land. De Indiäanen, woedend over dit bedrog, begonnen aanstonds eenen Oorlog.

Eene hartroerende omstandigheid, die u van de deugden en de dankbaarheid der Indiäanen een goed denkbeeld zal geeven, is de genegenheid die zij voor de Franschen behouden. Een Man van deeze Natie kan zonder wapenen van Canada tot de Illinois in zekerheid reizen. De Wilden bespeuren aan zijn gelaat, zijn huid en zijne spraak tot welke Natie hij behoort, en behandelen hem als eenen broeder. Doch als een Franschman zich onder Amerikaanen bevindt, behandelen zij hem met de zelfde wreedheid; want zij verfoeijen de Amerikaanen.

Deeze strijdigheid, die, zo het schijnt, bijna niet uitgeroeid kan worden, laat geen hoope over, dat ooit tusschen de beide Volken eene duurzaame eensgezindheid zal plaats grijpen. Intusschen neemt het Congres de verstandigste maatregelen, om voortaan de

de oneenigheden en Oorlogen voor te komen. Geen bijzonder Perſoon, geen Staat kan meer Landerijën koopen. Men heeft Wetten gemaakt, volgens welke de Amerikaanen, welke op het gebied der Indiaanen jagen, ten ſtrengſten geſtraft zullen worden. Ook heeft men met de talrijkſte en magtigſte Indiaanſche Stammen, verſcheide Tractaaten geſloten. Als, bij voorbeeld, die der Creeks, die onder den beroemden *Mac Gillivray* ſtaan. Het Congres heeft zich, met *Washington* aan het hoofd, verbonden, om hun, tot ſchaëvergoeding van hetgeen zij door de nieuwe Grensbepaaling verliezen, jaarlijks 1500 Piasters tot een onderſtand te betaalen; en hetgeen u nog aangenaamer zal zijn, is dat het Congres zich verbindt, om den Landbouw bij hun te bevorderen, en hun daar toe Graanen, Vee, Werktuigen tot den Landbouw, en Commisſarisſen ter hunner onderrichting om niet te leveren.

Men hoopt, dat zodanige maatregelen de Wilden veeleer vóór en na tot den Vreede, dan tot de Europeäanſche beſchaaving zullen brengen. Want veele voorbeelden beneemen den moed, om zulks te onderneemen. Men heeft Indiäanen gezien, die van hunne vroegſte Jeugd af aan weggevoerd, in een Collegie gebragt, en tot den ouderdom van twintig jaaren opgevoed zijn; men heeft gezien, zeg ik, dat zodanige Indiäanen, bij het eerſte bezoek, dat zij bij hunne Bloedverwanten deeden, niettegenſtaande alle dringende voorſtellingen, de Europeäanſche dragt afleidden, en hunne onafhanglijke levenswijze weder aannamen.

Doch niettegenſtaande het Congres de vreedzaamſte neigingen toont, heeft het echter niet nagelaaten verſtandige maatregelen te neemen, om de invallen der

Wilden tegen te gaan. Zo verdeedigt het Fort *Franklin* de Grenzen van Penſylvanie; de Ohio is met Sterktens bezet; het Fort *Harmar* aan den mond van de Muskingum, het Fort *Steuben* aan de watervallen van de Ohio, de Post *Vincennes* aan de Wabash, enz. alle deeze Forten zijn met Troupen bezet, die zeer goed onderhouden worden. Deeze beſtaan uit vrijwillige jonge lieden, die zich voor drie jaaren verbinden, en zich na verloop van dien tijd in het Land op Landerijën nederzetten, die men hun geeft; zo dat zij in den zelfden tijd, als zij voor de zekerheid des Lands zorgen, ook iets tot deszelfs welſtand bijbrengen.

De omwenteling, die in de Regeering van Amerika is voorgevallen, zal den Wilden zekerlijk nuttig zijn; want deeze Regeering is wezenlijk tot den Vreede geneigd. Daar echter eene talrijke Volksmeenigte de ſpoedige werking van deeze omwenteling moet zijn, zo moet van twee zaaken eene volgen; naamlijk, de Wilden zullen zich, door de beſchaaving, met de Amerikaanen vermengen, of duizend oorzaaken zullen hun geſlacht ſpoedig uitroeijen.

Men behoeft derhalven geenszins te vreezen, dat de vrees voor de Wilden den ijver der Amerikaanen zal verſlaauwen, die nog ſteeds met hoopen naar het Zuiden trekken. Zij hoopen allen, dat de Scheepvaart op de Misſiſippi, zo dra dezelve vrij zal zijn, hun de grootſte Marktplaatſen voor de Levensmiddelen, welke den Colonisten noodig zijn, en waar van zij eenen overvloed hebben, zal openen. Zullen hun de Spanjaarden deeze Scheepvaart toeſtaan? Zal men hun dezelve met geweld ontneemen? Zodanig is het Problema dat opgelost moet worden. Men is in onder-

derhandeling; doch ſedert vier jaaren heeft men dezelve op de lange baan geſchoven. Zekere Staaten, die eene algemeene overlooping vreezen, worden verdacht gehouden, dat zij zich tegen dit ontwerp verzetten, en met de Spanjaarden ſamenſpannen. Deeze verſtandhouding gaf aanleiding tot den voorſlag, om de Scheepvaart op de Miſſiſippi vijf en twintig jaaren lang te ſluiten, onder voorwaarde, dat de Amerikaanen eenen vrijën Koophandel met Spanje mogen drijven. Virginiën en Maryland hebben zich, niettegenſtaande zij wegens de kuiperij van 't Westen meer te vreezen hebben, tegen deezen voorſlag verzet, als voor de eere der Verëenigde Staaten nadeelig zijnde, en de meerderheid der Staaten heeft dit gevoelen omhelsd.

Een zeker mistrouwen, dat de Bewooners van het Westen, ten aanzien der geheime oogmerken van het Congres en de Verëenigde Staaten, laaten blijken, brengt verſcheide lieden op de gedachten, dat de eendracht niet lang onder hun zal heerſchen, en dat 'er eene ſcheuring zal plaats grijpen; zij houden zulks voor dies te waarſchijnlijker, naardien de Engelſchen van Canada reeds alles wat mogelijk is in 't werk ſtellen, om de Bewooners van het Westen aan zich te verbinden.

Doch eene meenigte redenen doen mij gelooven, dat de eensgezindheid altoos onder hun zal ſtand houden. Het grootſte gedeelte der eigendommen van het Westen is in de handen der Bewooners van het Oosten. De Emigratiën uit het eene Land naar het andere, welke onöphoudelijk geſchieden, vernieuwen ſteeds de wederzijdſche verbindtenisſen; en daar het eindelijk voor de Oostelijke en Westelijke Amerikaa-

nen even gewigtig is, zich eenen grooten Koophandel met Zuid-Amerika te openen, en eene vrije Scheepvaart op de Misfisippi te verkrijgen, zo zullen en moeten zij, ter uitvoering van dat ontwerp, vereënigd blijven.

De Bewooners van het Westen zijn overtuigd, dat deeze Scheepvaart niet lang gesloten kan blijven. Zij hebben het besluit genomen, dezelve of in 't goede of met geweld te verkrijgen; en al moesten zij ook eene Kruisvaart prediken, zullen zij toch eindelijk hun oogmerk bereiken. Het Congres zelf zal niet in staat zijn, deeze drift te maatigen. Amerikaanen, die het Juk afgeschud hebben, die van de Ohio en de Misfisippi meesters zijn, kunnen de moedwilligheid van een handvol *Hidalgos*, die tagtig duizend Amerikaanen de vrijheid der Rivieren en Zeeën willen betwisten, niet begrijpen. Deeze denkbeelden, waar van alle hoofden vol zijn, en de ongemeen groote winst, welke diegeenen ten deel valt, die hunne Producten als Contrebande of met Vrijbrieven in New-Orleans (1) en de nabuurige Etablissementen invoeren, trekken eene meenigte Emigranten derwaarts.

Eene

(1) De Major *Dohm*, die in 't Jaar 1788 daar op handelde, zeide mij, dat de Tabak aldaar tot 10 Piasters de 100 ℔ verkocht werdt, en dezelve kost slegts 3 of 4 Piasters in Virginiën; de Indigo één Piaster het Pond; de Boter een halve Piaster. Hij berekende, dat eene Lading van 6000 Piasters meer dan 30,000 opbragt. Hier bij dient aangemerkt te worden, dat bijna de gantsche Handel in Geld geschiedt. Zeker is het, dat de Spaansche Regeering jaarlijks een millioen Piasters van Havana naar Nieuw-Orleans zendt, waar mede de kosten der Regeering betaald worden. Het grootste deel van dit Geld gaat in de handen der Amerikaanen over.

Eene weinig beduidende twist is genoeg, om de gemoederen te verbitteren, en zo de Amerikaanen ooit op New-Orleans los gaan, zo valt het hun in de handen.

Spanje vreest dit oogenblik, en zoekt het te verſchuiven; het kan niet meer ver af zijn. Het moest de Misſiſippi openen, en alsdan zou New-Orleans eene voordeelige Stapelplaats voor de Producten der Coloniën, en die van het Noorden worden. Maar dit zal niet geſchieden; de naauwbeperkte en bijgeloovige Staatkunde, die zijne ſtappen beſtiert, verzet zich daar tegen. Het vreest hoofdzaakelijk de mededeeling dier gevoelens van onäfhanglijkheid, welke de Amerikaanen overal medebrengen, en die hun gelukkige toeſtand krachtdaadig predikt. Maar ook deeze mededeeling is reeds den weg door een zeer armzalig ontwerp gebaand, dat Spanje verzonnen heeft, om het onderneemend karakter der vrije Amerikaanen tegen te gaan. Het lokt deeze laatſten door aanmoedigingen aan den Westelijken oever der Misſiſippi in Louïſiana (1), en geeft hun, die zich aldaar nederzetten, het uitſluitend voorrecht des Handels van New-Orleans. Deeze Colonie zal de Stapelplaats van den vlijtigſten en gelukkigſten Sluikhandel worden; zij is de eerſte grondſlag ter verövering van Louïſiana, en tot de vreedzaame beſchaaving van Mexico en Peru.

Hoe zeer is het voor 't geluk van het menschlijk Geſlacht te wenſchen, dat het eerlang geſchiede! Oordeelt uit de volgende ſtukken, zo over de noodwer

(1) Dit Etabliſſement is door den Colonel *Morgan* aangelegd

wendigheid als mogelijkheid deezer gebeurtenis, en over de ongemeene voordeelen, die voor de gantſche menschheid daar uit zullen ontſtaan. Want de menſchen, die hier zaaijen en zich voortplanten, vermeerderen de Volksmeenigte en den welvaart der arbeidende Natiën van Europa.

De Franſche Inwooners der vijf Illinoïſche Dorpen betreeden den vruchtbaarſten en gezegendſten grond der Waereld met veràchting. De Franſchen en Spanjaarden, die bij de Natchees, op eenen grond, die tot alle ſoort van aankweeking geſchikt is, gevestigd zijn, hebben ſedert eene eeuw nog geen Morgen vruchtbaar gemaakt; terwijl de Amerikaanen, die zich onlangs aldaar nedergezet hebben, thans meer dan drie duizend Landhoeven, ieder van vierhonderd Morgen, bezitten, die het grootſte deel der behoeftens aan Nieuw-Orleans leveren. O Vrijheid! Vrijheid! Hoe groot is uwe magt! Gij ſchept de nijverheid, die hetgeen dood was levendig maakt.

Op eenigen afſtand van de Misſiſippi, en aan vaarbaare armen van die Rivier, kwijnen de Natchicotchees, de Apalouſen, de Atacapas, zonder zich te vermeerderen, in het midden eener Vlakte, die 600 Mijlen lang en 150 Mijlen breed is; deeze Vlakte wordt van zeer groote natuurlijke Weiden, van Bosſchen en vruchtbaare Landerijën doorſneeden, welkers rijkdom het vruchtbaarſte op den gantſchen Aardbodem evenaart. Men verplaatſe in deeze verrukkelijke Dalen, of den onvermoeiden Bewooner van Masſaſuchett, of den maatigen en redelijkdenkenden Quaker, welke onmeetelijke rijkdommen zullen zij uit den ſchoot van die vruchtbaare aarde trekken! rijkdommen, die, zich vervolgens in de overige Waerelddeelen verſpreidende,

de, de noodwendigfte levensmiddelen goedkooper maaken, den arbeid vermeerderen, en het getal der ongelukkigen verminderen zullen. De traagheid en de onkunde, die zo fchoone Landftreeken tot het niets veröordeelen, begraven te gelijk in dat niets eene meenigte talrijke Geflachten.

Meenigmaal, mijn Vriend, verbeelde ik mij in gedachten eene eeuw verder te zijn; mijne verbeeldingskracht fchildert mij, in plaats van die Bosfchen, geen Steden (1), maar verftrooide Wooningen, die nogthans van New-Hampfhire tot Quito gemeenfchap met malkander hebben. Ik zie daar het geluk nevens de nijverheid, ik zie de fchoonheid de dochters der natuur optooijen, de Vrijheid, hand aan hand met de Zeden, de Regeering en de Wetten bijna overtollig maaken, de zagte Tolerantie de plaats der bloedgierige Inquifitie inneemen; ik zie hier Peruviaanen, Mexicaanen, vrije Amerikaanen en Franfchen eenen Feestdag vieren, zich wederzijds als broeders omärmen, de Tijrannen vervloeken, en het Rijk der Vrijheid zegenen, dat overal eene algemeene eenftemmigheid moet bewerken. — Maar wat zullen de Mijnen en Slaaven worden? — De Mijnen zullen in verval geraaken, en de Slaaven de broeders van hunne Heeren zijn, en zulks daar door verdienen, dat zij hunne kundigheden en zeden aanneemen...... Maar wat zal men beginnen zonder dat goud, waarna de hebzucht

(1) Amerika zal nooit groote Steden hebben, die, even als London en Parys, al het geld, alle de middelen zullen verflinden: waar uit volgt, dat die middelen overal gelijker verdeeld zullen worden, dat de Volksmeenigte grooter en minder verleidbaar, als ook de nijverheid en het geluk algemeener zullen zijn.

zucht overal zo begeerig is? — Een vrij Land betaamt het niet, het te zoeken, zo het niet als door de hand der Slaaven geschieden kan. Zal een vrij Volk ooit gebrek aan een teken hebben, om de ruiling van zijne Producten gemaklijk te maaken? Het goud is meer het Despotismus dan de Vrijheid van dienst geweest, en de Vrijheid zal, ter vervulling van het Goud, altoos minder gevaarlijke drijfveêren vinden. Onze diepdenkende Vernuften zijn wel verre van te gelooven, dat in de nieuwe waereld zich twee omwentelingen voorbereiden, welke de denkbeelden en den Koophandel der oude t'eenemaal het onderst boven zullen keeren; de eene is de opening eens kanaals van Communicatie tusfchen de beide Zeeën, en de andere het verlaaten der Mijnen van Peru. Vergeef mij, waarde Vriend, dat ik hier nog niet eene meenigte andere gevolgen te berde brenge, welke onfeilbaar uit het onderneemend karakter en de gevoelens der Amerikaanen moeten voortvloeijen. Wild gij hun leeren kennen, leest dan de volgende hier toepasfelijke plaats uit *Tristram Shandy*.

„ De Natuur heeft, als eene goede moeder, voor allen de zelfde goedheid getoond. — In de uitdeeling haarer gunsten heeft zij zo veel gelijkheid in acht genomen, dat zij bijna alle de Inwooners in eenen gelijken rang gesteld heeft, zo dat men hier weinig voorbeelden van een groot vernuft aantreft; maar ook vindt men overal, bij alle de Inwooners, en in alle standen, gezond verstand, inzichten en kennis van 't geen het huislijk geluk en de rechten van den mensch betreft. — Ieder heeft zijn deel van deeze inzichten: en zulks is billijk. — Bij ons Engelfchen is het geval onderfcheiden; wij staan of zeer hoog, of

of zeer laag. — Gij zijt een groot Vernuft, of, vijftig tegen één, een Dwaas. De uiterften zijn gemeener, dan het midden." — Nu wordt de algemeene welvaart flegts in dat midden gevonden. De Slavernij is ver verwijderd, wanneer de inzichten overal met die gelijkheid verdeeld zijn. Het valt het Despotismus zwaar aldaar in te fluipen, waar zo veele oogen op hem gevestigd zijn, waar *ieder* grondftellingen heeft, en onäfhanglijk is. Wie heeft bijna overal het Despotismus ingevoerd? *Deeze beide uiterften*, waar van *Sterne* fpreekt: De Grooten of de Mannen van vernuft, die het onkundig Graauw tot een werktuig gebruiken, om den verlichten doch aristocratifchen middelftand te verpletteren. Hier vindt men noch Grooten, noch uitftekend vernuft, noch aristocratifche middelftand, noch Graauw.

MUNT-

MUNT-TAFEL

DER VEREENIGDE STAATEN VAN AMERIKA,

met die van Europa vergeleeken.

MUNTSPECIEN VAN EUROPA.	Massachusett, New-Hampshire, Rhode-Island, Connecticut en Virginiën.			New-York en Noord-Carolina.			Pensylvanie, New-Jersey, Maryland en Delaware.			Zuid-Carolina en Georgien.		
	Pond.	Sch.	Den.	Pond.	Sch.	Den.	Pond.	Sch.	Den.	Pond.	Sch.	Den.
Fransche Ecu van 6 Liv. .		6	8		8	9		8	4		5	5
Engelsche Guinée. . .	1	8		1	17	4	1	15		1	1	9
OudeLouis d'or van 5, 6 Greinen. . .	1	7		1	16	4	1	14	6	1	1	5
Dollar of Spaansche Piaster tot 5 Liv. 5 Sols in 1788, is thans (1791) waard. 5 Liv. 8 Sols. .		6			8			7	6		4	8
Het Pond wordt in alle de Staaten verdeeld, in 20 Schellingen, de Schelling in 12 Deniers. De Schelling is waardig in FranschGeld.	omt. 16 Fransche Sols.			omt. 13 Fransche Sols.			omt. 14 Fransche Sols.			omt. 22 Fransche Sols.		
in Holl. Geld.	8 Stuiv.			6½ Stuiv.			7 Stuiv.			11 Stuiv.		

De

De Rekeningen van het Congres worden gehouden in Dollars of Piasters, en in *Centen*, die ieder ten naaste bij het honderdſte-deel van een Piaster, of iets meer dan een halve-ſtuiver Holl. zijn. De Piaster is de *Standard*-Munt, waar mede de Munten der Staaten vergeleeken worden. De verſcheidenheid hunner Munt-ſpecien, waar door de Rekeningen zo zeer verward worden, heeft het Congres bewogen eene gelijkmaatige en algemeene Munt, bij *Decimaalen* of Tiende-deelen, vast te ſtellen. Men maakt echter nog geen gebruik van dezelve, als in de Rekeningen van het Congres.

Het Goud is in de Veréenigde Staaten ſchaars; het wordt, om hunne ſchulden en Koopen te betaalen, naar buiten gevoerd. Het Zilver is gemeener: men ziet 'er veele Franſche Kroonen of Ecus van 6 Livres en Piasters. — Daar zijn ook Goudſtukken der Veréenigde Staaten. — Deeze zijn een ſoort van Geld, dat van het affnijdſel der Guinées gemaakt wordt. Men onderſtelt, dat het gewicht van die Guinées boven de keur is; en men vermindert dezelve door affnijden, om, zegt men, de moeite te beſpaaren van dezelve te weegen; en van het affnijdſel wordt deeze Munt gemaakt. — Dit is eene elendige induſtrie, en die niet eens aan het oogmerk voldoet. Want wie heeft mij verzekerd, dat gij eerlijk waart, en dat na u niet nog een andere Jood de Guinées zal ſnoeijen? Ik ben derhalven altoos genoodzaakt te weegen. — Men heeft Stukken met het Wapen van 't Congres geſlagen, die omtrent twee Guinées waardig zijn; maar men ziet weinige daar van.

In 't algemeen betaalt men in Guinées, in Ecus van 6 Livres, in Engelſche Schellingen en Halve-Schellingen, en in Kopermunt, die zeer vermengd is.

Men

Men betaalt ook in Louis d'or; maar de oude alleen worden tot de Waarde, die in de Tafel is opgegeeven, aangenomen.

De nieuwe Louis d'or worden gewogen; en naardien zij in gewicht onderfcheiden zijn, zo verliest men meer of min op dezelve.

Daar zijn nieuwe Louis d'or, die 8 tot 10 Greinen, andere die 4 tot 6 Greinen ligter zijn, dan de oude; hetgeen bijna ongelooflijk is. Ik heb te Philadelphia de proef daarvan genomen.

Op 8 Louis d'or verloor ik 12 Schellingen 6 Deniers (de Schelling tot 14 Sols); het Grein werdt tot 4 Sols gerekend.

De verfcheidenheid der Munten in de Vereenigde Staaten is een rijke bron van bedriegerijen, en een groot nadeel voor de Reizigers.

Het zou gemaklijk zijn hier alles in Piasters te reduceeren, in plaats van Pounds, welke veranderlijk zijn.

Sedert den Vreede tot nu toe is eene groote fom in gereed Geld uit de Vereenigde Staaten uitgevoerd. Een zeer wel onderricht Koopman heeft mij verzekerd, dat ieder Engelsch Paketboot 30,000 Ponden Sterling medeneemt, behalven hetgeen met Koopvaardijfchepen wordt uitgevoerd. Volgens zeer naauwkeurige berekeningen heeft hij bevonden, dat sedert den Vreede meer dan 10,000,000 Piasters over New-York zijn uitgevoerd.

T A F E L

Der Maaten en Gewichten van de Verëenigde Staaten.

Wij moeten vooräf aanmerken, dat de Gewichten en Maaten, welke in de Verëenigde Staaten gebruikt worden, de zelfde zijn als die van Engeland.

Dé Amerikaansche Akker Lands houdt in 38,284 vierkante Voeten.

Het gewoone Fransche Morgen is 32,400 vierkante Voeten. — Derhalven zijn 11 Amerikaansche Akkers 13 Morgen.

De gemeene Amerikaansche Mijl is 5000 Engelsche Voeten lang.

De gemeene Fransche Mijl is 13,705 Voeten lang.

De Amerikaansche Voet is slegts 135 Fransche Liniën lang.

De Fransche Koningsvoet is 144 Liniën lang.

Het Amerikaansch Schepel, dat de gewoone maat van het Koorn is, weegt ten naaste bij 60 Ponden. Op een Fransch Mudde (*Setier*) gaan $4\frac{2}{3}$ Amerikaansche Schepels.

Het Amerikaansche Pondgewicht is ligter dan het Fransche; het volgende is de naauwkeurige Proportie:

100 Ponden Koopmans-Gewicht van Amerika maaken $91\frac{3}{8}$ Ponden Koopmans Gewicht te Amsterdam.

100 Ponden Koopmans Gewicht van Frankrijk maaken $99\frac{1}{3}$ Ponden Koopmans Gewicht te Amsterdam.

De Gallon, eene Maat van Vloeistoffen, houdt 4 Pinten Parijsche Maat.

Einde van het tweede Deel.

BIJVOEGSELEN EN OPHELDERINGEN TOT DIT EN HET VOORGAANDE DEEL,

VAN

T. F. EHRMANN.

Uit het Hoogduitsch.

I. *Algemeene Geographifche befchouwing der Vereenigde Staaten van Noord-Amerika.*

Daar het veele Leezers aangenaam zou kunnen zijn, bij de doorleezing deezer gewigtige Reisbefchrijving van den Heer *Brisfot*, eenen leiddraad tot eene algemeene befchouwing des tegenwoordigen toeftands der Verëenigde Staaten van Noord-Amerika bij der hand te hebben, om niet ieder oogenblik, als men eene voorloopige kennis van dit Land noodig heeft, genoodzaakt te zijn verfcheide Boeken na te flaan, heb ik het hier na volgend Tafereel ontworpen, dat, mijns oordeels, tot dit oogmerk toereikende zal zijn.

Dat ik geene uitvoerige Staatkundige befchrijving der Verëenigde Staaten van Noord-Amerika wilde en konde leveren, bewijst deeze verklaaring. Zonder de bijvoegfelen grooter dan het Werk zelf te maaken, ware dit naauwlijks mogelijk geweest; ik zou daar door ook het bovengemelde doelwit uit het oog verloren hebben. Wij hebben verfcheide zeer nuttige Werken over dat onderwerp; wie naauwkeuriger vergelijkingen wil maaken, kan tot die Werken zijnen toevlugt neemen.

Behalven verfcheide bijzondere hulpmiddelen, heb

ik

ik wel bijzonder daar toe gebruik gemaakt van *Sprengels* Schriften en *Randels* Tafelen. — Breedvoeriger verklaaringen levert ons dit Werk van den Heer *Briſſot*. Zijne opgaven, ten aanzien der vlakke ruimte van deeze Staaten in Franſche Quadraat-Mijlen, kunnen met de hier onder opgegeevene Meetingen in Duitſche Quadraat-Mijlen vergeleeken worden, waar bij ik nog ſlegts zal herinneren, dat zijne vergelijking van de grootte der Vereenigde Staaten van Noord-Amerika met de vlakke ruimte van Landen in Europa ten uiterſten gebreklijk is.

Mijne Opgaven der grootte en Volksmeenigte der bijzondere Staaten heb ik uit *Randels* Tafelen ontleend. De Volksmeenigte is meest van de jaaren 1783 en 1784. Sedert is de bevolking aanzienlijk toegenomen; doch het ontbreekt ons aan algemeene naauwkeurige opgaven van alle Staaten.

De natuurlijke toeſtand der Vereenigde Staaten bepaalt zich tot de volgende verdeelingen: 1.) Hunne Ligging en Grenzen; 2.) Hunne Grootte; 3.) Hunne Volksmeenigte; 4.) Hunne Luchtsgeſteldheid en hunne Grond; 5.) Hunne Gebergtens en Wateren; en 6.) Hunne Producten.

1) *Hunne Ligging en Grenzen.*

De Noord-Amerikaanſche Vrijſtaat, beſtaande ten deele uit

a) de dertien Vereenigde Staaten; — ten deele uit

b) de woeste Landſtreek, Westwaarts de 13 Staaten, en Zuidwaarts van Canada, tot aan de Rivier de Miſſiſippi, welke aan de Vereenigde Staaten is afgeſtaan; doch als nog van onbedwongene, vrije Wilden bewoond wordt, —

 ligt

ligt op de Oostzijde van Noord-Amerika, aan de Atlantische Zee, tusschen Nieuw-Schotland, Canada, Louisiana, Florida, en het nog onbekend binnenste deel van Noord-Amerika. Tusschen den 45 en 80 Graad Westelijke Lengte van Ferro, en den 30 en 50 Graad Noorder Breedte.

2.) *Hunne Grootte.*

De geheele Noord-Amerikaansche Vrijstaat bevat eene ruimte van omtrent 50,000 Quadraat-Mijlen, naamlijk:

a) De dertien Vereenigde Staaten 25,470 Quadraat-Mijlen.

b) De bovengemelde woeste Landstreek, naar gissing, omtrent 18,000 Quadraat-Mijlen.

Van deeze geheele vlakke ruimte bestaat.

drie-twaalfde deel in Akkers,
zes-twaalfde deel in Bosschen,
één-twaalfde deel in Weiden, en
twee-twaalfde deel in Moerassen.

Dus is slegts één-vierde van het Geheel vruchtbaar gemaakt, en de helft bestaat nog in Bosschen.

De Lengte van het Noorden naar het Zuiden bedraagt 230, en de grootste Breedte 220 Duitsche Mijlen.

3.) *Hunne Volksmeenigte.*

Het rond getal bestaat in vier millioenen Zielen. (Volgens *Brissot* meer dan vier millioenen.)

Dus komen op iedere Quadraat-Mijl slegts 80 Menschen.

Volgens eene Lijst van 't Jaar 1783 werden toen al-

aldaar geteld 2,283,300 Inwooners, die aan belastingen onderhevig zijn. De Negers en Wilden zijn onder dit getal niet begreepen. De Inwooners zijn:

a) Europeäanen van verscheide Natiën, als Heeren.
b) Negers, als Slaaven en als Vrijgelaatene.
c) Vrije Wilden, die niet onder het bovengemelde getal begreepen zijn.

4.) *Hunne Luchtsgesteldheid en hunne Grond.*

a) De Luchtsgesteldheid is in dit groot en wijduitgestrekt Land zeer onderscheiden. In 't geheel genomen kan men het gemaatigd noemen; doch het is meer koud dan warm, voornaamlijk in de middelste en Noordelijke deelen. De Zuidelijke deelen zijn zeer warm. De Lucht is bijna overal gezond.

b) De Grond is niet onvruchtbaar, maar nog weinig bebouwd. Echter vindt men bijna overal aan de Kusten vruchtbaare en wel bebouwde Landerijën. Ook wil men, dat het Land aan de Westzijde van het Gebergte bij uitneemendheid vruchtbaar is, schoon meer dan de helft des Gebieds van deezen Staat met Bosschen en Moerassen bedekt is.

5.) *Hunne Gebergtens en Wateren.*

A) *Gebergtens.*

(*a*) *Binnen het Land.*

Een lange keten van Bergen strekt zich van het Noorden naar het Zuiden, en maakte eertijds de Westelijke Grenzen van deeze Landen uit. De naamen van deeze Gebergtens zijn:

1) *Alleghenny* boven tegen het Noorden.

2) *De blaauwe Bergen* in het midden.
3) *Het Apalachische Gebergte* tegen het Zuiden.

(*b*) *Voorgebergtens.*

Kaap Kod, Kaap Mai, Kaap Jacob, Kaap Karel, Kaap Fear, enz.

B) *Wateren.*

(*a*) *Zeeën.*

De Canadische Zeeën, de Champlain en andere.

(*b*) *Rivieren.*

1) De Ohio. 2) De Potowmak. 3) De Susquehannah. 4) De Delaware. 5) De Hudsons-Rivier. 6) Connecticut, en andere.

(*c*) *Zeeboezems.*

1) Massasuchetts-Baai. 2) Delaware-Baai. 3) Chesapeak-Baai.

6.) *Hunne Producten.*

a) *Uit het Rijk der Planten.*

Hout, Teer, Pek, Potäsch, Terpentijn, Graanen, en wel bijzonder Maïs en Rijst. — Tabak, Indigo, Vlas, Hennip, Wijn, Katoen.

Eenige Materiaalgoederen: Jinseng, Ipekakuanho, Sassafras, Sassaparille.

b) *Uit het Rijk der Dieren.*

Hoornvee, Schaapen (Wolle, doch niet toereikende), Paerden en ander tam Vee, Wildbraad, Gevogelte en Visschen. Pelsdieren; Beeren, Wolven, Vossen, Beevers, Sabels, enz. Ook andere verscheurende Dieren.

Bijën, Wasch, Honig, Zijde.

c) *Uit*

c) Uit het Rijk der Mineralen.

Lood, IJzer, Koper, Marmer en andere foorten van Steen. Ook eenige edele Gefteentens. Steenkolen. Porcelein-Aarde. Bergölie. Minerale Watere..

De Zedelijke en Politieke toeftand der Vereënigde Staaten beftaan voornaamlijk in drie hoofdzaaken: 1.) Hunne Zedelijke toeftand zelve; 2.) Hunne Koophandel; 3.) Hunne Staats-Conftitutie.

1.) Hunne Zedelijke toeftand.

a) Taalen.

De Engelfche is de Hoofdtaal; ook wordt 'er doorgaans mede Hoogduitsch en Fransch gefproken.

b) Befchaaving.

Het zedelijk karakter van een Volk, dat uit eene zodanige vermenging van Volkeren beftaat, laat zich in 't algemeen niet naauwkeurig bepaalen. Nogthans kan men zeggen, dat de Noord-Amerikaanfche Republiekeinen goede, arbeidzaame Lieden, van een fijn Vrijheidsgevoel, en in 't algemeen van zuivere zeden zijn. De Kunften worden door hun fteeds meer tot volkomenheid gebragt; maar de Weetenfchappen ftaan nog niet in haaren bloei, hoe zeer zij ook hier en daar begunftigd worden. In 't algemeen ftaat deeze Staat, ten aanzien der befchaaving, op den middelften Europeäanfchen trap.

c) Godsdienst.

De heerfchende Godsdienst is de *Proteftantfche*; doch alle andere worden geduld, en genieten gelijke Rechten. Men vindt hier alle Gezindheden, en in 't bijzonder veele *Quakers*. De Vrijheid van Godsdienst is onbepaald.

2.) *Hunne Koophandel.*

De Koophandel bloeit. Hij is reeds zeer levendig, van eene groote uitgeltrektheid, en breidt zich steeds meer uit. Reeds heeft men in alle de Gewesten van den Aardkloot Noord-Amerikaansche Schepen gezien.

a) Uitvoer.

Voornaamlijk: Scheepstimmerhout, Meel, Rijst, Tabak, Katoenen, Vlas, Hennip, Visch, Olie, IJzeren Staalwaaren, Leer, Papier, Koperwaaren, Glaswaaren, Lijnwaat, Boter, Kaas, Pekelvleesch, benevens andere ruwe Producten en gemaakte Goederen.

b) Invoer.

Wijn, Brandewijn en andere geestrijke Dranken, Thee, Suiker, Koffi, Cacao, Chocolaad, Zout; en in 't algemeen allerlei Europeäansche gefabriceerde Goederen.

De Balans is ten voordeele van den Noord-Amerikaanschen Vrijstaat.

3.) *Hunne Staats-Constitutie.*

De *Noord-Amerikaansche Republiek* is een Staatslighaam, dat uit dertien met elkander verbondene, onafhanglijke, Democratische Vrijstaaten bestaat, waar van ieder zijne eigene Regeering heeft. De Gedeputeerden deezer dertien Vrijstaaten maaken het Congres (de Nationaale Vergadering) uit, dat de Souvereiniteit van het gantsche Staatslighaam in zich vereënigt.

De *Staats-Inkomsten* kunnen niet naauwkeurig opgegeeven worden.

De *Staatsschulden* beloopen, volgens den Heer *Brissot*, bijna 100 millioenen Dollars.

De *Landmagt* bestaat uit 70,000 Man Land-Militie.

De reguliere Troupen zijn, zo men voorgeeft, niet boven 7,000 Man ſterk.

De *Zeemagt* moet, volgens een Beſluit van het Congres, uit 10 Oorlogſchepen beſtaan.

De volgende Tafel wijst de Geographiſche verdeeling der Vereënigde Staaten van Noord-Amerika aan.

Naamen.	*Grootte in* □ *Mijlen.*	*Volksmeenigte*	Inwooners op 1 □ Mijl.	*Voornaamſte Steden.*
A) De 13 Vrijſtaaten zijn, volgens hunne ligging van het Noorden naar het Zuiden.		Behalven de Negers		Portsmouth. Hoofdſtad. Inwooners.
I. *New Hampſhire.*	1560	82,000	147	Boston. . 25.000
II. *Maſſaſuchett.*	460	350,000	760	Newport. . 7,000
III. *Rhode-Island.*	80	50,400	630	Newhaven. . 1300
IV. *Connecticut.*	246	200,000	813	New-York. 16,000
V. *New-York.*	2463	206,000	83	
Hiertoe:				Albany. . 6,000
1. Vermont.				Port-Ambey.
2. Long-Island.				Eliſabeth Town.
VI. *New Jerſey.*	317	130,000	410	Philadelphia. 36,000
VII. *Penſylvanie.*	2148	320,000	244	Newcastle.
VIII. *Delaware.*	[ ]	35,000	[ ]	Baltimore. 12,000
IX. *Maryland.*	517	220,700	427	Annapolis.
X. *Virginiën.*	5300	400,000	75	Williamsburg. 12,00
XI. *Noord-Carelina.*	1760	200,000	113	Wilmington.
XII. *Zuid-Carelina.*	1160	170,000	146	Charlestown. 12,000
XIII. *Georgiën.*	936	25,000	27	Savannah.
B) De groote Landſtreek Westwaarts de dertien Vrijſtaaten (volgens *Briſſot* genaamd *l'Empire de l'Ouëst.*)	20,000	Gering.		Eenige verſtrooide Etablisſementen, en kleine Vestingen.

 II.

II. *Over het doen van Justitie en de bezoldingen der Advocaaten in de Vereenigde Staaten.*

De Heer *Brissot* roemt in zijne Reisbeschrijving op verscheide plaatsen het doen van Justitie in de Noord-Amerikaansche Vrijstaaten (Zie I. DEEL. Bladz. 114 en 190).

Een hier toe behoorend Rechtsgeding, waar in ik zelf arbeidde, en waar van ik bij gevolg alle stukken in handen had, zal ik hier kortelijk verhaalen.

Een Duitscher stierf kinderloos vóór eenige jaaren te Philadelphia, en liet een Vermogen van meer dan 20,000 Guldens na. Een klein gedeelte daarvan vermaakte hij aan zijne nagelaatene Weduwe tot een eigendom, doch het grootste slegts tot vruchtgebruik, zo dat het laatste na haaren dood op zijne naastbestaanden in Duitschland moest vallen. Hij hadt eenen zijner vrienden, insgelijks eenen Duitscher, tot Executeur van zijn Testament benoemd, en hem deswegens een Legaat van 50 Pond. (350 Guld.) toegedacht. Ook waren zijne gezamentlijke naastbestaanden in Duitschland, die na het overlijden der Weduwe de Hoofd-ërfgenaamen waren, eenige zeer kleine Legaten toegelegd, die te samen niet eens 50 Ponden uitmaakten, en door het verzuim van den Executeur eerst na den dood der Weduwe betaald werden. Deeze stierf een paar jaaren na haaren Man, en maakte vóór haar overlijden ook een Testament, waar in zij over het Vermogen van haaren Man, waar van zij slegts de Vruchtgebruikster was, even als over haar Eigendom beschikte, eene meenigte Legaten uitzette, waar bij de lieve Executeur van het Testament weder niet vergeeten werdt, en voorts het alsdan overblijvende

aan

aan de eigenlijke Hoofdërfgenaamen overliet. Dit overblijffel was nog tamelijk groot, hoe opzettelijk en onrechtmaatig het ook gefmaldeeld was geworden. Het fmolt echter nog meer, want

Voorëerst liet de Executeur van het Testament, (hij was het beide van het Testament des Mans en dat der Vrouwe) door eenen Advocaat (Dr. *Lewis*) een goedkeurend Advijs over het zeer duidelijk, doch naar alle regelen van Recht en billijkheid krachteloos Testament deezer laatfte opmaaken, waar door de wettigheid van hetzelve bekrachtigd werdt. Voor dat Advijs, beflaande twee Bladzijden in Folio, werdt gerekend 10 Ponden, of. . . . . . . 70 Guld.

Ten tweeden bedroegen de veelerlei Gerechtskosten meer dan. . . . . 200 ——

Ten derden rekende de eerlijke Executeur van het Testament voor de moeite zijner verrichtingen meer dan. . . . . 700 ——

Bij voorbeeld. Voor de moeite (*for troubles*), om 1000 Ponden te ontfangen, 50 Ponden, dus 5 per Cent. Voor de moeite om 500 Ponden uit te geeven, 25 Ponden, enz. Dus dubbelde betaaling voor Uitgaaf en Ontfang — en zuiver 10 per Cent voor de moeite zijner verrichtingen! Voor de Vertaaling van eenen kleinen Brief uit het Hoogduitsch in 't Engelsch 1 Pond, zegge zeven Guldens. Zo doende is 'er met vertaalen wat te verdienen! enz.

Ten vierden gingen daar van af geïnventarifeerde Sommen, die opgegeeven werden voor handen te zijn in Papiergeld, dat niet meer in omloop was, *circa*. . . . . 400 ——

En andere afkortingen meer.

Zo bleef nu voor de Hoofdërfgenaamen van de gantsche hun toegevallene Erfenis geen volle *drie duizend Guldens* overig, en de eerlijke Executeur van het Testament, de vriend van den Testateur, hadt voor zich alleen bijna *één duizend vijf honderd Guldens* (naamlijk slegts hetgeen hij goed vondt op te geeven) getrokken. De Hoofdërfgenaamen waren *zeven* in getal! —

Deeze hielden door eene Memorie bij den hoogen Raad van Philadelphia aan, om het Testament, den Inventaris en de Rekeningen van den Executeur naauwkeurig te onderzoeken, — doch deeze hadt voor zijne bezolding alvoorens zeer wijslijk het Testament, den Inventaris en de Rekeningen door den *Register of the testamentary Acts* (Gerechtsschrijver) laaten legaliseeren, en de Imploranten werden afgeweezen. Zij klaagden vervolgens over de onmaatige Kortingen van den Executeur, voor de moeite zijner verrichtingen, enz. — doch ook hier in werden zij afgeweezen! — Hun Gevolmachtigde in Philadelphia, een aanzienlijk Duitsch Koopman, riedt hun de zaak niet verder door te zetten, om de Massa der Erfenis niet nog meer te verminderen, en zij moesten te vreeden zijn dit sommetje uit den maalstroom der hairklooverij gered te hebben, daar het bovendien, door hunne eigene uitgaven bij de voortzetting der zaak, en door de onkosten, enz. eenige honderd Guldens verminderde!

Veelligt zou iemand kunnen denken, dat te Philadelphia alles zo duur is. De Inventaris der Massa van gemelde Nalaatenschap toonde het tegendeel. De onkosten bij den verkoop der Huizen, Meubelen en Begra-

graveniskosten van den Testateur waren zeer gering.

De ophelderingen daar van zal ik mijnen Leezeren overlaaten.

III. *Over de Etablisfementen aan de Ohio.*

Brisfot's verwachtingen van het groot westlijk Rijk, of de nieuwe Etablisfementen in de Landftreek aan de Ohio, fchijnen niet vervuld te worden.

De nieuwfte berichten melden, dat de meeste Franfche Colonisten, die zich aldaar wilden nederzetten, weder te rug gekeerd zijn, wijl de vijandige Wilden hen ieder ftuk Land betwisteden, en de fchriklijkfte gedenktekenen hunner onmenschlijke wreedheid ten toon ftelden. Men wil dat de Noord-Amerikaanen thans met deeze Barbaaren in Oorlog begreepen zijn.

Brisfot verhaalt (zie I. DEEL, Bladz. 307.) een voorbeeld van de vijandelijkheden, die zij tegen de Colonisten uitöefenen. Zie hier daar van een nieuw Bewijs.

Een Canoe met twintig Wilden plaatfte zich in eene hinderlaag; en loerde op de Schepen, die de Ohio opvoeren. Zij bemagtigden eenige derzelven, en floegen alle de Lieden, die zich daar in bevonden, dood, met uitzondering echter van twee Franfche Vrouwen, welke zij in 't leven lieten; toen nogthans vervolgens een ander Schip kwam opdagen, welks Bezetting zich dapper verweerde, ftelden de Onmenfchen de beide ongelukkige Vrouwsperfoonen vóór aan, om de fchoten der Europeäanen te ontfangen, van welke zij ook ras getroffen werden, en dood nedervielen.

Hoe

Hoe moedig deeze Lieden ook vochten, moesten zij nogthans ten laatsten voor de overmagt der Wilden bezwijken, welke zich op die wijze van zes Vaartuigen meester maakten.

Wie zal zich in een Paradijs willen nederzetten, dat van zulke Duivelen bewoond is?

Dus kan de hoop van *Brisſot* eerst dan vervuld worden, wanneer deeze Wilden beteugeld — of uitgeroeid zullen zijn!

IV. Over het Ontwerp, *om de Zwarten in hun Vaderland te rug te voeren.*

Zie I. Deel, Bladz. 366.

Het Ontwerp der Menſchenvrienden *Fothergill*, *Sharp* en *Thornton*, om de Negerſlaaven uit Noord-Amerika in hun Afrikaansch Vaderland te rug te voeren, door hun aldaar Etablisſementen te laaten aanleggen, door wier middel zij niet alleen zelven beſchaafd zouden worden, maar ook de Europeäanſche beſchaving verder in Afrika konden verbreiden, en door dit alles den Slavenhandel allengskens te vernietigen. — Dit Ontwerp heeft in de daad een ſchoon aanzien van menschlievendheid. Veele ſchrandere lieden, zegt de Heer *Brisſot*, beginnen reeds daarvan overtuigd te worden.

Nogthans vermeen ik te kunnen bewijzen, dat dit ſlegts een ſchijn van menschlievendheid is, en noch voor de Zwarten, noch voor de Menſchen in 't algemeen eene weldaad zou zijn, wijl het bedoelde oogmerk daar door in 't geheel niet bereikt konde worden.

Dit oogmerk is drieledig:

I. Zul-

I. *Zullen de Zwarten het geluk genieten vrij weder in hun Vaderland te rug te keeren, naardien zij in Amerika, zelfs als Vrijgelaatene, niet gelukkig kunnen worden.* (Zie I. DEEL, Bladz. 368.)

Hier is eene dubbelde Vraag te beäntwoorden:

1) Zijn de Zwarten in hun Vaderland gelukkig?
2) Kunnen zij, ook zonder aan alle de Rechten der Blanken deel te neemen, in Amerika niet gelukkiger worden?

De eerſte Vraag moet uit de Volkskennis beäntwoord worden, en deeze bewijst ons met talrijke voorbeelden; dat niet ſlegts in het gantſche Negerland de hardſte Slavernij gebruiklijk is, maar dat de meeste Regenten deszelven wreedäartige Despoten zijn, onder wier drukking het elendig Volk kwijnt; die menſchenbloed als water vergieten, die hunne Onderdaanen dikwijls zonder oorzaak bij honderden laaten wurgen, of hunnen Afgoden offeren. — Dat voorts de Neger, wanneer hij de Slaaf van eenen halfmenschlijken Europeäan is, veel gelukkiger is, dan wanneer hij de luimen van eenen Despoot gehoorzaamt, die zich aan geene Wetten bindt, die over het Leven en Vermogen zijns Volks onbepaald heerscht, en wiens Slaven met hem begraven moeten worden, als hij ſterft.

Van veelen zal ik ſlegts een eenig voorbeeld tot Bewijs van deeze Stelling aanvoeren.

Op het einde der voorgaande eeuwe hadt de Franſche Stadhouder in Senegambie *de la Fande*, toen hij op het Eiland *Bisſao* kwam, eenen Negerſlaaf bij zich, die op het bij de Negers zeer ſterk gezocht Muſikaal

In-

Inftrument *Balafo* zeer vaardig fpeelde, en deeze vaardigheid voor den Koning van *Bisfao* toonde. Deeze Negermonarch vondt zo veel behagen in hem, dat de Franfche Stadhouder hem denzelven fchonk. De Negermufikant begaf zich echter aanftonds op de vlucht, en keerde naar het Franfche Schip te rug. Dit kwam den Franfchen wonderlijk voor; doch de Neger verklaarde, dat hij liever de Slaaf van eenen Europeäan wilde zijn, dan de Hofmufikant en Gunfteling van eenen Negermonarch; want als deeze ftierf, moest hij met hem begraven worden, dat echter bij de Europeäanen in geen gebruik was. — *De la Fande* was nog menschlijk genoeg, hem den Negerkoning niet weder uit te leveren, maar betaalde hem de waarde daar voor (1).

Aldus zouden veele Negers oordeelen, zo zij niet door de flegte behandeling der Slaaven van de Europeäanen, hunne eigene traagheid, en het vooröordeel, dat in 't Negerland heerscht, naamlijk dat de Europeäanen de Negers flachten, daar van afgefchrikt werden (2).

Want het is zeker, de geringfte kennis met deeze Volkeren bewijst het, dat de Slavenhandel der Europeäanen, onder deeze omftandigheden, voor de Negers eene wezenlijke weldaad zoude zijn, wanneer de Europeäanen met hunne Negerflaaven menschlijker omgingen. Ook is het onloochenbaar, dat deeze Negerhandel, zo als hij thans is, veele menfchen bij het leven behoudt; want de meeste Negerkoningen voe-

(1) *Allgemeine Historie der Reisen*, II. Band, p. 418.

(2) *Isert* verhaalt in zi'ne Reize naar Guinea, dat de Negers gelooven, dat de Europeäanen hunne Schoenen en Laerfen van Negerhuiden maaken, wijl zij zwart zijn.

voeren thans niet meer Oorlog om te moorden, maar om Slaaven te vangen, die zij kunnen verkoopen; zij veröordeelen de misdaadigers niet meer zo ligt tot den dood, maar verkoopen hun liever tot hun voordeel; het eigenbelang heeft hunne wreedheid paalen gesteld. *Narris* verhaalt (1), dat de Wreedäart van Dahome (in Guinea) die Krijgsgevangenen liet nedersabelen, welken de Europeäanen hem niet wilden afkoopen. De Noord-Amerikaansche Wilden zouden zekerlijk niet zo wreed tegen hunne Krijgsgevangenen zijn, als zij voordeel uit dezelven wisten te trekken.

Zo moet steeds een klein kwaad het grootere in evenwicht houden.

Uit dit alles volgt, dat de Negers, schoon zij al niet gelijke Rechten met de Blanken mogten genieten, in Noord-Amerika gelukkiger zouden zijn, dan in Afrika; onderstellende, dat men door eene verstandige behandeling en onderrichting derzelven hunne traagheid te keer ging, welke alleen, bijzondere omstandigheden niet in aanmerking neemende, hun de wederkomst in hun Vaderland wenschelijk maakt.

Deeze Noord-Amerikaansche Menschenvrienden hebben voorts daar bij het oogmerk:

II. *De vrijgelaatene Negers in Afrika zelf te beschaaven, en door hun de beschaaving in eenen wijden omtrek te verbreiden.*

Dat dit middel tot dat oogmerk kwalijk uitgedacht is, heeft reeds het gevolg beweezen. Immers zegt ons een Brief, door den Onderneemer *Granville Sharp* den 13 October 1788 geschreeven, te vinden in het 7de

(1) In zijne Nachrichten von Dahome.

7de Stuk van *Zimmermans Annalen der geographischen und Statistischen Wissenschaften* A°. 1790, hoe het met het Engelsch Etablissement te Sierra Leona gesteld is, en welken voortgang hetzelve gehad heeft. Wij vinden daar in, dat *Sharp* volkomen in het gevoelen van den Dr. *Thornton* was, dat naamlijk de oprichting eener vrije Colonie op de Kust van Afrika, tot de onderneeming van eenen welvoeglijken Handel, het beste middel is, om den Slavenhandel te vernietigen. Dit nu bewoog hun, deeze onderneeming op het krachtigste te ondersteunen. Verscheide Schepen met Colonisten en de noodige Proviliën werden in de Jaaren 1787 en 1788 derwaarts gezonden; doch veele Negers stierven reeds onder weg, en het grootste gedeelte dergeenen, welke op de bestemde plaats gekomen waren, vertrokken weder van daar, en gingen tot de nabuurige Neger-Factorijen over. Zelfs de Wondheelers en Europeäanen, die medegevaaren waren, traden in dienst der Slavenhandelaars en andere Factorijen, waar heen de hooge Prijs hen gelokt hadt. In drie Maanden waren 96 Persoonen omgekomen, waar van de oorzaak niet in de Luchtsgesteldheid, die zeer goed is, maar in het onmaatig drinken, en in het gebrek aan versch Vleesch te vinden was. Veele Colonisten verkochten hunne Wapenen voor Rum, en namen dan heimlijk de vlucht. — Het gantsche Etablissement is tegenwoordig over 't algemeen in eenen zo beklaaglijken toestand, dat de Heer *Sharp*, volgens zijne eigene verklaaring, zich, wegens de zwaare kosten en den ongelukkigen uitslag, heeft genoodzaakt gezien, van die zaak afstand te doen.

Ik voeg hier slegts nog het volgende bij: de traagheid

heid des Negers maakt, dat hij den ſtand der wildheid boven de beſchaving verkiest, — alle onbeſchaafde Volkeren desgelijks; waar van voorbeelden genoeg voor handen zijn. — De Neger moet, uit hoofde van zijn Nationaal karakter, onder Europeäanen beſchaafd worden, zal anders zijne opvoeding niet mislukken. — Het grootſte deel van het Negerland is in zich zelf voor geene beſchaaving vatbaar. — Echter zouden de Europeäanen veel kunnen bewerken, wanneer het hun meer om menſchengeluk, dan om hunne hebzucht te verzadigen, te doen ware. — Europeäanſche Coloniën, doch niet met Verwerpelingen van ons Waerelddeel bezet, zouden onder een wijs beſtier wonderen uitrichten. — De Neger volgt gaerne een ander na, hij bemint de Blanken, die hem menschlijk behandelen; hij laat zich gaerne leiden (1). — Verſtandige Volksleeräars, doch geen intolerante Misſionarisſen, moesten de opvoeding van onze zwarte Broeders bezorgen. De Europeäanen moesten hun met voorbeelden voorlichten. Men moest hun als kinderen trachten te winnen. — Allengskens zou zich het Gebied der Zedenſchoole verder uitbreiden, en weldra moest alsdan de magt der Negerdespoten in rook verdwijnen. — De Europeäanen konden tot hun voordeel Suiker en Koffij in het vruchtbaar Afrika door vrije Negers laaten planten, en de Slavenhandel zou vernietigd zijn! Dan eerst zou dezelve ophouden den Europeäanen noodig, den Zwarten weldaadig te zijn! — Een Droom ter wederlegging van eenen Droom! — Eindelijk hoopte men

III.

(1) Voorbeelden daar van vindt men in alle Reisbeſchrijvingen van Senegamble, Sierra-Leona, Guinea, enz.

III. *Door dat middel den schandelijken Slavenhandel te vernietigen.*

Doch het zou daar toe op verre na niet toereikende zijn, al slaagde men ook in de Plantschoolen van vrije Negers, — want zulks vergoedt den Europeäanen het verlies der Slaaven niet, zelfs wordt de Slavernij in Afrika daar door niet afgeschaft; ja zulks verhindert den Negerdespoten niet, hunne Onderdaanen tot Slaaven te verkoopen; en zo het al gelukte, zou daar door deezen eene Schuilplaats gesloten worden, in welke zij voor de geweldaadigheden hunner Wreedaarts zeker zijn.

Afrika kan slegts door Europeäanen, en niet door Negers beschaafd worden, — en zo lang Afrika niet beschaafd is, zo lang zijn alle Ontwerpen, om den Slavenhandel af te schaffen, *Luchtkasteelen!* Zelfs in het binnenste van Afrika, en aan den kant van Asia, wordt immers de Slavenhandel even zo sterk gedreeven, als op de Kusten van Europeäanen!

Daar het echter nog lang zou kunnen duuren, eer de Europeäanen toelaaten, dat de opklaaring zich ook over Afrika verbreide, — daar het tijd, moeite, zwaare kosten, en dan nog eenen samenloop van gunstige omstandigheden vordert, om dit middel, ter afschaffing van den schandelijken Slavenhandel, werkzaam te maaken, zou het veelal dienstiger zijn, deezen voor de hand nog niet af te schaffen, maar:

1) Den Slavenhandelaar tot menschlijkheid te dwingen.

2) Voor de beschaaving der Negerslaaven, als ook voor hunne goede behandeling door menschlieven-

vende schikkingen en verstandige Wetten te zorgen.

3) Eene Tijdruimte te bepaalen, hoe lang een Neger, die zich wel gedraagt, en hoe lang een Neger, die zich slegt gedraagt, Slaaf zal zijn.

4) Wanneer de tijd zijner Vrijlaating daar is, voor zijn verder bestaan te zorgen.

Een Neger, die reeds vroegtijdig eene goede behandeling geniet, en tot een nuttig mensch gevormd wordt, zal zich dan zekerlijk niet meer in zijn Vaderland te rug wenschen.

V. Brief *eens Duitschers uit New-York, in Noord-Amerika. Van den* 21 *November* 1789.

Ik ben thans in het zo beroemde Land, waar na ik zo lang gewenscht heb; doch ik vinde het niet geheel en al zo, als ik wel eer gedacht heb. Boer en Koopman leven in hun Element, andere deugen hier niet. Men leeft hier zo goed, als in eene Europeäansche Stad, en het kost moeite zich te overreeden, dat men in een ander Waerelddeel is; doch veel Geld laat zich in het Duitsche Rijk veel aangenaamer verteeren. Landgoederen zijn schoon en goedkoop. Een zodanig Landgoed was aan de Mohawk-Rivier te koop. Het bestondt in een Huis van zeer groote vierkante steenen; twee Verdiepingen in 't vierkant; iedere zijde van vijf Vensters. Het was zeer net gebouwd, en hadt goede Vertrekken voor de huishouding. Hier toe behoorden 650 Morgen Land en twee Eilanden in de Mohawk-Rivier, dicht bij het Woonhuis. Dit Landgoed was voor 6000 Rijksdaalders te bekomen. Een an-

ander van 540 Akkers, eene Engelſche Mijl in 't vierkant, met huishoudelijke Gebouwen van ſteen, een Woonhuis, Trappen van Mahonijhout, een Schoorſteen van Marmer, en agt ruime Kamers in de bovenſte Verdieping, was voor 2000 Ponden Sterling te bekomen. In den Oorlog was het een Fort, en ſtaat daarom op de Landkaarten onder den naam van Fort *Johnſton*. Behalven dit ſchoon Woonhuis zijn bij dat Landgoed een afzonderlijk gewelfd Pakhuis, eene Wooning voor een Koopman, een Koornmolen, en een Zaagmolen van veertien Zagen aan de Mohawk-Rivier. Van dit Landgoed hebben alleen de Gebouwen meer gekost. Tienduizend Akkers onbebouwd Land waren voor 5000 Guldens te bekomen. Ik nam dezelve niet, vermits de Landbouw, wegens de luiheid en ſchaarsheid der Dienstboden, niet veel opbrengt. Doch dit is veel eer in zeer vruchtbaare Landſtreeken mogelijk; en voornaamlijk onder de Duitſchers. Onder welken echter het Land ook duur is. De Zwarten ſtaan in hoogen Prijs, de Landlieden zijn ruw, afkeerig van goede buurſchap, baatzuchtig en wantrouwend, al het welk gevolgen van den laatſten Oorlog zijn. Vrijheid is hier in volle maat te genieten, doch ook veel kwaad, als de gewoonlijke gevolgen, naamlijk ongebondenheid van het Gemeen, en wanörde, als het door eene of andere gelegenheid famenrot, ongehoorzaamheid van het Graauw, en diergelijke omſtandigheden meer.

Eenen Knecht geeft men dagelijks 1 Gulden, doch men is niet verzekerd, dat hij langer dan 4 Weeken blijft; voor eenen langeren tijd verbinden zij zich niet. Eene Meid geeft men maandelijks 6 tot 12 Guldens Loon, wanneer zij de kost te huis heeft. Geene

Dienst-

Dienstboden werken op Zondag, wanneer zij het niet goedvinden. Om iedere kleinigheid moet men elkander voor het Gerecht roepen. De Dienstboden verbeelden zich hunnen Heer gelijk te zijn. Een eenige slag zou iemand duur te staan komen. Het vertier der Producten is zeer kostbaar. De Jagt heeft niet veel te beduiden; want naardien zij vrij is, zo is alles tot zelfs de vliegende Dieren uitgeroeid. De Koophandel is hier reeds geheel uitgeput, zo dat men zeer bezwaarlijk daar mede kan voortkomen. Men koopt dagelijks bij publieke Veiling Engelsche en Duitsche Goederen tot eenen veel minderen Prijs, dan in de Landen, alwaar zij gefabriceerd worden, en men zou dezelve met een aanzienlijk voordeel weder naar Europa kunnen zenden. Bij zo veele Kooplieden gaan veelen in hunnen Handel achter uit. Verscheide Artikelen overstroomen het Land, en zulks geschiedt dagelijks; door de meenigte van den Voorraad wordt de Prijs bepaald. Iemand die in Duitschland een bestaan heeft, leeft aldaar gelukkiger. Amerika is goed voor hun, welke niets meer te verliezen hebben.

Kort bericht der levensgevallen van den Heer BRISSOT, *door hem zelf beschreeven.*

Men heeft mij, zegt de geächte Schrijver van dit Werk, de Heer *Brissot*, sedert eenigen tijd met eene bijna onbegrijpelijke verwoedheid in publieke Papieren gelasterd. Men tast mijn voorgaande leven, mijne eerlijke denkwijze aan; ik moet dezelve verdeedigen; want mijn stilzwijgen heeft mijne vijänden veel te stout gemaakt. Niettegenstaande mijne afkeerigheid, om het Publiek van mij, mijne Werken, mijne onder-

 nee-

neemingen, en mijn ongeluk te onderhouden, zie ik mij echter genoodzaakt het te doen, en mijne Geschiedenis in 't openbaar bekend te maaken. Deeze arbeid is een smertelijk offer voor mij, dat ik, met zo veele bezigheden overladen, van zo veele Vijänden te gelijk aangevallen, en met de gewichtigste vraagen overhoopt zie. — Maar dit offer is noodwendig, ik ben het mijne Ouders, Vrienden en mijne Kinderen schuldig, die zich eens in hunnen Vader wenschen geëerd te zien; ik ben het der Vrijheid, die ik mij heb toegewijd, en die ik eeren wil, ik ben het eindelijk diegeenen schuldig, die mij hunne achting schenken.

Ik zal hun derhalven bewijzen, dat ik mij nimmer in mijn leven noch mij zelf, noch de publieke achting onwaardig gemaakt heb.

De mensch, die de publieke achting niet altoos waardig is geweest, doch echter den schijn vóór zich hadt, en zich achter een ondoordringbaar floers wist te verbergen, kan zich slegts daar toe bepaalen, dat hij van zijne Vijanden, die hem beschimpen, bewijzen vordert, om over hunne onmagt te triumfeeren.

Geheel anders gaa ik te werk; ik opene mijne Vijanden het boek mijns levens, en spoore hun aan om alle de bladzijden daar in met mij door te zien.

Niets van alles kan mijnen Leezeren onrechtmaatig schijnen. Een zedekundig en politiek Schrijver is de Medeburger, de Vriend, de Broeder en de Raadgeever van allen, die hem leezen; eene zagte vereeniging, eene gemeenschap van denkbeelden vormt zich onder hun. Nu echter wil men hem, met wien men omgang heeft, gaerne naauwkeurig kennen, en men wenscht hem onbevlekt te zien. De Leezer is gewoon tegen den zedekundigen Schrijver de strengheid van

van Cefar jegens zijne Gemalin uit te oefenen. Ik wende mij daarom hoofdzakelijk tot de Leezers mijner Werken; voor hun fchrijf ik deeze regelen bijna als een gevolg, of liever als eene practikaale ftaaving der Leere, die ik heb bekend gemaakt. Gij, mijne Leezers, hebt mijne Schriften geleezen, wild nu den Autheur leeren kennen, zijne bekentenis hooren, en ik roep den Hemel tot Getuige aan, dat ik u dezelve wil afleggen, als ftond ik reeds met den eenen voet in 't Graf.

Ik ben in 't Jaar 1754 gebooren. Men kan zich zijnen Vader niet verkiezen. Hadt het in mijne magt geftaan dit te doen, zo zou ik hem zekerlijk niet tot Bezitter van een Paleis, neen, ik zou hem tot een Bezitter der eenvoudige en boerfche Hut van eenen Amerikaanfchen Planter gemaakt hebben. Dit is de Staat, die mij fier gemaakt, en die mijnen Vader in de gelegenheid gebragt heeft, om zijn karakter en de eigenfchappen te ontwikkelen, waar door hij zich de achting van alle zijne Medeburgeren verwierf, die achter in zijnen ftand als Herbergier begraven bleeven. Hij was Vader van eene talrijke Familie, en wendde zijn vermogen daar toe aan, om dezelve eene goede opvoeding te geeven. Ik ftudeerde dus, en het gevolg, dat mij in den loop mijner ftudiën vergezelde, fcheen mij vroegtijdig in de Pleitzaal te roepen, de eenige weg, die toen voor het Talent en de Vrijheid in Frankrijk open ftondt. Het Schrijfkantoor van eenen Procureur was mijne School, ik arbeidde daar in vijf jaaren, ten deele in de Provincie, en ten deele te Parijs. Naar maate ik in de Studie der *Chicane* vorderingen maakte, zo vermeerderde mijne afkeerigheid tegen dezelve. Om mij hier omtrent fcha-

deloos te houden, gaf ik mij aan de ſtudie der Weetenſchappen over. De ſtudie der Taalen was mijne hoofdneiging. Het Geval voerde twee Engelſchen in mijn Vaderland; ik leerde hunne Taal, en deeze omſtandigheid beſtemde mijn lot.

Het was in 't begin mijner neiging tot die Taal, toen ik de Tweeklank in mijnen naam veränderde, dat mij tot eene zo groote misdaad wordt toegerekend. Naardien ik echter van alles rekenſchap moet geeven, om in geenerlei wijze de kwaadäartigheid in de hand te werken, zal ik de reden daar van bekend maaken. Ik was het dertiende Kind mijner Ouderen, en de tweede Zoon. Om mij nu van mijne Zusters te onderſcheiden, gaf men mij, volgens de in *Beauce* heerſchende gewoonte, den naam eens Dorps, waar mijn Vader eenige Goederen hadt. Dit Dorp heet *Ouarville*, en onder deezen naam kende men mij altoos in mijn Vaderland. Ik kwam op den inval, mijnen naam een Engelsch aanzien te geeven, en ik ſtelde in plaats van den Franſchen Tweeklank *Ou* de dubbelde W der Engelſchen, welke den zelfden klank heeft. Naardien nu ſedert dien tijd Schriften en Acten, met deeze naamsverändering ondergetekend, van mij verſcheenen zijn, zo geloofde ik, dezelve te moeten behouden. Is dit eene misdaad, zo heb ik die met veele geleerde Franſchen gemeen, die in de laatſte Eeuwen geen zwaarigheid gemaakt hebben, om hunne naamen een Grieksch en Latijnsch aanzien te geeven. *Arouet* veränderde den zijnen in *Voltaire*, om een ergerlijk woordſpel te vermijden. De *Anglomanie* — als men het zo noemen wil — deedt mij den mijnen veränderen; doch het geſchiedde niet, zo als men gezegd heeft, met het oogmerk, om anderen

daar

daar door te misleiden, of dat ik niet meer voor den Zoon mijns Vaders wilde gehouden zijn; want ik heb immers altoos zijnen naam gedragen, en nevens den anderen, die het gebruik mijns Lands mij gaf, geschreeven.

Het zij echter met dit belachlijk verwijt, zo het wil, de kennis der Engelsche en andere Taalen, het leezen van goede buitenlandsche Autheuren, maakten mij het Gerechtshof ten vollen tot een walg. Ik verliet het, om eeniglijk mijne neiging te volgen. Mijne Ouders waren daar tegen; doch ik verloor den moed niet: want ik had het voorbeeld van veele Geleerden voor oogen, die een gelijk lot met mij deelden. *Diderot*, bij voorbeeld, was de Zoon eens Mesfenmaakers, zijn Vader wilde hem tot deeze Kunst opleiden, en deedt hem daar op bij eenen Procureur. Maar ook dit geviel den jongen *Diderot* niet, die zich der Letterkunde toewijdde, en door Onderwijs in de Wiskunde aan zijne behoeftens voldeedt, wijl zijn Vader hem niet wilde ondersteunen. — Ik rekende op eenige Vrienden, op mijne zwakke Talenten, en op mijne geringe behoeftens; want mijne Grondstelling was steeds, dat weinig persoonlijke behoeftens den weg tot de onäfhanglijkheid baanen. Om mij de Studie der Wijsbegeerte te kunnen wijden, zou ik alles opgeöfferd, en als *Winkelmann* het Beroep eens Schoolmeesters, of als *Rousseau* dat van eenen Præceptor aanvaard hebben. Gelukkigerwijze was ik niet genoodzaakt mijne Vrijheid te laaten vaaren. De Vriendschap hielp mij, en de kort daar op gevolgde dood mijns Vaders gaf mij gelegenheid, mij van mijne schuld jegens haar te ontdoen. Begraven in mijne eenzaamheid, alhoewel ik mij te Parijs bevondt, konde ik nu

twee achteréénvolgende jaaren mijne neiging voor de Weetenschappen volgen, en dien grooten hoop Bouwstoffen verzamelen, die mij nuttig zouden zijn, wanneer de tijd ter opbouwing kwam.

De Uitgeever van een toenmaals beroemd Engelsch Dagblad: *le Courier de l'Europe* (de Courier van Europa) ontrukte mij mijne Studiën. Een verdriet, dat hem de Engelsche Regeering berokkend hadt, bewoog hem om het te Boulogne te laaten drukken. Hij zocht zijn Blad, ten aanzien der *gemengde Berichten*, belangwaardiger voor Frankrijk te maaken, en boodt mij in dat opzicht de directie daar over aan. Ik bedacht mij eenige oogenblikken; want het Beroep eens Courantschrijvers, *die aan de Censuur onderhevig is*, kwam met mijne Grondstellingen niet overëen; maar hij verzekerde mij van mijne onafhanglijkheid, en stelde mij in staat, om mijne onderzoekingen over de Constitutie en Weetenschappen te volgen. Ik nam dus den voorslag aan, en verbeeldde mij veel goeds door deeze Courant te kunnen bewerken. Maar deeze troost duurde niet lang, het Ministerie wierp het Plan des Blads overhoop, en ik verliet Boulogne, om tot mijne Studiën te rug te keeren. Ik roep de Inwooners deezer Stad, die mij leerden kennen, op en vraage, of onder hun iemand is, die, geduurende mijn verblijf van één jaar aldaar, ik wil niet zeggen de misdaad, die mijne Vijanden mij voorwerpen, maar slegts den keem van eenig misdrijf in mij ontdekt heeft? Wie van hun zou mijne oprechtheid, mijne onbaatzuchtigheid, en mijnen afkeer van alle soort van onbillijkheid, zo het noodig ware, niet in 't openbaar gerechtigheid laaten wedervaaren? Met alle vrijmoedigheid roep ik het getuigenis in van allen, welke mij

mij geduurende den tijd mijner Studiën en mijner Reizen hebben leeren kennen.

Zonder tegenfpraak te haastig, om mijne gedachten der waereld mede te deelen, dacht ik, dat het oogenblik daar toe reeds gekomen was, en wilde met een groot Werk een begin maaken. Van het oogenblik af dat ik begon te denken, heeft mij de Godsdienftige en Staatkundige dwang woedend gemaakt. Toen heb ik gezworen, dat ik mijn gantfche leven aan deszelfs uitroeijing zou wijden. De eerfte bezweek onder de verdubbelde poogingen van *Rousfeau*, *Voltaire*, *Diderot* en *d'Alembert*. Men moest nu deeze aantasten, en den Afgod der Regeeringen verpletteren, die onder den naam van *Monarchie* het geweldDaadigst Despotismus uitöefenden. Hem echter openlijk aan te vallen was niets anders, dan zich aan gevaaren bloot te ftellen, zonder het welzijn van het Menschdom te bewerken. De grootfte flagen, die men hem konde toebrengen, moesten van ter zijden gefchieden. Ik bemerkte, dat de listigfte Tijrannen, onrustig over de gisting der gemoederen, die een algemeen oproer dreigde, dezelve tot politieke deelen bepaalden, waar van men de misbruiken kan aanvallen en affchaffen, zonder hun aanzien te krenken. Onder dit getal behoorde het Crimineel Recht. Zo zag men het Oeconomisch Gezelfchap van Bern, onder de befcherming der Regeering aldaar, eene hervorming der crimineele Wetten voorflaan. Reeds lang had ik dit onderwerp overdacht. Behalven eenige met een gelukkig gevolg afgehandelde Puncten van *Beccaria* en *Servan*, hadt men het *geheel* deezer Wetten nog uit geen Wijsgeerig oogpunt befchouwd. Dit waagde ik te doen, en ontwierp daar toe een algemeen Plan. Mijne *Theorie der Cri-*

Crimineele Wetten verscheen 1780 in twee Octavo-Banden. In 't begin was het Werk voor de Berner Societeit bestemd; maar ik wierdt ongeduldig over haar langzaam besluit, dat eerst in 't jaar 1785 verscheen.

Dit Boek, dat van de Vreemdelingen met greetigheid ontfangen, van eenige Dagbladschrijvers gepreezen, en van anderen gelaakt werdt, verschafte mij de vriendschap van de ijverigste verdeedigers der Menschheid.

Op mijne Theorie der Crimineele Wetten volgden spoedig twee Prijsschriften, welke in 't jaar 1781 van de Academie te Chalons gekroond zijn, waar van het eene over *de verbetering der Crimineele Wetten*, en het andere over *de verschuldigde vergoeding aan de onschuldig aangeklaagden* handelde.

De Regeering zag niet gaerne de bekendmaaking deezer Schriften, waar in men, onder het voorwendsel van de misbruiken in de Crimineele Wetten ten toon te spreiden, vrijmoedige Grondstellingen over de Regeeringen in 't algemeen liet blijken. De eene waarheid brengt de andere voort; ik wist dit met de Ministers, en poogde bij mijn lang overdacht Plan, tot den aanval van het Despotismus, de grootste staatkundige waarheden samen te stellen. De opening was gemaakt; ik dacht op niets meer, als op haare vergrooting, en niet op de gevaaren, die ik liep.

Dit was de beweegreden, die mij tot de bekendmaaking van mijne *Philosophische Bibliotheek der Crimineele Wetten* in 10 Deelen aanleiding gaf. Deeze Bibliotheek moest het voordeel hebben, dat zij alle in verscheiden Taalen uitgekomene en schaars te vinden Dissertatien en Redevoeringen bevatte. Mijn voornaam oogmerk daar bij was nogthans, de Grond-

stel-

ſtellingen der Vrijheid, welke de Engelſchen en Amerikaanen volgden, te verbreiden; weshalven ik mij in deeze Verzameling ook van verſcheide ſtukken bediende, welke tot de groote Staatkundige hervorming betrekking hebben.

De beroemde *Servan* ſchreef mij bij deeze gelegenheid: „ Gij hebt één van mijne oudſte wenſchen vervuld, naamlijk de vereeniging van alle de Werken, „ welke de verbetering der Crimineele Wetten tot onderwerp hebben, ſchreeuwen wij, mijn Heer, „ ſchreeuwen wij eene gantſche eeuwe over derzelver „ misbruik, zo zal misſchien doch eindelijk een „ Koning zeggen; gij ſpreekt, geloof ik, met „ mij; — misſchien geeft hij daar op gehoor, en „ maakt verbetering."

Behalven één Punct heeft *Servan* gelijk. Het *Volk* heeft gehoord en verbeterd.

De Studie der Wetgeeving en der Staatkunde hieldt mij niet t'eenemaal van de Studie der overige Weetenſchappen af. Ik leide mij met ijver toe op de Chymie, de Anatomie, de Phyſica, den Godsdienst, enz., doch ik ſtiet overal op Wolken, en de waarheid ontglipte mij bijna altoos. Ik wilde weeten, wat zij zelve was, en hoe men haar konde verkrijgen. Men zegt, dat de beroemde *Priestley*, die thans van het politiek en Godsdienſtig Fanatismus vervolgd wordt, gemeenlijk een Werk ſchrijft over de ſtoffe, die hij beſtudeerd. Ik volgde deezen Engelschman na, en de vrucht van mijnen arbeid was het volgende Werk: *Waarheid* of *overweegingen der middelen, om in alle menschlijke Weetenſchappen tot de Waarheid te geraaken.* Deeze overweegingen, zeide ik, zullen als eene Inleiding tot een groot Werk dienen. Ik heb voorgeno-

nomen het zekere der menschlijke kennis te onderzoeken, de Balans daar van te geeven, eene Balans, die, volgens *Bonnet*, het kostbaarste Boek zou zijn.

Omstandigheden hebben mij in de voortzetting van dat Werk gehinderd, dat — ik wage deeze asfertie — die geenen beteren zal, welke het leezen. Het Boek haalde mij bedillers, lof en blaam op den hals. Men gaf mij bij het Ministerie aan als eenen Oproermaaker, en ik moet hem, welke dit deedt, gerechtigheid laaten wedervaaren; hij doorzag mijn oogmerk.

Dit oogmerk strekte voornaamlijk daar toe, om de menschen over hunne Rechten tot nadenken te brengen.

Ik had de aanmerking gemaakt, dat, waren Philosophische Boeken de beste aanvoerer der Staatsömwentelingen, groote hinderpaalen hunne werkzaamheid in den weg stonden. De vrees voor de Bastilles stremde den loop des vernufts. De vrees voor de Burgerwet schrikte de Boekdrukkers af, en de Boekhandelaars alleen trotseerden de verbiedingen. De zwaarigheid lag dus niet zo zeer in den Verkoop, als wel daarin, om Autheurs en Drukkers te vinden. Wanneer men derhalven beide in een vreemd Land, ver van de aanvallen der Tijrannij, plaatste, zou men deezen tweevoudigen hinderpaal uit den weg ruimen; want de begeerte der Sluikhandelaars naar winst liet aan eenen gelukkigen Invoer in 't geheel niet twijfelen.

Van dit denkbeeld doordrongen dacht ik, dat het Ontwerp, om de groote politieke Grondstellingen in Frankrijk te verbreiden, zich gemaklijk liet uitvoeren, wanneer onvertzaagde en verlichte Vrijheidsvrienden zich verëenigden, om zich in Londen, eene Stad, waar de individuëele Vrijheid op 't hoogst gesteegen was, op te houden, ten einde aldaar hunne Werken te

te kunnen schrijven; en wanneer men deeze dan in Zwitserland en Duitschland drukte, waar Druk, Papier en de Handärbeid minder kostbaar is, en van waar men dezelve gemaklijker in Frankrijk kan invoeren en verspreiden. Deeze Memorien moesten een soort van periodick Werk uitmaaken, en tot Tijtel voerén: *algemeene Correspondentie over dat geen, wat het geluk der menschen en der maatschappij betreft.*

Ik deelde mijn Ontwerp mede aan Mannen, die den naam hadden, dat zij het Despotismus verfoeiden. Zij namen 'er genoegen in, spoorden mij aan, en beloofden mij alle hulp. Ik verzekerde mij van eenen in dien tijd beroemden Boekdrukker en Boekhandelaar in Duitschland, die het op zich nam mede te werken, weder te drukken, het debiet voor het Noorden te bevorderen, en ook woord hieldt.

De bron, uit welken men gantsch Frankrijk konde overstroomen, was Zwitserland. Geneve en Neufchatel waren toen de voornaamste Stapelplaatsen der verbodene, of liever goede Schriften. Ik nam het besluit, eene Reize derwaarts te onderneemen; het was in 't jaar 1782. De Adel wilde juist toen de Vrijheid onderdrukken, welke de *Representanten* in bescherming namen.

De despotiekste Minister, die ondertusschen de Regeering der Vrijheid het meest bevorderd hadt, leende den Aristocraaten van Frankrijk Wapenen. De vreeze voor deezen haatelijken Oorlog verhaastte mijne schreeden, in plaats van dezelve te verhinderen. Ik was nieuwsgierig, den geest en den moed van een vrij Volk op de plaats zelve te leeren kennen, en te zien hoe de Omwentelingen wel of kwalijk gelukken. Getuige van het ongeluk der Vrijheidsvrienden, vond ik eeni-

eenigen troost in de verbindtenis met de beroemften derzelven, en voornaamlijk met die geenen onder hun, die Frankrijk federt dien tijd in 't vak der Finantien groote dienften bewezen heeft, en dien ik altoos als mijnen Vader zoude beminnen. Naardien Geneve niets meer dan eene Franfche Stad was, zo konde ik dezelve niet tot een middelpunt mijner antidefpotieke Correspondentie maaken. Neufchatel boodt mij die voordeelige gelegenheid daar toe aan, en ik gaf deeze Stad den voorrang. Overtuigd dat de herdruk en de verdeeling des Werks door de hulp van mijne Parijfche Medewerkers behoorlijk bezorgd zou worden, vloog ik, om zo te fpreeken, naar Londen, en maakte het *Prospectus* bekend. De eerfte Nommers volgden fpoedig op elkander. Geld, moeite en arbeid, niets fpaarde ik, om mijne onderneeming vastigheid te geeven.

Ik dacht op eene getrouwe wijze onderfteund te zullen worden door hun, die mij met de heiligfte eeden hulp en bijftand verzekerd hadden. Maar hoe bedroog ik mij! Zij wilden mij zelfs een Gefchrift *met hun bloed* ondertekenen. Van de geboorte af aan vol vertrouwen, verwierp ik deeze gedachten, en begeerde niet eens iets fchriftelijks van hun te hebben. Zij onttrokken zich van alles, en ik had, fchoon van hun verlaaten zijnde, nogthans den moed, om in 't jaar 1783 twee Deelen van deeze Correspondentie bekend te maaken, die greetig gezocht, en in Duitschland nagedrukt werden. Maar de Uitgaven van Londen en Neufchatel werden in Frankrijk weggenomen, en geen één Nommer ontging hunne opmerkzaamheid; zo dat dit Werk, welk het Rijk der Vrijheid konde helpen voorbereiden, in Frankrijk onbekend bleef. Ik

ver-

verloor, als het Offer van mijnen ijver, voor het gemeene best en mijne ligtgeloovigheid, 10,000 Livres bij deeze onderneeming, en liet nogthans den moed niet zinken.

Overtuigd, dat de zwaarigheid, om regelmaatig en door den Sluikhandel een periodiek Werk naar Frankrijk te brengen, dat onbewimpelde waarheden over de Regeeringen bevatte, onöverkomelijk zou zijn, dacht ik de zaak op eene andere wijze te moeten aanvatten. De Engelsche Constitutie, die ik op de plaats zelve bestudeerd had, scheen mij, niet tegenstaande haare gebreken, den menschen, die hunne Regeeringswijze wilden veränderen, tot een voorbeeld te kunnen dienen. Zij was slegts weinig in Frankrijk bekend. *Delome's* Boek, dat niets anders als eene zinrijke Lofreden op deeze Constitutie is, was toen slegts in de handen der Geleerden. Men moest dezelve in 't klein en dagelijks leeren kennen. Dezelve nogthans bekend te maaken, was liefde en verlangen tot dezelve te verwekken. Maar de Fransche Regeering welke vreesde, dat over dit voorwerp te veel licht verspreid zou worden, was op haare hoede. Men moest hen dus om den tuin leiden, en deswegens was ik daar op bedacht, een te Londen zelve uitkomend Journaal voor te slaan, dat het *Tafereel der Kunsten en Weetenschappen van Engeland* bevatte, waar van echter het grootste deel de onderzoeking der Engelsche Constitutie was toegewijd. Het Ministerie vergunde dit Journaal, na veele zwaarigheden, een Privilegie, echter onder beding, dat het te London zou verschijnen, en in Parijs weder nagedrukt worden.

Dit was echter nog niet alles. Ik had het Plan, om London tot het middelpunt der Correspondentie

en der vereeniging van alle Geleerden en Politieken van Europa te maaken, nog niet opgegeeven. Naar het uiterlijke moest dit Instituut met de toen in Parijs zich bevindende Lijcæa en Musæa overeenkomstig zijn. Dit Lijcæum moest echter niet binnen de enge paalen gebragt worden, welke de Fransche dwingelandij die te Parijs voorgeschreeven hadt. Ik wilde met één woord dat *algemeen Bondgenootschap der Vrijheids- en Waarheidsvrienden* werkstellig maaken, dat gelukkiger Philosophen dan ik, sedert de Fransche Omwenteling te Parijs, tot stand gebragt hebben.

Het Tafereel der Kunsten en Weetenschappen in Engeland verscheen in 't Jaar 1784. De Vrijheidsvrienden moesten in de twaalf uitgegeevene Nommers, of twee Deelen in Octavo, de overtuiging vinden, dat ik, van de eene zijde rechtmaatiger denkbeelden van dit beroemd Eiland geevende, dan men toen hadt, aan de andere zijde dat groot oogmerk moedig zocht te bereiken, dat alle mijne verrichtingen bestierde, naamlijk de *algemeene Vrijwording der menschen.*

Onvermoeid in mijne onderzoekingen bepaalde ik mij niet slegts tot de aanwijzing der politieke rijkdommen van Engeland. Ik had onder de Werken, die mij in de handen gevallen waren, de ongemeen groote meenigte dergeenen bemerkt, welke aan de onderzoekingen der Engelschen over het bestier hunner Oost-Indische Bezittingen hun aanwezen verschuldigd zijn. Ik wilde één daarvan leezen, en dit was mij een Raadzel. Ik nam voor het op te lossen, en bemerkte niet, welk eenen verbaazenden arbeid ik op mij nam, en welk eene meenigte Banden ik door te loopen had. Eenmaal begonnen, wilde ik nu alle hinderpaalen overwinnen, en het gelukte mij. Met verwondering zag ik aan het einde mijner on-

onderneemingen, welke ruimte ik doorloopen had, eene mijnen Medeburgeren onbekende ruimte, die zij echter moesten leeren kennen, en nam dus aanſtonds het beſluit, hen daartoe den weg te baanen. Ik ondernam dus hen een *Tafereel van den toeſtand der Engelſchen in Oost-Indiën, en dien van Indiën in 't algemeen, naar de berichten van de Kamer der Gemeentens, de Geſchiedenisſen, Reizen, en de overige in London bekend gemaakte Werken* te geeven.

Ik dacht, dat een zodanig Tafereel te gelijk den Weetenſchappen en den Regeeringen nuttig moest zijn; den Weetenſchappen ten opzichte der Geographie en de Geſchiedenis; den Regeeringen, wijl zij over het waar belang van Indiën verlicht werden, een belang, waarvan eenige politieke Kwakzalvers hen valſche ſchilderingen gemaakt hadden, om hun tot verderflijke Oorlogen te verleiden.

Zou men het echter wel kunnen gelooven, dat het Fransch Ministerie, dat zo geheel onkundig wegens den toeſtand van Indiën was, ſlegts onvolkomene begrippen daar van hadt, die hem van Avanturiers, Spionnen, of van menſchen bijgebragt waren, die zich in dit Land hadden nedergezet, en wier eigenbelang hunne waarneemingen konde beſtieren, zou men het kunnen gelooven, dat dit Ministerie, welk de Verzameling, die ik bekend wilde maaken, duur hadt behooren te betaalen, mij duizend onlusten berokkende, zo dat ik het niet zo ver konde brengen, om een Werk, dat voor Frankrijk zo nuttig moest worden, onder eene andere voorwaarde te mogen laaten drukken, dan ieder Nommer alvoorens aan de cenſuur der vier Ministers te onderwerpen?

Ik moet het bekennen, ook hier beſtierde mijne geheime en geliefkoosde neiging mijne Pen, en reeds

 in

in den eerften Nommer liet ik dezelve blijken. Mijn oogmerk, zeide ik, is niet den Mogendheden openingen te geeven, hoe zij zelven eene konden oprichten, of eene andere verbrijzelen. Neen, nimmer zal een zodanig Ontwerp mijne Pen beftieren; ik fchrijf voor den mensch, voor den Europeäan, die Indiën bezoekt, voor de Natiën, die aldaar reeds Etablisfementen hebben, of nog eenige willen oprichten; ik fchrijf, om den Handel en de Staatkunde van onbillijke, tegen de maatfchappij ftrijdende, en zodanige uitfluitende Grondftellingen te zuiveren, die dezelve in deeze Landftreeken beftieren; ik fchrijf, *om het oogenblik te verhaasten, waar in het allen Natien geöpend, en de Handel daar heen vrij zal zijn; waar in de Indiäan niet meer met verflagenheid den Europeäan, en deeze niet meer in den eerften eene voor zijne hebzucht beftemde buit zal zien*, enz.

Niets konde den voortgang der verlichting en der Vrijheid dienftiger zijn, dan mijn Lijcæum te London. Verfcheide omftandigheden waren zijn gelukkig gevolg hinderlijk, en hielden het tegen, zodra het laatfte zichtbaar wierdt. Het flegt oogmerk van eenen Medegenoot, die door trouwlooze raadflagen op eenen dwaalweg gebragt was, de eeuwige tegenftribbelingen van het Ministerie, en voorts de omftandigheid, dat men mij in 't Jaar 1784 in de Bastille wierp, vernietigden het geheel en al.

Ik zie mij genoodzaakt, hier eene wonde weder open te fcheuren, welkers lidteken nog bloedt, niettegenftaande reeds meenig Jaar federt deeze wreedäartige ongerechtigheid verloopen is, waar door ik alles verliezen moest, wat mij op de Waereld lief en waard was, mijn Vrouw en mijn Kind. Maar ik wil kort zijn.

De Franfche Regeering zag met verdriet Schriften in

in Frankrijk circuleeren, waar in zij mishandeld werdt; zij moest die veràchten, en fcheen dezelve te vreezen; zij kocht een duur ftilzwijgen, en de Schimpfchriften vermeerderden fteeds. Zij geloofde, dat dezelve in London gefmeed werden. Ik woonde, fchreef en had een Letterkundig Inftituut aldaar, en predikte de Vrijheid. Men vermoedde, dat ik aan deeze Schimpfchriften deel had. Eerlooze lasteräars, die zich over mijne veràchting jegens hun wilden wreeken, verfterkten hun in deezen argwaan, en mijn ondergang werdt befloten. De gelegenheid, om dat befluit ter uitvoer te brengen, deedt zich op; mijne belangen hadden mij naar Parijs te rug geroepen, ik werdt aangehouden, en den 12 Julij 1784 in de Bastille gebragt. Waar in beftondt mijne misdaad? Men vraagde mij dit, als bij de Inquifitie. Ik wist het niet, en toen zeide men mij, dat ik Schimpfchriften gemaakt had. Ik Schimpfchriften! riep ik met verwondering uit; dan met weinig moeite vernietigde ik zo wel de verklaaringen, welke de woede mijner vijanden tegen mij verzonnen hadt, als ook de onnatuurlijke ftukken, benevens de valfche getuigenisfen, en de patriottifche Brieven, die een Gezant op eene laaghartige wijze voor den dag bragt. Mijne onfchuld fcheen klaar; men liet mij na eene gevangenfchap van twee maanden vrij, en ik was deeze gerechtigheid verfchuldigd aan mijn onberispelijk leven, dat zelfs de Burgermagiftraat gedwongen was te eeren. Den 5 September 1784 gaf deeze den Minister *Breteuil* een bericht over, waar in hij mijne onfchuld betuigde, en met zeer veel lof van mij fprak.

Le Noir hadt mij in de Bastille de waare oorzaak mijner gevangenfchap ontdekt. *Vergennes* naamlijk haatte Engeland en alle diegeenen, welke zijne Con-

ſtitutie roemden. Hij vreesde zo wel de vrije menſchen, die aldaar woonden, als hunnen beſinnettelijken invloed. Hij hadt ook volkomen gelijk. Mijn verblijf van twintig maanden te London was dus in zijne oogen eene misdaad geweest! Hij eischte op mijn woord van eere de verzekering, dat ik niet weder derwaarts te rug keeren, en mijn Inſtituut verlaaten zou. Onder dit beding wilde mij de Dwingeland mijne Vrijheid ſchenken. Ik was Echtgenoot en Vader, deedt eenen Eed en ſtapte van alles af.

Doch wel verre, dat deeze vervolging mijne neiging, om de Vrijheid te prediken, in mij verſtikt zou hebben, vuurde zij dezelve nog dies te ſterker aan. De Werken, die ik in 't Jaar 1785 bekend maakte, getuigen zulks. Onder anderen zal ik ſlegts gewag maaken van mijne beide Brieven aan Keizer JOSEPH *den tweeden*, *over het Recht der Emigratie*, en *over het Recht van opſtand der Volken*. Deeze in Duitschland zeer bekende, doch in Frankrijk, waar dezelve verbeurd verklaard werden, onbekende Brieven, waren geſchreeven bij gelegenheid van het belachlijk en barbaarsch Edict over de Emigratie, en over de wreede doodſtraffe, aan *Horiah*, het Opperhoofd der oproerige Wallachen, gepleegd. Ik beweerde in deezen laatſten Brief, dat *Horiah* recht gehad hadt eenen opſtand te verwekken, dat alle Volkeren, die in het geval der Wallachen waren, dit geheiligd Recht van de Natuur ontfingen, en zich van hetzelve *konden* en *moesten* bedienen.

In den zelfden ſmaak ſchreef ik in 't Jaar 1786: *Philoſophiſche Brieven* over de Historie van Engeland, in twee Deelen. Een diergelijk, zeer aangenaam geſchreeven Werk was in Engeland uitgekomen, doch deszelfs Inhoud was eene eeuwige Verdeediging van

de Aristocratie der gepriviligeerde Clasfen, en eene schimprede op het Volk. Ik verkoos juist het zelfde Voorbeeld, om een tegengesteld tafereel te vervaardigen, de Aristocratie van den Adel aan den dag te leggen, en het Volk te wreeken. De Noten, welke onder dit Werk gevonden werden, waren zedelessen tot gebruik van het Fransche Volk. Voorts liet ik juist in dien smaak, in het zelfde jaar, mijn *Critiek Onderzoek der Reizen van den Marquis de Chatellux naar Noord-Amerika* drukken. Deeze vernuftige Officier hadt in zijne Reizen het Volk beschimpt, de zwarte Slaaven veracht, en de Quakers gelasterd. Ik wreekte de Vrijheid, door het Volk in bescherming te neemen, de menschlijkheid, door de Zwarten te verdeedigen, de Zeden, door de Quakers te rechtvaerdigen.

In dit tijdvak werdt mij eene nieuwe Orde der Studiën geöpend. Ik gaa dat der Finantiën voorbij, in welk mijn Vriend *Clavière* mij invoerde, en spreeke van gewigtiger bezigheden. De Geschiedenis der onäfhanglijkheid van Noord-Amerika hadt mijne oogen op dezelve doen vestigen. Zijne Constitutie bragt mij in verwondering, en mijne eerbied veränderde eensklaps, toen ik eenen *Parallel* tusschen haar en de Engelsche getrokken hadt. Ik zag, dat men niet de onderstelling der wanschapene en bijna onkenbaare *Charta* der Britten, maar het eenvoudig door de Amerikaanen uit de Natuur geschept Model ontleenen moest. Deeze waren toen in een zeer kwaad gerucht. Ik nam op mij hen te verdeedigen, en oogschijnlijk te maaken, dat Frankrijk, wilde het zich uit zijne ellende opbeuren, en zijne Industrie in bloei brengen, zich met de vrije Amerikaanen moest veréénigen. In de veréëniging deezer beide Volken zag ik de electri-

ſche vonken, welke de Vrijheid in Frankrijk zouden ontſteeken. Ik laat mij niet breeder over dit Werk uit. Het gewigtige over den Koophandel, dat daar in gevonden wordt, behoort mijnen Vriend *Clavière* (*).

Mijn noodlot nam in den tijd, toen deeze Verhandeling verſcheen, eenen anderen keer. De Kancelier des laatſten Hertogs van Orleans, genaamd *Ducrest*, zocht mij met allen ijver in zijne Administratie te trekken, die hij door groote en gewigtige Operatiën wilde doen uitmunten. Ik vreesde voor zodanige verbindteniſſen. Doch hij ruimde alle zwaarigheden uit den weg; en ik nam den Post van *Generaalen Secretaris der Kancelaarij* aan. De gemoederen waren toen in groote gisting, en men zag de omwenteling beevende te gemoet. Ik dacht, dat men dezelve van het Orleanſche Paleis konde laaten uitgaan, en den Prins de onſterflijkheid verſchaffen, wanneer hij aannam, Frankrijk de Vrijheid weder te helpen geeven. Ik deelde den Kancelier mijne denkbeelden mede, die met een ſterk geheugen en groote kundigheden veel vlijt verbondt, doch ongelukkigerwijze die bezadigdheid van geest, die ſtandvastigheid niet hadt, waar mede men Omwentelingen bewerkt. Toen ik het Terrein en het karakter der Hoofdperſoonen begon te leeren kennen, zag ik de ontwikkeling voor uit. Men wilde geen Vrijheid, maar eeniglijk den Minister doen tuimelen. Ik zag voor uit, dat men onderliggen, doch echter de Vrijheid bij deezen Strijd winnen zoude. Om nu het gevolg te verhaasten, ſchreef ik eene *Brochure* tegen het Ministerie van dien tijd, waar onder ik, uit vreeze voor 't gevaar, mijnen naam niet zette. De Tijtel is: *Geen Bankeroet*, of: *Brie-*

ven

(*) Dit Werk maakt het derde Deel deezer Reize uit.

ven aan eenen Staats-Crediteur over de onmogelijkheid van een Nationaal Bankeroet, en over de middelen, om het Crediet en de rust weder te herstellen.

Men moet zich herinneren, dat de Aartsbisschop van Sens met een volkomen Bankeroet dreigde, om de samenroeping der generaale Staaten te verhinderen, en het met den dood worstelend Despotismus te onderschragen. Dit was het eenige middel dat hem overig bleef. De Vrijheidsvrienden wisten het, en vreesden de werking daar van. Zij waren beducht, dat dit beleid, niet tegenstaande zijne afschuwelijkheid, de Natie niet tot opstand zou beweegen, en dus Frankrijk in de Slavernij mogt blijven, zo als in den tijd van *Law* het geval was.

De onderneemende Minister moest derhalven eenen schrik aangejaagd worden, en dit was het oogmerk van deeze Brochure, die eenige maalen opgelegd is.

Dezelve haalde mij een *Lettre de cachet* op den hals, waar van ik echter tijdig genoeg verwittigd werdt, om eene Reize naar Holland en Engeland te kunnen onderneemen.

In dien tijd viel bij de Administratie van het Orleansche Huis eene verandering voor. Ik verliet het met de aangenaame overtuiging, van in mijnen Post het belang van anderen niet weinig nuttig te zijn geweest. Het mijne werdt daar door geheel verwaarloosd.

De kennis, die ik mij in deezen Post van de menschen verworven had, die zich verbeeldden tot de bewerking der Omwenteling bestemd te zijn, maakte mij daar van afkeerig. In mijne denkbeelden kon ik de mogelijkheid, om de Vrijheid weder te verkrijgen en te behouden, niet met het verderf der algemeene zeden van deeze Classe vereenigen; ik werdt voor eenen Wilden gehouden. Men spottede over mijne be-

begrippen van de noodwendigheid der zeden. Ik nam dus een bepaald befluit. Vrij wilde ik leven en fterven, mijne Kinderen in den fchoot der zeden en der onäfhanglijkheid opvoeden. Beide zag ik nergens, als in de Veréenigde Staaten van Noord-Amerika. De Fransche Omwenteling fcheen mij nog ver af te zijn. Ik befloot dus Frankrijk te verlaaten, en mijne Hut in Amerika op te flaan. Mijn voorneemen vondt den bijval van weldenkende mannen, die met mij eene gelijke neiging hadden; daar het echter onbezonnen zou zijn geweest, eensklaps talrijke Familiën in een ver afgelegen Land te brengen, zonder het te kennen, werdt aan mij opgedragen eene Reize derwaarts te doen, de Plaatfen te onderzoeken, de menfchen gade te flaan, en te zien, waar en hoe wij ons gemeen Etablisfement op eene voordeelige wijze zouden kunnen aanleggen. Dit was het hoofdöogmerk mijner Reize naar Amerika. Eer ik dezelve ondernam had ik nog het ftreelend genoegen gehad, der Vrijheid eenen nieuwen Altaar in Frankrijk te bouwen, door dat ik naamlijk te Parijs eene Maatfchappij ter affchaffing van den Slavenhandel, en ter verbetering van het lot der Zwarten oprichtte. Bij mijn vertrek beftondt dezelve uit een groot getal uitmuntende Leden, van wier arbeid ik de eerftelingen naar Amerika moest brengen.

Mijne Reize duurde niet zo lang, als ik wel gehoopt had; het bericht van de Franfche Omwenteling riep mij in 't begin des Jaars 1789 te rug. Deeze moest zo wel mijne Ontwerpen, als die van mijne Vrienden veränderen. Deeze gedachte, verbonden met andere omftandigheden, en met de hoope van de Vrijheid mijns Vaderlands nuttig te worden, verhaastte mijne te rug komst.

Het

Het vuur ontſtak zich, ieder hart voedde hoop, beroemde Kampvechters hadden den Strijd reeds begonnen, ik wilde eene Lans breeken, en ſchreef mijn *Gedragingsplan voor de Volksgedeputeerden.*

Ik wil hier niet van alle mijne ſedert de Omwenteling gedaane verrichtingen, niet van de talrijke Schriften, die ik heb uitgegeeven, als ook niet van de dienſten ſpreeken, die ik der gemeene zaak in de verſcheidene Posten, waar mede mijne Medeburgers mij verëerd hadden, heb beweezen. Alles moet, denk ik, mijn onverzettelijk Patriottismus en mijne oprechtheid betuigen.

Dit Patriottismus bewoog mij de zaak der gekoleurde menſchen en de affchaffing van den Slavenhandel met eene hardnekkigheid te verdeedigen, welke den verdorvenen menſchen verdacht, en diegeenen onverklaarbaar ſcheen, die het onbuigzaame in de grondſtellingen eens waaren Patriots nog niet kennen.

Ook dit Patriottismus gaf mij, niettegenſtaande mijne meenigvuldige bezigheden, aanleiding tot de bekendmaaking der beſchouwingen, die ik op mijne Reize gedaan had. Ik bemerkte met droefheid, dat wij met de Regeeringswijze ook niet de zeden veränderd hadden. Ik was overtuigd, dat, ſchoon men ook de Vrijheid zonder zeden konde verwerven, zij echter zonder deeze niet behouden kon worden, en ik haastte mij, om mijnen Medeburgeren het Tafereel van een vrij en in waarheid zedelijk Volk voor oogen te ſtellen.

Dit Patriottismus was de bron van alle den haat en alle lasteringen, die over mij gekomen zijn. Ik heb ſteeds mijn bijzonder belang voor het algemeen opgeöfferd, heb ſteeds om de waare grondſtellingen der Vrijheid en der Gelijkheid te verbreiden, den

Des-

Despoot met zijne Viziers, den hoogmoedigen Adel, de schijnheilige Geestelijkheid en alles aangegreepen, wat eenig misdrijf ten nadeele van het Volk pleegde. Is het dan wel te verwonderen, dat ik, op mij zelven staande, zonder aanhang, en slegts in 't bezit van een klein getal Vrienden, die in hunne gevoelens even streng waren, mij den dienst der waarheid en der Vrijheid heb toegewijd; is het dan wel te verwonderen, vraag ik, dat ik van zo veele Vijanden te gelijk aangegreepen werd? Strenge grondstellingen zijn de onvergeeflijkste en gevaarlijkste misdaad bij eene verdorvene Natie, die zich nogthans betert; want eene meenigte menschen zonder talenten en zonder deugden, die slegts in het verderf leven en zich beweegen, en het Publiek misleiden, om het te plunderen, vreezen de Lampen, en schrijven haar Licht nadeelige gevolgen toe, om zich daar van te bevrijden. Geen van die huichelaars konde het mij ook vergeeven, dat ik hem het masker had afgerukt, en alle moesten zich eindelijk tot mijnen ondergang vereenigen. De samenzweering, die door des Konings vlucht ontstondt, boodt hun eene gunstige gelegenheid daar toe aan. Eene gemeene misdaad, een gemeene schrik geboden deeze samenzweering in de eerste oogenblikken, en een gemeen belang verlengde dezelve in 't vervolg. De vernederde Aristocraten vonden werkelijk een middel ter wederöpwekking van hunne aanmaatigingen daar in; de gemaatigden onder hun het middel om de Civiele Lijst te plunderen, en de van alle zijden bespotte Afvalligen des Volks het genoegen, zich aan de Vrijheidsvrienden, die zij verachteden, te wreeken, en een Geweld te vereeuwigen, dat zij met verdriet hunne handen zagen ontglippen.

Vereenigd bragten deeze Vloekverwanten, die in een

een oogenblik hunnen lang gekoesterden haat afleiden, en slegts één oogmerk hadden, naamlijk dat, van hunnen invloed langer te doen duuren; die hun oogmerk niet konden bereiken, dan wanneer zij de verscheidene Factien misleidden, het Volk in verslagenheid, en de Verdeedigers der Vrijheid in vreeze bragten; veréénigd, zeg ik, bragten zij het afschuwelijkst Ontwerp aan den dag, om het Volk door het Volk zelf onder het juk te brengen, en de Constitutie, onder den schijn der achting voor dezelve, door zijne handen te verbrijzelen.

Men vergeeve het mij, dat ik mij eenigzins uitbreide over dit voorval, dat hoofdzaakelijk het Laster-Systema levendig maakte, dat onder de oude Regeering zich tegen mij verhief. De Vlucht, de Meinëed en de Protestatie des Konings tegen de Constitutie hadden de natuurlijke gevolgen, dat men het gebrekkige in de uitvoerende Magt verbeterde, het Ministerie op eene wijze, die voor den algemeenen grondslag der Constitutie voordeelig was, organiseerde, dat is: dat men het vertegenwoordigend en kiesbaar maakte. Dit was de wensch der Patriotten; ik verdeedigde dien, en men rekende mij zulks tot eene misdaad. Dit Systema was strijdig met de bijzondere eerzucht der middelmaatige en verdorvene menschen, die hun lot slegts van de Intrigue en de Gunst wenschten bestierd te hebben, en de uitspraak des van hun bedrogen Volks vreesden.

Intusschen waren zij in den beginne zeer op hunne hoede, om zich niet tegen den haat op den voortvluchtigen en meinëedigen Koning te verzetten; zij verwekten dien veel eer, om de verweldiging en het bezit van iedere Magt, waar van zij zich op nieuw wisten meester te maaken, te kunnen rechtvaardigen.

Dit Volksdespotismus konde niet lang onder den naam

naam der Vergadering plaats vinden. Wat deedt men? Men zocht het onder den naam eens Konings, die zich verächtelijk gemaakt hadt, voort te zetten. Doch men moest hem het Gerecht eener befchimpte en getergde Natie ontrukken. Men bediende zich van de Intrigue, van den fchrik, van de Schriften der Huurlingen, van gebedelde Adresfen, om het Volk over den Koning en zijne Waardigheid tot medelijden te beweegen, om eenen menfche voor onkwetsbaar en onftraflijk te laaten verklaaren, dien men als den grootften misdaadiger gefchilderd hadt. Men gaf diegeenen den naam van Oproermaakers, welke de Grondftellingen verdeedigden; men fchreeuwde hunne Leere als oproerig uit, en bevlijtigde zich, om de te fpoedige bekendmaaking hunner verftandige grondftellingen met Snaphaanfchoten voor te komen.

Deeze Leere werdt van een beroemd Gezelfchap aangenomen, dat met recht voor één der eerfte Steunpijlaaren van de Conftitutie werdt gehouden, een Gezelfchap, dat den Eergierigen tot een Voetftuk diende. Toen echter de Oproerigen deezes hunne magt niet meer voordeelig oordeelden te zijn, zochten zij het te verderven. Eene veel geruchts maakende fcheuring fcheen hun het beste middel daar toe te zijn.

Scheuringen zijn den eerzuchtigen Hoofden bij de Omwentelingen altoos gunftig. Dit bewijst H...., toen *M*.... Meester daar van wierdt. Deeze begunftigde den Oorlog tusfchen de beide Partijen, om, met behulp van het Fanatismus, de vijanden zijner verborgene oogmerken in den grond te helpen. Dit zelfde afzicht was oorzaak van de fcheuring der Jacobijnen. Men hoopte op deeze wijze alle Gezelfchappen te verdeelen, het eene door het andere te vernie-

vinden. Wat deedt
n naam eens Konings,
hadt, voort te zetten.
echt eener beſchimpte
Men bediende zich
rik, van de Schriften
de Adresſen, om het
e Waardigheid tot me-
nen menſche voor on-
aten verklaaren, dien
diger geſchilderd hadt.
aam van Oproermaa-
en verdeedigden; men
proerig uit, en bevlij-
bekendmaaking hunner
t Snaphaanſchoten voor

en beroemd Gezelſchap
oor één der eerſte Steun-
werdt gehouden, een
erigen tot een Voetſtuk
proerigen deezes hunne
rdeelden te zijn, zoch-
Eene veel geruchts maa-
het beste middel daar

uchtigen Hoofden bij de
g. Dit bewijst H....,
van wierdt. Deeze be-
n de beide Partijen, om,
mus, de vijanden zijner
en grond te helpen. Dit
an de ſcheuring der Jaco-
ze wijze alle Gezelſchap-
door het andere te ver-
nie-

nietigen, en zonder lastige Opzieners te heerſchen.

Nog was het Volk den ſchrik deezer geheime Dwingelanden. Men moest zijnen invloed in het openbaar gevoelen ſtremmen, en het met de Nationaale Garde in vijandſchap brengen. Men beproeft alles, het Volk blijft zegerijk; men jaagt eindelijk beiden tegen elkander in 't harnas, verdeelt de Gemoederen geduurig meer, ſteekt de roode Vaan op, ziet bloed ſtroomen, zonder dat de Wet ſprak, en zegepraalt. Onder het voorwendſel van verdichte opſchuddingen laat men de Vlag waaijen, om, onder deeze Militaire Opperheerſchappij, alle die geenen te laaten aanhouden en in de Gevangenis werpen, die het wagen zouden, om tegen dit Oosterſch Despotismus hunne ſtemme mondelijk of ſchriftelijk te verheffen.

Dit was echter nog niet genoeg. De Patriottiſche Schrijvers deeden dit Tienmanſchap nog ſidderen. Zij moesten daarom uitgeroeid worden. Hier toe gebruikte men het Charlatanismus des woords. De Tijrannen weeten wel, dat het Volk zich dikwijls door woorden laat leiden, dat een gepast woord aan hetzelve een vreeslijk verſchijnſel toont, en het tot de verwurging zijner beste Vrienden, verleidt, wanneer men hem dezelve verdacht weet te maaken. De Demagogen lieten, naar het voorbeeld van *C*.... en *M*...., den naam van Republiekein door hunne Schrijvers ontëeren, en in dien van Oproerigen, of Rebellen, of vijanden der Conſtitutie veränderen, waarop men denzelven dan op de waare Vrijheidsvrienden toepaste. Onder het voorwendſel van de tegenſtreevers der Omwenteling op te ſpeuren, tast men de Patriotten aan. De geheiligde Vrijplaats der huizen wordt geſchonden, het geheim der Brieven verraaden, de Bedienden worden in Spionnen veränderd; op belachlijke en ongegronde bewijzen vermeerderen zich

zich de *Lettres de cachet*, en de Gevangenisſen worden met onſchuldige Offers opgehoopt. Verſlagenheid bevangt alle Gemoederen, de Vrienden vreezen en mijden zich. Men ontvliedt, gelijk de Pest, de Mannen, die door hunne ſchriften uitgemunt hadden, houdt hun voor het Schavot beſtemd, en geeft zich, om hun het publiek belang te onttrekken, den ſchijn van hun met de veráchtelijkſte Pasquilmaakers te vermengen. Men brengt een gerucht in omloop, dat zij geärresteerd waaren, om het Publiek over hunne Gevangenneeming te polſen, of hun tot de vlucht te noodzaaken.

Ik was één van diegeenen, welke openlijk voor het Schavot beſtemd waren, ik, dien men agt dagen te vooren tot in de Wolken verhief, zag mij eensklaps in eenen vreeslijken afgrond. Op alle Gezichten las ik de lasteringen, die men tegen mij verſpreid hadt, den ſchrik, die mijne tegenwoordigheid inboezemde, en mijn nabij zijnde Vonnis. Duizend berichten kwamen mij op eenmaal ter hand; mijne Vrienden beefden voor mij, eenige rieden mij tot de vlugt, en andere tot de maatiging mijner uitvallen tegen mijne Vervolgers. Ik bleef ſtandvastig, vertoonde mij overäl, vervolgde mijne Vervolgers zelven met gelijken moed, en gelijke hardnekkigheid. Mijn Geweeten ſprak luider, dan alle verſchrikking buiten mij.

O het is met de Vrijheid gedaan, wanneer men den moed verliest, en de Kwalijkgezinden het zo ver brengen, dat zij de Weldenkenden vrees aanjagen.

Naardien zij op deeze wijze niets tegen mij konden uitrichten, zo veränderden zij den aanval, namen hunnen toevlucht tot hun geliefkoosd Wapen, tot de in 't duister kruipende lastering. De Civiele Lijst, de publieke Schat, de Bedieningen hingen van hun af, de Pasquilſchrijvers en gehuurde Aanbrengers la-

lagen aan hunne voeten. Het Goud verſpreidde zich, en de Hoofdſtad was met Spionnen overſtroomd, die overal tegen de Jacobijnen predikten. Toen ſprak men van ontdekte groote ſamenzweeringen, deelde Brochures uit, die het Volk en de Nationaale Gardes hunne Offers aanweezen, en Journaalen, die het in de Hoofdſtad gemaakt vergif in ver afgelegene Plaatſen bragten.

Duizend Batterijen werden in eens tegen de Patriottiſche Schrijvers gericht. Zo waagde het de zich zo noemende *Vrijheidsvriend*, uit wiens verkwisting zijne verdorvenheid te zien is, Schrijvers van een onbeſproken gedrag aan te klagen, als waren zij, even als hij, omgekocht, en ongehoorzaam aan de Wet, wijl zij tegen zijne Factie ſchreeuwden. De *Postillon van Calais* deedt even het zelfde. Maar dit Systema van laster walgde weldra ieder weldenkend Burger; men ontdekte deszelfs onzuiveren bron, en nu zochten deeze menſchen nog eenen uitweg, om geleezen te worden. Doch op den duur gelukte hen niets; het Volk werdt, men laate hem deeze gerechtigheid wedervaaren, niet lang door al deeze list misleid. Met verächting las het deeze ſamengeflanſte vliegende ſchriften, waar in men onöphoudelijk over vreemdelingen, of van vreemdelingen betaalde vijanden ſchreeuwt, zonder flegts eenen eenigen te noemen; het doorzag hun oogmerk, dat tot niets anders ſtrekte, als om het tot eene of andere groote misdaad te verleiden, en een voorwendſel tot de gevangenneeming en den ondergang zijner ijverigſte Verdeedigers te geeven.

En nu nog eenige woorden over hetgeen mij in eenige van die Pasquillen verweeten wordt.

Men beſchuldigt mij van een *hatelijk leven*. — Hier boven heb ik het ontzwagteld!

Men klaagt mij aan als het *Hoofd van de Bureaux der Verraaders van het Vaderland.* Men noeme mij doch de Verraaders, met welken ik in verbindtenis ſtaa! Heeft dan de onbeſchrijflijke werkzaamheid mijner Vijänden nog geen derzelven kunnen ontdekken? Ik ben noch een Opperhoofd, noch een Partijganger, en heb noch een Bureau, noch eene Correſpondentie. Naauwlijks vloeit ſomtijds uit mijne pen een Brief aan de menſchen, die mij de waardigſte zijn. De meenigte mijner bezigheden geboodt mij die vriendſchaplijke verbindtenis te verbreeken. Ik zie geen Vreemdelingen. Buiten het genoegen, dat mij zes of zeven Vrienden, alle Gedeputeerden, verſchaffen, breng ik mijn leven eenzaam in mijn Cabinet, of in den ſchoot mijner Vrienden door. Ik bezoek niet eens de Gezelſchappen, waar van ik een Lid ben, en dit doet mij leed. Wordt men dan zo het Opperhoofd van de eene of andere Partij? Sedert wanneer kan men zich dan onzichtbaar aanhangers maaken?

Men heeft mij het verwijt gedaan, *van vreemde Mogendheden betaald* te zijn geworden. Eene lastering, welke dies te gemaklijker te wagen is, om dat het zwaar valt, dezelve anders als door een ernſtig Neen te wederleggen. Wat zal ik antwoorden? Altoos heeft men zich van dat middel met voordeel bediend. De Geſchiedenis getuigt het. Men onderzoeke elken dag mijns levens, en volge mij in het binnenſte mijner Wooning; de grootſte eenvoudigheid heerscht in alles wat het mijne is. Ik koop noch Goederen noch Huizen, en heb noch Equipagie, noch Bedienden. Ik heb weinig. Bezat ik echter al het Goud, dat men ſedert eenigen tijd mij laat toevloeijen, zo moest ik doch ergens een gebruik daar van maaken, en ten minſten Capitaal hebben.

Hoofdzaakelijk bij gelegenheid van de zaak der

Zwar-

Zwarten leende men mij zo veel Goud. Reeds dikwijls heb ik het ongerijmde van deeze Asfertie getoond; thans verzekere ik, dat deeze zaak mijn belang ten uiterften nadeelig geweest is, en dat ik mijne gemaakte kosten nog niet eens weder heb. — Men befchuldigt mij van verftandhouding met *Clarkfon*, dien beroemden Vijand des Slavenhandels. O ik wenschte, dat mijne bezigheden mij toelieten, met deezen eerwaardigen Apostel der Menschlijkheid te correfpondeeren! Sedert vijftien Maanden heb ik geen Brief meer van hem ontfangen. Groote God, wat is dan de Maatfchappij, wanneer men niet met de voortreffelijkfte Mannen, zonder zich in verdenking te brengen, in verbindtenis mag ftaan?

Nog tast men mijn bijzonder Leven aan, en befchuldigt mij: *ik heb op verdachte Hijpotheeken getracht Geld te leenen, heb bedrogen en het Vermogen mijner Medegenooten aan mij getrokken.* Men fpreekt van eenen Booswicht, die zich beroemt Schriften te hebben.

Nu zo toone hij dan dezelve! Waarom vergunt hem dan zijne reeds zo lang tegen mij gevoede haat niet, dezelve uit de duisterheid, waar in hij ze verborgen houdt, voor den dag te brengen? Hij geeve ftellige Bewijzen! Ik roep hem en ieder mensch in de Waereld daar toe op.

Ik heb flegts één Genootfchap in mijn leven opgericht, dat naamlijk, waar mede ik het Londonfche *Lijcæum* ondernam. De uitflag was ongelukkig, en wel uit oorzaaken, die niet van mij afhingen. Mijne Gevangenneeming bewerkte t'eenemaal zijnen ondergang. Ik ben bereid, met *Schriften en Quitantien* in de hand, te bewijzen, dat ik, wel verre van bedrogen te hebben, zelf het Offer was; dat ik, in plaats van het Vermogen van anderen aan mij te trekken,

 eene

eene aanzienlijke Som daar bij verloren heb, niettegenstaande ik voor ieder verlies verzekerd moest worden.

Doch ik wil afbreeken, om mijne Leezers niet te vermoeijen. Ik wil over iedere daadzaak reden en antwoord geeven. Dat dus hij, die iets *waaráchtigs* heeft bij te brengen, tegen mij opkome! *Al het schriftlijke moet nogthans bij eenen Staatsdienaar nedergelegd en bevestigd worden.* De Ondervinding heeft mij de waarde deezer middelen van voorziening leeren inzien; want toen ik in de Bastille was, werdt mij een van Londen gekomen valsch Getuigenis voorgehouden, waar in de Meineedige bezwoer, dat ik de Autheur van een Schimpschrift tegen de Koningin was. Dit Getuigenis droeg het bewijs zijner valschheid met zich, het viel mij in de oogen, en ik toonde zulks den Heer *le Noir.* Groote God, zeide ik, aan welk gevaar is de onschuld in zulke handen bloot gesteld. Zonder een *Anachronismus* (een misslag tegen de Tijdrekening) verloor ik misschien mijn leven. Gij beeft mijne Leezers! O de Aanlegger van dat stuk is juist de deugniet, wiens mond alle de lasteringen tegen mij uitstoot, die mijne dagen ondermijnen zullen. Heeft hij schriftelijke Bewijzen tegen mij in handen, zo zijn zij, buiten alle tegenspraak, uit eene soortgelijke Fabriek, waaruit dat afschuwelijk Getuigenis gekomen was.

Dus verre *Brissot*! Mijne Leezers zullen, hoop ik (het zijn de woorden van den Heer *T. F. Ehrmann*), gaerne een gedeelte zijner Geschiedenis gehoord, en achting voor den Man bekomen hebben, die uit liefde voor de Vrijheid, zo veel ondernomen, en zo veele vervolgingen beleefd heeft. Ik verhaale het wel niet zo uitvoerig als hij; doch ik heb evenwel het gewigtigste gezegd.

❋

erloren heb, niettegen-
rzekerd moest worden.
mijne Leezers niet te
re daadzaak reden en
j, die iets *waarächtigs*
öpkome! *Al het schrift-*
aatsdienaar nedergelegd
ervinding heeft mij de
voorziening leeren in-
stille was, werdt mij
sch Getuigenis voorge-
ige bezwoer, dat ik de
tegen de Koningin was.
ijs zijner valschheid met
en, en ik toonde zulks
God, zeide ik, aan welk
ke handen bloot gesteld.
n misslag tegen de Tijd-
mijn leven. Gij beeft
ger van dat stuk is juist
de lasteringen tegen mij
dermijnen zullen. Heeft
gen mij in handen, zo
ak, uit eene soortgelijke
welijk Getuigenis geko-

Leezers zullen, hoop ik
n Heer *T. F. Ehrmann*),
Geschiedenis gehoord, en
komen hebben, die uit
veel ondernomen, en zo
eeft. Ik verhaale het wel
doch ik heb evenwel het